

Oznámení č.	Obsah	Strana
	I Usnesení, doporučení a stanoviska	
	STANOVISKA	
	Evropský hospodářský a sociální výbor	
	480. plenární zasedání ve dnech 25. a 26. dubna 2012	
2012/C 191/01	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Sedmý akční program pro životní prostředí, monitorování šestého akčního programu pro životní prostředí (průzkumné stanovisko) ...	1
2012/C 191/02	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Podpora trvale udržitelné výroby a spotřeby v EU (průzkumné stanovisko)	6
2012/C 191/03	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Výchova v oblasti energie (průzkumné stanovisko)	11
2012/C 191/04	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Vydávání knih v pohybu (stanovisko z vlastní iniciativy)	18
2012/C 191/05	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Družstva a restrukturalizace (stanovisko z vlastní iniciativy)	24

III Přípravné akty

EVROPSKÝ HOSPODÁŘSKÝ A SOCIÁLNÍ VÝBOR

480. plenární zasedání ve dnech 25. a 26. dubna 2012

2012/C 191/06	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o společných ustanoveních ohledně Evropského fondu pro regionální rozvoj, Evropského sociálního fondu, Fondu soudržnosti, Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova a Evropského námořního a rybářského fondu, jichž se týká společný strategický rámec, o obecných ustanoveních ohledně Evropského fondu pro regionální rozvoj, Evropského sociálního fondu a Fondu soudržnosti a o zrušení nařízení (ES) č. 1083/2006 COM(2011) 615 <i>final</i> – 2011/0276 (COD)	30
2012/C 191/07	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o Fondu soudržnosti a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1084/2006 COM(2011) 612 <i>final</i> – 2011/0274 (COD)	38
2012/C 191/08	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o zvláštních ustanoveních týkajících se Evropského fondu pro regionální rozvoj a cíle Investice pro růst a zaměstnanost a o zrušení nařízení (ES) č. 1080/2006 COM(2011) 614 <i>final</i> – 2011/0275 (COD)	44
2012/C 191/09	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o zvláštních ustanoveních týkajících se podpory z Evropského fondu pro regionální rozvoj pro cíl Evropská územní spolupráce COM(2011) 611 <i>final</i> – 2011/0273 (COD)	49
2012/C 191/10	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1082/2006 ze dne 5. července 2006 o evropském seskupení pro územní spolupráci (ESÚS), pokud jde o vyjasnění, zjednodušení a zlepšení zřizování a provádění takovýchto seskupení COM(2011) 610 <i>final</i> – 2011/0272 (COD)	53
2012/C 191/11	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se zavádí evropský příkaz k obstavení účtů k usnadnění vymáhání přeshraničních pohledávek v občanských a obchodních věcech COM(2011) 445 <i>final</i> – 2011/0204 (COD)	57
2012/C 191/12	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice 2006/43/ES o povinném auditu ročních a konsolidovaných účetních závěrek COM(2011) 778 <i>final</i> – 2011/0389 (COD) a návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o specifických požadavcích na povinný audit subjektů veřejného zájmu COM(2011) 779 <i>final</i> – 2011/0359 (COD)	61

I

(Usnesení, doporučení a stanoviska)

STANOVISKA

EVROPSKÝ HOSPODÁŘSKÝ A SOCIÁLNÍ VÝBOR

480. PLENÁRNÍ ZASEDÁNÍ VE DNECH 25. A 26. DUBNA 2012

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Sedmý akční program pro životní prostředí, monitorování šestého akčního programu pro životní prostředí (průzkumné stanovisko)

(2012/C 191/01)

Zpravodaj: **pan RIBBE**

Dne 11. ledna 2012 se dánské předsednictví Rady EU, v souladu s článkem 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodlo konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

sedmého akčního programu pro životní prostředí, monitorování šestého akčního programu pro životní prostředí

(průzkumné stanovisko).

Specializovaná sekce Zemědělství, rozvoj venkova, životní prostředí, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 10. dubna 2012.

Na 480. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 25. a 26. dubna 2012 (jednání dne 25. dubna 2012), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 129 hlasy pro, 2 hlasy byly proti a 6 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Předchozích 6 akčních programů pro životní prostředí mělo velký význam pro utváření evropské environmentální politiky, přesto nedokázaly nic změnit na tom, že spousta ekologických problémů v Evropě stále zůstává nevyřešena. To ovšem není způsobeno neznalostí příčin těchto problémů či způsobů jejich řešení, nýbrž nedostatečnou politickou vůlí jednat.

1.2 Šestý akční program pro životní prostředí (skončí v polovině roku 2012) byl koncipován jako konkrétní vyjádření strategie EU pro udržitelný rozvoj z roku 2001 v oblasti environmentální politiky, Lisabonská strategie pak byla jejím hospodářsko-politickým pilířem. Evropská komise nechala tuto strategii udržitelného rozvoje tiše upadnout v zapomnění, aniž by v tomto smyslu rozhodla Rada. Nový politicko-strategický

nástroj Komise spatřuje ve strategii Evropa 2020, v jejímž rámci má koordinaci environmentální politiky zajišťovat stěžejní iniciativa Evropa účinněji využívající zdroje.

1.3 EHSV nepokládá za smysluplné, aby byl nyní vedle této stěžejní iniciativy zaveden další nástroj environmentální politiky v podobě sedmého akčního programu pro životní prostředí, který by pokrýval ty oblasti této politiky, jimiž se v dostatečné míře nezabývá strategie Evropa 2020. Propojení tohoto sedmého akčního programu se strategií Evropa 2020 a stěžejní iniciativou Evropa účinněji využívající zdroje by zůstalo nejasné.

1.4 EHSV doporučuje Komisi, Radě a Evropskému parlamentu, aby znovu vzkřísily strategii udržitelného rozvoje, aby pro její provádění v oblasti environmentální politiky zvolily obsáhlý a na výsledky orientovaný sedmý akční program pro životní prostředí a začlenily do něj stěžejní iniciativu Evropa

účinněji využívající zdroje se všemi jednotlivými iniciativami a aby zajistily úzké a koordinované sladění kroků v oblasti environmentální a hospodářské politiky. Významné strategii Evropa 2020 by tak připadl důležitý úkol připravit a uskutečnit krátkodobá a střednědobá rozhodnutí v oblasti hospodářské a finanční politiky, jež jsou nezbytná pro dosažení dlouhodobého udržitelného rozvoje.

2. Význam předchozích akčních programů EU pro životní prostředí

2.1 V roce 1972 se Evropská rada na svém summitu v Paříži rozhodla učinit opatření pro zlepšení životní úrovně, životních podmínek a kvality života v Evropě. Následně byl v roce 1973 přijat **první akční program pro životní prostředí** (probíhal v letech 1974–1975) tehdejšího Evropského hospodářského společenství. Zvláštním úspěchem tohoto prvního akčního programu bylo zavedení tzv. zásady předběžné opatrnosti, v souladu s níž se, jak známo, upřednostňuje předcházení znečištění životního prostředí před pozdějším potíráním jeho následků.

2.2 V rámci **druhého akčního programu pro životní prostředí** (1977–1981) byly cíle prvního akčního programu doplněny o pět tzv. orientačních zásad: a) kontinuita v environmentální politice, b) zřízení mechanismů pro preventivní zásahy, především v oblasti znečištění, územního plánování a odpadového hospodářství, c) ochrana a racionální využívání životního prostředí, d) prvořadý význam opatření na ochranu vnitrozemských vod a moří a pro boj proti znečištění ovzduší a hluku a e) zohledňování ekologických aspektů při spolupráci mezi Evropským společenstvím a rozvojovými zeměmi.

2.2.1 Druhý akční program tedy položil první důležité základy pro rozsáhlé oblasti environmentální politiky, jež jsou aktuální i v současnosti, např. ochrana vod, nakládání s odpady, mezinárodní spolupráce.

2.3 Ve **třetím akčním programu pro životní prostředí** (1982–1986) bylo poprvé zmíněno **šetrné využívání přírodních zdrojů** jakožto cíl evropské environmentální politiky.

2.4 **Čtvrtý akční program pro životní prostředí** (1987–1992) byl přijat v Evropském roce ochrany životního prostředí, tj. v roce 1987. Byl ovlivněn skutečností, že krátce předtím byl schválen Jednotný evropský akt, který výrazně rozšířil pravomoci Evropského společenství v oblasti environmentální politiky, zatímco současně byly se zavedením evropského vnitřního trhu sníženy vnitrostátní ekologické normy a mezní hodnoty. O environmentálních otázkách se v té době velmi živě diskutovalo. Koncem čtvrtého akčního programu se v Riu uskutečnila konference o celosvětovém udržitelném rozvoji.

2.4.1 Zpráva o stavu životního prostředí, jež byla zveřejněna v roce 1992, ovšem jasně poukázala na to, že přes veškeré dosavadní snahy a čtyři akční programy nastalo ve většině oblastí environmentální politiky zhoršení, resp. bylo možné toto zhoršení očekávat. Hovořilo se v ní mj. o kvalitě vod a ovzduší a o biologické rozmanitosti (tehdy ještě jako o „rozmanitosti druhů“).

2.5 I jako určitá reakce na konferenci v Riu a na toto spíše neuspokojivé vylíčení stavu životního prostředí byl začátkem roku 1993 přijat **pátý akční program pro životní prostředí**, který oficiálně probíhal v letech 1992–2000.

2.5.1 V tomto programu byl – v souladu s tehdejšími jednáními na konferenci v Riu – formulován cíl „změnit model růstu ve Společenství takovým způsobem, abychom se vydali cestou udržitelného rozvoje“. Tenkrát účinně předsevzetí neztratilo ani v nejmenším na své politické aktualnosti. Na pátý akční program lze pohlížet jako na jednu z prvních iniciativ EU v oblasti udržitelného rozvoje, o čemž svědčí i jeho podtitul „Za udržitelný rozvoj“.

2.5.2 V **pátém akčním programu pro životní prostředí** byly navrženy **strategie pro sedm oblastí**:

- globální oteplování,
- překyselení půdy,
- ochrana druhů,
- vodní hospodářství,
- městské prostředí,
- pobřežní oblasti a
- odpadové hospodářství,

přičemž je třeba konstatovat, že některými z těchto oblastí se zabývaly už předchozí akční programy.

2.5.3 Při přezkumu **pátého akčního programu** v roce 1996 dospěla i samotná Evropská komise k závěru, že největší slabinou programu je absence konkrétních cílů a nedostatečná angažovanost členských států. Také Hospodářský a sociální výbor ve svém stanovisku ze dne 24. května 2000 sice konstatoval, že „program přinesl několik pozitivních výsledků“, zároveň však zaznamenal „... s velkým znepokojením další zhoršování kvality životního prostředí v Evropě, která je podle jeho názoru nejdůležitějším, ba dokonce jediným měřítkem účinnosti jednotlivých akčních programů pro životní prostředí a evropské environmentální politiky obecně“.

2.5.4 Pátý akční program z politického a strategického hlediska připravil půdu pro **strategii udržitelného rozvoje**, na níž se hlavy států a předsedové vlád dohodli v **Göteborgu v roce 2001**.

2.6 Tato strategie pak zase našla své konkrétní vyjádření v environmentální politice v **šestém akčním programu pro životní prostředí** (začal v roce 2002 a skončí 21. července 2012) a v hospodářské politice v tzv. Lisabonské strategii.

2.6.1 I šestý akční program měl podtitul – „Naše budoucnost, naše volba“. Byly v něm stanoveny čtyři tematické priority evropské environmentální politiky: 1) **řešení problému změny klimatu**, 2) **ochrana přírody a biologické rozmanitosti**, 3) **životní prostředí, lidské zdraví a kvalita života** a 4) **udržitelné využívání a nakládání s přírodními zdroji a odpady**.

2.6.2 Dále zde bylo – stejně jako v pátém akčním programu – naplánováno a později přijato **sedm tematických strategií** týkajících se:

- znečišťování ovzduší,
- mořského prostředí,
- předcházení vzniku odpadu a jeho recyklování,
- udržitelného využívání přírodních zdrojů,
- městského prostředí,
- ochrany půdy a
- udržitelného používání pesticidů.

2.6.3 Nutno podotknout, že i šestý akční program se opět zabývá „starými“ tématy.

3. Situace v environmentální politice / evropská diskuse o udržitelném rozvoji na konci šestého akčního programu

3.1 Předně je třeba konstatovat, že i na konci šestého akčního programu je v řadě oblastí environmentální politiky, které jsou již léta součástí akčních programů pro životní prostředí, vyvíjena nedostatečná, resp. téměř žádná činnost. Uveďme dva příklady:

- Jednotlivé akční programy se již léta zabývají otázkou ochrany půdy, přesto nebyly na úrovni EU podniknuty skutečné kroky, mj. z toho důvodu, že v Radě nebylo dosaženo shody ohledně návrhu směrnice předloženého Komisí.
- Téma ochrany druhů a biologické rozmanitosti provází akční programy pro životní prostředí již od začátku. V roce 2001 se Evropská rada zavázala, že do roku 2010 zastaví ubývání biologické rozmanitosti, ani akční program v oblasti biologické rozmanitosti se svými 160 opatřeními však nedokázal zabránit nesplnění tohoto cíle. V roce 2011 pak byla zahájena nová strategie v oblasti biologické rozmanitosti, podle níž má být tohoto původního cíle dosaženo o deset let později.

3.2 O výsledcích šestého akčního programu pro životní prostředí, jež jsou opět poněkud neuspokojivé, pojednává stanovisko EHSV k tématu *Akční program Společenství pro životní prostředí – závěrečné hodnocení* (NAT/528, CESE 152/2012) ze

dne 18. ledna 2012. Výbor v něm reaguje i na novou zprávu o stavu životního prostředí, která environmentální politice EU v podstatě nedává dobrou známku.

3.3 EU zatím skutečně nezkoumala a nezodpověděla otázku, proč navzdory řadě dlouholetých akčních programů pro životní prostředí stále zůstává nevyřešena spousta ekologických problémů. EHSV v tom má jasno – není za tím neznalost těchto problémů a způsobů jejich řešení, nýbrž často je to nedostatečná vůle k činění rozhodných kroků. Znalosti nejsou uplatňovány v praxi, a zčásti to platí dokonce i pro politická rozhodnutí. Tato skutečnost by mohla být zapříčiněna tím, že někdy dochází ke střetům mezi nezbytnými opatřeními v oblasti environmentální politiky a krátkodobými hospodářskými zájmy, které z toho obvykle vycházejí vítězně.

3.4 Na konci šestého akčního programu je pro EHSV zásadní zjištění, že Evropská komise, jak se zdá, upustila od strategie udržitelného rozvoje, jejímž environmentálním pilířem byl šestý akční program pro životní prostředí.

3.5 Jestliže dříve Komise a Rada označovaly strategii udržitelného rozvoje za prioritní strategii, jíž se mj. měla řídit i Lisabonská strategie, v současnosti kolem ní zavládlo povážlivé ticho. V pracovních programech Komise už nefiguruje (i když Evropská rada v tomto ohledu nepřijala žádné oficiální rozhodnutí). EHSV tuto skutečnost několikrát kritizoval, znovu zde tuto kritiku opakuje a opětovně prohlašuje, že pokládá za nesprávné nechat strategii udržitelného rozvoje takřka rozplynout ve strategii Evropa 2020. Tento názor již několikrát podložil argumenty, aniž by na to Komise, Rada či Evropský parlament reagovaly.

3.6 Byla tím rozmetána dosavadní struktura v politickém plánování programů EU, jež se pokoušela sladit pod hlavičkou strategie udržitelného rozvoje 3 pilíře: hospodářství, ochranu životního prostředí a sociální otázky. Vystává tak otázka, v jakém rámci chtějí Komise, Rada a Evropský parlament v budoucnu koordinovat politiku v oblasti udržitelného rozvoje a environmentální politiku.

4. Strategie Evropa 2020 a pohled na případný sedmý akční program pro životní prostředí

4.1 Strategie Evropa 2020, již Komise považuje za zcela ústřední prvek politického plánování a řízení, alespoň dává více méně jasnou odpověď na otázku, jak na to Komise zjevně pohlíží.

4.2 Ve strategii Evropa 2020 bylo, jak známo, navrženo 7 stěžejních iniciativ:

- Unie inovací,
- Mládež v pohybu,
- Digitální agenda pro Evropu,
- Evropa účinněji využívající zdroje,
- Průmyslová politika pro éru globalizace,

- Agenda pro nové dovednosti a pracovní místa a
- Evropská platforma pro boj proti chudobě a sociálnímu vyloučení.

4.3 Není pochyb o tom, že Komise chápe „stěžejní iniciativu“ Evropa účinněji využívající zdroje jako „nový“ akční program pro životní prostředí, a právě to je jistě důvodem, proč doposud nebyl předložen návrh nového, sedmého akčního programu, ačkoliv šestý program skončí v červenci 2012.

4.4 Není tedy náhodou, že Evropská komise začala s přípravami sedmého akčního programu teprve poté, co se Rada (ve složení pro životní prostředí) a Evropský parlament kriticky dotázaly, jak to s tímto programem vypadá.

4.5 Komise si v rámci nové struktury svého politického a programového plánování zvolila strategii Evropa 2020 jakožto nadřazenou strategii, jež má být prováděna prostřednictvím 7 stěžejních iniciativ, přičemž environmentální politikou se zabývá iniciativa Evropa účinněji využívající zdroje.

4.6 Nyní se ovšem stále jasněji ukazuje, že:

- strategie Evropa 2020 nevěnuje dostatečnou pozornost určitým nadřazeným oblastem, jež doposud pokrývala strategie udržitelného rozvoje (např. téma globálního spravedlivého rozdělování zdrojů a spravedlivého přístupu k různým generacím) a

- některé oblasti environmentální politiky se ve stěžejní iniciativě Evropa účinněji využívající zdroje neobjevují.

4.7 Tak např. mezi celkem 20 jednotlivými iniciativami v oblasti environmentální politiky, pomocí nichž má být stěžejní iniciativa Evropa účinněji využívající zdroje naplňována, sice najdeme řadu „starých známých“ z předchozích akčních programů pro životní prostředí, např. politiku v oblasti biologické rozmanitosti a znečišťování vod a ovzduší (včetně dopravní politiky), ale např. tématu „životní prostředí a lidské zdraví“ je zde věnována stejně malá pozornost jako politice týkající se chemických látek či nanotechnologií.

4.8 EHSV se vyjádřil jak k samotné stěžejní iniciativě Evropa účinněji využívající zdroje, tak k plánu jejího provádění, přičemž přesně poukázal na nesrovnalosti, jimiž se doposud akční programy pro životní prostředí vyznačovaly: spousta dobře znějících cílů a slibů, málo konkrétní opatření, téměř žádné ukazatele a nedostatečně konkrétní provádění.

4.9 EHSV žádal Komisi mj. o to, aby ve 20 jednotlivých iniciativách, jež mají být předloženy, velmi podrobně popsala,

- „co přesně je míněno „účinným využíváním zdrojů“,
- čeho lze dosáhnout již pomocí technických zlepšení, resp.

- ve kterých odvětvích musí dojít k avizovanému „výraznému posunu“, jak má tento posun v jednotlivých případech vypadat a pomocí jakých nástrojů má být uskutečněn,

- k jakým konkrétním změnám v chování výrobců a spotřebitelů musí dojít a jakým způsobem se tyto změny dají urychlit.“⁽¹⁾

Komise však tuto žádost nevyslyšela, nýbrž zůstala opět u nekonkrétních a nezávazných výroků.

4.10 Pro EHSV se tím potvrzuje, že dosavadní přístup Komise nedostává všem potřebám environmentální politiky, především potřebám udržitelného rozvoje. Jaký přínos by tedy mohl mít sedmý akční program pro životní prostředí?

4.11 Časy, kdy bylo zapotřebí akčních programů pro životní prostředí, abychom určili a popsali, co musíme učinit, jsou pryč. Evropští odpovědní činitelé moc dobře vědí, co je třeba udělat. Je jen velmi málo nových oblastí, v nichž by bylo nutné přicházet s novými koncepcemi – za jednu z nich lze považovat nanotechnologii. K tomu ale nepotřebujeme zvláštní akční program pro životní prostředí.

4.12 V Evropě chybí v prvé řadě uplatňování poznatků. Jejich uvádění do praxe je extrémně nedostatečné, k čemuž přispívají všechny úrovně (EU, členské státy, regiony, obce i občané). EHSV zde chce poukázat na to, že Komise sice může předkládat kvalitní programy a činit prohlášení, ale za jejich realizaci nesou rozhodující odpovědnost politické orgány členských států.

4.13 Pro EHSV není řešením, aby byl nyní prostě předložen sedmý akční program pro životní prostředí, který by zastřešil ty oblasti environmentální politiky, jež nepokrývá stěžejní iniciativa Evropa účinněji využívající zdroje. Propojení tohoto sedmého akčního programu za a) s touto stěžejní iniciativou, ale i za b) se strategií Evropa 2020 by zůstalo nejasné.

4.14 Přesto je EHSV sedmému akčnímu programu pro životní prostředí přístupný. Mělo by být ovšem objasněno, zaprvé čeho tímto programem chceme dosáhnout, zadruhé jak zajistit, aby byl nakonec úspěšnější než jeho předchůdci, a zatřetí – a to je velmi důležité – v jaké nadřazené oblasti politiky má být využit.

4.15 EHSV doporučuje Komisi, Radě a Evropskému parlamentu, aby znovu vzkřísily strategii EU pro udržitelný rozvoj, aby pro její provádění v oblasti environmentální politiky zvolily obsáhlý a na výsledky orientovaný sedmý akční program pro životní prostředí a začlenily do něj stěžejní iniciativu Evropa účinněji využívající zdroje se všemi jednotlivými iniciativami a aby zajistily úzké a koordinované sladění kroků v oblasti environmentální a hospodářské politiky. Významné strategii Evropa 2020 by tak připadl mimořádně důležitý úkol připravit a uskutečnit krátkodobá a střednědobá rozhodnutí v oblasti hospodářské a finanční politiky, jež jsou nezbytná pro dosažení dlouhodobého udržitelného rozvoje.

⁽¹⁾ Viz stanovisko Úř. věst. C 376, 22.12.2011, s. 97, odstavec 1.2.

4.16 Tento sedmý akční program pro životní program by se pak podle EHSV musel soustředit také na přijetí zcela závazných prováděcích rozhodnutí v oblastech, jež mnohdy již léta čekají na vyřešení.

4.17 Otázkou je, zda je k tomu Evropa připravena a zda je toho schopna. Nelze si nepovšimnout, že politikové neustále formulují ambiciózní cíle a dovolávají se iniciativ. Jakmile je pak ovšem např. Evropská komise předloží, jsou to totiž politikové, kdo nacházejí důvody, proč tyto cíle či iniciativy nelze přijmout nebo uskutečnit. Seznam takovýchto příkladů je dlouhý. Ať už jde o směrnici o energetické účinnosti, jež byla zablokována v Radě, nebo o nesplnění starého slibu (daného ve strategii udržitelného rozvoje), totiž že bude sestaven seznam subvencí s negativními účinky na životní prostředí a tyto subvence budou následně zrušeny. Mezi slovy a činy zeje propast, a EHSV vyzývá Komisi, Radu a Evropský parlament, aby občanům objasnily, jak má být překlenuta.

V Bruselu dne 25. dubna 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Podpora trvale udržitelné výroby a spotřeby v EU (průzkumné stanovisko)

(2012/C 191/02)

Zpravodajka: **paní LE NOUAIL MARLIÈRE**

Dne 11. ledna 2012 se dánské předsednictví Unie, v souladu s článkem 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodlo konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

Podpora trvale udržitelné výroby a spotřeby v EU

(průzkumné stanovisko).

Specializovaná sekce Zemědělství, rozvoj venkova, životní prostředí, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 10. dubna 2012.

Na 480. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 25. a 26. dubna 2012 (jednání dne 26. dubna), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 124 hlasy pro, 8 hlasů bylo proti a 5 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Na základě výzvy dánské předsednictví zhodnotil EHSV nástroje a opatření, které jsou nezbytné k přechodu na udržitelnou výrobu a spotřebu. EHSV vítá úsilí evropských institucí a jejich uvědomění a doporučuje pro tento účel a s cílem zajistit spravedlivý přechod vytvoření obnovené společné vize hospodářského modelu se zapojením všech částí organizované občanské společnosti do účasti na specializovaném konzultačním fóru, jež bude mít za úkol stanovit cíle a vypracovat aktualizovaný monitorovací proces.

1.2 Bude přínosné:

— úzce propojit politiky podporující udržitelnou spotřebu a výrobu na jedné straně a provádění *Plánu pro Evropu účinněji využívající zdroje* ⁽¹⁾ na straně druhé; podporovat členské státy v provádění těchto politik za pomoci zmíněného plánu a evropského semestru;

— využívat řadu průřezových prováděcích a pobídkových nástrojů, jako je postupné odstraňování neudržitelných výrobků, vytvoření spravedlivější daňové politiky, podpora zadávání ekologických veřejných zakázek, postupné rušení dotací, které nezohledňují negativní dopad na životní prostředí, podpora výzkumu a ekologických inovací, internalizace nákladů na ochranu životního prostředí, inovace dalších tržně orientovaných pobídek či požadavek na aktivní účast spotřebitelů a pracovníků na procesu přechodu.

1.3 Rovněž je třeba se zaměřit na finanční systém ⁽²⁾ a zajistit, aby opět podporoval udržitelnou výrobní a spotřební ekonomiku tím, že se bude soustředit na oblasti s nejvýznamnější ekologickou stopou, jako je zemědělsko-potravinářské odvětví, zemědělství, bydlení, infrastruktura a doprava.

1.4 Kromě toho je třeba přestat se soustředit výhradně na oblast energie a emisí skleníkových plynů a je zapotřebí věnovat se také jiným zdrojům a dopadům na životní prostředí, jako je hospodaření s vodou a její ochrana, využívání půdy či znečišťování vzduchu, a brát v úvahu celkový dopad výrobků na životní prostředí.

1.5 Tím, že podpoříme zlepšování postupu výroby a výrobků, budeme schopni nabídnout spotřebitelům a uživatelům výrobky a služby, které chtějí přijímat díky změně svého chování či názoru.

1.6 K podpoře udržitelných modelů spotřeby a stylu života je konečně třeba, prostřednictvím posílení úlohy sdružení spotřebitelů a producentů výrobků, které odpovídají kritériím spravedlivého obchodu, podporovat a chránit iniciativy, jež představují alternativu k bezohlednému způsobu spotřeby, a prosazovat osvědčené postupy.

⁽¹⁾ Stanovisko EHSV ke sdělení Regulace finančních služeb v zájmu udržitelného růstu, zpravodaj: pan IOZIA, Úř. věst. C 107, 6.4.2011, s. 21 a Stanovisko EHSV ke sdělení Lepší koordinace hospodářské politiky pro stabilitu, růst a nová pracovní místa – Nástroje pro silnější správu ekonomických záležitostí EU, zpravodaj: pan PALMIERI, Úř. věst. C 107, 6.4.2011, s. 7.

⁽¹⁾ COM(2011) 571 final.

2. Úvod

2.1 V prosinci 2011 dánská vláda ve snaze o skloubení překonání krize, obnovy a boje EU proti změně klimatu požádala EHSV o vypracování průzkumného stanoviska k podpoře **udržitelné spotřeby a výroby (USV)**. Dánská vláda s odkazem na *Plán Komise pro Evropu účinněji využívající zdroje* a v něm stanovený směr vývoje týkající se USV⁽³⁾ vyzývá EHSV ke zhodnocení nástrojů potřebných k zajištění přechodu evropské ekonomiky na udržitelnou spotřebu a výrobu v EU.

2.2 Hospodářský rozvoj byl až dosud založen na neobnovitelných energiích a zdrojích v souladu s převažujícím paradigmatem „člověk jako vládce a vlastník přírody“. Výroba produktů a služeb je stále charakterizována externalizací nákladů, které by měly kompenzovány poplatky za využívání neobnovitelných přírodních zdrojů a vypouštění emisí skleníkových plynů a znečišťujících látek do životního prostředí. V tržních ekonomikách by internalizace těchto nákladů ze strany hospodářských subjektů měla být zajištěna prostřednictvím zavedení imperativních norem, které by měly mít co nejobecnější platnost.

2.3 Udržitelná spotřeba a výroba ve smyslu používání služeb a výrobků, které nabízejí větší hodnotu s využitím méně přírodních zdrojů, je jádrem strategií, jejichž cílem je zvýšení účinnosti zdrojů a podpora ekologické ekonomiky. V roce 2008 Komise přijala svůj první akční plán pro udržitelnou spotřebu a výrobu zahrnující souhrn politik podporujících USV⁽⁴⁾. S ohledem na tyto kroky Komise v současnosti provádí přezkum svých politik USV na rok 2012.

3. Udržitelná spotřeba a výroba: potřebné politiky a nástroje

3.1 Vytvoření obnovené společné vize hospodářského modelu

3.1.1 Jedním z důvodů omezeného dopadu, který měly dosud politiky týkající se USV, je skutečnost, že ačkoli je koncept udržitelnosti dobře zakotven ve strategii EU 2020, při praktickém provádění politik je často opomíjen. V rámci stávajícího hospodářského modelu je hlavním cílem dosažení růstu a podpora spotřeby a celkové výsledky jsou hodnoceny na základě vytvořeného HDP. V rámci přechodu na USV bude nutné uspořádat otevřenou a transparentní debatu na téma soběstačného hospodářského modelu, jehož výsledky by byly hodnoceny na základě ukazatelů „překračujících rámec HDP“, za jejichž pomoci lze měřit ekologickou stopu, lidský blahobyt a prosperitu. EHSV ve svých předchozích stanoviscích navrhl Komisi spolupráci s cílem vytvoření fóra o udržitelné spotřebě, jehož úkolem by bylo studovat hodnoty, které by mohly podpořit udržitelné hospodářství, a faktory, které brání

občanům v přijímání udržitelných modelů spotřeby, a získané zkušenosti, pokud jde o způsoby života se slabým dopadem na životní prostředí⁽⁵⁾.

3.2 Stanovení cílů a vypracování postupu monitorování

3.2.1 Přechod na USV se dotýká celé řady oblastí politik. Ke sledování pokroku dosaženého při plnění těchto cílů USV a ke zhodnocení současné situace by bylo třeba zavést rozsáhlou databázi obsahující údaje o dopadech výroby a spotřeby na životní prostředí, která umožní měření účinnosti politických nástrojů, prohloubení strategií a cílů, přezkum priorit a zavedení postupu monitorování.

3.3 Zapojení občanské společnosti

3.3.1 Zásadní význam pro zajištění úspěšného přechodu k ekologickému a *udržitelnému* hospodářství má zapojení občanské společnosti na světové, národní a místní úrovni. Úspěch takového přechodu bude záviset na tom, zda podniky, spotřebitelé a zaměstnanci pojmu udržitelnou spotřebu a výrobu jako příležitost a žádoucí cíl. Měly by být zavedeny vhodné systémy dialogu a demokratické účasti na všech úrovních⁽⁶⁾.

3.3.2 V tomto ohledu je třeba přestat dávat do protikladu průmyslové investice, konkurenceschopnost evropských podniků a kupní sílu spotřebitelů. Vyšší náročnost spotřebitelů je nejlepší zárukou stimulace evropského vnitřního trhu, stejně jako jí je využití výsledků evropského výzkumu a plnění cílů ochrany životního prostředí. K dosažení těchto cílů je také potřeba, aby investice zůstaly v Evropě.

3.4 Úzké propojení politik USV a Plánu pro Evropu účinněji využívající zdroje

3.4.1 Komise za pomoci své stěžejní iniciativy *Plán pro Evropu účinněji využívající zdroje*⁽⁷⁾ učinila z podpory účinného využívání zdrojů otázkou klíčového významu pro evropské ekonomiky. Provádění tohoto plánu je součástí strategie EU 2020 a evropského semestru. EHSV doporučuje úzce propojit

⁽³⁾ COM(2011) 571 final, s. 6 a 7.

⁽⁴⁾ COM(2008) 397 final.

⁽⁵⁾ Stanovisko EHSV k Budování udržitelného hospodářství změnou našeho modelu spotřeby, zpravodajka: paní DARMANIN, Úř.věst. C 44, 11.2.2011, s. 57 a stanovisko EHSV (dosud nezveřejněno v Úř. věst.) k tématu Překročit HDP – Zapojení občanské společnosti do procesu výběru doplňujících ukazatelů (stanovisko z vlastní iniciativy), zpravodaj: pan PALMIERI.

⁽⁶⁾ Úř. věst. C 44, 11.2.2012, s. 57.

⁽⁷⁾ COM(2011) 571 final a stanovisko EHSV k tématu Plán pro Evropu účinněji využívající zdroje, zpravodaj: paní EGAN (dosud nezveřejněno v Úř. věst.).

přezkum akčního plánu pro udržitelnou spotřebu a výrobu s prováděním zmíněného plánu a sedmým akčním programem pro životní prostředí⁽⁸⁾, aby politiky USV mohly využívat zvýšeného politického významu účinného využívání zdrojů a rámce monitorování evropského semestru. Doplnění ukazatelů účinného využívání zdrojů o některé ukazatele USV by poskytlo základ pro cíle a systémy monitorování v oblasti udržitelné spotřeby a výroby.

3.5 Je třeba podpořit členské státy

3.5.1 Cíle USV uvedené výše by mohly přispět k vývoji politik členských států v této oblasti. Členské státy by mohly využít propojení politik USV s prováděním plánu a s postupem monitorování stanoveným v evropském semestru.

3.6 Využívání široké škály nástrojů politiky USV

3.6.1 Vzhledem k průřezové povaze politik podporujících USV a řadě aspektů, které je třeba vzít v úvahu, je třeba zavést či mobilizovat širokou škálu politických nástrojů na různých úrovních, aby se modely výroby a spotřeby postupně přeměnily na udržitelné. Je třeba vypracovat aktivní politiky na evropské úrovni, na úrovni členských států a na úrovni místních orgánů. Upřednostňované nástroje budou kombinovat regulativní a dobrovolná opatření, zejména regulativní opatření, jejichž cílem je postupné odstranění neudržitelných výrobků, nástroje určené k zavedení spravedlivější daňové politiky, podporu zadávání ekologických veřejných zakázek, postupné zrušení dotací, které nezohledňují negativní dopad na životní prostředí, výzkum a ekologické inovace, internalizaci nákladů na ochranu životního prostředí a další tržně orientované pobídky a aktivní účast spotřebitelů a zaměstnanců na uskutečňování přechodu⁽⁹⁾.

3.6.2 Akční plán pro udržitelnou spotřebu a výrobu Evropské komise z roku 2008 vycházel z tohoto smíšeného politického přístupu, který by měl být v rámci přezkumu zachován. Bylo by však vhodné zvážit, zda není třeba zvýšit ambice a upravit používané nástroje s ohledem na stanovené cíle, na slabý pokrok, kterého bylo dosud dosaženo, a s ohledem na možnost překonat krizi, již nabízí přechod na nízkouhlíkové hospodářství a menší používání neobnovitelných zdrojů.

3.6.3 Nástroje používané v rámci USV jsou z velké části dobrovolné a založené na informacích (ekoznačka, EMAS, osvětlové kampaně pro spotřebitele atd.). Používání těchto nástrojů podniky a spotřebiteli je omezené a uchylují se k němu pouze některá odvětví a sociální skupiny. Při zachování současné praxe

nebude snadné používání těchto nástrojů zintenzivnit. K postupnému odstranění neudržitelných výrobků a modelů spotřeby je nutné nasadit regulační opatření.

3.7 Je třeba se soustředit na oblasti s nejvýraznější ekologickou stopou

3.7.1 Nejvýraznější negativní dopad na životní prostředí mají spolu s výrobou energie a průmyslovou výrobou následující odvětví: spotřeba potravin a nápojů, bydlení, infrastruktura a mobilita. Budoucí politiky USV by se proto měly soustředit na všechny tyto oblasti. Vzhledem k tomu, že výrazný dopad spotřeby potravin a nápojů na životní prostředí do značné míry souvisí s odvětvím zemědělství, měly by být politiky v této oblasti úzce spjaty s politikami, jejichž cílem je udržitelné zemědělství.

3.7.2 Udržitelné zemědělství předpokládá rozumné užívání přírodních vstupů, podporu ekologicky hospodařících podniků a zemědělsko-potravinářský průmysl, který zajišťuje dodávky zdravých a neznečištěných potravin zprostředkovatelům a konečným spotřebitelům. EHSV považuje pro udržitelné zemědělství za klíčové, aby byla zachována dostatečná vysoce kvalitní a regionálně rozlišná produkce potravin, jež by byla prováděna celoplošně a šetrně k životnímu prostředí, jež by chránila a kultivovala venkovské oblasti, vyznačovala se rozmanitostí a rozlišností produktů a podporovala pestré a na druhy bohaté kulturní krajiny a venkovské oblasti⁽¹⁰⁾.

3.8 Překročení výhradního zaměření na energii a emise skleníkových plynů a zohlednění rovněž dalších zdrojů a dopadů na životní prostředí

3.8.1 Během posledních let byla v rámci politik podporujících udržitelnou spotřebu a výrobu věnována zvláštní pozornost spotřebě energie a emisí skleníkových plynů. Nicméně výroba a spotřeba mají rovněž další dopady, které by neměly být opomíjeny, například v oblastech, jako je hospodaření s vodou a její ochrana, využívání půdy nebo znečištění ovzduší. Budoucí politiky podporující USV by proto měly rozšířit působnost politických nástrojů na spotřebu zdrojů jiných než elektřina a zohlednit celkový dopad na životní prostředí.

3.9 Zlepšení výrobních postupů a výrobků

3.9.1 K tomu, aby byli výrobci motivováni k omezení vlivu svých výrobků na životní prostředí během celého jejich životního cyklu, by bylo třeba uznat zásadu rozšířené odpovědnosti výrobců zakotvenou v některých právních předpisech jako obecnou zásadu a základ právní odpovědnosti podniků.

⁽⁸⁾ Stanovisko EHSV k tématu Sedmý akční program pro životní prostředí, monitorování šestého akčního programu pro životní prostředí, zpravodaj: pan RIBBE (Viz strana 1v tomto čísle Úředního věstníku).

⁽⁹⁾ Viz také stanovisko EHSV k přípravě konference OSN o udržitelném rozvoji (Rio+20), zpravodaj: pan WILMS, Úř. věst. C 143, 22.5.2012, s. 39.

⁽¹⁰⁾ Stanovisko EHSV k tématu Rio+20: na cestě k zelené ekonomice a lepší správě, zpravodaj: pan WILMS, Úř. věst. C 376, 22.12.2011, s. 102–109.

3.9.2 Při přechodu na udržitelné výroby je třeba uplatnit dvojitý přístup. Výzkum a rozvoj výrobků šetrných k životnímu prostředí je třeba podporovat za pomoci veřejného financování výzkumu a na základě přijetí vhodných pobídek na podporu inovace. Na druhé straně je třeba využívat regulační nástroje, jako je směrnice o ekodesignu, s cílem postupného odstranění neudržitelných výrobků. Za tímto účelem je nutné rozšířit oblast působnosti této směrnice a urychlit její provedení.

3.9.3 Pokud si přejeme, aby podniky a spotřebitelé začali uplatňovat udržitelnější přístup, je stěžejní zajistit transparentnost, pokud jde o vliv výrobků a služeb na životní prostředí. Návrh Komise při konzultaci k politikám udržitelné výroby a spotřeby používat za tímto účelem metodiku umožňující stanovit ekologickou stopu výrobků se zdá být vhodným přístupem. Bude nicméně třeba doplnit tuto metodiku o další nástroje (např. sociální kritéria nad rámec DPH) s cílem zlepšit sdělování informací týkajících se udržitelnosti v rámci celého dodavatelského řetězce.

3.9.4 Je třeba podporovat nové obchodní modely s cílem nahradit důraz kladený v současnosti na tok materiálu, a to tak, že dojde k vytvoření hodnot a blahobytu, například upřednostněním leasingu zboží před jeho koupí, programů spolujízdy a konceptů logistiky, jejichž cílem je omezit cesty kamionů „naprázdno“ díky spolupráci mezi podniky.

3.10 Podpora udržitelných modelů spotřeby a způsobů života

3.10.1 Změně spotřebních modelů je třeba věnovat větší pozornost než v minulých letech. Naším úkolem je postupně oddělit spotřebu od jejího negativního dopadu na životní prostředí. Je třeba zavést kombinaci politických nástrojů s cílem podpořit udržitelný způsob chování spotřebitele, který by zohledňoval délku cyklů obnovy zdrojů a jejich omezení a celosvětový dopad evropského vnitřního trhu (na dovoz a vývoz).

3.10.2 Politiky podporující udržitelnou spotřebu a výrobu musí zohledňovat skutečnost, že předpokladem udržitelného chování spotřebitele je dostupnost cenově přijatelných udržitelných výrobků a služeb na trhu, jasné a spolehlivé informace určené spotřebiteli a vhodné ekonomické pobídky. Zejména je zapotřebí přijmout opatření ke zlepšení informovanosti spotřebitele a k zamezení uvádění zavádějících informací a používání zavádějícího marketingu (tzv. greenwashing).

3.10.3 Přijatá opatření by měla **posilovat úlohu sdružení spotřebitelů jako aktérů změn** a měla by podporovat dialog o udržitelných způsobech života na úrovni občanské společnosti prostřednictvím vytvoření *platform pro diskusi*, které umožní výměnu názorů na danou problematiku, jakož i výměnu zkušeností a osvědčených postupů.

3.10.4 Pro uskutečnění přechodu na udržitelné způsoby života jsou rovněž nezbytné přiměřené investice do veřejné infrastruktury: například podpora dopravy jako alternativy k osobnímu automobilu vyžaduje zavedení moderního systému

veřejné dopravy, udržitelná doprava si žádá infrastrukturu v oblasti elektřiny a biopaliv a k vytvoření cyklické ekonomiky je třeba zavést účinné systémy zpětného odběru a sběrný odpadů pro výroby s ukončenou životností.

3.10.5 EHSV opakovaně zdůraznil význam vzdělávacích programů, které mají za cíl přijetí udržitelných způsobů chování. EHSV opakuje, že takové programy by se neměly zaměřovat pouze na školy a mládež, jež samozřejmě představují důležitou cílovou skupinu, ale měly by být určeny všem občanům bez ohledu na věk či sociální situaci, přičemž je třeba věnovat zvláštní pozornost hromadění nerovností v souvislosti s ekologickými riziky a škodami na životním prostředí.

3.10.6 Značný vliv na udržitelné chování spotřebitelů mají prostřednictvím svých požadavků na celosvětovou výrobu, logistiku apod. zasilatelé, distributoři a další účastníci zásobovacího řetězce. Komise v minulosti pracovala s nejméně významnými evropskými maloobchodníky v rámci fóra – kulatého stolu distributorů. Tato strategie by mohla být rozšířena i na další zasilatele, provozovatele logistiky atd.

3.10.7 Ekologické veřejné zakázky jsou důležitou hnací silou rozvoje trhů pro udržitelné výrobky. Je třeba zabývat se způsobem zvýšení účinnosti politik v oblasti ekologických veřejných zakázek.

3.11 Zavedení ekonomických pobídek v rámci daňových politik

3.11.1 Opatření na podporu USV uvedená výše mohou být posílena, pokud budou podniky a spotřebitelé motivováni k přijetí udržitelných způsobů chování prostřednictvím ekonomických pobídek, které se, jak je známo, neodrážejí pouze v tržních cenách. Politiky USV musí být proto doprovázeny ekologizací daňového systému, která bude spočívat v přijetí ekonomických pobídek, jejichž cílem je spravedlivé rozdělení úsilí o zajištění přechodu mezi velké podniky a malé a střední podniky, mezi občany, podniky a spotřebitele, a v postupném odstranění dotací, které mají negativní vliv na životní prostředí. Nicméně toto úsilí bude marné, pokud bude obětováno financování evropského sociálního modelu z důvodu zavedení nového zdanění neobnovitelných zdrojů, u něhož nic nezaručuje, že bude následně sloužit k financování sociální ochrany. Takový postup by byl nebezpečný, nákladný a zbytečný. Daňová politika v každém případě spadá do pravomoci členských států a s ohledem na cíl udržitelnosti není vhodné zvyšovat daňovou soutěž mezi členskými státy.

3.12 Zajištění spravedlivého přechodu

3.12.1 Přechod na zelenou ekonomiku bude trvalý, pokud povede k vytvoření „zelených“ pracovních míst a pokud zajistí „ekologizaci“ pracovních míst ve výrobních postupech šetrnějších k životnímu prostředí, jako je tomu u výroby obnovitelné energie, udržitelné dopravy a energeticky účinného bydlení. K plnému využití potenciálu tohoto přechodu je však třeba přijmout aktivní politická opatření, která se opírají o sociální dialog, zahrnují sociální aspekty a mají za cíl vytvoření

důstojných a vysoce kvalitních pracovních míst pro zaměstnance (mzdy, pracovní podmínky a perspektiva profesního vývoje). Je třeba aktivně rozvíjet hospodářské činnosti a ekologické zakázky a stimulovat odpovídající profesní schopnosti

prostřednictvím vhodné podpory a opatření přijatých v oblasti odborného vzdělávání a rekvalifikace⁽¹⁾ za účelem posílení rovného postavení žen a mužů a k podnícení jejich rovnocenné účasti na procesu přechodu.

V Bruselu dne 26. dubna 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

⁽¹⁾ Stanovisko EHSV k tématu „Podpora udržitelných zelených pracovních míst pro balíček EU v oblasti energetiky a změny klimatu“, zpravodaj: pan IOZIA, Úř. věst. C 44, 11.2.2011, s. 110.

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu *Výchova v oblasti energie* (průzkumné stanovisko)

(2012/C 191/03)

Zpravodaj: **pan IOZIA**

Dne 11. ledna 2012 se dánské předsednictví Rady Evropské unie, v souladu s článkem 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodlo konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

Výchova v oblasti energie

(průzkumné stanovisko).

Specializovaná sekce Doprava, energetika, infrastruktura a informační společnost, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 11. dubna 2012.

Na 480. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 25. a 26. dubna 2012 (jednání dne 25. dubna 2012), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor jednomyslně následující stanovisko.

1. Závěry a doporučení

1.1 Komisařka pro opatření v oblasti změny klimatu Connie Hedegaard prohlásila: „Nebude možné vyřešit problémy globálního rozvoje, pokud světové hospodářské velmoci nezmění svůj rozvojový model.“

1.2 Evropský hospodářský a sociální výbor (EHSV) si je vědom strategické úlohy výchovy v oblasti energie. K přechodu na nízkouhlíkové hospodářství, jenž je mj. předmětem Energetického plánu do roku 2050, který připravila Evropská komise, je zapotřebí dosáhnout podstatné změny vzorců chování. Nezbytným předpokladem splnění cílů EU, zejména pak střednědobého cíle snížení spotřeby energie nejméně o 20 % do roku 2020, je zapojení občanské společnosti.

1.3 Hlavní cíle výchovy v oblasti energie se týkají boje proti změně klimatu a znovunastolení rovnováhy mezi člověkem a přírodou. Je naší povinností hledět kupředu, pochopit a předvídat potřeby budoucí společnosti. Jsme dnes svědky mimořádně důležitého a rozhodujícího okamžiku, v němž jsou Evropská unie, vlády členských států, místní orgány, školy, univerzity, výzkumná střediska, podniky, průmyslová odvětví, banky, odborové organizace, nevládní organizace a média zapojeny do integrovaného přístupu na různých úrovních.

1.4 Zvláště cenné jsou zkušenosti nevládních organizací s třibením modelů a nástrojů výchovy v oblasti energie. Na výchovu v oblasti energie bude mít mimořádný vliv spolupráce profesionálních subjektů zapojených do rozmanitého světa sdružení a vyučujících na různých stupních vzdělávacího systému. Klíčem k dosažení kvalitních výsledků je kombinace osvědčených postupů s pedagogickou zkušeností.

1.5 EHSV považuje za nutné rozvíjet inovační metody výchovy, vzdělávání a odborné přípravy a kombinovat je s

metodami již zavedenými a prověřenými. Zásadní úlohu pak v této problematice sehrají též informační a komunikační technologie.

1.6 EHSV podporuje novou iniciativu plánu SET – „*Energy Education and Training Initiative*“, jež sdružuje akademickou obec, výzkumná střediska a průmysl. Vynikající výsledky přinesla spolupráce veřejného a soukromého sektoru, především v odvětví výzkumu a inovací, a je třeba ji podporovat i do budoucna. EHSV doporučuje Komisi, aby tyto iniciativy neváhala také podpořit.

1.7 Výchova v oblasti energie bude moci přispět k řešení problémů spojených s chudobou obecně i chudobou energetickou. Všichni občané musí mít právo na využití energie za přiměřené ceny.

1.8 Evropská unie musí věnovat potřebnou pozornost prioritě výchovy v oblasti energie a vyčlenit na ni v nadcházejícím víceletém finančním rámci odpovídající prostředky.

1.9 EHSV se v tomto stanovisku domnívá, že je čím dál tím důležitější podporovat „EDEN“, evropskou síť národních fór pro výchovu v oblasti energie a životního prostředí, která vychází ze stávajících iniciativ v tomto sektoru na místní, vnitrostátní, evropské a světové úrovni.

2. Úvod

2.1 Výchova je jedním z určujících faktorů změny chování. Toto stanovisko vyzdvihuje její neodmyslitelnou roli v tomto procesu a podporuje názor, že „nejlevnějším druhem energie je energie uspořena“ ⁽¹⁾.

(1) Úř. věst. C 77, 31.3.2009, s. 54–59.

2.2 Evropský hospodářský a sociální výbor již v roce 2009 vypracoval na žádost komisaře pro energetiku průzkumné stanovisko k tématu *Potřeby vzdělávání a odborné přípravy pro společnost využívající energii ze zdrojů bez emisí uhlíku* ⁽²⁾. Dnes EHSV stvrzuje doporučení, která tehdy vyslovil, a přichází s dalšími připomínkami vycházejícími z dalšího vývoje.

2.3 Převratná změna, kterou dnes zažíváme a kterou projdou i příští generace na celém světě, zasazuje téma udržitelné energie do stále významnějšího kontextu politických, průmyslových, společenských a individuálních rozhodnutí. Toto přechodové, téměř revoluční období bude zakončeno vytvořením systému, v němž se zcela změní naše zvyky a náš způsob myšlení. Čas, který nám k usměrnění přechodu zbývá, je omezený, a proto je třeba co nejdříve zahájit dlouhodobé programy a iniciativy.

2.4 Energetika a životní prostředí

2.4.1 Energie byla vždy zásadní součástí lidského života. Zejména radikální změna způsobu života a lidské spotřeby značně přispěla k růstu poptávky po energii. V příštích desetiletích bude muset Evropa čelit četným výzvám souvisejícím s energií, jako jsou např.:

- nutnost žít s důsledky změny klimatu,
- zvýšení počtu obyvatelstva a jeho stárnutí,
- migrace,
- zabezpečení dodávek zdrojů,
- omezení závislosti na dovozu,
- energetická účinnost;
- boj proti chudobě obecně i energetické chudobě,
- zaručení přístupu k energiím ze strany všech spotřebitelů (soukromých i průmyslových),
- udržitelná mobilita,
- přírodní katastrofy (záplavy, zemětřesení, tsunami atd.),
- nedostatek zdrojů (energie, vody, surovin),
- růst globální poptávky po energii,
- propagace obnovitelných zdrojů energie,
- IKT (inteligentní sítě atd.),

- lidský faktor (výchova, chování/zvyky),
- globalizace,
- bezpečnost,
- konkurenceschopnost.

2.5 Priority Evropské unie a výchova v oblasti energie

2.5.1 Má-li Evropská unie dosáhnout hlavních cílů evropské energetické politiky, jimiž jsou bezpečnost dodávek, konkurenceschopnost a udržitelnost, musí mít dobře na paměti tyto rizikové faktory do budoucna a realizovat všechny potřebné změny.

2.5.2 Je tedy důležité dát tomuto procesu nový impuls. Všichni občané by si těchto energetických otázek měli být vědomi, stejně jako rizik spojených s nedosažením vytyčených cílů. Klíčem k dosažení změny chování je inteligentní výchova v oblasti energie: Je nezbytné vypracovat specifická opatření pro výchovu v oblasti energie například v souvislosti s ionizujícím zářením vznikajícím z radioaktivního odpadu, který může být škodlivý lidem a životnímu prostředí ⁽³⁾.

3. Výchova v oblasti energie – několik poznámek

3.1 Výchova v oblasti energie je jedním z důležitých nástrojů budování nového modelu udržitelného rozvoje a prosazování určité nové kultury. Široký záběr tematiky navíc vyžaduje integrovaný přístup, který pojme různé aspekty moderního života a občanské společnosti a zapojí všechna odvětví (zemědělství, služby, průmysl, stavebnictví) a všechny občany.

3.2 Potřeba neustálé výchovy jakožto vzdělávacího procesu jednotlivců, kteří se po celý svůj život – během školní docházky i po ní – vyvíjejí, je dnes větší než kdy jindy. EHSV zdůrazňuje, že je důležité strukturovat inteligentní výchovný program v oblasti energie, který by sloučil různé druhy života ve společnosti, tj. rodinu, školu, pracoviště, kulturu, volný čas.

3.3 Rozumné a odpovědné chování vyžaduje opatření, která usnadní účinnější využívání zdrojů energie, budou k němu vybízet a budou ho podporovat. Jsou zapotřebí jasné, srozumitelné, věrohodné a v prvé řadě dostupné informace o technologiích, které vyžadují energii. Vzdělávání má zásadní význam, neboť je neodmyslitelným předpokladem k tomu, aby právní předpisy o úsporách energie a opatření v oblasti energetické účinnosti získaly souhlas veřejnosti jak na úrovni EU, tak i členských států.

3.4 Výchova v oblasti energie musí začínat již v předškolním a školním věku. Děti si jsou dobře vědomy témat souvisejících s energií a jsou velmi přístupné novým myšlenkám a návykům. Mohou ovlivnit vnímání a jednání rodičů i lidí ve svém okolí.

⁽²⁾ Úř. věst. C 277, 17.11.2009, s. 15.

⁽³⁾ Úř. věst. C 218, 23.7.2011, s. 136.

Z dnešních žáků budou zítra dělníci, zaměstnanci, učitelé, inženýři, architekti, politici, podnikatelé. Rozhodnutí, která ve svém životě učiní, budou zásadním způsobem ovlivňovat využívání zdrojů naší společnosti.

3.5 Otázky týkající se všech aspektů souvisejících s energií a se změnou klimatu by měly být zahrnuty do učebních plánů všech členských států, již od základní školy, přes školu střední, až po školu vysokou a konkrétní zaměstnání. Je mimořádně důležité vzdělávat dnešní mladé lidi k novým povoláním. Výchova v oblasti energie může poskytnout praktické schopnosti, které bude možné uplatnit na budoucí požadavky energetického odvětví, což usnadní vytváření pracovních míst ve střednědobém a dlouhodobém horizontu.

3.6 Liberalizace trhu s energií a nové technologie v tomto odvětví jsou pro spotřebitele, kteří dosud získávali energii od monopolních podniků, novými výzvami. Výchova a vzdělávání v oblasti energie by se měly např. zabývat i následujícími otázkami: *Jak lze používat inteligentní měřicí přístroje tak, aby se uspořila energie? Jaká práva a povinnosti mají spotřebitelé při podpisu smlouvy s dodavatelem energie? Jak se počítá naše uhlíková stopa?* či problematikou „*ekologického označování*“. Mimořádně cenné jsou materiály shromážděné v rámci iniciativy „Dolceta“ (www.dolceta.eu) a EHSV vřele doporučuje, aby nepřišly vniveč a zůstaly přístupné široké veřejnosti.

3.7 Výchova v oblasti energie pokračuje i po ukončení školy. Děti a mladí lidé mohou ovlivnit velmi široké vrstvy obyvatelstva prostřednictvím rodiny a přátel tak, že budou dospěle podněcovat k zaujetí správného postoje. K dosažení viditelných výsledků je proto nesmírně důležité, aby bylo vzdělávání kontinuální a bylo zaručeno všem občanům. Odborná příprava by měla být rozšířena a značně posílena, aby se jí účastnilo více subjektů, dospělých a odborníků (např. inženýrů, architektů, názorových vůdců). Stejně tak je nezbytná politika zaměřená na odbornou přípravu školitelů.

3.8 Proces učení je velmi komplexní. Subjektů aktivně zainteresovaných v tomto procesu je mnoho a každý má specifickou klíčovou úlohu. EHSV zdůrazňuje, že je důležité prozkoumat u všech referenčních skupin tu nejlepší metodu výchovy, a tedy vypracovat vhodné didaktické a školicí programy zohledňující věk, pohlaví, kulturní rozdíly a úroveň vzdělání. Měly by se pečlivě prozkoumat a vypracovat nové nástroje, jako jsou např. sociální sítě.

4. Úloha Evropské unie

4.1 Evropská unie může přispět ke zvyšování kvality vzdělávání a odborné přípravy a stimulovat členské státy ke spolupráci a v případě potřeby podpořit a provázat jejich aktivity

(články 149 a 150 SFEU). Kromě chronické nutnosti zvýšit standard výchovy ve všech oblastech by Evropská unie měla věnovat mimořádnou pozornost i potřebě znalostí a schopností v odvětví energetiky. K tomu již významným způsobem přispívají internetové stránky www.energy.eu. Evropa potřebuje chemiky, kteří by pracovali na zachycování solární energie, a inženýry, kteří navrhnu a vytvoří inteligentní sítě, a nejen ty. Kromě toho by se na evropské úrovni mělo zamezit trendu „kam vítr, tam pláště“, jako například u dotací na výrobu biopaliv v rozvíjejících se zemích, které měly nežádoucí účinek – konkrétně se jednalo o pěstování jatrofy v některých afrických zemích, což je olejnina, která roste přirozeně v pouštních oblastech.

4.1.1 Z pohledu EHSV je zásadní, aby Komise při přípravě příštího víceletého finančního rámce zohlednila výchovu v oblasti energie jakožto nedílnou součást evropské strategie pro splnění cílů v oblasti energetiky a klimatu, jež si Unie vytyčila do roku 2020 a do roku 2050.

4.2 Úloha veřejné správy

4.2.1 Na základě zásady subsidiarity je vzdělávání ve výlučné pravomoci jednotlivých členských států, které nesou plnou odpovědnost za obsah a uspořádání svého vlastního systému výchovy a vzdělávání. Vlády členských států by měly podpořit zapojení všech subjektů společnosti do určení priorit a do vypracování programů věnovaných energetice. Dále by měly připravit monitorování informací a dát spotřebitelům k dispozici různé nástroje, například internetové stránky ke srovnávání cen a/nebo k získávání aktualizovaných informací o různých energetických aspektech.

4.2.2 Veřejná správa musí jít příkladem. Regiony musí spolu s provinciemi a místními orgány zaručit účinnou koordinaci činností s cílem přispět k budování obecné kultury úspor energie. Uvědomění si nezbytné změny, technologie energetické účinnosti a využívání obnovitelných zdrojů energie se musí stát vlastní všem občanům. Proto musejí instituce vedle normativních a technických opatření připravit i konkrétní informační a propagační kampaně určené všem občanům, podnikům a příslušným odborným asociacím. V tomto směru jde EHSV příkladem svým interním programem EMAS (*Eco-Management and Audit Scheme*), díky němuž získal označení Ekodynamický podnik, což je nejvyšší stupeň certifikace udělované Agenturou regionu Brusel pro životní prostředí (IBGE).

4.3 Úloha škol

4.3.1 Velkou část svých myšlenek a znalostí si osvojujeme během školní docházky. Dnešní školy staví na tradičním systému učení, který má na celostátní úrovni určité rezervy. Kromě několika málo výjimek neexistují žádné programy pro

výchovu v oblasti energie a životního prostředí a často chybí pedagogové, kteří by byli v tomto směru dostatečně formálně vzděláni. Z těchto i dalších důvodů budou napříště školy muset nabízet možnosti k rozšíření poznatků o úsporách energie, o energetice, vědě, životním prostředí a klimatu, což přispěje ke zvýšení povědomí o energetické účinnosti a vybaví studenty sociálními a analytickými schopnostmi za účelem racionálního posouzení, které bude určující pro změnu chování v budoucnosti. Poznatky v oblasti energetiky a životního prostředí by mohly být zařazeny mezi klíčové schopnosti v evropském referenčním rámci pro celoživotní vzdělávání. Vyučující mají bezesporu významnou funkci a potřebují výchovný didaktický materiál odpovídající úrovni výuky a vyučované látce. Využívání aktualizovaných zdrojů a definice vhodných vzdělávacích aktivit a podpory pro pedagogy by měly být součástí všech didaktických programů. Zásadní je úloha vysokých škol. To se předpokládalo již v boloňském procesu, jenž mezi své cíle zařadil vytvoření takové didaktické struktury, která bude ve stále větším souladu s rychlým globálním světem a se zájmy Unie a poskytne záruku lepšího uplatnění dosaženého vzdělání na trhu práce v celé Evropě.

4.4 Úloha podniků

4.4.1 Zásadní význam má partnerství mezi školskými institucemi a podniky, které EHSV podpořil již v roce 2009 ⁽⁴⁾. Díky tradiční schopnosti profesních odvětví a zejména malých a středních podniků přizpůsobit se může být partnerství jedním z hlavních zdrojů vytváření pracovních míst v době krize a může dát významný impuls rozvoji podnikatelského ducha a tvořivosti. Výzkum a inovace by měly být nedílnou součástí tohoto partnerství, aby byl podpořen rychlý přenos nových technologií. Odborníci (např. inženýři, architekti) by měli být neustále vzděláváni v oblasti nového vývoje v příslušném oboru. Kromě toho by se na pracovištích měly pořádat tematické semináře o šetření energií.

4.5 Úloha bank

4.5.1 Bankovní sektor má zásadní význam pro ekonomiku a společnost. Banky jsou přítomny v řadě každodenních životních situací občanů a kromě funkce zprostředkování peněz by měly být též zprostředkovatelem důvěry. Mohly by pomoci specifických zvýhodněných půjček a odpovídajících osvětových kampaní podporovat aktivity v rámci výchovy v oblasti energie a životního prostředí, a tím vytvářet pobídky pro zelené investice do různých hospodářských odvětví (stavebnictví, doprava atd.).

4.6 Úloha odborů

4.6.1 Organizace zaměstnanců mohou významně přispět k provádění procesu, v němž jsou výchova a odborná příprava nástroji jednotné podoby vzdělanosti a udržitelného rozvoje. Ekologické hospodářství například vyžaduje kvalifikované pracovníky schopné přizpůsobit se změnám vyplývajícím z

technologického rozvoje, výzkumu a inovací. Také v otázce individuálního chování může být funkce odborů strategická, a to prostřednictvím zvyšování povědomí vlastních členů či iniciativ smluvní povahy odměňující správný postoj a docílené úspory energie. Spolupráce podniků s organizacemi zaměstnanců na tomto poli může přinést cenné výsledky.

4.7 Úloha občanské společnosti (nevládních organizací)

4.7.1 Svazy spotřebitelů a ekologická hnutí hrají zásadní roli díky své neobvyklé funkci předávání znalostí a schopností. Měly by být zapojeny do zvyšování povědomí o otázce spotřeby a energetické účinnosti na všech úrovních: při plánování, přípravě, rozhodování o obsahu, šíření informací, poradenství, propagaci, hodnocení výsledků.

4.7.2 Nevládní organizace by měly být přirozenými partnery vnitrostátních orgánů a měly by být podporovány ve svých výchovných opatřeních, jejichž přínos se projeví v celé společnosti. Programy informálního vzdělávání, kontakt s pedagogy, pořádání výchovných exkurzí do praxe, tematické minikampusy a publikace pro různé věkové skupiny obyvatel patří mezi aktivity, jež by měly být svěřeny specializovaným organizacím činným na poli výchovy v oblasti energie.

4.8 Úloha médií a sociálních sítí

4.8.1 Média mají strategickou hodnotu a funkci v šíření korektních informací a masových vzdělávacích aktivit pro všechny věkové kategorie. Poselství v programech zaměřených na témata související s energetikou a životním prostředím by vždy měla být vědecky podložena a kulturně neutrální. Je třeba zamezit využití sdělovacích prostředků, především televize, bez toho, že by informační obsah byl podroben pečlivé analýze. Kolem životního prostředí a energetiky se točí obrovské zájmy, které jsou schopny tak či jinak ovlivnit publikum, které nemá kognitivní a kritické nástroje vhodné k vědomému posouzení přijatých informací.

4.8.2 Důležitou a citlivou funkci plní také sociální sítě vzhledem k tomu, že se obracejí především k mladému publiku, u něž je snadné vyvolat emoce a zanítit je pro témata takového dosahu. Všichni uživatelé uvedených médií, by se měli řídit určitým kodexem chování a akceptovat možnost vnější kontroly nebo případně upravit sporné či tendenční informace.

4.8.3 Je nepochybné, že význam těchto nástrojů do budoucna poroste. (Dnešní počet známých uživatelů sociálních sítí převyšuje počet obyvatel Země počátkem 20. století ...) Masa dostupných informací změnila jazyk a typologii informací. Vzdělávání tyto změny pocítí a bude muset dokázat zkoncentrovat strukturovaná a složitá sdělení do jednoduchých formulek vhodných pro každého. http://en.wikipedia.org/wiki/List_of_social_networking_websites.

⁽⁴⁾ Úř. věst. C 228, 22.9.2009, s. 9–13.

5. Priority Výboru

Podle EHSV by se pozornost měla soustředit na následující priority:

5.1 Nutnost žít s důsledky změny klimatu, přizpůsobení a potřeby příslušné odbornosti. Probíhající změna klimatu je vědecky doložena a obecně uznávána na globální úrovni. K některým jevům, například záplavám, bude docházet stále častěji. Přizpůsobení se těmto jevům bude klíčovým předpokladem našeho přežití. Nedostatek příslušných odborníků by navíc mohl vážně ohrozit dosažení krátkodobých, střednědobých i dlouhodobých cílů Evropské unie.

5.2 Energetická účinnost Energetická účinnost je jádrem strategie Evropa 2020. Kombinovaný účinek plného provedení stávajících a nových opatření změní náš každodenní život a podle Komise umožní dosažení ročních finančních úspor až do výše 1 000 EUR na každou domácnost, zlepší konkurenceschopnost evropského průmyslu, vytvoří až 2 miliony pracovních míst a sníží roční emise skleníkových plynů o 740 milionů tun⁽⁵⁾. Významnou funkci při podporování tohoto procesu hrají odběratelé energie. Všichni, a to včetně dospělých, musí změnit své chování, a proto je třeba poskytovat v oblasti energie odpovídající a spolehlivé informace.

5.3 Boji proti chudobě obecně i energetické chudobě. Boj proti chudobě obecně i energetické chudobě je novou sociální prioritou, jíž je třeba se zabývat na všech úrovních. Ceny hlavních fosilních paliv dále stoupají a zdá se, že v příštích letech bude tento trend pokračovat. Pokud se nezačne rychle a účinně jednat, rovněž značně vzroste počet zranitelných spotřebitelů energie⁽⁶⁾.

5.4 Zaručený přístup k energiím ze strany všech spotřebitelů (soukromých i průmyslových). Energie je veřejný statek a má klíčovou funkci při zajišťování ekonomické prosperity státu. Je nesmírně důležité zaručit dostupnost energie za odpovídající cenu, která se v nadcházejících letech nebude příliš a nepředvídatelně měnit, a přístup k energii pro všechny občany a spotřebitele.

5.5 Udržitelná mobilita. Sílicí nutnost přepravovat osoby a zboží zvyšuje riziko znečištění a dopravní zácpy především v městských oblastech. Je třeba vyvinout udržitelnou formu mobility, která by byla šetrná k životnímu prostředí a účinná z hlediska spotřebované energie. Nanejvýš důležitým aspektem v tomto odvětví je součinnost různých druhů dopravy.

5.6 Nedostatek zdrojů (energie, vody, surovin). Prudký nárůst celosvětové populace ze 6 na 9 miliard zesílí globální soupeření o přírodní zdroje a vytvoří tlak na životní prostředí⁽⁷⁾. Zachovat základní zdroje, jako je vzduch, voda, půda, lesy a potrava, je tedy zásadním faktorem podpory udržitelného růstu a vytvoření moderní ekonomiky.

5.7 IKT. Informační a komunikační technologie jsou dnes nedílnou součástí informační a znalostní společnosti. Například inteligentní dodávky energie za ekonomicky udržitelnou cenu významným způsobem přispějí ke změně v chování budoucích generací.

6. Několik zkušeností ...

6.1 V Evropě a ve světě existuje hodně iniciativ a osvědčených postupů ve vzdělávání, jejichž cílem je podporovat výchovu v oblasti energie a ochrany životního prostředí. Velmi často souvisejí s omezením znečišťujících plynů.

6.2 Projekt Défi Énergie, který koordinuje bruselský institut pro řízení životního prostředí BRUXELLES ENVIRONNEMENT pod hlavičkou kampaně *Sustainable Energy Europe*, sdružil přibližně 4 000 osob z 1 400 rodin a podařilo se mu omezit emise CO₂ o 1t/rok, tj. snížit účet za energie o 380 eur (www.ibgebim.be).

6.3 Fondazione Nazionale Carlo Collodi s projektem „*Pinocchio přemýšlí o světě*“ věnovaným žákům základních škol a vycházejícím ze tří premis: třídění odpadů, úspora energie a etické volby související s udržitelností: <http://www.pinocchio.it/fondazionecollodi/>.

6.4 International Yehudi Menuhin Foundation prostřednictvím svého programu MUS-E® Arts at School za pomoci umění – hudby, tance, zpěvu, divadla a výtvarného umění – vypracovává nové postupy výuky. Projekt probíhá v 11 zemích a účastní se ho 1 026 umělců a 59 189 dětí z 623 základních škol: www.menuhin-foundation.com/.

6.5 Španělské fórum pro sociální dialog o skladbě zdrojů energie (Spanish Energy Mix Forum, SEMF) je otevřeno všem subjektům činným v energetice a věnuje se různým zdrojům energie ve Španělsku: <http://www.semforum.org/>.

6.6 Università Mediterranea d'estate (Středomořská letní univerzita, UMET) v oboru udržitelné energie ve Středomoří spojuje univerzity z Francie, Itálie, Portugalska, Španělska, Řecka a také Maroka, Alžírsko, Tunisko, Egypta, Turecka a dalších. V nadcházejících letech by univerzita ráda rozšířila svoji přítomnost do dalších měst: <http://www.ome.org/index.php>.

6.7 Zelená planeta (*La Belle Verte*) je film režisérky Coline Serreauové z roku 1996, který se zabývá problémy západního světa, mezi jinými hektickým způsobem života, zneužitím moci, znečištěním a divokým plundrováním přírodních zdrojů a území: <http://www.youtube.com/watch?v=TTvoZkHugr0>.

⁽⁵⁾ COM(2011) 109 final.

⁽⁶⁾ Úř. věst. C 44, 11.2.2011, s. 53.

⁽⁷⁾ COM(2010) 2020 final.

6.8 Program Evropské komise Inteligentní energie pro Evropu od roku 2004 podporuje projekty výchovy v oblasti energie. Mezi jinými sem patří „KidsCorner“, „U4energy“, „Flick the Switch“, „Kids4future“, „Rainmakers“, „Youngenergypeople“, „My Friend Boo“ atd. V oblasti odborné přípravy pracovníků ve stavebnictví stojí za zmínku projekt „Build Up skills“: <http://ec.europa.eu/energy/intelligent/>.

6.9 *My Friend Boo* je sympatický animovaný seriál v rámci programu IEE, který je první svého druhu v Evropě a jehož účelem je pomoci mladým lidem porozumět problematice energie, změny klimatu, životního prostředí, šetření a zdraví: <http://www.myfriendboo.com/>.

6.10 Mezi další iniciativy na evropské úrovni patří *Pakt starostů a primátorů*, jehož signatáři je více než tři tisíce měst. EHSV od počátku podporoval šíření tohoto nástroje v co největším počtu evropských obcí⁽⁸⁾ a dosáhl u Komise změny strategie. Concerto, Civitas, a nová iniciativa *Inteligentní města a obce* jsou nástroje šíření osvědčených postupů v odvětví udržitelné dopravy a přiměřeného a inteligentního využití energie. Iniciativa plánu SET „*Energy Education and Training Initiative*“ shrnuje a rozvíjí významnou přidanou hodnotu v rámci plánu SET.

6.11 Na mezinárodní úrovni se již uskutečňují nejrůznější iniciativy, např. NEED (*National Energy Education Development Project*) – síť studentů, pedagogů, podniků, vlády a společenství vytvořená ve Spojených státech před více než 30 lety: <http://www.need.org/>; program *Energy Education & Workforce Development* ministerstva pro energetiku USA: <http://www1.eere.energy.gov/education/>; internetová stránka ENERGY QUEST věnovaná výchově v oblasti energie: <http://www.energyquest.ca.gov/>.

7. Veřejné slyšení k tématu *Výchova v oblasti energie*

7.1 Při veřejném slyšení uspořádaném EHSV byly představeny četné další zkušenosti v oboru výchovy v oblasti energie a životního prostředí.

7.2 Zásadní důležitost tohoto tématu svými příspěvky, vždy na pozadí určitého specifického hlediska, stvrdili zástupci EACI, EU-ASE (European Alliance to save energy), Fondazione Carlo Collodi, International Yehudi Menuhin Foundation, Solvay, CIRCE, Business Solutions Europa, síť ELISAN, a dále též odpovědný zástupce GR pro energetiku v rámci Paktu starostů a primátorů.

7.3 V diskusi se objevila následující témata: úloha vzdělávání a odborné přípravy, příprava technických odborníků a absolventů různých vědních oborů, nutnost posílit vztahy mezi vysokými školami, výzkumem a průmyslem, prioritou působení veřejných orgánů proti chudobě obecně a chudobě energetické, zapojení místních subjektů do vývoje opatření a informování

o inteligentním a udržitelném využívání energie, inovační nástroje mimoškolní odborné přípravy, ať již je formální, či nikoli.

7.4 Jeden specifický návrh spočíval v požadavku na přijetí jednotného a srozumitelného systému hodnocení energie např. prostřednictvím jednotky odpovídající poměru EUR/MWh, jíž by byly označeny všechny výrobky, které spotřebovávají energii, aby bylo možné okamžitě měřit jejich účinnost a cenu.

7.5 Extrémně důležitá je kvalita informací a vzdělávacího obsahu. Panuje konkrétní riziko, že informace by mohly být manipulovány tak, aby sloužily určitým zájmům, a nikoli jako podklad k uvědomělé volbě. Orgány veřejné moci tudíž musejí této problematice věnovat zvláštní pozornost a zajistit nezávislost a správnost informačních a vzdělávacích procesů.

7.6 Jedním z nejdůležitějších bodů, které při slyšení vyvstaly, se týkal potíží se systematickým zařazováním vzdělávacích materiálů k výchově v oblasti energie do školních osnov z důvodu nedostatku času, příliš hutných programů a odlišných priorit.

8. EDEN: Evropská síť pro výchovu v oblasti energie a životního prostředí. Protokol mezi EHSV a Fondazione Nazionale Carlo Collodi

8.1 Vytvoření evropské sítě národních fór pro výchovu v oblasti energie a životního prostředí EDEN, jak již bylo navrženo v průzkumném stanovisku k tématu *Potřeby vzdělávání a odborné přípravy pro společnost využívající energii ze zdrojů bez emisí uhlíku*, by mohlo pomoci překlenout stávající nedostatky v uskutečňování cíle EU dosáhnout nejméně 20 % úspory energie, přispět k uskutečnění evropské vize dospět do roku 2050 k nízkouhlíkové ekonomice účinně využívající zdroje a rovněž dosáhnout větší energetické nezávislosti a bezpečnosti zásobování energií.

8.2 Za účelem konkrétních odpovědí na návrhy předložené ve stanovisku a v zájmu podpoření vzniku evropské sítě podepsaly EHSV a Fondazione Nazionale Carlo Collodi 26. března 2010 protokol o spolupráci, v němž se vzájemně zavázaly ke společné práci. Maskotem a značkou iniciativy byl zvolen Pinocchio, pohádková postavička Carla Collodiho známá po celém světě.

8.3 Tato evropská síť vytvořená z organizací činných na poli výchovy v oblasti energetické účinnosti, obnovitelných zdrojů energie a životního prostředí plní funkci šíření na národní úrovni, měla by být vybavena vhodnými programy a materiálem, usnadňovat podporu čisté energie a účinnějšího využívání všech přírodních zdrojů a zaručovat vysoký standard ochrany životního prostředí ve vnitrostátních školních osnovách.

⁽⁸⁾ Úř. věst. C 10, 15.1.2008, s. 22.

8.4 Do dnešního dne se do sítě zapojily různé organizace. Vedle EHSV a Fondazione Nazionale Carlo Collodi (IT), které jsou zakládajícími členy, sem aktuálně patří: Foundation Terra Mileniul III (RO), Arene île-de-France (FR), Les Péniches du Val de Rhône (FR), Municipality of Greenland (Greenland), Climate Action Network (RO), Mosaic Art and Sound (UK), Art For Green Life (UK/BE), CECE (ES), Intercollege (CY), Business Solutions Europa (BE), EU-ASE (BE), CIRCE (ES) a International Yehudi Menuhin Foundation (BE).

V Bruselu dne 25. dubna 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

**Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Vydávání knih v pohybu
(stanovisko z vlastní iniciativy)**

(2012/C 191/04)

Zpravodajka: **paní ATTARD**

Spoluzpravodajka: **paní VAN LAERE**

Dne 14. července 2011 se Evropský hospodářský a sociální výbor, v souladu s čl. 29 odst. 2 jednacího řádu, rozhodl vypracovat stanovisko z vlastní iniciativy k tématu

Vydávání knih v pohybu

(stanovisko z vlastní iniciativy).

Poradní komise pro průmyslové změny (CCMI), kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 12. dubna 2012. Zpravodajkou byla paní ATTARD a spoluzpravodajkou paní VAN LAERE.

Na 480. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 25. a 26. dubna 2012 (jednání dne 25. dubna), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 156 hlasy pro, 2 hlasy byly proti a 1 člen se zdržel hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Odvětví vydávání knih prochází postupným procesem modernizace, jenž s sebou v digitálním věku nese významné důsledky.

1.2 EHSV zdůrazňuje, že na úrovni EU by měla být bezprostřední prioritou analýza úlohy odvětví vydávání knih ve společenském, hospodářském, kulturním, vědeckém a uměleckém rozvoji Evropy. Musí se zabývat právy a potřebami dalších zainteresovaných stran, k nimž patří knihkupci, spisovatelé, vědci, ilustrátoři, odvětví tisku a příbuzná odvětví, knihovny a organizace spravující práva k rozmnožování a rovněž spotřebitelé. Evropská komise musí při svých úvahách o strategiích pro digitální Evropu zařadit vydavatelské odvětví mezi ostatní kulturní a tvůrčí odvětví.

1.3 EHSV zdůrazňuje, že je důležité se zabývat nezbytností odpovídajících právních předpisů a politik EU s dopadem na vydavatelské odvětví: duševním vlastnictvím (zejména autorskými právy) a jeho vymáháním, zdaňováním, informační společností a opatřeními v oblasti kultury.

1.4 EHSV připomíná, že je nutné na úrovni EU odstranit diskriminační režim, jenž momentálně panuje jak v rámci EU, kde on-line verze totožných kulturních produktů v současnosti podléhají standardním daňovým sazbám, což vytváří neoprávněné narušení ve vztahu ke srovnatelnému obsahu, tak v porovnání s USA, kde je vydávání on-line osvobozeno od daně, což vytváří nerovné podmínky a nespravedlivou soutěž.

1.5 EHSV se domnívá, že je třeba povzbudit polygrafické odvětví k tomu, aby vyměnilo hospodářské a technologické modely, které byly typické pro jeho vývoj, a postavilo se do

středu správy a šíření informací, aniž by se omezovalo na úlohu poskytovatele služeb, a to v souladu s evropským polygrafickým plánem.

1.6 EHSV zastává názor, že by mělo být na evropské úrovni zřízeno středisko pro sledování aktuálních a budoucích potřeb v odvětví tisku týkajících se dovedností, aby bylo v tomto odvětví podpořeno odborné vzdělávání, mobilita pracovníků a jejich rekvalifikace z veřejných prostředků, zejména z prostředků ESF, EFRR a Evropského fondu pro přizpůsobení se globalizaci, a dále aby byl proveden průzkum v rámci 7. rámcového programu a programu Horizon 2020, jenž zajistí, že tiskařský průmysl zůstane konkurenceschopný.

1.7 EHSV zdůrazňuje, že správa práv duševního vlastnictví je zásadní pro rozkvet evropské kultury, vědy, umění a kvality života evropských občanů. Kromě toho je klíčovým faktorem technologických a komerčních inovací.

1.8 Výbor se domnívá, že bude-li spotřebitelům poskytnuto bezpečné digitální prostředí, v němž budou mít účinnou kontrolu nad svými osobními údaji a soukromím, bude fungování digitálních trhů pro uživatele přínosem.

1.9 Výbor zdůrazňuje význam sociálních a hospodářských závazků při přechodu na digitální formu, jež zajistí, že bude mít z výhod digitální revoluce prospěch co nejvyšší počet lidí každého věku a v každém členském státě.

1.10 EHSV zdůrazňuje, že pracovníkům, včetně těch s postavením samostatně výdělečně činných osob a externích zaměstnanců, je třeba zaručit důstojnou práci, jež musí být předmětem sociálního dialogu a kolektivních smluv na úrovni členských států i na úrovni EU.

1.11 Přijetí otevřených, interoperabilních elektronických standardů je zásadní pro posílení hospodářské soutěže a zamezení uzavírání trhů a vytváření dominantních postavení.

1.12 EHSV vyzdvihuje význam integrovanějšího jednotného trhu služeb ve strategii Evropa 2020⁽¹⁾ pro růst a vytváření pracovních míst pro všechny účastníky a strany zainteresované v odvětví vydávání knih.

1.13 EHSV žádá Komisi, aby podpořila úsilí profesí v oblasti vydavatelství a tisku, aby jejich snahy směřovaly k participativnějšímu modelu a aby se organizovaly ve společném transparentním rámci, a tak umožnily lepší propojení mezi ekonomickým, sociálním, technologickým a environmentálním rozměrem.

1.14 EHSV vyzývá Komisi, aby zahájila strategický dialog s evropským vydavatelským odvětvím a došla tak k závěrům ohledně strategií, jež budou konkrétně řešit potřeby týkající se tištěných a elektronických knih v digitálním věku, a podpořila tak rovněž celosvětovou konkurenceschopnost tohoto odvětví. EHSV opět vyzývá Komisi, aby vytvořila skupinu na vysoké úrovni a zahrnula do ní zejména zástupce vydavatelského, polygrafického a papírenského odvětví za účelem provedení analýzy vyhlídek na investice a pracovní místa, která se těmto odvětvím nabízejí v souvislosti s multimediální revolucí.

2. Úvod a souvislosti

2.1 Vydávání knih hraje jakožto nejrozsáhlejší evropský kulturní průmysl velmi důležitou úlohu v hospodářském, sociálním, politickém, vzdělávacím, uměleckém a vědeckém rozvoji Evropy. Evropská literatura je jedním z klíčových uměleckých a kulturních dědictví Evropy. Je v ní obsažena široká rozmanitost každé země, protože v knihách je zastoupen a pro budoucí generace zachycen každý evropský jazyk, region nebo menšina, čímž je podporován mezikulturní dialog.

2.2 Evropští vydavatelé (členské státy EU plus Norsko a Island) vytvořili obrat okolo 23,5 mld. eur (2010) při celkovém nákladu zhruba 525 000 nových titulů a na plný úvazek zaměstnávali celkem asi 135 000 lidí. V nabídce bylo téměř 7,5 milionu titulů. Vydávání knih přispívá k vytváření pracovních míst rovněž nepřímo: v Evropě je více než 100 000 spisovatelů, ilustrátorů a literárních překladatelů a více než 25 000 jednotlivých knihkupectví. Pro vytvoření detailnější představy o odvětví je zapotřebí nashromáždit více konkrétních údajů.

2.3 Ačkoliv podstata samotné knihy jako tvůrčího artefaktu zůstala v zásadě stejná, prošly během uplynulých staletí podstatnými změnami – byť ne co do podstaty – způsoby její výroby, od zadávání po redakci, tisk a distribuci. Tyto způsoby se změnily s rozvojem digitálního vydávání.

2.4 Jádro tvůrčího průmyslu se v roce 2008 podílelo na HDP EU 4,5 % při 8,5 milionu pracovních míst⁽²⁾, přičemž veškerá tvůrčí odvětví se ve stejném roce podílela na HDP EU 6,9 %. V rámci těchto odvětví se vydavatelství v roce 2003 na HDP EU podílelo 1,07 % ve srovnání s 0,41 % odvětví rozhlasu, televize, filmu a videa a s 0,06 % hudebního odvětví.

2.5 Na mezinárodní úrovni má evropské knižní odvětví vyšší hodnotu než americké, jež za uplynulých deset let vytvořilo roční obrat ve výši 24–25 mld. dolarů (17–19 mld. eur). Kromě toho se každý rok šest až osm společností v evropských rukách objevuje mezi 10 největšími nakladatelstvími světa. Tři největší mezinárodní knižní veletrhy se navíc konají v evropských zemích: Frankfurt, Londýn a Boloña.

2.6 Pozitivní dopad čtení na společnost vyzdvihla OECD, když ho označila za nejlepší ukazatel životních vyhlídek dětí. Vydavatelství rovněž podporuje pluralitu názorů a jejich výměnu, dialog a svobodu projevu, tedy pilíř demokratické společnosti.

3. Digitální transformace

3.1 Digitální transformace ve vydavatelském odvětví od základů proměnila většinu dynamiky, vztahů a ekonomických i kulturních modelů vydávání knih.

3.2 Evropské trhy s elektronickými knihami poskytují rozšířené a rozmanité obrázky. Úroveň růstu na rozvinutých se trzích je velmi vysoká, ale i tam je celkový objem digitálního vydávání ve srovnání s tištěnými knihami velmi malý (pohybuje se od 1 do maximálně 5 % knižního trhu). Až do nedávných let k tomuto pomalému rozvoji významně přispíval nedostatek odpovídajících přenosných čtecích zařízení.

3.3 Avšak stále více vydavatelů nabízí své knihy v elektronickém formátu v dalších oblastech. Po několika letech experimentování s technologiemi a inovacemi se objevila široká škála různých obchodních modelů poskytujících přístup k obsahu digitálních knih. Čtenáři se ke knihám dostávají prostřednictvím PC, elektronických čteček, tabletů a chytrých telefonů, jež jsou stále sofistikovanější a uživatelsky přívětivější, ale především ekonomicky dostupné. Očekávaný sestupný trend v cenách čteček trh se zřejmě ještě více rozšíří.

3.4 Do řetězce vstupují díky své významné úloze při spojení s konečným zákazníkem noví hráči z dalších oblastí: vyhledávače a portály jako Google, internetoví hráči včetně dalších druhů on-line obchodů jako např. Amazon, jenž rovněž vyrábí Kindle. Výrobci elektronických zařízení jako např. Apple se přesouvají na trh s obsahem pro svá zařízení, takže poskytují rovněž svá vlastní elektronická knihkupectví, a dále mobilní operátoři nebo poskytovatelé přístupu k internetu.

⁽¹⁾ COM(2010) 2020 final.

⁽²⁾ Stanovisko EHSV *Ochrana práv duševního vlastnictví / OHIM*, Úř. věst. C 376, 22.12.2011, s. 62.

3.5 Elektronické knihy umožňují přístup ke znalostem, kultuře a zábavě také zranitelným skupinám, jež mají potíže se čtením, např. starším osobám a tělesně postiženým, i lidem, kteří nechtou ve svém rodném jazyce.

3.6 Digitální kniha rovněž nově definuje dopad vydavatelského odvětví na životní prostředí. Zatímco papír je obnovitelná a recyklovatelná surovina, ekologický dopad elektronických zařízení obsahujících kovy a využívání elektrické energie ještě vyžadují další posouzení.

3.7 Úloha vydavatelů zůstává i v digitální éře klíčová: má-li být zaručena kvalita, je zásadní funkcí vydavatele – bez ohledu na výsledný formát – výběr a volba rukopisů. Redakce a marketing jsou další klíčové funkce, jež se neobejdou bez odborných znalostí vydavatelů.

3.8 Elektronické vydávání přináší nové náklady, k nimž patří boj proti porušování autorských práv on-line, investice do digitalizačních systémů, do personálu a do technologií a náklady na konverzi souborů do specifických formátů. Odpadají náklady na tisk, fyzické skladování a fyzickou distribuci, jež tradičně tvořily méně než jednu šestinu celkových nákladů. Naopak veškeré náklady na honoráře, redakční práci, marketing, distribuci, digitální uchovávání a archivaci přetrvávají i v digitálním světě.

4. Výzvy evropského odvětví vydávání knih v digitálním věku

4.1 Rada⁽³⁾ a Komise⁽⁴⁾ zřídily v roce 2009 Evropské středisko pro sledování padělání a pirátství⁽⁵⁾ s cílem zlepšit povědomí o porušování práv duševního vlastnictví.

4.2 Pro kulturní odvětví jako je vydavatelství jsou autorská práva základem právního uznání hodnoty, již vytváří. Vyvážený režim autorských práv je proto nesmírně důležitý pro udržitelnost investic v odvětví a pro stimulaci autorů k vytváření nových děl.

4.3 EHSV zdůrazňuje, že účinná podpora duševního vlastnictví je nezbytná, a to on-line stejně jako off-line. Pirátství totiž oslabuje kulturu, tvůrčí činnost a zavádění nových

obchodních modelů a brzdí rozvoj trhu tím, že snižuje důvěru vydavatelů a autorů v návratnost jejich finančních a duševních investic⁽⁶⁾.

4.4 Právní předpisy v oblasti duševních práv pochází z doby před digitální revolucí, přičemž ne vždy ošetřují skutečnosti týkající se stahování dat, sdílení souborů a systémů pro správu digitálních práv, jak konstatuje Digitální agenda pro Evropu, jejímž cílem je aktualizovat pravidla jednotného trhu EU pro digitální věk⁽⁷⁾. V současné době se diskutuje o rozsáhlé regulaci na úrovni EU, jež je nezbytná k tomu, aby řešila pravidla a jejich vymáhání, což se mezi jednotlivými členskými státy liší.

4.5 Rychlé a důsledné řešení sporů v oblasti padělání a pirátství důrazným vymáháním pravidel by zvýšilo důvěru spotřebitelů. Evropské právní předpisy umožňují vymáhání prostřednictvím čl. 8 odst. 3 směrnice o autorských právech (2001/29/ES), jež dává nositelům práv možnost žádat o soudní zákaz ve vztahu ke zprostředkovatelům, jejichž služby jsou třetí stranou využívány k porušování autorského práva, společně s článkem 8 směrnice o dodržování práv duševního vlastnictví (2004/48/ES), jež dává nositelům práv právo na jakékoliv informace týkající se identity porušeitele.

5. Výzvy digitalizace a globalizace pro odvětví tisku v Evropě

5.1 Evropské odvětví tisku čelí významným změnám vyplývajícím z rostoucího a rozšířeného využívání internetu a z atraktivity nových médií, jež coby zdroj informací a reklamy postupně mění podobu trhu.

5.2 Dalšími významnými faktory ovlivňujícími hospodářskou soutěž jsou na jedné straně dovozy knih, jež je možné tisknout bez přesně stanovených časových omezení, ze zemí s nízkými náklady (např. Čína) a na druhé straně vysoká koncentrace podniků vyrábějících papír a tiskařská barviva, což vytváří intenzivní celosvětovou konkurenci, a to zejména z Indie a Číny, kde lze zajistit nejnižší ceny. EHSV zdůrazňuje, že je třeba dodržovat podobná sociální a environmentální kritéria ve všech zemích výroby.

5.3 Tyto faktory a nepříznivé hospodářské klima vedly někdy k pádu cen a mají výrazné dopady na zaměstnanost v odvětví.

⁽³⁾ Usnesení Rady ze dne 25. září 2008 (Úř. věst. C 253, 4.10.2008).

⁽⁴⁾ Sdělení Komise ze dne 11. září 2009 Posílení dodržování práv duševního vlastnictví na vnitřním trhu, COM(2009) 467 final.

⁽⁵⁾ Stanovisko EHSV Ochrana práv duševního vlastnictví / OHIM, Úř. věst. C 376, 22.12.2011, s. 62.

⁽⁶⁾ Evropská komise, Generální ředitelství pro daně a celní unii, *Zpráva o vynucování práv duševního vlastnictví celními orgány EU za rok 2009*, http://ec.europa.eu/taxation_customs/resources/documents/customs/customs_controls/counterfeit_piracy/statistics/statistics_2009.pdf. Technopolis (2007), *Effects of counterfeiting on EU SMEs* (Dopady padělání na malé a střední podniky v EU), http://ec.europa.eu/enterprise/enterprise_policy/industry/doc/Counterfeiting_Main%20Report_Final.pdf. <http://counterfeiting.unicri.it/report2008.php>. Stanovisko EHSV Ochrana práv duševního vlastnictví / OHIM, Úř. věst. C 376, 22.12.2011, s. 62.

⁽⁷⁾ *Evropa 2020 – Strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění*, 3. března 2010.

5.4 Podle údajů zveřejněných Eurostatem za rok 2009 tvoří evropské odvětví tisku 119 000 společností (pokles ze 132 571 v roce 2007), zaměstnává 735 000 lidí (pokles z 853 672 v roce 2007) a má obrát přes 88 mld. eur (pokles ze 110 mld. eur v roce 2007).

5.5 Zavádění digitálního tisku však umožnilo inovace ve spolupráci mezi vydavateli, tiskaři a uživateli, kdy je možné tisknout na přání knihy už od jednoho jediného exempláře.

5.6 Tiskárny podnikají kroky k integraci služeb v hodnotovém řetězci, jako je např. skladování, správa databází, navrhování pro internet nebo tisk, elektronické knihy, a rozvíjejí rovněž svá oddělení pro přípravu tisku.

5.7 EHSV podporuje návrhy ze zprávy Komise za rok 2007 o konkurenceschopnosti evropského odvětví tisku, vyzývá však Evropskou komisi, aby zřídila Evropský výbor pro sociální dialog pro toto odvětví jako celek. Současný formální sociální dialog mezi zaměstnavateli a odbory existuje pouze na úrovni podniků a členských států.

5.8 EHSV souhlasí s doporučeními Intergrafu, zejména ohledně nezávislé studie o vývoji technologií (tiskařských technologií i mobilních a internetových technologií), demografických vlivech a chování spotřebitelů.

6. Výzvy pro knihkupce

6.1 Objevily se potíže vyplývající z toho, že velcí prodejci zavedli územní omezení na své prodeje on-line. Zavedené způsoby distribuce byly v zásadě překonány, přičemž se vytváří nová hegemonie digitálních knihkupců on-line.

6.2 Tradiční knihkupci jsou kulturně významní, neboť udržují osobní i on-line kontakty a vztahy se spotřebiteli a nabízejí služby, jež internet nabídnout nemůže.

6.3 Dnešní knihkupectví jsou využívána jako výstaviště knih, jež si potom spotřebitel koupí on-line. Poskytují tedy bezplatný marketing a reklamu svým on-line konkurentům. Někteří tradiční knihkupci však potřebují přeškolení, neboť jim schází znalosti o on-line sociálních médiích, a musí být inovativní ve svém marketingu a výběru produktů. Standardy v digitálním světě jsou dosud slabé: například, zatímco prakticky všechny tištěné knihy mají ISBN, u všech elektronických knih tomu tak není.

6.4 Měly by být hledány a podporovány synergie mezi asociacemi evropských knihoven a knihkupci. Digitalizace vytváří určité neshody mezi obavami knihkupců a vydavatelů ohledně pirátství v oblasti elektronických knih na jedné straně a nadšením knihoven pro podporu půjčování elektronických knih na straně druhé. Všechny strany by měly zdůrazňovat, používat a uplatňovat právní rozdíly mezi půjčováním (tištěných knih) a elektronickým půjčováním. Zainteresané strany

by se měly pokusit nalézt systém, jenž bude kombinovat tradiční protipirátská opatření s usnadňováním elektronického půjčování oprávněnými knihovnami.

6.5 Díky své duální dominanci na trhu v prodejní platformě a čteček (Kindle a iPad) se Amazon a Apple ujali vedoucího postavení, jež jim dává možnost diktovat ceny, termíny a podmínky všem ostatním účastníkům v odvětví. Tato neevropská dominance rovněž nepříznivě postihuje menší vydavatele, kteří nejsou s to vypořádat se s podmínkami, jež Amazon a Apple nastavili.

6.6 Přijetí otevřených, interoperabilních standardů zamezí uzavírání trhů a vytváření dominantních postavení několika velkých hráčů, kteří v současnosti využívají uzavřené patentované technologie, jež váží použití určitých zařízení na jejich vlastní katalogy a naopak. Jde tedy o posílení hospodářské soutěže.

7. Daně a ceny

7.1 Velká většina zemí v EU a ve světě aplikuje na prodej tištěných knih sníženou sazbu DPH, neboť uznává přínos, jež má čtení pro kulturu, vzdělávání, vědu i pro širokou společnost.

7.2 Nicméně v EU momentálně panuje diskriminační režim, neboť on-line verze totožných kulturních produktů v současnosti podléhají standardním daňovým sazbám, což vytváří neoprávněné narušení ve vztahu ke srovnatelnému obsahu.

8. Ochrana osířelých děl a již nevydávaných děl⁽⁸⁾

8.1 EHSV obecně souhlasí s navrhovanou směrnicí týkající se vytvoření právního rámce, který zajistí zákonný přeshraniční on-line přístup k osířelým dílům⁽⁹⁾.

8.2 Velmi málo členských států provedlo právní předpisy o osířelých dílech, a dokonce i tam, kde tyto právní předpisy existují, vymezují přístup pouze pro občany, kteří pobývají na příslušných vnitrostátních územích.

8.3 Čl. 5 odst. 2 písm. c) směrnice o autorských právech umožňuje rozmnožování děl chráněných autorskými právy veřejně přístupným knihovnám, vzdělávacím zařízením, muzeím a archivům, pokud nesledují přímý ani nepřímý hospodářský nebo komerční prospěch a pokud tento postup dodržuje třístupňový test podle Bernské úmluvy. Nicméně každé další zpřístupňování pro veřejnost na internetu vyžaduje předchozí právní vyjasnění.

⁽⁸⁾ Stanovisko EHSV k návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o některých povolených způsobech užití osířelých děl, Úř. věst. C 376, 22.12.2011, s. 66.

⁽⁹⁾ Stanovisko EHSV *Ochrana práv duševního vlastnictví / OHIM*, Úř. věst. C 376, 22.12.2011, s. 62.

8.4 Pokud jde o již nevydávaná díla, iniciovali vydavatelé dialog, jenž vedl k memorandu o porozumění s názvem *Základní zásady digitalizace a zpřístupňování již nevydávaných děl*, jež podepsaly všechny zainteresované strany. Dosud neexistuje žádná oficiální struktura, jež by umožnila uznání dobrovolných dohod mezi různými zainteresovanými stranami týkajících se nevydávaných děl v mezinárodním měřítku.

8.5 Úspěšné uzavření tohoto dialogu podpoří rozvoj digitálních knihoven jako je např. Europeana a dalších veřejných institucí plnících poslání veřejného zájmu.

8.6 Systém ARROW vybudovaný konsorciem stran zainteresovaných v knižním odvětví a za podpory Evropské komise nabízí praktické řešení vytvořením nákladově efektivního nástroje, jenž umožňuje uživatelům rychlé a účinné hledání informací o právním statusu děl a o vlastních právech k nim.

8.7 Partnerství veřejného a soukromého sektoru mezi knihovnami a vydavateli může zlepšit přístup ke komerčně vydávaným knihám prostřednictvím digitálních knihoven. Řada takových partnerství již existuje.

8.8 Všechny zainteresované strany musí prodiskutovat otázku oprávněného ukládání elektronických knih, aby bylo dosaženo rovnováhy mezi zájmem knihoven shromažďovat, uchovávat a zpřístupňovat tyto elektronické knihy, a zárukami proti nelegálnímu elektronickému šíření.

9. Jazyk a mobilita

9.1 Protože nejvladnější součástí odvětví vydávání knih je jazyk, nese v sobě toto odvětví problémy s mobilitou, a to zejména v případech, kdy se jedná o malé a střední podniky.

9.2 S výjimkou anglickojazyčných vydavatelství se vydavatelé knih a jejich zaměstnanci při přesunu z jednoho členského státu do druhého potýkají se závažnými problémy, neboť většinu vydavatelů mezi malými a středními podniky tvoří zpravidla středně velké týmy, jež vydávají v jediném jazyce⁽¹⁰⁾.

9.3 Jako překážka jazykové mobility působí také některé z nově vyvinutých platforem elektronických knih. Největší výrobce čteček elektronických knih, americká společnost Amazon, upírá všem menšinovým jazykům, včetně 18 z 23 úředních jazyků EU, přístup ke svým elektronickým čtečkám Kindle. V důsledku tak vyřazuje literaturu 18 jazyků EU z největší platformy elektronických knih na světě.

10. Cesta k přesvědčenému a informovanému spotřebiteli

10.1 Poměr spotřebitelů ke knihám se mění, neboť uchování digitálních knih nezanechává žádnou fyzickou stopu a prodej knih je okamžitý.

10.2 EHSV se domnívá, že veškeré politické iniciativy v oblasti práv duševního vlastnictví musí při diskuzi o tomto tématu uznat spotřebitele za zainteresovanou stranu.

10.3 Rozvoj duální existence digitálních a fyzických knih musí být postupný a musí doplňovat udržitelnost tištěného vydávání. Značný počet evropských občanů si dosud příliš dobře neporadí s prováděním elektronických transakcí a/nebo s přístupem k digitálnímu obsahu a jeho využívání. Opatření vedoucí ke získávání důvěry a překlenování digitální propasti mohou pomoci zlepšovat sociální začlenění.

10.4 EHSV podporuje Evropskou organizaci spotřebitelů (BEUC) při uznání neutrality sítě jako zásady regulace. Evropská komise by měla navázat na probíhající práci Úřadu evropských regulačních orgánů v oblasti elektronických komunikací (BEREC) a přijmout závazný nástroj, který by zajišťoval důslednou a účinnou ochranu neutrality sítě v rámci Evropy.

11. Přístup malých a středních podniků na trh

11.1 Celoevropská dominance knižních řetězců vedla k některým omezením přístupu malých vydavatelů na trh. Vydavatelům, kteří nemají potřebnou finanční sílu na to, aby si vyjednali svou přítomnost v řetězcích, brání při hledání jejich přístupu ke spotřebitelům do značné míry skutečnost, že nejsou dostatečně zastoupeni na knižních pultech.

11.2 Menší vydavatelé bývali ve svém oboru tradičně líhni inovací a tvořivosti, a jejich omezený přístup na trh může mít vážné důsledky na vitalitu tohoto tvůrčího odvětví.

11.3 Alternativní vydavatelé často spoléhají při zachování své finanční existence na finanční podporu a příspěvky.

11.4 Podnikatelský sektor, zejména malé a střední podniky, musí investovat do výzkumu, rozvoje a inovací⁽¹¹⁾ za podpory vhodných právních, administrativních, daňových a finančních rámcových podmínek.

11.5 V současnosti podniká pouze 8 % evropských malých a středních podniků v jiných členských státech. 92 % podniků představují mikropodniky⁽¹²⁾, které působí na velmi různorodých trzích. Iniciativa „Small Business Act“ by proto měla věnovat větší pozornost řešení jejich specifických potřeb.

11.6 Odvětví vydávání knih je specifické v tom, že se ve svém spoléhání na finanční nezávislost opírá o relativně malé množství bestsellerů. Ty naopak dotují komerčně méně životaschopné, avšak kulturně a společensky zásadní literární žánry.

⁽¹⁰⁾ Stanovisko EHSV *Přizpůsobení se malých a středních podniků světovým trhům*, Úř. věst. C 255, 22.9.2010, s. 24–30.

⁽¹¹⁾ Stanovisko EHSV *Investice do znalostí a inovace*, Úř. věst. C 256, 27.10.2007, s. 17.

⁽¹²⁾ Stanovisko EHSV *Přezkum iniciativy „Small Business Act“*, Úř. věst. C 376, 22.12.2011, s. 51.

11.7 Malí a střední vydavatelé potřebují finanční a organizační pomoc, neboť nákladový model pro literaturu mimo hlavní proud je jen sotva finančně životaschopný. Většina malých a středních vydavatelů navíc nemá zdroje na to, aby shromáždila životaschopné návrhy umožňující přístup ke financím EU pro výzkum a vývoj.

11.8 EHSV vyzdvihuje význam integrovanějšího jednotného trhu služeb ve strategii Evropa 2020 ⁽¹³⁾. Ten je nezbytný k tomu, aby pomohl malým a středním podnikům v odvětví vydávání knih růst a vytvářet pracovní místa.

V Bruselu dne 25. dubna 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

⁽¹³⁾ Stanovisko EHSV *Jednotný trh služeb*, Úř. věst. C 318, 29.10.2011, s. 109–112.

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Družstva a restrukturalizace (stanovisko z vlastní iniciativy)

(2012/C 191/05)

Zpravodajka: **paní ZVOLSKÁ**

Spoluzpravodaj: **pan OLSSON**

Dne 14. července 2011 se Evropský hospodářský a sociální výbor, v souladu s čl. 29 odst. 2 jednacího řádu, rozhodl zpracovat stanovisko z vlastní iniciativy k tématu

Družstva a restrukturalizace.

Poradní komise pro průmyslové změny, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 12. dubna 2012. Zpravodajkou byla paní ZVOLSKÁ, spoluzpravodajem pan OLSSON.

Na 480. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 25. a 26. dubna 2012 (jednání dne 25. dubna), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 148 hlasy pro, 1 člen se zdržel hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Družstva ze své podstaty a na základě obchodního modelu, který nabízejí, přispívají ke strategii Evropa 2020. Zvládají změnu ekonomicky účinným a sociálně zodpovědným způsobem. Přispívají k sociální a územní soudržnosti. Vytvářejí nové a inovativní obchodní modely za účelem zvýšení konkurenceschopnosti. To vše by mělo být zdůrazněno v roce 2012, který bude Mezinárodním rokem družstev.

1.2 S významnou výjimkou několika odvětví představují družstva omezenou část evropského hospodářství. Údaje uvedené v tomto stanovisku však ukazují, že v období krize jsou družstva odolnější a stabilnější než jiné typy podniků a zároveň rozvíjejí nové podnikatelské iniciativy. Lze to přičítat specifickým rysům družstevních podniků: jejich dlouhodobému přístupu, pevným kořenům v daném území, podpoře zájmů členů a zaměření na vzájemnou spolupráci. Je důležité šířit a rozvíjet zjevnou špičkovou úroveň družstev v politikách na celostátní a unijní úrovni.

1.3 Různorodost podniků je uznána ve Smlouvě, specifické rysy družstevního modelu pak nedávno uznal Soudní dvůr (Rozsudek Soudního dvora (prvního senátu) ze dne 8. září 2011 – Spojené věci C-78/08 až C-80/08), jenž prohlašuje za oprávněné cílené politiky.

Doporučení pro politiky EU

1.4 Družstva by proto měla být zohledněna ve všech politikách EU přispívajících k inteligentnímu a udržitelnému růstu podporujícímu začlenění a také v příslušných stěžejních iniciativách strategie Evropa 2020. Pro družstva stejně jako pro jiné formy podniků musí být zajištěny rovné podmínky, aniž by došlo k narušení cílů a pracovních metod družstev.

1.5 V zájmu zdůraznění konkrétních zkušeností družstev s restrukturalizací by se družstevní podniky měly podílet na cílech a činnostech průmyslové politiky EU včetně konkrétní stěžejní iniciativy.

1.6 Evropská komise a EIB/EIF by měly zajistit, že finanční mechanismy na úrovni EU, včetně akčního plánu zaměřeného na financování malých a středních podniků, který byl navržen v Aktu o jednotném trhu, budou přístupné i pro družstevní podniky, a měly by se společně se sektorem družstevního bankovníctví zvláště vynasnažit, aby tomu tak bylo, a zároveň určit specifické nástroje. Zprostředkovací úloha finančních nástrojů EIB pro menší družstevní banky by měla být také usnadněna zejména pomocí zjednodušených administrativních požadavků.

1.7 Nová pravidla pro státní podpory a pro zadávání veřejných zakázek (balíček Almunia) by měla vstoupit v platnost co nejdříve. Mělo by dojít ke zjednodušení těchto pravidel a jejich provádění v členských státech a tato pravidla by měla zahrnovat konkrétní opatření ke zlepšení příležitostí pro sociální družstva, jež zaměstnávají zdravotně postižené osoby nebo jiné znevýhodněné skupiny. Měla by také zahrnovat zkušenosti družstev spravujících zabavený majetek pocházející z nelegálních aktivit (např. majetek mafie v Itálii).

1.8 V souladu s návrhem EHSV o rámci usnadňujícím finanční spoluúčast zaměstnanců by měla být zavedena opatření usnadňující převod podniku na zaměstnance. Zvláštní rozpočtovou linií EU, jež bude zahrnovat i finanční nástroje, by měla být podporována zaměstnanecká družstva/odkoupení zaměstnanců.

1.9 Programy a fondy ustavené pro nadcházející rozpočtové období EU 2014–2020 se musí stát významnými nástroji podpory družstev, zejména strukturální fondy. Při formulování

operačních programů by se priority a opatření měly zaměřit na podporu udržitelného rozvoje podniků a odpovědné restrukturalizace a zahrnovat opatření, jako jsou převody podniků na zaměstnance, sociální družstva, místní rozvoj a sociální inovace za použití globálních grantů a dalších finančních nástrojů.

1.10 EHSV požaduje, aby bylo v průběhu roku 2012 přijato zjednodušené nařízení o Evropské družstevní společnosti. To by mělo doplněno aktualizací způsobu, jak jsou družstevní zásady realizovány ve vnitrostátních zákonech.

1.11 EHSV vybízí Eurofound (Evropská nadace pro zlepšení životních a pracovních podmínek) a zejména její Evropské středisko pro sledování změn, aby spolupracovaly s družstevním sektorem na podrobném prozkoumání úlohy družstev při restrukturalizaci.

1.12 Připravovaný výzkumný program EU Horizont 2020 by měl také zahrnovat konkrétní odkazy na analýzu faktorů přispívajících k odolnosti během krizí.

1.13 Družstva jsou díky svým cílům a modelu řízení přirozenými zúčastněnými stranami iniciativy pro sociální podnikání, kterou nedávno zahájila Evropská komise. Hlavní navrhované činnosti by proto měly být zaměřeny i na družstevní sektor. Naléhavým tématem je zohlednění zkušeností družstev s finančními nástroji přizpůsobenými na míru i v nejnovějším návrhu na evropské fondy sociálního podnikání.

Doporučení pro politiky členských států

1.14 Členské státy by měly v souladu s doporučením MOP č. 193/2002 o podpoře družstev vytvořit příznivé prostředí pro uznání a rozvoj družstev ve všech oblastech a odvětvích a přijmout komplexní strategii za účelem podpory modelu družstevního podnikání. Zejména by měly napomáhat vzdělávání a odborné přípravě o problematice družstev jak studentů, tak pracovníků, zlepšovat statistiky s cílem rozpoznat a zviditelnit družstevní sektor, modernizovat legislativu týkající se družstev, zavést vhodné finanční nástroje a uznat roli družstev ve vnitrostátním sociálním dialogu. Měly by zvážit možnost zavést do svých právních předpisů režim nedělitelných rezerv či „asset lock“ týkající se družstev, který již existuje v podstatné části členských států EU a jenž se projevil jako významný nástroj rozvoje.

1.15 EHSV doporučuje hospodářským a sociálním radám jednotlivých států, aby v rámci Mezinárodního roku družstev přijaly stanoviska.

Doporučení družstvům

1.16 Družstva by se měla více zviditelnovat a posilovat vzájemné učení uvnitř i vně družstevního hnutí. Uvnitř hnutí by se měla zaměřovat na „spolupráci mezi družstvy“. Měla by připravovat pokyny a aktivně šířit osvědčené postupy se zvláštním zaměřením na zvládání změn. Mimo hnutí by se měla zapojovat do partnerství s jinými soukromými podniky, veřejnými orgány a dalšími subjekty.

1.17 Zprávy v oblasti sociální odpovědnosti *družstev* (sociální odpovědnost podniků v družstevní podobě) by měly být hlavním nástrojem zviditelnování a propagace. Družstevní sektor by měl také stanovit pravidla pro řádnou správu a přísné interní audity, aby se předešlo zneužívání družstevní podoby podniku.

2. Úvod

2.1 Cílem tohoto stanoviska je zdůraznit, jak družstevní podniky, s ohledem na svůj specifický obchodní model, předvídají a zvládají změny v průmyslu a službách za současné krize, přičemž dopad na zaměstnanost byl zvláště tvrdý, jak upozornily nejnovější zprávy MOP. Je zaměřeno na zvýšení povědomí o úloze družstev jako typu podniku, který přináší nové pohledy na sociální inovace a přispívá k udržitelnému vytváření a rozdělování blahobytu.

2.2 Model družstevního podnikání je zaměřený na lidi. Mezinárodní družstevní svaz (ICA) definoval družstevní podnik jako „samosprávné sdružení osob, které se za účelem uspokojení svých společných ekonomických, sociálních a kulturních potřeb a tužeb dobrovolně sdružují do podniků se společným vlastnictvím a demokratickou kontrolou“ a různé mezinárodní instituce (OSN, MOP, EU) tuto definici uznaly.

2.2.1 Stanovisko by také mělo přispět k stávající činnosti CCMI v oblasti restrukturalizace ⁽¹⁾.

2.3 Družstevní identitu posilují hodnoty demokracie, rovnosti, spravedlnosti, solidarity, transparentnosti a sociální odpovědnosti. ICA stanovil sedm zásad, jimiž se družstva mají řídit: „dobrovolné a otevřené členství; demokratická kontrola prováděná členy; ekonomická spoluúčast členů; autonomie a nezávislost; vzdělávání, odborná příprava a informovanost; spolupráce mezi družstvy; a zájem o komunitu“.

2.4 Model družstevního podnikání je plně v souladu s hodnotami Smlouvy o EU a s cíli strategie Evropa 2020. Družstva jsou díky tomu, že usilují jak o ekonomické, tak sociální cíle, nepostradatelnou součástí sociálně tržního hospodářství.

⁽¹⁾ COM(2012) 7 final – Restrukturalizace a předjímání změn: poučení z nedávných zkušeností.

2.5 Družstva mají dlouhodobý cíl spočívající v dosažení hospodářské a sociální udržitelnosti pomocí zvyšování schopností jednotlivců, předvídání změn a optimalizace využívání zdrojů. Jejich zisky nejsou využívány k co největšímu odměňování kapitálu, ale k rozložení užtku směrem k udržitelným investicím.

2.6 Vzhledem k tomu, že jsou zaměřena na lidi a kontrolována členy, mají družstevní podniky pevné kořeny v místní komunitě, což není v rozporu s jejich schopností fungovat na vnitrostátních a mezinárodních trzích.

2.7 Flexibilita a tvořivost družstevní metody umožnila družstvům fungovat ve všech odvětvích hospodářství, jak tradičních, tak nových.

2.8 V Evropě existuje 160 000 družstevních podniků, které jsou vlastněny 123 miliony členů a které poskytují pracovní místa pro 5,4 milionu osob.

2.9 Forma družstevního podniku není příliš známá ani mezi občany obecně ani v sektoru soukromých podniků a sektoru veřejné správy. V některých zemích má pojem „družstvo“ dokonce negativní nádech, zejména v zemích střední a východní Evropy. Družstva nejsou na rozdíl od tradičních podniků uznávána jako plnohodnotné podniky. V některých členských státech se překážky pro rozvoj družstev v posledních letech dále zhoršily (např. v Polsku, kde se nová právní úprava družstev pokusila omezit jejich autonomii a nezávislost, a v Itálii, kde byly výrazně sníženy finanční výhody kompenzující společenskou roli družstev).

2.10 Družstva se obtížně dostávají k rizikovému a rozvojovému kapitálu a úvěrům na běžném kapitálovém trhu.

2.11 Ne vždy panují rovné podmínky, protože specifické rysy družstev nejsou zohledněny v legislativě a programech EU a jednotlivých členských států na podporu podnikání.

3. Obtížné úkoly restrukturalizace podniků v Evropě

3.1 Zažíváme rozsáhlou restrukturalizaci v důsledku krize v evropském hospodářství. Pro vyvarování se dalšího uzavírání a úpadků podniků, pro zachování a vytváření zaměstnanosti a uspořádání sociální péče posílením konkurenceschopnosti a místního rozvoje jsou nezbytné sociálně zodpovědné restrukturalizační strategie.

3.2 Evropská komise má za to, že restrukturalizace zahrnuje širší pojetí inovace podniků, jež by mělo být součástí „dlouhodobé představy o vývoji a řízení evropské ekonomiky, aby byly změny skutečně prostředkem, jímž by se posílila konkurenceschopnost“, a to včetně organizačních i sociálních vzorců, aby byl zajištěn udržitelný územní rozvoj. V tomto smyslu považuje Komise inovace za vytvářené nejen výzkumem a technologiemi, ale také novými řešeními v oblasti marketingu a managementu.

3.3 Komise poznamenala, že „podniky, které jsou schopny řídit restrukturalizace sociálně odpovědným způsobem, jsou často podniky dosahující nejlepších výsledků, co se týká konkurenceschopnosti a přizpůsobení se trhu“ (2).

3.3.1 Komise také vyjádřila přání, aby zodpovědná restrukturalizace zahrnovala zapojení a účast pracovníků (3). Sociální partneři na úrovni EU ve společném dokumentu zdůrazňujícím význam vytváření a zachování pracovních míst ustavili zásady „sociálně inteligentní“ restrukturalizace.

3.4 Komise chce usnadnit podmínky pro převod podniku na zaměstnance:

— „Zaměstnanci mají zvláštní zájem na udržitelnosti svých podniků a často mají dobré znalosti o podniku, v němž pracují. Často se jim však nedostává příslušných finančních prostředků a podpory, aby podnik převzali a řídili. Opatrná a postupná příprava převodu na zaměstnance zorganizovaná v podobě zaměstnaneckých družstev může zvýšit míru přežití.“ (4) „V případech, kdy nelze nalézt nástupce v rodině, zajišťuje velkou míru kontinuity podniku převod na zaměstnance.“ Avšak „takové převody podporuje zvláštními daňovými úlevami jen několik členských států [...]“ (5).

3.5 Komise vyzvala členské státy, aby vytvořily rámec pro převod podniků na zaměstnance vycházející z osvědčených postupů s cílem předejít uzavření. Příkladem je španělský systém „jediné platby“ (pago unico) a Legge Marcora v Itálii, jež umožňuje použít podporu v nezaměstnanosti k financování vzniku nových družstev.

4. Specifické rysy družstevní ekonomiky: odolnost a nový rozvoj i v době krize

4.1 Družstevní podniky vykazují během krize větší odolnost než tradiční podniky. Platí to především pro družstevní banky, zaměstnanecká družstva v průmyslu a službách, sociální družstva a družstva tvořená malými a středními podniky. Model družstevního podnikání se zároveň objevuje v nových odvětvích (energetika, svobodná povolání atd.). Restrukturalizace otevřela dodatečný prostor pro družstva, aby při hledání udržitelnějších modelů výroby a spotřeby přispěla ke skutečné pluralitě ekonomiky, zejména podniků.

(2) COM(2005) 120. Restrukturalizace a zaměstnanost – Předvídání restrukturalizací a doprovodná opatření pro rozvoj zaměstnanosti: úloha Evropské unie.

(3) COM(2001) 366. Podpora evropského rámce pro sociální odpovědnost podniků [není k dispozici v češtině].

(4) COM(2004) 18. Podpora družstevních společností v Evropě [není k dispozici v češtině].

(5) COM(2006) 117. Provádění lisabonského programu Společenství pro růst a zaměstnanost – Převod podniků – Kontinuita prostřednictvím nového začátku.

4.2 Podle zprávy MOP „Resilience of the Cooperative Business Model in Times of Crisis“ (Odolnost modelu družstevního podnikání během krize) jsou finanční družstva z finančního hlediska zdravá, spotřební družstva vykazují zvýšený obrat, zaměstnanecká družstva zažívají růst v souvislosti s tím, že si lidé volí družstevní podobu podniku jako reakci na novou hospodářskou situaci.

4.3 Projevuje se to zejména v bankovním sektoru. V EU dosud nezkrachovala žádná družstevní banka. Z údajů Evropské asociace družstevních bank vyplývá, že družstevní banky mají přibližně 20 % tržní podíl na vkladech. Financují okolo 29 % malých a středních podniků v Evropě. V posledních několika letech svůj tržní podíl vytrvale zvyšují. Ve Spojeném království družstevní banky zčtyřnásobily svůj tržní podíl z 1,2 % v roce 2009 na 5 % v roce 2010. V Itálii zvýšil systém BCC (Banche di credito cooperativo) za posledních 5 let své vklady o 49 %, půjčky o 60 % a zaměstnanost o 17 % (zatímco zaměstnanost ve zbývající části italského bankovního sektoru klesla o 5 %). Podle orgánu pro dohled nad družstevními společnostmi a jejich rozvoj zvýšily družstevní úvěrové instituce na Kypru v průběhu roku 2011 výrazně svůj tržní podíl (z 35 % na 38 % u vkladů a z 27 % na 29 % u půjček), což je potvrzením toho, že Kypřané považují družstevní úvěrové instituce za bezpečné útočiště v době krize.

4.4 Mezinárodní měnový fond („Redesigning the Contours of the Future Financial System“ (Přetvoření obrysů budoucího finančního systému), vyjádření MMF – 16. srpna 2010, SPN/10/10) zdůrazňuje zásadní úlohu družstevních bank: „I menší družstevní banky nebo vzájemné úvěrové instituce mohou prosperovat. Tyto banky, které jsou méně závislé na očekáváních akcionářů, se obecně dokázaly vyvarovat mnoha chyb, jichž se dopustily větší instituce soukromého sektoru. Přestože nejsou vždy považovány za nejefektivnější, nejenergičtější či nejinnovativnější instituce, spolehlivé a s jistotou zabezpečující v mnoha zemích úvěrové potřeby malých a středních podniků a mnoha domácností.“

4.5 Organizace CECOP (evropská konfederace zaměstnanec-kých a sociálních družstev a jiných zaměstnanci vlastněných podniků v průmyslu a ve službách) pozoruje od roku 2009 dopady krize na podniky patřící do její sítě. Družstva v zemích s vyšším zastoupením družstev a zkušeností s nimi (Francie, Itálie, Španělsko) se zdají být odolnější při zvládání krize než tradiční podniky činné v tomtéž odvětví a na stejném území.

4.6 Různé druhy sociálních družstev hrají v restrukturalizačním procesu důležitou roli a jsou hlavními podněcovateli sociálních inovací. Družstva zaměřená na pracovní začlenění zaměstnávají mnoho osob, které byly propuštěny a nemohly se vrátit na normální trh práce. V některých zemích jsou sociální družstva hlavními zaměstnavateli postižených osob (např. Bulharsko, Česká republika, Polsko, Itálie ...). Družstva poskytující sociální služby jsou činná při restrukturalizaci veřejného sektoru. Zvláštním novým jevem jsou italská družstva spravující majetek zabavený kvůli nelegálním aktivitám.

4.7 Bytová družstva se v odvětví vážně zasaženém krizí ukazují být mnohem odolnější než soukromý sektor, měřeno výstavbou nových bytů. Jsou také mnohem více odhodlána snižovat emise skleníkových plynů tím, že budou zvyšovat energetickou účinnost. Tato úloha je zvláště důležitá v některých zemích EU, kde se jako například v České republice a Polsku realizují velké projekty družstevních renovací, jež jsou často financovány z Evropského fondu pro regionální rozvoj.

4.8 Rychlý přehled některých evropských zemí ukazuje relativně vyšší výkonnost družstevních podniků, pokud jde o růst, zaměstnanost, míru přežití, vznik nových podniků (viz zejména Zevi A., Zanotti A., Soulage F. a Zelaia A. (2011), *Beyond the Crisis: Cooperatives, Work, Finance* (Po krizi: družstva, práce, finance), publikace CECOP, Brusel 2011).

4.8.1 Ve Spojeném království v roce 2009 vzrostl obrat družstev o 10 %, zatímco hospodářství země pokleslo o 4,9 %. Družstevní sektor pokračoval v růstu o 4,4 % i v roce 2010 v porovnání s mírou růstu celého britského hospodářství ve výši 1,9 %. Počet družstev ve Spojeném království vytrvale roste, v roce 2010 činil nárůst 9 %. Družstva rostou ve všech odvětvích hospodářství.

4.8.2 V Německu družstevní sektor roste, zejména v oblasti energetiky, malých a středních podniků a zdravotní péče. V uplynulých třech letech došlo k mimořádnému zvýšení počtu nových družstev: 370 v roce 2011, 289 v roce 2010, 241 v roce 2009 (*Genossenschaften in Deutschland*, DZ-Bank). Podle zprávy DGRV za rok 2010 vycházející z údajů Creditreform-Datenbank se v roce 2010 pouze 0,1 % platebních neschopností týkala družstevních podniků, což je nejnižší počet mezi všemi typy podniků. Bylo však také potvrzeno, že vstup do družstva významně snižuje riziko úpadku jednotlivých členských podniků.

4.8.3 Míra přežití zaměstnaneckých družstev po třech letech je ve Francii na úrovni 74 % v porovnání s celostátním průměrem 66 %. Mezi lety 2000 a 2009 bylo na zaměstnanecká družstva přeměněno 329 podniků. Více než 250 jich přetrvало. Údaje za rok 2010 potvrdily vzestupný trend zejména posledních tří let. Došlo k více než 50 novým přeměnám (Výroční zpráva CG SCOP za rok 2010).

4.8.4 V Itálii se v roce 2010 zvýšila zaměstnanost v družstvech o 3 %, zatímco v soukromém sektoru klesla celková zaměstnanost o 1 %. Krize v sociální péči s sebou nese rychlý růst počtu sociálních družstev. Většina nových družstev je začínajícími podniky, ale přibližně jednu čtvrtinu tvoří „odnože“ podporované jinými družstvy. Družstva mají delší předpokládanou životnost. Jedna třetina družstev vytvořených v letech 1970–1989 stále funguje, zatímco u ostatních podniků je to jedna čtvrtina. Úmrtnost je nižší: v období 2006–2009 zanikla 4 % družstev, ale u ostatních podniků to bylo 6 %. Nejvýznamnější příčinou zániku byl úpadek, který v roce 2009 postihl 2 % družstev v porovnání se 6 % ostatních podniků. Zaměstnaní

v družstvech, měřeno typem pracovních smluv, je stabilnější. Smlouvu na dobu určitou podepisuje 6 % nově přijímaných pracovníků, v ostatních podnicích to je 11 %. Odborná příprava je poskytnuta 40 % zaměstnanců v družstvech, zatímco celostátní průměr je 26 %.

4.8.5 V případě Španělska, které bylo krizí obzvláště zasaženo, došlo v družstevním sektoru mezi lety 2008 a 2009 k úbytku pracovních míst o 4,5 %, zatímco mezi tradičními podniky bylo zaznamenáno 8 %. V roce 2010 však zaměstnanecká družstva zvýšila počet svých pracovních míst o 0,2 %, zatímco celková zaměstnanost v tradičních podnicích klesla o 3,2 %.

4.8.6 V některých zemích je situace podobná jako ve shora uvedeném případě. Například ve Švédsku je počet nových družstevních podniků poměrně vyšší než u ostatních typů nových podniků. Míra úmrtnosti družstev je nižší než u tradičních podniků. Také družstva na Kypru vykazují růst. Vláda zdůrazňuje, že jejich přínos k hospodářskému a sociálnímu pokroku společnosti je zcela zásadní.

5. Jak se družstva vyrovnávají se změnou

5.1 Specifický družstevní model řízení založený na společném vlastnictví, demokratické účasti a kontrole ze strany členů a také na schopnosti družstev spoléhat na vlastní finanční zdroje a podpůrné sítě je vysvětlením, proč jsou družstva pružnější a inovativnější při dlouhodobém zvládnutí restrukturalizace i při vytváření nové podnikatelské činnosti.

5.2 Dlouhodobý výhled je základním rysem družstevního podniku. Krize posílila dlouhodobý přístup k dosažení hospodářské a sociální udržitelnosti pro jeho členy. Družstevní podnik obětuje výnos z vloženého kapitálu, aby udržel zaměstnanost a investice.

5.3 Dalším základním rysem řízení družstev je to, že jsou úzce propojena s územím, na němž působí. Na rozdíl od soukromého sektoru se nepřemisťují, což ale není neslučitelné s globalizací.

5.4 Vzhledem k místním kořenům družstev se jejich úloha stává ještě důležitější tím, že podporují místní udržitelný rozvoj, vytvářejí nová pracovní místa, a usilují tak o obecné zájmy. Protože restrukturalizace probíhá na místní úrovni, je důležité při hledání řešení čerpat ze zkušeností družstev. Ve venkovských oblastech udržují ekonomické a sociální aktivity, a tak také snižují migraci.

5.5 Územní zakotvení družstevních bank a jejich zaměření na zájmy členů (domácnosti nebo malé podniky) vysvětluje, proč se těmto bankám dařilo během finanční krize lépe. Družstevní banky se také velmi silně zaměřují na udržitelné a sociálně

odpovědné financování. Dopady jejich chování jsou posilovány tím, že zákazníci přesouvají své vklady a půjčky ze soukromých bank do družstevních bank.

5.6 Družstva zaručují zaměstnanost pomocí modelu vnitřní mobility spojené s jistotou zaměstnání. Zaměstnanecká a sociální družstva raději přizpůsobí úroveň platů nebo počet odpracovaných hodin, než by rušila pracovní místa. Kdykoli to je možné, internalizují své činnosti, které předtím externalizovala. Sdílením dostupných pracovních míst mezi podniky v rámci téže družstevní sítě či skupiny dochází k posilování jistoty pracovního místa. Model vytváření jistoty pro pracovníky během procesu přechodu je podpořen odbornou přípravou, protože družstva se zaměřují na rozvoj lidských zdrojů.

5.7 Družstva již dlouho vytvářejí různé druhy postupů, pomocí nichž vzájemně trvale spolupracují, a to jak prostřednictvím zastupujících organizací na všech úrovních, tak prostřednictvím podnikatelských spojení, jako jsou skupiny, konsorcia a sekundární družstva. V posledních několika letech a desetiletích můžeme pozorovat výrazné upevňování tohoto trendu s prokázanou kladnou korelací mezi růstem družstev a rozvojem institucí, jež je navzájem spojují.

5.8 Potenciál zastupujících organizací lze dobře demonstrovat na příkladu Itálie. Pro Itálii je typickým znakem existence několika meziodvětvových sdružení družstev. Všechny typy družstev (zaměstnanecká, spotřebitelská, zemědělská atd.) jsou členy jednoho z těchto sdružení. Tento model usnadnil vytvoření společných hospodářských struktur mezi odvětvími, což jsou velmi důležité faktory. Díky možnostem přesouvat lidské a finanční zdroje, ale i zkušenosti, z jednoho odvětví do druhého se mnoho družstevních podniků a odvětví dokáže vypořádat i s nejobtížnějším obdobím.

5.9 Skupiny, konsorcia a sekundární družstva umožňují jednotlivým podnikům, aby zůstaly malými podniky a zároveň využívaly úspor z rozsahu. Dobrým příkladem konsorcií ve stavebnictví a službách a v oblasti sociálních družstev, která významně přispívají k rozvoji malých a nových družstev, je Itálie. Malá konsorcia sociálních družstev se vyskytují také v dalších zemích, například ve Švédsku. Důležité družstevní skupiny lze nalézt v dalších odvětvích, například v zemědělství, výrobě, bankovníctví a distribuci, v různých dalších zemích EU, mimo jiné ve Francii, Německu, Španělsku a Nizozemsku.

5.10 Španělská skupina Mondragon je skvělý příklad, jak se jednotlivé družstevní podniky mohou samy dobrovolně sdružit do velkých podnikatelských skupin zahrnujících průmysl, zemědělství, distribuci, finance, výzkum a vývoj a vysokoškolské vzdělávání. Nápadným aspektem Mondragonu je jeho schopnost udržet zaměstnanost v globalizovaných průmyslových odvětvích a věnovat se neustálé restrukturalizaci produktů, postupů a poprodejních služeb prostřednictvím svých průmyslových platforem po celém světě a prostřednictvím inovačního trojúhelníku zahrnujícího průmyslové podniky, univerzity a střediska výzkumu a vývoje patřící do této skupiny.

5.11 Malé a střední podniky se také mohou sdružovat do družstev na základě téže logiky zvětšování rozsahu své obchodní činnosti. Tato praxe je velmi úspěšná například v Německu, kde jsou družstva malých podniků důležitá v oblasti živností zabývajících se pekařstvím, řeznictvím apod.

5.12 V reakci na potřeby určitých skupin se objevují nové jevy. Jedním příkladem jsou družstva vytvářená lékaři v Německu, o nichž již byla řeč výše. Mladší generace velmi specializovaných odborníků začíná zejména v Itálii využívat modelů družstevního podnikání k zužitkování tržních příležitostí. Spojují tak samostatnou výdělečnou činnost s kolektivní formou podnikání. Tyto iniciativy podporuje nedávno schválený italský zákon o profesích, který je součástí souhrnného balíčku hospodářských reforem.

5.13 Ve Francii a v menší míře v Belgii a Švédsku byla vytvořena tzv. „družstva pro činnost a zaměstnanost“. Umožňují nezaměstnaným stát se samostatně výdělečně činnými osobami a v rámci družstevního podniku organizují nejen jejich obchodní činnosti, ale i jejich odbornou přípravu a sociální zabezpečení.

5.14 Družstva obvykle nemohou získat velké množství kapitálu od svých členů a nemají snadný přístup na kapitálové trhy.

Družstva si vytvořila svůj vlastní mechanismus financování. Družstevní podíly jsou obvykle nepřevoditelné a zisky nejsou využívány k odměňování kapitálu, ale jsou obvykle znovu investovány v podniku v podobě rezerv, což odráží jejich dlouhodobou strategii. Je v zájmu jejich členů vyhnout se nadměrnému riziku a umísťovat investice do činností přímo sloužících jejich potřebám.

5.15 V některých zemích EU, například ve Francii, Španělsku a Itálii, jsou tyto rezervy nedělitelné, zejména je nelze rozdělit mezi členy, a to ani v případě likvidace, ale musí být použity na rozvoj družstevního hnutí. Nedělitelné rezervy se osvědčily jako přesvědčivý prostředek zabraňující změně právní formy družstva.

5.16 V některých zemích byla zavedena právní ustanovení umožňující třetím stranám poskytnout družstvům rizikový a rozvojový kapitál, s hlasovacími právy i bez nich (např. „socio sovventore“ v italském zákoně č. 59/1992). Za tímto účelem byly založeny zvláštní instituce (např. v Itálii fondy družstevního rozvoje (Fondi mutualistici) a Cooperazione Finanza Impresa (CFI), ve Francii IDES a ve Španělsku investiční struktury korporace Mondragon). To také družstvům umožnilo zlepšit dialog s ostatními finančními institucemi.

V Bruselu dne 25. dubna 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

III

(Přípravné akty)

EVROPSKÝ HOSPODÁŘSKÝ A SOCIÁLNÍ VÝBOR

480. PLENÁRNÍ ZASEDÁNÍ VE DNECH 25. A 26. DUBNA 2012

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o společných ustanoveních ohledně Evropského fondu pro regionální rozvoj, Evropského sociálního fondu, Fondu soudržnosti, Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova a Evropského námořního a rybářského fondu, jichž se týká společný strategický rámec, o obecných ustanoveních ohledně Evropského fondu pro regionální rozvoj, Evropského sociálního fondu a Fondu soudržnosti a o zrušení nařízení (ES) č. 1083/2006

COM(2011) 615 final – 2011/0276 (COD)

(2012/C 191/06)

Zpravodaj: **pan VARDAKASTANIS**

Dne 25. a 27. října 2011 se Evropský parlament a Rada, v souladu s články 177 a 304 Smlouvy o fungování Evropské unie (SFEU), rozhodly konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o společných ustanoveních ohledně Evropského fondu pro regionální rozvoj, Evropského sociálního fondu, Fondu soudržnosti, Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova a Evropského námořního a rybářského fondu, jichž se týká společný strategický rámec, o obecných ustanoveních ohledně Evropského fondu pro regionální rozvoj, Evropského sociálního fondu a Fondu soudržnosti a o zrušení nařízení (ES) č. 1083/2006

COM(2011) 615 final – 2011/0276 (COD).

Specializovaná sekce Hospodářská a měnová unie, hospodářská a sociální soudržnost, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 3. dubna 2012.

Na 480. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 25. a 26. dubna 2012 (jednání dne 25. dubna 2012), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 162 hlasy pro, 9 hlasů bylo proti a 9 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 EHSV se domnívá, že způsob, jakým jsou v současnosti vedeny hospodářské politiky v EU (úspory, rozpočtové škrty na vnitrostátní úrovni, omezení rozpočtu EU, fiskální úmluva, omezení působnosti ECB atd.), je spouštěcím mechanismem období recese s nepředvídatelným dopadem, a to v době, kdy je zapotřebí opak, tj. opatření provedená současně, ne-li ještě dříve, na podporu **růstu a pracovních míst** prostřednictvím odvážnějšího a efektivnějšího návrhu. K tomuto cíli by mohly výrazně přispět strukturální fondy (a částečně a dočasně také

prostředky ze SZP), jak již bylo navrženo na summitu dne 30. ledna 2012, třebaže v omezené podobě.

1.2 Je třeba zahájit evropský plán růstu – jakýsi „New Deal“ – prostřednictvím rozsáhlých, cílených projektů zahrnujících několik klíčových odvětví, jež budou schopna znovu oživit ekonomiku EU. Takovýto plán by mohl být s okamžitým účinkem financován prostřednictvím využití zůstatku fondů na období 2007–2013, k němuž by mohla být co nejdříve doplněna na omezenou dobu část prostředků plánovaných na období 2014–2020. Takovýto fond by měl být podpořen

a navýšen díky intervenci EIB prostřednictvím emise dluhopisů⁽¹⁾ (článek 87 nového nařízení). To by mělo multiplikační účinek na investice, jelikož by byl přilákán kapitál z vnějších zdrojů, s pozitivním dopadem na státní dluh a na euro, jež by se posílilo.

1.3 EHSV je přesvědčen, že **partnerství** zahrnující všechny partnery ve smyslu čl. 5 odst. 1 nařízení o společných ustanoveních nařízení o společných ustanoveních do přípravy, provádění a následného hodnocení projektů realizovaných v rámci politiky soudržnosti EU přímo přispívá k jeho úspěchu. Vítá pokrok v článku 5 návrhu Evropské komise (EK), který činí z horizontálních partnerství povinný prvek. Připomíná, že je třeba zajistit skutečnou účast ve všech fázích provádění fondů, včetně těchto partnerů s hlasovacím právem v monitorovacích výborech. V této souvislosti EHSV věří, že by měl být přezkoumán a přepracován článek 5 nařízení o společných ustanoveních tak, aby ustanovení o partnerství, jež obsahuje, a zvláště odstavce 2, byly efektivně uplatňovány na všech správních úrovních: vnitrostátní, regionální a místní.

1.3.1 EHSV je ochoten přispívat ke kodexu chování, který je zmíněn v článku 5, a je velice znepokojen signály Rady, že některé členské státy chtějí omezit provádění zásady partnerství. Vyzývá proto EK a Evropský parlament (EP), aby tento vývoj zvrátily. Kodex chování by měl zahrnovat jasnou a kompletní definici nevládních organizací včetně zastupitelských organizací zranitelných skupin v souladu s články 10 a 19 SFEU, jako jsou ženy, starší osoby, mládež, osoby s různou sexuální orientací, osoby se zdravotním postižením, náboženské a etnické menšiny. Kodex chování by měl dále stanovit jasná pravidla pro provádění projektů a programů, trvat na včasném zpracování a předvídat postup pro podávání stížností, což by umožnilo efektivní provádění a využívání programů politiky soudržnosti bez přílišné byrokracie. EHSV se domnívá, že dodatečná kritéria pro schválení používaná členskými státy by měla být nejprve podrobena veřejné kontrole, aby se zabránilo další byrokracii (a další vnitrostátní regulaci, tzv. „gold-platingu“).

1.4 EHSV schvaluje větší vyživání předběžné a následné **podmíněnosti** ve strukturálních fondech EU s cílem dosáhnout konkrétnějších, skutečných a udržitelných výsledků. EHSV však odmítá makroekonomickou podmíněnost, jež penalizuje regiony a obce, kteří nenesou odpovědnost za makroekonomická rozhodnutí přijatá na vnitrostátní či evropské úrovni.

1.5 EHSV uznává, že EK vynaložila úsilí za účelem **zjednodušení postupů**, ale považuje je za nedostačující. Postupy jsou i nadále příliš složité. Kvůli přílišnému důrazu na audit a postupy brání vnitrostátní i evropské orgány snadnému přístupu malých a středních podniků a nevládních organizací k finančním

prostředkům EU. Je nutné omezit byrokracii, především v zemích, kde federální územní systémy vytvářejí další nadbytečnou byrokracii.

1.6 EHSV nabízí ke zvážení myšlenku zavedení přístupu „jednoho správního místa“ pro příjemce, aby byla politika soudržnosti více „orientována na příjemce“ (přístup založený na klientovi). EHSV se také domnívá, že je nutné zvýšit hodnotu, pod níž probíhá audit u projektů pouze jednou podle článku 140, ze současných 100 000 EUR na 250 000 EUR. Tato částka by se měla vztahovat na část těchto projektů, jež je financována Uníí, aby došlo k dalšímu zjednodušení pravidel.

1.7 EHSV vítá návrh EK týkající se **tematického zaměření** jako prostředku na snížení roztržičnosti úsilí. V tomto ohledu EHSV nabádá k silné koordinaci úsilí mezi různými strukturálními fondy s cílem vytvořit jedinou a jednotnou politiku soudržnosti, jež může plně přispívat k plnění cílů strategie Evropa 2020. Domnívá se, že specifickými tematickými oblastmi by se mělo stát (i) zlepšení dostupnosti a (ii) budování kapacit zúčastněných stran v politice soudržnosti (partneři ve smyslu čl. 5 odst. 1 nařízení o společných ustanoveních).

1.8 EHSV znovu opakuje, že je nezbytné změnit článek 7 nařízení o společných ustanoveních s cílem integrovat přístup k fondům a **dostupnost pro osoby se zdravotním postižením** v souladu s úmluvou OSN o právech osob se zdravotním postižením.

1.9 EHSV zdůrazňuje, že je pro partnery ve smyslu čl. 5 odst. 1 nařízení o společných ustanoveních důležité **budování kapacit**, a požaduje, aby byla do článku 2 zahrnuta definice budování kapacit. Definice budování kapacit by měla být chápána jako zvýšení účasti partnerů ve smyslu čl. 5 odst. 1 nařízení o společných ustanoveních na přípravě, provádění a monitorování strukturálních fondů ve všech fázích.

1.10 EHSV požaduje, aby EK předložila **společný strategický rámec**, který by umožňoval účast institucí a politických orgánů EU během jednání a přijímání společného strategického rámce.

1.11 EHSV doporučuje, aby byla objasněna účast subjektů **sociální ekonomiky** ve sledování cílů jednotlivých fondů.

1.12 EHSV se domnívá, že podmíněnost by neměla oslabovat schopnost **flexibility** ve strukturálních opatřeních, jelikož žádné řešení není vyhovující pro všechny regiony, přičemž zachování společných cílů zvýší soudržnost prostřednictvím společných pravidel.

⁽¹⁾ Další podrobnosti jsou uvedeny ve stanoviscích EHSV *Obnova růstu* (Úř. věst. C 143, 22.5.2012, s. 10) a *Fond soudržnosti*, (Viz strana 38v tomto čísle Úředního věstníku).

1.13 Výbor jednoznačně podporuje návrh, aby alespoň 20 % z celkových vnitrostátních položek z ESF bylo vyčleněno na sociální začleňování a boj proti chudobě.

1.14 EHSV vítá úsilí, aby bylo nařízení o společných ustanoveních více orientováno na výsledky, a domnívá se, že **ukazatele** založené pouze na makroekonomických ukazatelích, jako je HDP, jsou jednoznačně neúčinné pro určení míry soudržnosti.

1.15 EHSV požaduje, aby byla posílena kapacita partnerů ve smyslu čl. 5 odst. 1 nařízení o společných ustanoveních v článku 51 nařízení o společných ustanoveních. Zahnutí těchto partnerů do tohoto procesu podpory, studií, hodnocení, odborné pomoci spolu s dalšími činnostmi podporovanými prostřednictvím **technické pomoci** by bylo smysluplnější, pokud jde o účast a kapacitu účasti všech partnerů ve strukturálních fondech, a v konečném důsledku by přispělo k úspěšnému provádění politiky soudržnosti. EHSV vyjadřuje politování nad tím, že je navrhováno, aby se technická pomoc v operačních programech nevztahovala na opatření v oblasti životního prostředí, rovné příležitosti a rovnost žen a mužů. Tato výjimka by měla být z článku 87 odstraněna.

1.16 EHSV je přesvědčen, že prostřednictvím inteligentního **finančního inženýrství** musí být možné co nejvíce využít omezených dostupných finančních prostředků a že každé euro dostupné pro financování soudržnosti musí mít maximální dopad. EHSV zdůrazňuje, že je důležité pečlivě koordinovat aktivity v rámci různých strukturálních fondů a a že je třeba přezkoumat míry spolufinancování s cílem lépe odrážet potřeby příjemců v současné krizi.

1.17 V souladu s článkem 174 SFEU je politika soudržnosti ve středu zájmu EU a vede k posilování hospodářské, sociální a územní soudržnosti. Pro členské státy, jež v období 2007–2009 zaznamenaly záporný průměrný růst HDP a jež ve stávajícím období vykázaly dobrou míru absorpce, bude strop pro čerpání stanoven nejméně na úrovni toho současného. Úroveň stropů pro politiku soudržnosti by neměla být použita na rybářské fondy a fondy pro rozvoj venkova.

2. Výzva pro EU z důvodu krize: nové strukturální fondy v náročném období

2.1 Z důvodu hospodářské krize se míra nezaměstnanosti v EU zvýšila až na 10,3 % (přičemž více než pět milionů jsou mladí občané – „ztracená generace“) a procento osob ohrožených sociálním vyloučením se v některých zemích EU zvýšilo o více než 4 % a o 3 % u osoby s vážnými materiálními problémy.

2.2 Navzdory dosavadním snahám politik EU v oblasti soudržnosti, rozvoje venkova a rybolovu se nerovnosti mezi regiony opět zvyšují. Podle páté zprávy o soudržnosti se rozdílly obecně zvýšily, a zejména v rámci jednotlivých zemích (hlavní

města bohatnou a méně rozvinuté regiony chudnou) – v některých případech až dramaticky. Zpráva také ukazuje, že existující výrazné rozdíly mezi městy a venkovem, pokud jde o míru rozvoje⁽²⁾.

2.3 Na základě dohody dosažené během summitu dne 30. ledna 2012 EHSV žádá Komisi a Radu, aby přijaly „zvláštní postup“, kterým se pozastaví stávající nařízení na pět let s cílem umožnit okamžité a urychlené využívání fondů a odstranit zbytečné překážky a správní rozhodování. To by bylo zejména výhodné pro malé a střední podniky, které jsou zapojeny do inovace a zlepšování produkce, a pro projekty zahrnující mladé občany.

2.4 Politika soudržnosti je ve středu zájmu EU. V souladu s článkem 174 SFEU EU rozvíjí a prosazuje činnost vedoucí k posilování hospodářské, sociální a územní soudržnosti. Unie se především zaměří na snižování rozdílů mezi úrovní rozvoje různých regionů a na snížení zaostalosti nejvíce znevýhodněných regionů.

2.5 S ohledem na to Výbor zdůrazňuje, že pro členské státy, jež v období 2007–2009 zaznamenaly záporný průměrný růst HDP a jež ve stávajícím období vykázaly dobrou míru absorpce, bude strop pro čerpání stanoven nejméně na úrovni toho současného. Úroveň stropů pro politiku soudržnosti by neměla být použita na rybářské fondy a fondy pro rozvoj venkova.

2.6 EHSV kladl velký důraz na význam začlenění strukturálních fondů do strategie Evropa 2020. Její cíle by proto měly být důsledně v souladu s politikou soudržnosti⁽³⁾ a měly by obsahovat jasnější a viditelnější odkaz na to, jak budoucí strukturální fondy přispějí k cílům stanoveným ve stěžejních iniciativách strategie Evropa 2020. Tyto cíle bude nutné v blízké budoucnosti přezkoumat, pokud je bude chtít EU splnit v kontextu hluboké krize.

2.7 V několika stanoviscích EHSV⁽⁴⁾ zdůraznil, že strukturální fondy mají širší oblast působnosti nežli strategie Evropa 2020. Strukturální fondy by proto měly být mechanismem pro zajištění toho, aby ekonomika EU posílila své politiky v oblasti zaměstnanosti a vzdělávání za účelem zachování a posílení svého lidského kapitálu a investic nezbytných pro zajištění růstu, zaměstnanosti a sociálního začlenění. Měly by také přispívat k dosažení dalších strategií a politik v EU, k nimž patří mimo jiné strategie pro rovnost žen a mužů 2010–2015, Small Business Act, energetická strategie pro Evropu, evropská

⁽²⁾ Viz stanoviska EHSV k tématům *Metropolitní oblasti a městské regiony v rámci strategie Evropa 2020*, Úř. věst. C 376/02, 22.12.2011, s. 7, a *Zemědělství a řemeslná výroba*, Úř. věst. C 143, 22.5.2012, s. 35.

⁽³⁾ Viz stanoviska EHSV k tématům *Pátá zpráva o soudržnosti*, Úř. věst. C 248/12, 25.8.2011, s. 68., *Úloha a priority politiky soudržnosti v rámci strategie Evropa 2020*, Úř. věst. C 248/01, 25.8.2011, s. 1 a *Metropolitní oblasti a městské regiony ve strategii Evropa 2020*, Úř. věst. 376/02, 22.12.2011, s. 7.

⁽⁴⁾ Viz stanoviska EHSV k tématům *Regionální politika a inteligentní růst*, Úř. věst. C 318/13, 29.10.2011, s. 82, a *Pátá zpráva o soudržnosti*, Úř. věst. C 248/12, 25.8.2011, s. 68.

strategie pro pomoc osobám se zdravotním postižením 2010–2020, rámec EU pro národní strategie týkající se Romů a strategie pro udržitelný rozvoj.

2.8 EHSV je hluboce znepokojen dopadem krize a věří, že strukturální fondy mohou přispět k cestě z krize, bude-li proveden přezkum správy ekonomických záležitostí EU, jež v současnosti nepřináší růst, zaměstnanost a sociální začlenění; zdůrazňuje, že úsporná opatření přijatá pro makroekonomickou stabilitu by neměla podryvat úsilí o dosažení větší soudržnosti v EU. Strukturální intervence by měly přinést výsledky pro růst, sociální začleňování a větší míru zaměstnanosti.

2.9 Závažnost hospodářské krize zdůrazňuje skutečnost, že částka 376 mld. eur, kterou v současnosti navrhuje Komise pro strukturální fondy na období 2014–2020, nebude dostačující, aby se zvýšila hospodářská, sociální a územní soudržnost v EU. EHSV proto vyzývá EK a EP, aby přehodnotily stávající návrh týkající se strukturálních fondů ve víceletém finančním rámci, a vyzývá instituce, aby zaměřily fondy EU na méně rozvinuté regiony a nevytvářely další byrokracii a fragmentaci.

2.10 Krize by neměla bránit EU v dodržování mezinárodních závazků a úmluv, jako je např. Rámcová úmluva Organizace spojených národů o změně klimatu a Úmluva Organizace spojených národů o právech osob se zdravotním postižením.

3. Efektivní strukturální fondy si žádají pevné zásady

3.1 Strategické plánování

3.1.1 EHSV se domnívá, že společný strategický rámec je klíčovou oblastí rozvoje, jež zajistí lépe koordinovanou činnost pro provádění politiky soudržnosti prostřednictvím různých strukturálních fondů.

3.1.2 EHSV společný strategický rámec vítá, avšak vyzývá k přístupu zaměřenému na příjemce. Dnešní potenciální příjemci se musí zaobírat různými postupy pro udělení subvencí (např. rozdíly mezi EFRR a EZFRV), což způsobuje administrativní zátěž pro potenciální příjemce. Dle stávajícího návrhu je společný strategický rámec pouhým administrativním souborem kritérií, kterému chybí myšlenka „jednorázového vyřízení“ pro příjemce. Společný strategický rámec by měl rovněž zajistit jasnou dokumentaci a jednotný výklad pravidel, jež mají být uplatňována ve všech členských státech. To by zajistilo, že by se společný strategický rámec stal nástrojem na zvýšení efektivity využívání fondů a nevznikala by žádná dodatečná administrativní zátěž.

3.1.3 EHSV se domnívá, že společný strategický rámec by měl poskytovat podrobné údaje o investičních prioritách, jež vyplývají z cílů strategie Evropa 2020 a jež by měly především uznat kanály, prostřednictvím nichž by bylo možné dosáhnout sociálního začlenění osob, které jsou nejvíce vzdáleny od trhu práce, např. žen, mládeže, přistěhovalců, starších osob a osob se zdravotním postižením.

3.1.4 EHSV se dále domnívá, že společný strategický rámec by měl být dohodnut za účasti všech institucí a poradních orgánů EU, aby byla zajištěna maximální míra odpovědnosti všech zúčastněných stran.

3.1.5 Vítá začlenění smluv o partnerství za účelem splnění společných cílů na evropské, vnitrostátní a regionální úrovni.

3.1.6 EHSV požaduje, aby byla každá smlouva o partnerství a její program propojeny s národními programy reform (NPR). NPR by měly odrážet všechny cíle stanovené ve strategii Evropa 2020 a také další povinnosti vyplývající z mezinárodních závazků a úmluv, jako je např. Rámcová úmluva Organizace spojených národů o změně klimatu a Úmluva Organizace spojených národů o právech osob se zdravotním postižením.

3.1.7 Zahrnutí partnerů ve smyslu čl. 5 odst. 1 nařízení o společných ustanoveních do přípravy a přijímání smluv o partnerství bude klíčovým prvkem k úspěchu strukturálních fondů včetně změn, jež mají být navrženy ke smlouvám o partnerství (článek 15). V tomto smyslu je třeba návrh nařízení o společných ustanoveních náležitě upravit.

3.1.8 EHSV žádá, aby byl článek 14 návrhu nařízení o společných ustanoveních změněn ve smyslu článků 10 a 19 SFEU, aby v písmenu c) uváděl vhodné odkazy na zranitelné skupiny, jako jsou ženy, starší občané, mládež, osoby s různou sexuální orientací, osoby se zdravotním postižením, náboženské a etnické menšiny.

3.2 Tematické zaměření a zjednodušení

3.2.1 EHSV vítá návrh nařízení o společných ustanoveních, který nastiňuje soubor společných pravidel použitelných pro strukturální fondy. To dodá EU společnou perspektivu a politika soudržnosti EU se stane ucelenější a efektivnější.

3.2.2 EHSV vítá 11 tematických oblastí. Domnívá se však, že by měly být doplněny další specifické tematické oblasti, jako např. (1) zlepšení dostupnosti a (2) budování kapacit partnerů ve smyslu čl. 5 odst. 1 nařízení o společných ustanoveních. EHSV požaduje, aby byly zahrnuty do článku 9 návrhu nařízení o společných ustanoveních.

3.2.3 EHSV zdůrazňuje, že všechny země by se měly zaměřit na oblasti definované v nařízení o společných ustanoveních s cílem zajistit synergie a soudržnější a inkluzivnější růst.

3.2.4 EHSV připomíná, že byl zastáncem zjednodušení správních, účetních a kontrolních postupů – „zjednodušení by

se mělo stát hlavním cílem politiky soudržnosti“⁽⁵⁾ – a proto vítá snahy stávajícího návrhu týkající se zahrnutí této zásady. Je třeba zabránit přílišné byrokracii a vynaložit více úsilí, aby měli koneční příjemci prospěch z těchto opatření. Zjednodušení by mělo vést k větší srozumitelnosti, pokud jde o způsobilost, audit, platby a využívání IKT. To zahrnuje zjednodušení textu nařízení a snížení počtu článků.

3.2.5 Hranice 100 000 EUR použitelná pro zjednodušená pravidla by se měla zvýšit na 250 000 EUR pro část financovanou Uníí pro projekty, u nichž proběhl audit pouze jednou podle článku 140 návrhu nařízení o společných ustanoveních. Kvůli přílišné administrativní zátěži náklady na rozpočet většiny projektů převyšují finanční částku navrhovanou v nařízení. Toto zjednodušení s touto novou hranicí by mohlo mít pozitivní dopad na použití tohoto pravidla pro globální grantové mechanismy.

3.2.6 EHSV nabízí ke zvážení myšlenku zavedení přístupu „jednoho správního místa“ pro příjemce, aby byla politika soudržnosti více „orientována na příjemce“ (přístup založený na klientovi).

3.2.7 Rovněž je vítáno využití široké škály proplácení výdajů a elektronické správy. EHSV zdůrazňuje, že je třeba zajistit, aby používání elektronické správy zahrnovalo dostupnost pro všechny, včetně starších osob, etnických menšin a osob se zdravotním postižením.

3.3 Výkonnostní rámec a podmíněnost

3.3.1 EHSV se domnívá, že začlenění podmínek do nařízení o společných ustanoveních je vhodným mechanismem k zajištění toho, aby byly společné cíle EU skutečně dosaženy.

3.3.2 EHSV vítá předběžné podmínky, jak se vyjádřil ve svých předchozích stanoviscích⁽⁶⁾, jelikož tento přístup je považován za způsob, jak zlepšit kvalitu výdajů EU na politiku soudržnosti. Takováto podmíněnost by však neměla vytvářet žádné nadbytečné administrativní překážky, ale zajistí ucelenější a efektivnější využívání strukturálních fondů.

3.3.3 EHSV však nesouhlasí s používáním makroekonomické podmíněnosti⁽⁷⁾ jako metodiky, neboť by tím byly „trestány“ nesprávné strany. EHSV nepodporuje omezující opatření prostřednictvím politiky soudržnosti (včetně pozastavení plateb) v příštím balíčku šesti právních aktů o správě ekonomických záležitostí. Jakékoli opatření přijaté v oblasti makroekonomické podmíněnosti by nemělo mít dopad na příjemce strukturálních fondů.

3.3.4 Je velice důležité, aby přezkum výkonnosti zahrnoval účast a uznání partnerů ve smyslu čl. 5 odst. 1 nařízení

o společných ustanoveních jako skutečných aktérů při provádění politiky soudržnosti.

3.4 Flexibilita

3.4.1 EHSV se domnívá, že zásady podmíněnosti by neměly oslabovat schopnost flexibility ve strukturálních opatřeních, neboť žádné řešení není vyhovující pro všechny regiony.

3.4.2 Flexibilita by neměla ohrožovat společné cíle soudržnosti prostřednictvím společných pravidel uplatňovaných pro všechny příjemce.

3.5 Víceúrovňová správa

3.5.1 EHSV vítá přístup víceúrovňové správy jakožto způsob pro zajištění odpovědnosti za fondy a cíle sociální soudržnosti. V souladu s článkem 5 je zapotřebí, aby se partneři ve smyslu čl. 5 odst. 1 nařízení o společných ustanoveních plně účastnili všech fází provádění fondů, a to také na místní a regionální úrovni. EHSV znovu připomíná, že územní pakty v minulosti zastávaly důležitou funkci jako prostředek umožňující zapojení občanské společnosti.

3.5.2 EHSV trvá na tom, že je důležité, aby byla zajištěna synergie mezi všemi nástroji řízenými prostřednictvím strukturálních fondů.

4. Zásady politiky soudržnosti EU si žádají vhodné nástroje pro dosažení soudržnosti

4.1 Partnerství: s občanskou společností – smlouva o partnerství

4.1.1 EHSV podporoval uplatňování zásady partnerství v politice soudržnosti⁽⁸⁾. Všechny příslušné zainteresované strany by se měly zapojit do přípravných prací, pokud jde o smlouvy o partnerství a technickou pomoc.

4.1.2 EHSV proto velice vítá článek 5 tohoto návrhu nařízení o společných ustanoveních a návrh vypracovat na úrovni EU kodex chování o partnerství, jenž by zahrnoval různé odpovědnosti a práva týkající se účasti jednotlivých partnerů ve smyslu čl. 5 odst. 1 nařízení o společných ustanoveních. Příprava tohoto kodexu chování by měla zajistit plnou účast těchto partnerů.

4.1.3 EHSV zdůrazňuje, že účast občanské společnosti by měla být rovněž zajištěna na základě stejného přístupu k finančním prostředkům a prostřednictvím jasné a kompletní definice. Občanská společnost je často vyloučena z přístupu k fondům kvůli překážkám vzniklým v souvislosti s pravidly spolufinancování, administrativní zátěží, nevhodným cílům vnitrostátních operačních programů a nedostatečné účasti na monitorování fondů.

⁽⁵⁾ Stanoviska EHSV k tématům *Pátá zpráva o soudržnosti*, Úř. věst. C 248/12, 25.8.2011, s. 68, a *Účinná partnerství v politice soudržnosti*, Úř. věst. C 44/01, 11.2.2011, s. 1.

⁽⁶⁾ Stanovisko EHSV k tématu *Pátá zpráva o soudržnosti*, Úř. věst. C 248/12, 25.8.2011, s. 68.

⁽⁷⁾ Stanovisko EHSV k tématu *Regionální politika a inteligentní růst*, Úř. věst. C 318/13, 29.10.2011, s. 82.

⁽⁸⁾ Viz stanoviska EHSV k tématům *Účinná partnerství v politice soudržnosti*, Úř. věst. C 44/01, 11.2.2011, s. 1, a *Pátá zpráva o soudržnosti*, Úř. věst. C 248/12, 25.8.2011, s. 68.

4.1.4 Kodex chování by měl stanovit jasná pravidla pro použití, trvat na včasém zpracování a předvídat postup pro podávání stížností, což by umožnilo efektivní provádění a využívání programů politiky soudržnosti bez přílišné byrokracie. EHSV se domnívá, že dodatečná kritéria pro schválení používaná členskými státy by měla být nejprve podrobena veřejné kontrole, aby se zabránilo další byrokracii (a další vnitrostátní regulaci, tzv. „gold-plating“).

4.1.5 Kodex chování by měl jasně stanovit různé odpovědnosti a práva týkající se účasti jednotlivých partnerů ve smyslu čl. 5 odst. 1 nařízení o společných ustanoveních.

4.1.6 Z tohoto důvodu se EHSV rovněž přimlouval za to, aby byla uzavřena smlouva o partnerství mezi každým členským státem a jeho regiony a občanskou společností⁽⁹⁾.

4.1.7 EHSV zdůrazňuje, že je zapotřebí vytvořit rozsáhlé partnerství, jež by zastupovalo široké spektrum různých zájmů. Je třeba stanovit jasné způsoby pro určení odpovědností a funkcí jednotlivých partnerů.

4.1.8 EHSV lituje, že nařízení o společných ustanoveních nestanovuje evropský mechanismus partnerství s evropskými partnery ve smyslu čl. 5 odst. 1 nařízení o společných ustanoveních, a proto vyzývá k tomu, aby byl tento mechanismus zahrnut do návrhu nařízení.

4.1.9 EHSV vítá návrh EK posílit iniciativy, na nichž se podílejí místní komunity, na základě zkušeností s přístupem LEADER. EHSV naléhavě vyzývá k tomu, aby v místních akčních skupinách LEADER byly zastoupeny zúčastněné strany z řad občanské společnosti.

4.2 Monitorovací výbory

4.2.1 EHSV jednoznačně podporuje zajištění hlasovacích práv pro partnery ve smyslu čl. 5 odst. 1 nařízení o společných ustanoveních v monitorovacích výborech ve smyslu článku 42 nařízení o společných ustanoveních a znovu zdůrazňuje, že je důležité zajistit, aby v těchto výborech měli všichni partneři stejná práva. EHSV naléhavě trvá na tom, aby měly všechny strany monitorovacího mechanismu rovnoprávné postavení, a požaduje, aby byly do společného strategického rámce zahrnuty konkrétní pokyny.

4.2.2 EHSV znovu připomíná, že je důležité, aby existovalo řádné hodnocení a analýza využívání fondů, a zdůrazňuje, že to je klíčovým bodem k pochopení různého dopadu fondů v různorodém kontextu evropských regionů.

4.3 Technická pomoc

4.3.1 EHSV požaduje, aby byla posílena kapacita partnerů ve smyslu čl. 5 odst. 1 nařízení o společných ustanoveních v článku 51 obecného nařízení. Zahrnutí těchto partnerů do tohoto procesu podpory, studií, hodnocení, odborné pomoci spolu s dalšími činnostmi podporovanými prostřednictvím technické pomoci by bylo smysluplnější, pokud jde o účast a kapacitu

účasti všech partnerů ve strukturálních fondech. Domnívá se, že by to mělo být základní podmínkou účasti.

4.3.2 EHSV vyjadřuje politování nad tím, že je navrhováno, aby se technická pomoc v operačních programech nevztahovala na opatření v oblasti životního prostředí, rovné příležitosti a rovnost žen a mužů. Tato výjimka by měla být z článku 87 odstraněna.

4.3.3 EHSV připomíná, že Evropský sociální fond dosáhl většího pokroku, pokud jde o využívání technické pomoci pro účast partnerů ve smyslu čl. 5 odst. 1. EHSV požaduje, aby byla zásada partnerství shodně uplatňována na všechny strukturální fondy.

4.4 Budování kapacit

4.4.1 EHSV požaduje, aby byla do článku 2 zahrnuta definice budování kapacit. Tato definice by měla být chápána jako zvýšení účasti partnerů ve smyslu čl. 5 odst. 1 nařízení o společných ustanoveních na přípravě, provádění a monitorování strukturálních fondů ve všech fázích, včetně mimo jiné odborné přípravy, účasti na technické pomoci, zahrnutí zastupitelských organizací zranitelných skupin a podpory provádění fondů. Rovněž by měla být zahrnuta do společného strategického rámce.

4.4.2 Budování kapacit partnerů ve smyslu čl. 5 odst. 1 nařízení o společných ustanoveních by měla také zahrnovat přístup k fondům, jak je stanoveno v článku 87 nařízení o společných ustanoveních. EHSV lituje, že zákaz diskriminace, pokud jde o přístup k fondům, není zahrnut do jeho článku 7.

4.5 Zákaz diskriminace a přístup k fondům

4.5.1 EHSV vítá zahrnutí zákazu diskriminace do stávajícího návrhu nařízení. Je však politováníhodné, že v návrhu budoucího nařízení o společných ustanoveních není zachována zásada přístupnosti pro osoby se zdravotním postižením, jež je obsažena v článku 16 stávajícího nařízení o společných ustanoveních.

4.5.2 Žadatelé, příjemci a partneři by měli mít práva povinně uznávaná orgány členských států a také právo využít mechanismus pro podávání stížností za účelem vznesení námitek.

4.5.3 EHSV připomíná, že přístup k těmto fondům bude vyžadovat úsilí v oblasti budování kapacit ze strany partnerů ve smyslu čl. 5 odst. 1 nařízení o společných ustanoveních a také rozsáhlejší využívání globálních grantových mechanismů. EHSV znovu připomíná, že odborná příprava koordinovaná EK může výrazně usnadnit tento přístup.

4.6 Podpora sociální ekonomiky

4.6.1 EHSV vítá navrhovaná ustanovení týkající se subjektů sociální ekonomiky a doporučuje, aby byla objasněna jejich účast na plnění cílů strukturálních fondů. Ustanovení by neměla omezovat subjekty sociální ekonomiky pouze na programy sociálního začlenění, ale měla by se týkat také dalších důležitých priorit všech fondů, jako je např. podpora zaměstnanosti,

⁽⁹⁾ Stanovisko EHSV k tématu *Pátá zpráva o soudržnosti*, Úř. věst. C 248/12, 25.8.2011, s. 68, odst. 2.1.6, 6.1 a 6.2.

boj proti chudobě, zlepšování úrovně vzdělávání, vytváření podniků, podnikání, konkurenceschopnost a podpora podniků, místní rozvoj, výzkum, vývoj a inovace, vzdělávání a odborná příprava.

4.7 Multifondy – finanční inženýrství

4.7.1 EHSV vítá možnost kombinace fondů za účelem dosažení lepších výsledků při provádění fondů.

4.7.2 EHSV se domnívá, že strukturální fondy by měly mít pákový efekt. K posílení tohoto efektu na místní úrovni EHSV doporučuje, aby byl vhodný podíl fondů vyčleněn na smíšené fondy, schopné zmobilizovat místní, vnitřní zdroje s cílem vytvořit trvale různorodé místní finanční mechanismy, což by také zásahu ze strany EU zajistilo udržitelnost.

4.7.3 EHSV je přesvědčen, že prostřednictvím finančního inženýrství by mělo být možné co nejvíce využít omezených dostupných finančních prostředků a že každé euro dostupné pro financování soudržnosti by mělo mít maximální dopad. Je třeba více využívat projektových bondů strategie Evropa 2020. EHSV doporučuje, aby byla pečlivě prozkoumána možnost využít vyčleněných budoucích strukturálních fondů a také nevyužitých prostředků z programového období 2007–2013 jako záruky pro splatnost úvěrů EIB, které by měly být poskytnuty malým a středním podnikům a obchodní sféře za účelem okamžitého oživení evropské ekonomiky. V tomto ohledu je třeba také přezkoumat revolvingové fondy a mikroúvěry.

4.8 Účelové vázání

4.8.1 Výbor podporuje návrh, aby alespoň 20 % z celkových vnitrostátních položek z ESF bylo vyčleněno na sociální začlenění a boj proti chudobě. EHSV je proti snižování tohoto cíle. S ohledem na současnou hospodářskou krizi je nutné, aby sociální Evropa byla i nadále viditelná pro své občany. Především sociální podniky slouží jako nástroj pro plnění těchto cílů a významně přispívají k začlenění zvláště ohrožených skupin do společnosti a na trh práce.

4.8.2 Výbor navrhuje zachovat stávající praxi, kdy jsou dopravní projekty financovány prostřednictvím oddělené rozpočtové linie. Přidělení prostředků ve fondech soudržnosti navržené Komisí by znamenalo snížení částky určené na soudržnost.

4.9 Míry spolufinancování

4.9.1 Pravidla spolufinancování by měla být upravena podle různých okolností⁽¹⁰⁾. Je třeba zvážit absorpční schopnosti jednotlivých příjemců.

4.9.2 EHSV podporuje návrh Komise z roku 2011 týkající se navýšení míry spolufinancování na maximální výši 95 % pro členské státy ve finančních potížích⁽¹¹⁾ a převzatý v nařízení

o společných ustanoveních. EHSV se domnívá, že spolufinancování by mělo být také nabízeno jako možnost pro místní orgány, které nemají přístup k půjčkám, jelikož nemají svůj vlastní samostatný rozpočet, a nemohou tedy poskytovat svůj příspěvek.

4.9.3 EHSV podporuje myšlenku, aby projekty, které jsou zaměřeny na potřeby zranitelných skupin a skupin, jimž hrozí vyčlenění ze společnosti, měly vyšší míru spolufinancování. Vzhledem k rostoucímu riziku rozpočtových škrťů ve vnitrostátních sociálních politikách z důvodu úsporných opatření by tento podíl měl dosahovat až 100 % pro členské státy, které jsou nejvíce zasaženy hospodářskou krizí.

4.10 Zlepšování povědomí

4.10.1 EHSV zdůrazňuje, že je třeba doplnit strategie na zlepšování povědomí o požadavcích nařízení o společných ustanoveních a významu hlavních zásad a zavedených mechanismů.

4.10.2 Využitím technické pomoci a jiných nástrojů by se mělo zajistit, aby všechny subjekty účastníci se tohoto procesu (zejména také partneři ve smyslu čl. 5 odst. 1 nařízení o společných ustanoveních), počínaje řídicími orgány a konče realizátory projektů, měli dostatek znalostí o hlavních bodech tohoto nařízení.

4.11 Sociální bydlení

4.11.1 EHSV připomíná, že je důležité do nařízení o společných ustanoveních zahrnout sociální bydlení, včetně toho, jak by této oblasti prospěla jasnější definice ve společném strategickém rámci, který je přiložen k tomuto nařízení.

4.12 Makroregionální politiky – městská politika

4.12.1 EHSV podporuje přístup týkající se zvýšení úlohy strategií makroregionální spolupráce v politice soudržnosti. Spolupráce mezi makroregiony má veliký potenciál pro zajištění větší hodnoty peněz investovaných v těchto regionech.

4.12.2 EHSV plně podporuje větší míru schopnosti reagovat na potřeby městských oblastí: 5 % finančních prostředků z EFRR je vyčleněno na rozvoj měst a na zřízení městské platformy⁽¹²⁾.

4.12.3 Městské politiky by se měly zaměřit na udržitelnější prostředí zajišťující lepší mobilitu pro všechny občany, životní prostředí prospěšné pro občany a také městské politiky prospěšné pro životní prostředí, zejména pokud jde o starší osoby, osoby se sníženou pohyblivostí a osoby se zdravotním postižením.

4.12.4 EHSV zdůrazňuje význam výzkumu a vývoje, který je prováděn v rámci projektu ESPON v oblasti evropského územního rozvoje.

⁽¹⁰⁾ Stanovisko EHSV k tématu *Pátá zpráva o soudržnosti*, Úř. věst. C 248/12, 25.8.2011, s. 68, odst. 2.2.1 a 6.10.

⁽¹¹⁾ Viz stanoviska EHSV: Úř. věst. C 24, 28.1.2012, C 24/17–C 24/19.

⁽¹²⁾ V souladu s předchozími stanovisky k tématu *Metropolitní oblasti a městské regiony*, Úř. věst. C 376/02, 22.12.2011, s. 7 a *Úloha a priority politiky soudržnosti v rámci strategie Evropa 2020*, Úř. věst. C 248/01, 25.8.2011, s. 1.

4.13 Ukazatele

4.13.1 EHSV vítá snahy o to, aby bylo vypracováno nařízení orientované na výsledky. Nařízení orientované na výsledky potřebuje vhodné ukazatele.

4.13.2 EHSV je přesvědčen, že ukazatele založené pouze na makroekonomických ukazatelích, jako je HDP, jsou jednoznačně nedostačující pro určení míry soudržnosti. V politice soudržnosti je třeba používat jiné ukazatele⁽¹³⁾. Jakékoli použití tohoto druhu ukazatelů musí být podrobena přezkumu v polovině programového období.

4.13.3 EHSV doporučuje, aby Komise řádně zohlednila výkonostní ukazatele, které jsou definovány na místní a evropské úrovni, a zlepšila používání kvalitativních ukazatelů vedle kvantitativních. Konkrétně by měla zlepšit měření místní přidané hodnoty v sociální oblasti vyprodukované programy a operacemi.

4.13.4 Ukazatele by měly měřit dlouhodobý dopad. Neměly by být založeny pouze na posouzení nákladů a přínosů, ale měly by zohledňovat také jiné sociální aspekty. Je důležité, aby byla všem subjektům činným v politice soudržnosti poskytnuta odborná příprava, pokud jde o použití těchto nových ukazatelů.

4.14 Územní působnost (článek 89)

4.14.1 EHSV zdůrazňuje, že činnosti v oblasti sociálního začleňování, vzdělávání a zaměstnanosti prostřednictvím strukturálních fondů by měly zahrnovat všechny zranitelné skupiny, jako jsou ženy, přistěhovalci a osoby se zdravotním postižením, a měly by být uspořádány a prováděny nezávisle na územní působnosti.

4.15 Strategický postup

4.15.1 EHSV připomíná, že zprávy o pokroku by měly zahrnovat hodnocení pokroku opatření týkajících se začlenění zranitelných skupin v regionech zasažených těmito opatřeními.

4.15.2 EHSV se domnívá, že článek 49 a článek 101 návrhu nařízení o společných ustanoveních by měly také zahrnovat hodnocení horizontálních priorit společně s tematickými prioritami.

4.15.3 Funkce řídicího orgánu stanovené v článku 114 by měly zahrnovat informace šířené skupinami, kterým hrozí vyčlenění.

4.16 Společné akční plány

4.16.1 EHSV se domnívá, že společné akční plány by měly jasně stanovit účast všech partnerů ve smyslu čl. 5 odst. 1.

4.16.2 Společné akční plány by měly také zahrnovat partnery ve smyslu čl. 5 odst. 1 nařízení o společných ustanoveních jako potenciální příjemce tohoto typu činností.

5. Nadnárodní spolupráce

5.1 EHSV zdůrazňuje, že je nutné dále podporovat operační programy propagující nadnárodní spolupráci ve všech fondech jako prostředek na posílení úlohy EK při usnadnění výměny zkušeností a při koordinaci provádění příslušných iniciativ.

V Bruselu dne 25. dubna 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

⁽¹³⁾ Srov. Giniho koeficient zmíněný ve stanovisku ke čtvrté zprávě o hospodářské a sociální soudržnosti, Úř. věst. C 120/17, 16.5.2008, s. 73 a ve stanovisku k tématu *Pátá zpráva o soudržnosti*, Úř. věst. C 248/12, 25.8.2011, s. 68. Stanovisko EHSV k tématu *Nejen HDP – zapojení občanské společnosti do výběru doplňkových ukazatelů*, (dosud nezveřejněno v Úř. věst.) „odst. 1.5.1. V tomto ohledu je jednoznačně zapotřebí nahradit koncepci hospodářského růstu koncepcí pokroku společenství a prohloubit diskusi o samotném významu pojmu pokrok. Tato diskuse musí nově definovat koncepci rozvoje a zavést prvky politické zodpovědnosti. Tento nový přístup vyžaduje stanovení různých dimenzí, které zahrnují: i) rozšíření národních účtů na sociální a environmentální jevy; ii) používání složených ukazatelů a iii) vytvoření klíčových ukazatelů.“

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o Fondu soudržnosti a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1084/2006

COM(2011) 612 final – 2011/0274 (COD)

(2012/C 191/07)

Zpravodaj: **pan CEDRONE**

Dne 25. října se Evropský parlament a dne 27. října 2011 Rada Evropské unie, v souladu s články 177 a 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodly konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o Fondu soudržnosti a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1084/2006

COM(2011) 612 final – 2011/0274 (COD).

Specializovaná sekce Hospodářská a měnová unie, hospodářská a sociální soudržnost, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 3. dubna 2012.

Na 480. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 25. a 26. dubna 2012 (jednání dne 25. dubna), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 180 hlasy pro, 9 hlasů bylo proti a 7 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 EHSV v zásadě souhlasí s přístupem Komise, co se týče nového návrhu nařízení o Fondu soudržnosti, a zejména souhlasí s úsilím o harmonizaci postupů týkajících se různých fondů s postupy stanovenými obecným nařízením, ačkoli zdůrazňuje některé kritické body, jež jsou uvedeny dále, které by bylo potřeba prozkoumat a vylepšit, zvláště s ohledem na období, jímž EU prochází kvůli finanční krizi a krizi státního dluhu.

1.2 Považuje však za pozitivní, že fond může být využit k podpoře výroby a distribuce energie z obnovitelných zdrojů, k podpoře energetické účinnosti, k ochraně životního prostředí a podpoře přizpůsobení se změně klimatu, k obnově biologické rozmanitosti a renovaci městského prostředí. To by mohlo mít pozitivní dopad na další odvětví, například na cestovní ruch. Všechny tyto prvky podporují udržitelný rozvoj.

1.3 EHSV považuje za důležité, že se Komise zaměřuje na omezení zásahů snížením počtu tematických oblastí, což je v tomto krizovém období významný způsob, jak omezit plýtvání, soustředit prostředky na specifické činnosti a rozšířit multiplikační efekt, který je hnací silou ve prospěch růstu a zaměstnanosti.

1.4 EHSV souhlasí s návrhem na financování nástroje pro propojení Evropy, ale je třeba se vyvarovat toho, aby se z něj stal zvláštní fond pro tento účel, neboť by to mohlo vést k překrývání, jež se zdá zbytečné.

1.5 EHSV také vyjadřuje značné znepokojení a výhrady, pokud jde o stávající návrhy, jež se týkají zásady podmíněnosti (zejména makroekonomické). Nemůže se řídit snahou trestat, být nástrojem penalizace, nýbrž odpovědností a odměňováním, aby tak zabránila podrývání a ohrožení cíle „Konvergence“.

1.6 EHSV se domnívá, že je nezbytné zlepšit koordinaci různých fondů a koordinaci mezi celkovou politikou soudržnosti a dalšími hospodářskými politikami EU, včetně společné zemědělské politiky, v rámci posílené společné rozpočtové politiky. To by vyvolalo multiplikační efekt a zvýšilo účinnost investic. Vhodným výsledkem by měla být posílená spolupráce v oblasti hospodářské politiky, včetně politiky soudržnosti, za účelem společné hospodářské správy (alespoň v eurozóně), jak EHSV několikrát požadoval. Chybou je, že summit v prosinci 2011 tuto otázku nevyřešil.

1.7 Kromě toho je nezbytné zlepšit institucionální partnerství mezi Komisí, členskými státy a regiony, které je nyní nevyvážené, v němž by Komise znovu začala poskytovat podporu a vedení. Toto partnerství by mělo být v každé fázi doprovázeno partnerstvím, které je definováno v čl. 5 odst. 1 návrhu nařízení o společných ustanoveních, a které je i nyní často odsouzeno k poradní a informační roli, a mělo by určit kodex chování pro celou EU a parametry hodnocení přidávané hodnoty partnerství.

1.8 Pro EHSV je naprostou prioritou otázka zjednodušení ve všech směrech jak u Fondu soudržnosti, tak u všech strukturálních fondů. Týká se to zejména omezení administrativního

zatížení a možného stanovení paušální částky pro některé typy projektů. Byla by přesto uplatněna zásada „pouze jednou“.

1.9 Pro země nejhůře zasažené krizí představuje politika soudržnosti jeden z nejdůležitějších nástrojů, jež mají členské státy k dispozici pro snížení sociálních, hospodářských a územních nerovností a také pro obnovu růstu a zaručení udržitelnosti.

1.10 **Spolufinancování:** Je třeba pečlivěji zhodnotit a přezkoumat kritéria spolufinancování, jež by měla souviset s reálnými podmínkami rozpočtu místních a regionálních orgánů, aby se předešlo tomu, že ty nejslabší nebudou mít přístup k žádnému financování.

1.11 EHSV se domnívá, že vzhledem k současné situaci související s reformami a sanací dluhů, jež vychází z politiky prováděné ve dvou krocích (nejprve „úsporná opatření“, jakožto hrozba, poté růst), zde není prostor pro politiku v oblasti investic a růstu. Kromě toho se domnívá, že růst a úsporná opatření by měla probíhat souběžně. Proto by bylo vhodné zaměřit politiku soudržnosti tímto směrem a například podporovat podniky, jež mají významnou technologickou složku a výrazný dopad na zaměstnanost mládeže.

1.12 EHSV se domnívá, že stávající hospodářské politiky EU (úsporná opatření, rozpočtová omezení na vnitrostátní úrovni, škrty v rozpočtu EU, fiskální úmluva, omezení ECB atd.) vyvolávají recesi s nepředvídatelnými důsledky, zatímco by bylo nezbytné provádět spíše opačné kroky, tedy bylo by třeba prostřednictvím odváznějšího a výraznějšího návrhu současně, ne-li předem, podporovat růst a zaměstnanost. Významný příspěvek v tomto smyslu by mohly poskytnout samy strukturální fondy (a alespoň dočasně SZP), jak naznačil, byť v omezené podobě, summit dne 30. ledna 2012.

1.12.1 Je tedy třeba zahájit evropský plán pro růst (evropský „nový úděl“) (1), jehož součástí budou velké cílené projekty zapojující některá klíčová odvětví, jež dokáží uvést hospodářství EU opět do pohybu v relativně krátkém čase. Tento plán, který by měl být doplňkem strategie Evropa 2020, jejíž provádění je zaměřeno spíše střednědobě, může být:

— financován okamžitým využitím zbývajících finančních prostředků na období 2007–2013, jež by byly, jakmile to bude možné, doplněny na omezenou dobu částí prostředků vyčleněných na období 2014–2020;

— uskutečněn prostřednictvím okamžitě proveditelných projektů, a to prostřednictvím zrychleného postupu vycházejícího ze zásady subsidiarity nebo prostřednictvím radikální „dočasné“ změny stávajících právních předpisů, jež umožní jejich rychlé uplatnění;

— podpořen a posílen intervencemi EIB prostřednictvím vydání dluhopisů (článek 87 nového nařízení). To by mělo multiplikační efekt na investice, protože by to přilákalo zahraniční kapitál a vytvořilo by to pozitivní účinek na státní dluh a na euro, které by tak posílilo.

1.12.2 Tento plán pro růst by měl být uplatněn na základě stejných kritérií přinejmenším v prvních třech letech příštího programového období.

2. Úvod

2.1 EHSV ve svých předchozích stanoviscích vícekrát připomněl zásady a význam politiky hospodářské a sociální soudržnosti a solidarity, tak jak byly začleněny do Smlouvy a vícekrát připomenuty i v dokumentech Komise.

2.1.1 Nikdy dříve nebyly tyto zásady natolik aktuální jako dnes a možná nikdy nebyly vystaveny tak velkým rizikům, jak jsou ta současná, a to ani s politikou rozšíření, kdy se staré členské státy EU obávaly ztráty finančních prostředků a novým členským státům dělalo starosti, že jich nebudou mít dostatek, aby dostály požadavkům soudržnosti.

2.2 Úsilí Komise zohlednit různé faktory ovlivňující změny nařízení, jako například návrh budoucího rozpočtu EU, strategie Evropa 2020 a krize státního dluhu, které předcházela finanční krize a která podrobuje obtížné zkoušce samo přežití vnitřního trhu, a tak i celé Unie, je nicméně pozitivním faktem.

3. Nová politika soudržnosti: souvislosti, otázky, připomínky a strategické body

3.1 Komise v červnu 2011 přijala balíček návrhů týkajících se víceletého finančního rámce, které budou základem budoucího financování EU v období let 2014–2020. Účelem tohoto rámce je především podpora strategie Evropa 2020, jež by měla poskytnout dodatečné finanční prostředky navíc k rozpočtu, a to případně i prostřednictvím EIB (projektové dluhopisy a/nebo eurobondy).

3.2 Dále je třeba vzít v úvahu, že mnoho členských států je v souvislosti s probíhající krizí nuceno přijímat drastická konsolidační opatření, čímž blokují veřejné a soukromé investice do infrastruktury, což má vážné důsledky pro růst a zaměstnanost. Navíc členské státy během plánování dávají přednost „národním projektům“, nikoli projektům nadnárodním, jež mají evropský rozměr.

3.3 Souvislosti diskuse o nových právních předpisech v oblasti politiky soudržnosti jsou tedy velmi specifické, výjimečné, a jako k takovým je k nim třeba přistupovat. Bylo by například zapotřebí posoudit, zda zachovat politiku soudržnosti takto rozdrobenou a zda je dostatečné a vhodné předložit otázku podmíněnosti v zájmu zlepšení soudržnosti a pomoci členským státům, které jsou více v krizi.

(1) Viz stanovisko EHSV *Růst a státní dluh v EU – dva inovační návrhy*, Úř. věst. C 143, 22.5.2012, s. 10.

3.4 Možná by tvář v tvář nesmírným potížím, v nichž se dnes Unie nachází, majíc k dispozici málo zdrojů, jež by bylo možné přidělit na růst, bylo naopak lepší přestat usilovat o právní předpisy a kontroly, které by byly rozmělněny, a dokončit již zahájené projekty. Zdroje by měly být zhodnoceny a hospodárně využívány za pomoci nového mimořádného evropského plánu pro růst, evropského „nového údělu“⁽²⁾.

3.5 Pokud nedojde k zásadním změnám v současné strategii EU, o nichž se na summitu ve dnech 8. a 9. prosince 2011 nejednalo, bude muset i politika soudržnosti projít výraznými změnami. Nejvíce znepokojivé je však to, že nebude schopná naplnit svoji prioritní funkci snížit hospodářské a sociální rozdíly mezi oblastmi a regiony EU, které se budou naopak zvětšovat kvůli hospodářskému poklesu vyvolanému politikami potlačování schodků veřejných financí. EU by proto potřebovala zásadní změnu a jednotnou „ekonomickou vládu“.

3.6 Pokud jde o metodiku předloženou Komisí v návrhu reformy právních předpisů týkajících se řízení politiky soudržnosti v období 2014–2020, zejména co se týče společných ustanovení, jež řídí všechny fondy společného strategického rámce, jsou připomínky EHSV následující:

3.6.1 Definice společného strategického rámce: EHSV očekává, že přezkoumá nový návrh společného strategického rámce, jež Komise předloží v roce 2012. Je nicméně třeba určit, a to i na základě úvah na téma politiky soudržnosti, které zazněly na jednání Evropské rady dne 7. prosince 2011⁽³⁾, jakým způsobem Komise zamýšlí promítnout „záměry a cíle strategie Unie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění do klíčových opatření týkajících se EFRR, FS, ESF, EZFRV a EMFF“.

3.6.1.1 V předchozích stanoviscích EHSV bylo zdůrazněno, že je nezbytné, aby nebyly dotčeny rysy politiky soudržnosti, byť bude přizpůsobena cílům strategie Evropa 2020 a nutně s nimi v souladu, jako politiky zaměřené na posílení sociální, hospodářské a územní soudržnosti členských států EU.

3.6.1.2 Propojení těchto cílů je podstatným faktorem pro úspěch strategie Evropa 2020, avšak to, jakým způsobem zajistit funkční, koordinované a finančně udržitelné propojení mezi strategiemi definovanými ve společném strategickém rámci a reformními programy prováděnými na vnitrostátní úrovni, Komise zatím ještě nevysvětla.

3.6.2 Smlouva o partnerství: EHSV souhlasí s názorem Evropského parlamentu a Výboru regionů, že smlouvu musí nejdříve projednat členské státy a regiony a poté o ní budou členské státy diskutovat s Komisí.

3.6.2.1 V souvislosti s jednáními, které budou zahájeny s členskými státy, EHSV zdůrazňuje význam Komise navrženého přístupu počínajícího ve víceúrovňové správě, zároveň však požaduje lepší definování institucionálních subjektů (na celostátní a místní úrovni) povolovaných k formulování a podpisu smluv o partnerství s Komisí a větší účast zástupců občanské společnosti při vypracování těchto dokumentů.

3.6.3 Tematická koncentrace: EHSV souhlasí s návrhem Komise snížit počet zásahů financovaných v rámci politiky soudržnosti pomocí soustředění finančních zdrojů na strategické projekty považované za zásadní pro udržitelnost soudržnosti a postupů hospodářského rozvoje, jež má být nastartován v méně rozvinutých, přechodných a rozvinutějších regionech.

3.6.3.1 Výběr tematických oblastí, do nichž se bude v příštím sedmiletém programovém období investovat, musí být ponechán autonomnímu rozhodování členských států, i když rozhodnutí bude provedeno společně s Komisí po důkladném zhodnocení souladu těchto návrhů se strategií Evropa 2020.

3.7 Podmíněnost: EHSV uznává, že se jedná o téma, kde panuje největší nesouhlas evropských institucí (Parlamentu, Rady, Výboru regionů atd.) s návrhem předloženým Komisí, a má za to, že význam, cíle a způsob provádění koncepce podmíněnosti nebyly dostatečně objasněny. EHSV se domnívá, že zatímco lze za vhodné považovat některé návrhy ex ante, k nimž by byla připojena sociální podmíněnost, nelze naopak souhlasit s makroekonomickou podmíněností v podobě, v jaké byla formulována.

3.7.1 EHSV je toho názoru, že aniž by byla dotčena nutnost zaručit Komisi, že využití prostředků strukturálních fondů proběhne za dodržení zásad, cílů a lhůt určených právními předpisy Unie, musí Komise přezkoumat svůj návrh s ohledem na tyto úvahy:

— podmíněnost je nástrojem, který musí být metodicky navržen a sestaven s cílem pomoci členským státům využívat prostředků způsobem, jež stanoví Komise, spíše než aby se používal jako nástroj „penalizace“ členských států;

— pokud jde o zásady podmíněnosti (ex ante, makroekonomické), pozornost by tedy měla být zaměřena především na opatření, která mohou podnítit členské státy k lepšímu (z hlediska účinnosti a efektivity) a rychlejšímu vynakládání prostředků přidělených regionům více se lišícím od průměru EU;

⁽²⁾ Tamtéž.

⁽³⁾ COM(2011) 615 final – 2011/0276 (COD).

— Komise musí věnovat větší pozornost zejména fázi přípravy programů, tedy fázi strategického plánování, během níž jsou definovány priority a odpovědnosti národních institucí a regionálních institucí při dosahování cílů územního rozvoje. Komise by měla být aktivnější při pomoci zemím a regionům s využíváním finančních prostředků;

— stejná pozornost musí být věnována fázi ověřování podmíněnosti ex ante, během níž bude třeba ověřit, že členské státy disponují nezbytnými pomůckami k zajištění dodržování zásad proporcionality a subsidiarity při provádění politiky soudržnosti. I v tomto případě má EHSV v úmyslu znovu potvrdit využití zásady podmíněnosti jako účinného nástroje k povzbuzení členských států, aby správně uplatňovaly předpisy týkající se strukturálních fondů. Sankce je možné uvalit pouze ve zcela výjimečných případech, kdy členský stát zjevně a opakovaně zdržuje reformy požadované Komisí.

3.7.2 Pokud jde o makroekonomickou podmíněnost, EHSV sdílí obavy vyjádřené Evropským parlamentem a některými členskými státy, co se týče možnosti penalizace regionů a příjemců unijních programů kvůli neplnění/neúčinnosti ústředních vlád ohledně politik snižování veřejného dluhu. Je třeba nalézt alternativní řešení, aby se předešlo přisuzování odpovědnosti za celostátní rozpočtové politiky regionálním institucím a subjektům, jež nemají na tato rozhodnutí vliv. Za tímto účelem by bylo vhodné, aby uvnitř členských států a mezi nimi probíhala větší koordinace.

3.8 Politika soudržnosti se tedy kromě podmíněnosti musí vyrovnat s některými základními otázkami, které se týkají všech fondů. Jsou jimi zejména:

— koordinace a doplňkovost fondů a koordinace mezi fondy a jinými evropskými hospodářskými politikami;

— institucionální koordinace politik soudržnosti, a to i prostřednictvím posílené spolupráce;

— důkladné zjednodušení předcházejících i navazujících postupů a nařízení, jež jsou nyní příliš složité;

— skutečné a výrazné hospodářské a sociální partnerství (navíc k institucionálnímu);

— úprava spolufinancování na základě podmínek regionálních nebo místních orgánů;

— posílení úlohy Komise a přiznání priority projektům s evropským nebo makroregionálním rozměrem;

— výkonnostní rezerva („odměňování“), jež může vést k dodatečné administrativní zátěži a zpoždění dodávání zdrojů projektům nutným z hlediska soudržnosti;

— uplatnitelnost daně z přidané hodnoty.

4. Hlavní cíle Fondu soudržnosti

4.1 Fond soudržnosti, zřízený v roce 1993 pro státy, jejichž hrubý národní důchod (HND) je nižší než 90 % průměru EU, je určen především na dopravní infrastrukturu, infrastrukturu v oblasti životního prostředí, energetickou účinnost a obnovitelné zdroje energie. Investice jsou proto orientovány na uskutečňování transevropských dopravních a energetických sítí, podporu energetické účinnosti, využívání energie z obnovitelných zdrojů a posilování veřejné dopravy.

4.2 Fond představuje asi 18 % celkových výdajů na politiku soudržnosti a napomáhá provádění této politiky v duchu Smlouvy. Je však třeba poznamenat, že výsledky byly dokonce překročeny, protože Fond soudržnosti znamenal přidanou hodnotu ve vztahu k investicím a podpořil růst a zaměstnanost v cílových regionech, a to navzdory značnému rozptylu v důsledku nadměrného množství financovaných projektů (1 192 projektů v období let 2000–2006).

4.3 Nové nařízení nepřináší mnoho nového. Článek 2 se omezuje na vymezení rozsahu podpory z fondu stanovením dvou seznamů: toho, co fond podporuje, a toho, co nepodporuje. Zvláštní je to, že uvádí, co nepodporuje, například vyřazení jaderných elektráren z provozu a bytovou výstavbu. Článek 3 stanoví investiční priority v rámci čtyř oblastí pomoci, které jsou dále rozděleny, aniž by bylo jasné, zda jde o příklady, či naopak vyčerpávající seznam, i když takové informace přispívají k větší pružnosti a snadnějšímu využívání fondů. Článek 4 a příslušná příloha popisují ukazatele.

4.4 Pro země nejhůře zasažené krizí představuje politika soudržnosti jeden z nejdůležitějších nástrojů, jež mají členské státy k dispozici pro snížení sociálních, hospodářských a územních nerovností a také pro obnovu růstu a zaručení udržitelnosti.

5. Nový návrh nařízení: připomínky

5.1 Naše připomínky, kromě těch, jež jsou uvedeny v odstavci 3.3, se týkají především kritérií pro výběr projektů, prostředků přidělených nástroji pro propojení Evropy na financování hlavních dopravních sítí a ukazatelů.

5.2 Pokud jde o výběr projektů k financování, – aniž by byla dotčena jejich soudržnost a soulad s hlavními směry přijatými Parlamentem a Radou v této oblasti (transevropské dopravní sítě, ekologické projekty a projekty v oblasti energetiky) – se Výbor domnívá, že by Komise měla uvést jak konkrétní druhy

činností, které lze financovat z prostředků Fondu soudržnosti, tak určit kritéria, která by pomohla zemím, jež jsou příjemci těchto prostředků, vybírat projekty považované za nejvhodnější pro dosažení cílů Fondu soudržnosti, kterých je nicméně příliš mnoho (jedenáct).

5.3 EHSV se zejména domnívá, že prostředky použité Fondem soudržnosti v předchozích fázích plánování fondů byly rozděleny na příliš mnoho projektů, čímž se snížil celkový zamýšlený dopad na posílení dopravní infrastruktury. Bylo by vhodné vzít v úvahu specifickou situaci členských států v zájmu pečlivějšího výběru více zaměřeného na projekty většího rozsahu a dopadu, a to jak v oblasti dopravy, tak v oblasti životního prostředí a energetiky. To by mohlo účinněji přispět ke snížení stále existujících rozdílů v infrastruktuře mezi regiony EU.

5.4 Co se týče prostředků přidělených nástroji pro propojení Evropy k financování projektů v oblasti dopravy, energetiky a komunikací v celkové výši 50 miliard eur, z nichž 10 miliard pochází z Fondu soudržnosti, jenž se na tyto cíle již zaměřuje (zásada proporcionality), se EHSV domnívá, že toto rozhodnutí by mělo být dále zkoumáno, protože nelze pochopit důvody, které vedly Komisi:

- k vytvoření dalšího fondu, který je centrálně řízen výkonnou agenturou, jež se bude muset nutně koordinovat jak se všemi ostatními evropskými i vnitrostátními strategickými programy v odvětví, tak se společným strategickým rámcem

politiky soudržnosti a smlouvami o partnerství s členskými státy. Výsledkem bude zbytečné překrývání činností a pravomocí;

- k přidělení prostředků tomuto fondu, které přestože jsou značné, jsou ve srovnání s těmi, jež jsou podle odhadu Komise nezbytné pro splnění budoucích potřeb nákladní a osobní dopravy (500 miliard eur do roku 2020), energetiky (1,5 trilionu eur v období 2010–2030) a komunikace (250 miliard eur) stále skromné, přičemž budou odebrány buď ze strukturálních fondů, nebo v menší míře z Fondu soudržnosti. Došlo by tak ke snížení částky, jež by byla k dispozici pro infrastrukturu v oblasti dopravy a životního prostředí, což by způsobilo zbytečné komplikace. Nezdá se, že by s ohledem na množství regionů, které mohou mít k těmto fondům přístup, mohl dopad těchto prostředků mít multiplikační efekt (nové projekty a nové finanční prostředky, i od soukromých subjektů), který si Komise přeje. Výsledkem by bylo další roztržštění těchto fondů. Pro docílení kýženého účinku se Výbor dále vyslovuje pro to, aby sem byly zahrnuty prostředky ze soukromého sektoru a aby se zamezilo roztržštěnosti.

5.5 EHSV vítá, že Komise zavedla ukazatele, přestože se domnívá, že jsou poněkud obecné a nedostatečné. Například se nic neříká o dopadu na životní prostředí; jsou zmíněny pouze kvantitativní hodnoty („ukazatele“). To platí pro odpad i pro počet kilometrů postavených silnic atd.

V Bruselu dne 25. dubna 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

PŘÍLOHA

ke Stanovisku Evropského hospodářského a sociálního výboru

Přestože následující pozměňovací návrh obdržel alespoň jednu čtvrtinu odevzdaných hlasů, byl během rozpravy na plenárním zasedání zamítnut:

Pozměňovací návrh 1 – předkládá paní Teder**Odstavec 1.11**

Upravit následovně

- „EHSV se domnívá, že stávající hospodářské politiky EU (úsporná opatření, rozpočtová omezení na vnitrostátní úrovni, škrty v rozpočtu EU, fiskální úmluva, omezení ECB atd.) vyvolávají recesi s nepředvídatelnými důsledky, zatímco by bylo nezbytné provádět spíše opačné kroky, tedy by bylo třeba podporovat prostřednictvím odvážnějšího a výraznějšího návrhu současně, ne-li předem, podporovat v prvé řadě růst a zaměstnanost. Významný příspěvek v tomto smyslu by mohly poskytnout samy strukturální fondy (a alespoň dočasně SZP), jak naznačil, byť v omezené podobě, summit dne 30. ledna 2012.“

Odůvodnění

Nelze souhlasit s názorem, že požadavek správného a řádného finančního řízení v členských státech by mohl vést k hospodářské recesi. Výbor by se ve svém stanovisku neměl negativně vyjadřovat o opatřeních přijímaných členskými státy za účelem ozdravení veřejných financí.

Výsledek hlasování

Pro 78

Proti 98

Zdrželi se hlasování 18

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o zvláštních ustanoveních týkajících se Evropského fondu pro regionální rozvoj a cíle Investice pro růst a zaměstnanost a o zrušení nařízení (ES) č. 1080/2006

COM(2011) 614 final – 2011/0275 (COD)

(2012/C 191/08)

Zpravodaj: **pan BARÁTH**

Dne 25. a 27. října 2011 se Evropský parlament a Rada, v souladu s článkem 178 a článkem 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodly konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o zvláštních ustanoveních týkajících se Evropského fondu pro regionální rozvoj a cíle Investice pro růst a zaměstnanost a o zrušení nařízení (ES) č. 1080/2006

COM(2011) 614 final – 2011/0275 (COD).

Specializovaná sekce Hospodářská a měnová unie, hospodářská a sociální soudržnost, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 3. dubna 2012.

Na 480. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 25. a 26. dubna 2012 (jednání dne 25. dubna 2012), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 178 hlasy pro, 1 hlas byl proti a 2 členové se zdrželi hlasování.

1. Závěry a zvážené připomínky stanoviska

1.1 Legislativní návrhy pro politiku soudržnosti na období 2014–2020, které Komise přijala 6. října 2011 („balíček soudržnosti“), přinášejí zásadní změny v tom, jak je politika soudržnosti koncipována a prováděna. Prvořadý cíl této politiky a jeden z jejích základních nástrojů, Evropský fond pro regionální rozvoj (EFRR), má sloužit k využití investování jako prostředku k dosažení cílů strategie Evropa 2020. Investice EFRR tedy musí být přínosné pro všechny občany EU.

1.2 Je však nutné nepustit ze zřetele pravidla obsažená v návrhu nařízení o obecných ustanoveních týkajících se fondů („nařízení o společných ustanoveních“), z nichž se některá přímo vztahují na EFRR. Na využívání financování z EFRR mají významný dopad tyto obecné aspekty:

— soustředění finančních prostředků na menší počet priorit;

— lepší provázání těchto priorit se strategií Evropa 2020;

— zaměření na výsledky;

— sledování pokroku při plnění dohodnutých cílů;

— širší využívání podmínek;

— zjednodušení způsobů plnění.

Totéž platí pro specifitější ustanovení, např. ta, která podporují využívání integrovanějšího přístupu, či ta, která explicitněji regulují používání finančních nástrojů.

1.3 Je třeba mít také na paměti, že 29. června 2011 Evropská komise předložila návrh víceletého finančního rámce na období 2014–2020, tedy rozpočtu Evropské unie pro nastávající programové období. EHSV rovněž předložil řadu stanovisek k vlastním zdrojům Unie.

1.4 Ve svém stanovisku k tématu Obecná ustanovení o strukturálních fondech ⁽¹⁾ EHSV vyjádřil řadu klíčových názorů na celý „balíček soudržnosti“. Toto stanovisko plně podporuje tyto názory a čerpá z nich se specifickým ohledem na EFRR.

1.4.1 Partnerství

1.4.1.1 EHSV je přesvědčen, že skutečné partnerství, které zapojuje všechny partnery vymezené v čl. 5 odst. 1 nařízení o společných ustanoveních do přípravy, provádění a následného hodnocení projektů uskutečňovaných v rámci politiky soudržnosti EU, má přímý vliv na jejich úspěch; proto vítá, že v čl. 5 odst. 1 návrhů Komise byli vymezeni různí partneři, a také to, že partnerství se stane povinným aspektem politiky soudržnosti EU.

⁽¹⁾ Obecná ustanovení o strukturálních fondech (Viz strana 30 v tomto čísle Úředního věstníku, zpravodaj: pan Vardakastanis).

1.4.1.2 EHSV s potěšením konstatuje, že provádění Lisabonské smlouvy lze posílit nikoli pouze vyzdvižením evropské identity, ale také prostřednictvím zapojení partnerů vymezených v čl. 5 odst. 1 nařízení o společných ustanoveních do projektů, což zvýší jejich účinnost.

1.4.1.3 EHSV je velmi znepokojen signály Rady, kde se zdá, že některé členské státy omezují zásadu partnerství; vyzývá Komisi a EP, aby tomu pomohly zamezit.

1.4.1.4 EHSV je toho názoru, že přijetím návrhu nařízení se podpoří zásada subsidiarity, jelikož úkoly EFRR jsou stanoveny ve Smlouvě a politika se provádí v souladu se zásadou sdíleného řízení a při respektování institucionálních pravomocí členských států a regionů.

1.4.2 Podmíněnost

1.4.2.1 EHSV věří, že díky většímu využití podmíněnosti v politice soudržnosti EU bude dosaženo více cílených a skutečných udržitelných výsledků. EHSV se v řadě svých analýz zabýval otázkami souvisejícími s „podmíněností“ provádění, již by měla doprovázet větší účinnost, lepší kvalita a nezbytné zjednodušení.

1.4.2.2 Podmíněnost ex ante by měla být spojena s náležitým prováděním zásady partnerství.

1.4.2.3 EHSV nesouhlasí s makroekonomickou podmíněností tak, jak je v současnosti stanovena, jelikož vysílá nesprávné signály a v konečném důsledku postihuje regiony a občany, kteří nenesou odpovědnost za makroekonomické excesy uskutečněné na celostátní úrovni.

1.4.3 Zjednodušení

1.4.3.1 EHSV uznává úsilí, jež vyvinula Komise s cílem zjednodušit postupy v politice soudržnosti EU a v oblastech s ní souvisejících. Zjednodušení však zdaleka není dostatečné.

1.4.3.2 Příliš velký důraz na auditování a postupy vnitrostátní i evropské orgány omezují přístup malých a středních podniků a nevládních organizací k financování EU a administrativní zátěž pohlcuje příliš mnoho energie. „Gold-plating“ musí být na všech úrovních naprosto nepřijatelné.

1.4.3.3 EHSV naprosto souhlasí s úsilím vyvíjeným v oblasti koordinace strategie Evropa 2020 a politiky soudržnosti EU, většího soustředění na klíčová témata a intenzivnějšího zaměření na výsledky.

1.4.3.4 EHSV také plně souhlasí s potřebou zjednodušit finanční, administrativní, monitorovací a procesní pravidla týkající se využívání strukturálních fondů.

1.4.4 Koordinace politik

1.4.4.1 EHSV dále vítá návrhy Komise na tematické zaměření jako prostředek k omezení roztržitosti úsilí.

1.4.4.2 EHSV však doporučuje prokázat větší flexibilitu, co se týče tematického zaměření, především proto, aby bylo možné snadněji uplatnit územní přístup, a tím zlepšit účinnost politiky.

1.4.4.3 EHSV je toho názoru, že společný strategický rámec je důležitým nástrojem koordinace činnosti strukturálních fondů; lituje, že vzhledem k současné formulaci se k tomuto rámci nemůže vyjádřit.

1.4.5 Financování, finanční inženýrství

1.4.5.1 EHSV je přesvědčen, že by se mělo usilovat o to, aby každé euro určené na financování soudržnosti mělo maximální dopad.

1.4.5.2 Výsledky veřejné konzultace o páté zprávě o soudržnosti ukazují, že existuje obecný souhlas s pojetím soustředění finančních prostředků. EHSV soudí, že určité obavy vyjádřené v souvislosti s některými otázkami jsou oprávněné, a vyžaduje, aby se na ně reagovalo dříve, než budoucí obecná nařízení vstoupí v platnost.

1.4.5.3 Jsou nutné záruky, aby se zajistilo, že přílišné soustředění, zvláště striktní výklad jedenácti tematických cílů a minimální procento zdrojů, jež mají být využity na financování některých prioritních tematických cílů (např. energetická účinnost a obnovitelné energie, výzkum a inovace a podpora malých a středních podniků), nebrání podpoře projektů souvisejících s rozvojem vyplývajících z místních a regionálních rozdílů.

1.4.5.4 EHSV často zdůrazňuje, že strategie Evropa 2020 a politika soudržnosti se vzájemně doplňují. Ke koordinaci politiky stability (jež vyžaduje strukturální reformy), politiky soudržnosti (jež je zaměřena na konvergenci) a strategií růstu je však nutné, aby Unie měla větší zdroje.

1.4.5.5 K tomuto účelu by bylo třeba více využívat projektových dluhopisů v rámci strategie Evropa 2020, jak se uvádí v nedávných stanoviscích EHSV.

1.4.5.6 EHSV dále navrhuje, aby byla důkladně prozkoumána možnost využít budoucí finanční prostředky vyčleněné na soudržnost spolu s nevyčerpanými finančními prostředky v současném programovém období s cílem bezodkladně znovu nastartovat evropský hospodářský růst.

2. Obecné připomínky a doporučení

2.1 EHSV oceňuje velice podrobné a důkladné přípravy, které provedla Evropská komise v oblasti prováděcích předpisů pro politiku soudržnosti a strategií Evropa 2020 na období 2014–2020.

2.2 V různých studiích a stanoviscích ESHV vyjádřil řadu připomínek k obsahu čtvrté a páté zprávy o soudržnosti, k využívání strukturálních fondů za poslední desetiletí, k jejich účinnosti a k tomu, zda splňují svůj účel či nikoli. Řada těchto připomínek byla zohledněna při přípravě politiky soudržnosti na období 2014–2020.

2.3 Návrhy Komise na obecná ustanovení, jimiž se řídí využívání strukturálních fondů v období 2014–2020, byly zveřejněny v době, kdy se názory na podstatu zhoršující se evropské krize a jejích příčin značně rozcházejí.

2.4 EHSV soudí, že z důvodu historických příčin současné hospodářské a finanční krize v Evropě je třeba provést strukturální reformy v institucionálním, sociálním a politickém systému. EFRR může plnit zásadní úlohu při přeměně sociálních systémů tak, aby byly nákladově účinnější a udržitelnější. Ke změně těchto systémů jsou však dočasně nutné další finanční zdroje. EHSV uznává, že omezená dostupnost zdrojů a uplatnění zásady soustředění způsobily, že byl kladen menší důraz na investiční priority, jejichž cílem jsou strukturální změny v infrastruktuře sociálních systémů. EHSV rovněž poukazuje na skutečnost, že bez těchto investic je vliv politiky soudržnosti na tyto systémy omezený.

2.5 V důsledku krize může nedostatek jak veřejných, tak soukromých finančních prostředků vyústit v problémy s poskytováním nezbytného spolufinancování pro opatření, jež jsou zásadní pro uskutečnění žádoucích změn. EHSV je toho názoru, že flexibilní a zodpovědný přístup k mírám spolufinancování a k ustanovením o podmíněnosti by zlepšil pravděpodobnost trvalého dopadu opatření financovaných fondy.

2.6 Strategie Evropa 2020 a návrh nařízení o EFRR, který z ní vychází, odrážejí ekonomický přístup odpovídající způsobilosti a potřebám rozvinutých ekonomik, jež se vyznačují pomalým růstem a mají velké možnosti v oblasti výzkumu a vývoje. Není pochyb o tom, že v rozvinutých zemích hrají výzkum, vývoj a inovace důležitou roli v ekonomickém růstu. Konkurenceschopnost, která však není v rozporu s politikou soudržnosti jako takovou, jí příkládá menší význam.

2.7 Politika soudržnosti by měla být hlavním investičním nástrojem pro podporu klíčových priorit Unie, jak je zakotveno ve strategii Evropa 2020. Činí tak tím, že se zaměřuje na země a regiony, které mají nejvíce zapotřebí pomoci. EHSV v zásadě souhlasí s tímto přístupem, ale zároveň upozorňuje na některé prvky návrhu nařízení, které by mohly bránit dosažení cílů strategie Evropa 2020.

2.7.1 EFRR může mít značný dopad jak na dosažení cílů konvergence, tak na celoevropské cíle v oblasti konkurenceschopnosti. Vzhledem k tomu, že míru finančních prostředků

nelze nijak zásadně navýšit, EHSV je přesvědčen, že existuje další potenciál, budou-li stanoveny jasnější cíle a zajistí-li se, že navrhované investiční priority budou striktněji propojeny s cíli. Jelikož územní přístup umožňuje stanovit přesnější cíle, EHSV je toho názoru, že je třeba klást větší důraz na celoevropské strategie zaměřené na území, jako jsou současné či budoucí makroregionální strategie jakožto odkazy na specifické cíle pro dané oblasti.

2.7.2 Makroekonomická podmíněnost může bránit hospodářskému růstu, a tím omezovat dostupné nástroje, což může vést k ukončení pomoci a přesunutí stažených nástrojů do rozvinutějších regionů. Mezi snahou o konkurenceschopnost na jedné straně a politikou soudržnosti na straně druhé může dojít k velkému rozporu. Tematické a institucionální podmínky ex-ante, uvedené v příloze IV nařízení o společných ustanoveních, však mohou sloužit ke zvýšení účinnosti EFRR.

2.7.3 V některých méně rozvinutých členských státech či regionech může 50 % část financování z EFRR vyčleněných na specifické účely snížit účinnost. Tento dopad může být způsoben tím, že „závazné“ investiční cíle pravděpodobně nejsou nejlepším způsobem, jak dosáhnout optimálního rozvoje daného regionu či členského státu. V těchto případech klesá účinnost využití prostředků. Dokonce hrozí i problémy s čerpáním, jelikož nelze dosáhnout kritického množství nutného k efektivnímu odstranění skutečných překážek rozvoje. Opatření, která neodpovídají skutečným problémům rozvoje, navíc mohou zvýšit rostoucí nedůvěru ze strany veřejnosti. Všechny tyto body zdůrazňují, že je třeba pružně řídit specifické rozvojové cíle a potřeby regionů v rámci investičních priorit EFRR.

3. Konkrétní připomínky a doporučení

3.1 Zvláštní povaha území (rozvoj měst, nejbližší regiony)

3.1.1 EHSV vítá skutečnost, že byla věnována zvláštní pozornost specifickým problémům udržitelného rozvoje měst a nejbližším regionům.

3.1.2 EHSV vítá výslovnou povinnost uplatnit integrovaný přístup v oblasti rozvoje měst. Je však toho názoru, že smlouva o partnerství by měla poskytovat pouze orientační seznam měst, jež mají těžit z podpory, a každoročního přidělování zdrojů na tento cíl, aby každý stát mohl pružněji řídit své projekty, což může mít také pozitivní dopad na výsledky ve městech, jež jsou příjemci této pomoci.

3.1.3 Co se týče řízení integrovaných opatření, EHSV zdůrazňuje, že těmto složitým opatřením hrozí, že budou uplatňovány příliš byrokratické a striktní postupy pro výběr projektů a administrativní postupy. To může snížit schopnost členských států

a příjemců plně využít těchto možností. EHSV proto doporučuje, aby Evropská komise musela zajistit, že členské státy jsou schopny tato integrovaná opatření provádět a jsou co nejméně zatíženy byrokracií.

3.1.4 EHSV souhlasí s vytvořením evropské platformy pro rozvoj měst v rámci udržitelného rozvoje měst. EHSV nepovažuje za nutné, aby Evropská komise měla právo rozhodovat o tom, která města se do platformy zapojí; stanovený soubor kritérií by měl být dostatečný.

3.1.5 Co se týče vytvoření platformy pro rozvoj měst, EHSV soudí, že zřízení nového orgánu není nutné: tyto úkoly mohou být plněny prostřednictvím stávajících federací evropských měst. Výbor doporučuje, aby Evropská komise prozkoumala možnosti co nejšířšího zapojení stávajících organizací do působení platformy.

3.1.6 Platforma by rovněž podpořila vytváření sítí mezi všemi městy provádějícími inovativní opatření z iniciativy Komise. EHSV je toho názoru, že kromě Komise by měly mít také skupiny členských států možnost zahájit iniciativu, co se týče inovativních opatření či zřizování sítí v rámci platformy.

3.1.7 EHSV vítá návrh, že nejméně 5 % finančních prostředků z EFRR by mělo být vydáno na integrovaný rozvoj měst. To představuje důležitý a povzbudivý podnět pro členské státy a regiony ze strany EU. Kolem udělení této částky a její souvislosti s využíváním dalších zdrojů však panují nejasnosti.

3.1.8 EHSV v této souvislosti věří, že je třeba stanovit definici městských systémů malých, středních a velkých měst na evropské úrovni, a to na základě celoevropské strategie pro územní rozvoj. Je rovněž důležité vypracovat pokyny pro rozvoj polycentrické sítě aglomerací v souladu s cíli strategie Evropa 2020.

3.2 Územní rozvoj

3.2.1 Jak již bylo zdůrazněno v předchozích stanoviscích EHSV, nejlepší způsob, jak pomoci regionům, aby dohnaly zpoždění, je posílit územní vazby a podporovat veškeré formy mobility. Konkurenceschopnost se zvyšuje, pokud je umožněn rozvoj územních sítí aglomerací a výroba. Žádoucí propojení se však neomezují na dopravu a komunikaci a související cíle jsou v každém regionu jiné.

3.2.2 EHSV doporučuje, aby byl stanoven nový evropský rámec pro koncepty integrovaných projektů zvláštního celoevropského zájmu; tento rámec by měl mít specifické územní cíle. Společný strategický rámec by měl být považován za vhodný dokument odkazující na tento nový evropský rámec.

EHSV doporučuje zvážit, zda je třeba vytvořit formální „celoevropskou strategii pro územní rozvoj“. Kromě priorit makroregionálních strategií by měla být zvláštní pozornost věnována cílům týkajícím se evropské městské sítě.

3.2.3 Je užitečné prozkoumat, zda by v případě integrovaného rozvoje měst nebo makroregionálních strategií nebylo nutné stanovit a prosazovat nové cíle, bez nichž by mohlo dojít ke zbrzdění rozsáhlých projektů. Kvalitně vypracované dokumenty vycházející z přípravné práce, sestavené například v rámci příprav na Územní agendu EU či program ESPON, jsou k dispozici jako pomoc ke stanovení těchto cílů a měly by být pokud možno uzpůsobené danému území.

3.2.4 Strategie územního rozvoje by mohla stanovit cíle, které by podporovaly makroregionální hospodářskou a sociální spolupráci v těchto oblastech:

- posilování výzkumné a inovační infrastruktury (oblasti výzkumu): propojování evropských středisek excelence a rozvíjení odborných středisek s cílem posílit evropská střediska rozvoje;
- investování do výzkumu a inovací v podnicích, de vývoje produktů a služeb atd., internacionalizace místních výrobních systémů (klastřů) a podpora vytváření evropských sítí;
- dopravní systémy jako doplnění infrastruktury sítě TEN-T (vodohospodářství, ochrana životního prostředí, informační a komunikační systémy atd.);
- institucionální síť pro rozvoj makroregionálních a nadnárodních úrovní správy zdola nahoru atd.

3.2.5 V této souvislosti má EHSV vysoká očekávání ohledně návrhů Evropské komise týkajících se společného strategického rámce. Dosud nejsou k dispozici, ale Výbor očekává, že bude informován a konzultován.

3.3 Propojování Evropy

3.3.1 EHSV často prohlašuje, že vzhledem k soustředění zdrojů je třeba poskytnout prostředky a odlišné právní rámce k podpoře nadnárodní spolupráce, což posílí vazby v Evropě. EHSV však navrhuje, aby Komise zvážila rozšíření působnosti možných opatření zahájených nástrojem pro propojení Evropy tím, že bude kromě projektů v oblasti dopravy a komunikací otevřen spolufinancování projektů zvláštního celoevropského zájmu. EHSV navíc doporučuje zavést mechanismy, které by zajistily, že financované projekty skutečně slouží zájmu lepší hospodářské, sociální a územní soudržnosti v Evropě.

3.3.2 EHSV je přesvědčen, že přepracování nástroje pro propojení Evropy do podoby finančního rámce, který by financoval provádění projektů zvláštního celoevropského zájmu, jak je uvedeno v odstavci 3.2.2 tohoto stanoviska, by bylo v souladu se SFEU. Nástroj by měl zahrnovat iniciativy v oblasti dopravy, energetiky a IKT.

3.4 Hospodářská činnost

3.4.1 EHSV souhlasí s tím, aby byla dána prioritita čtyřem cílům, které jsou zvláště důležité s ohledem na příspěví EFRR k veřejným statkům:

- příspěvek k zaměstnanosti, výzkumu, vývoji a vývoji a inovacím prostřednictvím podpory podniků;
- investice do základní infrastruktury (například v oblasti dopravy, energetiky, životního prostředí, sociální péče a zdravotnictví);
- zakládání a stejně tak důležitý převod podniků;
- rozvoj konkurenceschopnosti malých a středních podniků se zvláštní podporou mikropodniků a podniků spojených s řemesly.

3.4.2 EHSV rovněž věří, že oblasti jako vzdělávání či rozvoj cestovního ruchu jsou důležité a působení EFRR se na ně musí nadále zaměřovat v souladu se specifickými potřebami rozvoje některých členských států či regionů.

3.4.3 EHSV souhlasí, že co se týče podpory podniků, lze tvrdit, že tato podpora, a to zejména v podobě grantů, je nejvíce zapotřebí pro malé podniky, na inovační činnosti a v oblastech, v nichž průmyslová výroba upadá nebo které procházejí strukturálními změnami. EHSV věří, že pojem podniků by se neměl vztahovat pouze na malé a střední podniky v některých zasažených regionech.

3.4.4 V případě inovačních řetězců, též známých jako klastrů, a místních výrobních systémů, které výborně fungují, si je třeba klást otázku, zda by byla vhodnější větší flexibilita pro podniky, které jsou v dané oblasti dobře zavedené, což platí i pro dodavatele, a zda by měl vzrůst podíl proplacitelných finančních prostředků v podobě podpory (například subvence

úrokové míry) v případech financování z více zdrojů a kombinovaného financování.

3.4.5 V této souvislosti rovněž vyvstává otázka, zda není nezbytná podpora rozvinutých regionů v oblasti základní infrastruktury. Měly by být zohledněny výjimky a flexibilní přístup např. v případech, kdy je rozvoj centrálního rozvinutějšího regionu nezbytný pro rozvoj okolních území.

3.4.6 Co se týče priorit navrhovaných na podporu podniků a jejich konkurenceschopnosti, EHSV znovu připomíná důležitý příspěvek sociálních podniků k územnímu a regionálnímu rozvoji, což evropské instituce uznaly v několika oficiálních dokumentech. EHSV doporučuje zahrnout sociální ekonomiku do rámce opatření věnovaných konkurenceschopnosti podniků, podnikání, novým obchodním modelům, odborné přípravě, vzdělávání, výzkumu, technologickému vývoji a inovacím, podpoře zaměstnanosti, posílení energetické účinnosti a obnovitelných zdrojů a sociálnímu začlenění.

3.5 Finanční rámec

3.5.1 EHSV podporuje návrh Komise týkající se nového označování regionů a míry financování ze strukturálních fondů.

3.5.2 EHSV je toho názoru, že je nezbytné využít část finančních prostředků z EFRR, které jsou v současnosti vyčleněny na nástroj pro propojení Evropy, na cíle většího nadnárodního propojení v obecném smyslu, jak se navrhuje ve výše uvedeném odstavci 3.2.2.

3.5.3 EHSV souhlasí s návrhem Komise, který stanovuje minimální podíly pro každou kategorii regionů v rámci Evropského sociálního fondu (ESF) s cílem zvýšit podíl fondů na plnění hlavních cílů strategie Evropa 2020. EHSV doporučuje, aby zdroje vyčleněné na ESF, které lze investovat do vzdělávací a sociální infrastruktury, byly prioritně využity na integrovaná opatření na podporu růstu.

3.5.4 EHSV je toho názoru, že soustředění investičních priorit dobře odráží cíle strategie Evropa 2020, a v této souvislosti odkazuje na odstavce 1.4.5.3, 2.4, 2.5, 2.6 a 2.7 tohoto stanoviska.

V Bruselu dne 25. dubna 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o zvláštních ustanoveních týkajících se podpory z Evropského fondu pro regionální rozvoj pro cíl Evropská územní spolupráce

COM(2011) 611 final – 2011/0273 (COD)

(2012/C 191/09)

Zpravodaj: **pan PÁLENÍK**

Dne 25. října 2011 se Evropský parlament a dne 27. října 2011 Rada, v souladu s články 178 a 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodly konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o zvláštních ustanoveních týkajících se podpory z Evropského fondu pro regionální rozvoj pro cíl Evropská územní spolupráce

COM(2011) 611 final – 2011/0273 (COD).

Specializovaná sekce Hospodářská a měnová unie, hospodářská a sociální soudržnost, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 3. dubna 2012.

Na 480. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 25. a 26. dubna 2012 (jednání dne 25. dubna), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 162 hlasy pro, 5 hlasů bylo proti a 14 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Dne 29. června 2011 přijala Komise návrh příštího víceletého finančního rámce na období 2014–2020: rozpočet na splnění strategie Evropa 2020. Ve svém návrhu Komise rozhodla, že by politika soudržnosti měla zůstat základním prvkem příštího finančního výhledu a měla by podpořit strategii Evropa 2020.

1.2 Evropská územní spolupráce je jedním z cílů politiky soudržnosti a poskytuje rámec pro uskutečňování společných opatření a politických výměn mezi vnitrostátními, regionálními a místními aktéry z různých členských států.

1.3 Komise uvádí řadu příkladů přidané hodnoty a investic do růstu a tvorby pracovních míst, ke kterým by nikdy nedošlo bez podpory z rozpočtu EU. Výsledky hodnocení však také ukazují určitý rozptyl a nedostatečné stanovení priorit. V době, kdy je veřejných finančních prostředků v členských státech velmi málo, jsou investice do podpory růstu o to důležitější.

1.4 Evropská územní spolupráce je díky svému charakteru a poslání v rámci politiky soudržnosti zvláště hodnotná a přispívá k přeshraniční, nadnárodní i meziregionální spolupráci.

1.5 Navrhované rozdělení finančních zdrojů mezi jednotlivé složky Evropské územní spolupráce, tj. mezi přeshraniční, nadnárodní a meziregionální spolupráci, vytváří dostatečné finanční kapacity pro jednotlivé složky spolupráce.

1.6 EHSV rovněž podporuje tendenci tematického zaměřování zásad a investičních priorit v jednotlivých složkách spolupráce, je však třeba přihlížet ke specifikům a potřebám jednotlivých států a regionů.

1.7 EHSV vítá a podporuje úsilí o zjednodušení pravidel na všech příslušných úrovních: na úrovních příjemců, programových orgánů, zúčastněných členských států a třetích zemí, i na úrovni Komise.

1.8 EHSV obzvláště vítá sjednocení řídicích a certifikačních orgánů, jednodušší vykazování nákladů, podávání zpráv v elektronické podobě a vypracování výročních zpráv jen v letech 2017 a 2019.

1.9 Stanovení společných ukazatelů (uvedených v příloze nařízení) pro hodnocení konkrétních výstupů jednotlivých programů je také významným prvkem umožňujícím lepší hodnocení výsledků a účinnosti konkrétních strukturálních opatření.

1.10 Výbor podporuje přímé zapojení občanské společnosti do celého programového cyklu (programování, provádění, monitorování a hodnocení), a to na základě rovnocenného partnerství.

1.11 Zapojení subjektů občanské společnosti je důležité i na úrovni menších projektů, které mají potenciál zvýšit přidanou hodnotu opatření, zejména v oblasti přeshraniční spolupráce.

1.12 Technická podpora by měla být využívána v prvé řadě ke zvýšení absorpční kapacity všech subjektů v rámci Evropské územní spolupráce a k podpoře účinnosti administrativních kapacit, a to bez dodatečné administrativní zátěže.

2. Hlavní body a kontext stanoviska

2.1 Právním rámcem pro provádění politiky soudržnosti je článek 174 Smlouvy o fungování Evropské unie (SFEU).

2.2 Podle článku 175 SFEU členské státy provádějí své hospodářské politiky a koordinují je tak, aby dosahovaly cílů uvedených v článku 174. Tvorba a provádění politik a činností Unie a vytváření vnitřního trhu přihlíží k cílům uvedeným v článku 174 a přispívá k jejich dosažení.

2.3 Cíle Evropského sociálního fondu, Evropského fondu pro regionální rozvoj a Fondu soudržnosti jsou vymezeny v článcích 162, 176 a 177 SFEU.

2.4 Článek 174 SFEU stanoví, že zvláštní pozornost se má věnovat venkovským oblastem, oblastem postiženým průmyslovými přeměnami a regionům, které jsou závažně a trvale znevýhodněny přírodními nebo demografickými podmínkami, jako jsou například nejsevernější regiony s velmi nízkou hustotou obyvatelstva a ostrovní, přeshraniční a horské regiony.

2.5 Článek 349 SFEU stanoví, že se mají přijímat konkrétní opatření s ohledem na strukturální sociální a hospodářskou situaci nejvzdálenějších regionů, kterou prohlubují určité zvláštní rysy, jež ohrožují jejich rozvoj.

2.6 Dne 29. června 2011 přijala Komise návrh příštího víceletého finančního rámce na období 2014–2020: rozpočet na splnění strategie Evropa 2020. Ve svém návrhu Komise rozhodla, že politika soudržnosti by měla zůstat základním prvkem příštího finančního balíčku, a zdůraznila její ústřední úlohu při plnění strategie Evropa 2020.

2.7 Návrh je součástí legislativního balíčku⁽¹⁾ o politice soudržnosti na období 2014–2020. Evropská územní spolupráce je jedním z cílů politiky soudržnosti a poskytuje rámec pro uskutečňování společných opatření a politických výměn mezi vnitrostátními, regionálními a místními aktéry z různých členských států.

(1) Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o společných ustanoveních ohledně Evropského fondu pro regionální rozvoj, Evropského sociálního fondu, Fondu soudržnosti, Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova a Evropského námořního a rybářského fondu, jichž se týká společný strategický rámec, o obecných ustanoveních ohledně Evropského fondu pro regionální rozvoj, Evropského sociálního fondu a Fondu soudržnosti a o zrušení nařízení (ES) č. 1083/2006 (COM(2011) 615 final) je hlavním právním rámcem a základem pro diskusi o budoucí podobě politiky soudržnosti na období 2014–2020.

2.8 Z vyhodnocení výdajů na politiku soudržnosti v minulosti provedeného Komisí vyplynula řada příkladů přidané hodnoty a investic do růstu a tvorby pracovních míst, ke kterým by nikdy nedošlo bez podpory z rozpočtu EU. Výsledky však také ukazují určitý rozptyl a nedostatečné stanovení priorit. V době, kdy je veřejných finančních prostředků velmi málo a kdy jsou investice do podpory růstu potřebnější než kdy jindy, se Komise rozhodla navrhnout významné změny politiky soudržnosti.

2.9 Evropská územní spolupráce je zvláště hodnotná, protože:

— Přeshraniční problémy lze neúčinněji řešit spoluprací všech dotčených regionů, aby se zabránilo nepřiměřeným nákladům pro jedny a zneužívání druhými (např. přeshraniční znečištění životního prostředí).

— Spolupráce může poskytnout účinný mechanismus sdílení správné praxe a učení se, jak šířit know-how (např. zvýšení konkurenceschopnosti).

— Spolupráce může zajistit, aby řešení konkrétního problému bylo účinnější díky úsporám z rozsahu a dosažení kritického množství (vytváření klastrů na podporu výzkumu a inovací).

— V důsledku koordinace odvětvových politik, opatření a investic v přeshraničním a nadnárodním měřítku se může zlepšit správa věcí veřejných.

— Vztahy se sousedy EU prostřednictvím programů spolupráce na vnějších hranicích EU mohou přispět k bezpečnosti, stabilitě a ke vzájemně prospěšným vztahům.

— V některých zónách, jako jsou například přímořské a pobřežní oblasti, jsou spolupráce a nadnárodní akce nezbytné k podpoře růstu, zaměstnanosti a řízení založeného na ochraně ekosystému.

— Vytváří podmínky pro provádění makroregionálních strategií rozvoje.

3. Obecné připomínky a komentáře

3.1 EHSV podporuje záměr Komise umožnit v rámci samostatného nařízení o Evropské územní spolupráci zřetelnější

představení specifík Evropské územní spolupráce, a usnadnit tak její provádění i určení působnosti EFRR vzhledem k cíli Evropské územní spolupráce⁽²⁾.

3.2 Jasně rozdělení finančních zdrojů mezi jednotlivé složky Evropské územní spolupráce, tj. mezi přeshraniční, nadnárodní a meziregionální spolupráci, vytváří dostatečné finanční kapacity pro jednotlivé složky spolupráce. Z rozdělení vyplývá, že největší důraz se klade na přeshraniční spolupráci (73,24 % na přeshraniční spolupráci, 20,78 % na nadnárodní spolupráci a 5,98 % na meziregionální spolupráci). Odpovídající jsou i prostředky vyčleněné pro nejbzdálenější regiony.

3.3 Z hlediska nejbzdálenějších regionů by bylo vhodné jednoznačněji určit sousedy, a tedy i možné partnery nejbzdálenějších regionů (např. v případě francouzských zámořských departementů).

3.4 EHSV rovněž podporuje tendenci tematického zaměřování zásad a investičních priorit v jednotlivých složkách spolupráce⁽³⁾. I v této oblasti je však důležitá flexibilita a je třeba přihlížet k potřebám jednotlivých států v souladu se zásadou subsidiarity.

3.5 Potenciál z hlediska cíle zvýšit přidanou hodnotu Evropské územní spolupráce má i zaměření na konkrétní priority v rámci tematických oblastí a jejich výběr podle potřeb jednotlivých programů (projektů) v rámci Evropské územní spolupráce.

3.6 EHSV vítá a podporuje úsilí o zjednodušení pravidel na všech příslušných úrovních: na úrovních příjemců, programových orgánů, zúčastněných členských států a třetích zemí, i na úrovni Komise. Zjednodušení administrativních postupů může výrazně zvýšit přidanou hodnotu politiky soudržnosti v rámci Evropské územní spolupráce⁽⁴⁾.

3.7 Zjednodušení pravidel však musí být důsledně prováděno na celostátní i regionální úrovni, aby nevznikla nadměrná administrativní zátěž. EHSV Evropské komisi doporučuje, aby

v rámci svých pravomocí a možností monitorovala a aktivně omezovala vytváření nadměrné administrativní zátěže na vnitrostátní a regionální úrovni.

3.8 V oblasti monitorování a hodnocení je důležitým prvkem vytvoření společného rámce pro vypracování výročních zpráv v letech 2017 a 2019 a jejich zaměření na výsledky určené v čl. 13 odst. 3 nařízení o zvláštních ustanoveních týkajících se podpory z Evropského fondu pro regionální rozvoj pro cíl Evropská územní spolupráce.

3.9 Stanovení společných ukazatelů (uvedených v příloze nařízení) pro hodnocení konkrétních výstupů jednotlivých programů financovaných v rámci cíle Evropské územní spolupráce je také významným prvkem umožňujícím lepší hodnocení výsledků a účinnosti konkrétních strukturálních opatření.

4. Konkrétní připomínky a komentáře

4.1 EHSV vítá úsilí Komise o zjednodušení pravidel. Vítá zejména sjednocení řídicích a certifikačních orgánů, jednodušší vykazování nákladů, podávání zpráv v elektronické podobě a vypracování výročních zpráv jen v letech 2017 a 2019.

4.2 Na základě zkušeností v oblasti územní spolupráce v jednotlivých členských státech je důležitá větší angažovanost občanské společnosti, především s ohledem na to, aby finanční zdroje určené na opatření v této oblasti byly směřované na projekty občanské společnosti.

4.3 Výbor podporuje přímé zapojení občanské společnosti – na základě rovnocenného partnerství – do celého programového cyklu:

— strategické analýzy a programování,

— provádění projektů a

— monitorování a hodnocení.

4.4 V této souvislosti by bylo vhodné zvážit možnost stanovení podílu využití zdrojů na projekty určené orgánům územní samosprávy (tj. projekty pro potřeby regionálních vlád) a projekty určené jednotlivým subjektům občanské společnosti. V určitých oblastech by orgány územní samosprávy měly vyzvat organizovanou občanskou společnost, aby se zapojila do projektového partnerství, a to ještě ve fázi přípravy projektu.

⁽²⁾ Viz též stanovisko EHSV k tématu Evropské seskupení pro územní spolupráci – úpravy (Viz strana 53v tomto čísle Úředního věstníku).

⁽³⁾ Zásadu tematického zaměření podpořilo i stanovisko EHSV k tématu Pátá zpráva o soudržnosti, Úř. věst. C 248, 25.8.2011, s. 68. EHSV rovněž dlouhodobě zdůrazňuje potřebu zjednodušení administrativních a účetních postupů, například ve stanovisku k tématu Účinné partnerství v politice soudržnosti, Úř. věst. C 44, 11.2.2011, s. 1, nebo i ve stanovisku Úř. věst. C 248, 25.8.2011, s. 68.

⁽⁴⁾ Zjednodušení pravidel politiky soudržnosti bylo předmětem několika stanovisek EHSV: Úř. věst. C 248, 25.8.2011, s. 68 a Úř. věst. C 44, 11.2.2011, s. 1.

4.5 V souladu se zásadou partnerství⁽⁵⁾ je důležité se zaměřit na podporu konkrétních projektů subjektů občanské společnosti (např. mikroprojektů), které mají potenciál zvýšit přidanou hodnotu opatření v rámci územní spolupráce (zejména v oblasti přeshraniční spolupráce), a zapojit tak do spolupráce i menší subjekty občanské společnosti.

4.6 EHSV zdůrazňuje potřebu zajistit lepší informovanost a propagaci těchto nástrojů a nařízení v jednotlivých členských státech. Důležité je rovněž informovat o příkladech osvědčených postupů získaných při již dokončených projektech.

4.7 Je rovněž důležité zvážit zapojení a úlohu soukromých neziskových subjektů jakožto hlavních partnerů projektů.

4.8 Technická podpora v rámci cíle Evropské územní spolupráce by měla být využívána ke zvýšení absorpční kapacity potenciálních konečných příjemců podpory a účinnosti administrativních kapacit řídicích orgánů, s důrazem na odstranění nadměrné administrativní zátěže.

V Bruselu dne 25. dubna 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

⁽⁵⁾ Tato zásada byla podpořena ve stanoviscích EHSV Úř. věst. C 248, 25.8.2011, s. 68 a Úř. věst. C 44, 11.2.2011, s. 1 i ve veřejných vystoupeních zástupců EHSV v Gödöllö v červnu 2011 a v Gdaňsku v říjnu 2011.

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1082/2006 ze dne 5. července 2006 o evropském seskupení pro územní spolupráci (ESÚS), pokud jde o vyjasnění, zjednodušení a zlepšení zřizování a provádění takovýchto seskupení

COM(2011) 610 final – 2011/0272 (COD)

(2012/C 191/10)

Zpravodaj: **pan PARIZA CASTAÑOS**

Dne 25. října 2011 se Evropský parlament a dne 27. října 2011 Rada, v souladu s čl. 175 odst. 3 a článkem 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodly konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1082/2006 ze dne 5. července 2006 o evropském seskupení pro územní spolupráci (ESÚS), pokud jde o vyjasnění, zjednodušení a zlepšení zřizování a provádění takovýchto seskupení

COM(2011) 610 final – 2011/0272 (COD).

Specializovaná sekce Hospodářská a měnová unie, hospodářská a sociální soudržnost, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 3. dubna 2012.

Na 480. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 25. a 26. dubna 2012 (jednání dne 25. dubna), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 172 hlasy pro, žádný hlas nebyl proti a 4 členové se zdrželi hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Evropský hospodářský a sociální výbor (EHSV) schvaluje závazek Evropské komise ohledně evropského seskupení pro územní spolupráci (ESÚS) a podporuje nové nařízení, díky němuž se ESÚS stane účinnějším, jednodušším a flexibilnějším nástrojem, který přispěje ke zlepšení územní spolupráce, již posílila Lisabonská smlouva. Toto stanovisko doplňuje stanovisko k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o zvláštních ustanoveních týkajících se podpory z Evropského fondu pro regionální rozvoj pro cíl Evropská územní spolupráce⁽¹⁾.

1.2 EHSV podporuje to, že se tímto nařízením upevní prostřednictvím společných evropských řešení právní nástroj ESÚS, a domnívá se, že ESÚS budou v budoucnosti základním nástrojem územní spolupráce a územní soudržnosti.

1.3 Pokračování ESÚS je zaručeno i v budoucnosti a díky změnám nařízení umožní tento právní nástroj větší flexibilitu v provádění územních a odvětvových politik.

1.4 Dochází k posilování politické váhy regionů v Evropě. EHSV plně podporuje to, aby politika územní spolupráce EU umožnila regionálním orgánům hrát novou úlohu. V Radě jsou zastoupeny členské státy a EHSV doufá, že budou

odpovídajícím způsobem zapojeny evropské regiony. VR a EHSV mají v institucionálním rámci důležitou úlohu, již Rada musí respektovat.

1.5 Výzvu bude v budoucnosti představovat zapojení místních a regionálních orgánů a občanské společnosti do provádění strategie Evropa 2020, jež vyžaduje velkou spolupráci mezi různými správními úrovněmi.

1.6 EHSV vždy oceňoval přidanou hodnotu systémů víceúrovňové správy, proto podporuje zřizování ESÚS, do nichž se mohou zapojit všechny příslušné subjekty z určitého makroregionu, euroregionu nebo přeshraničního regionu.

1.7 Víceúrovňová správa by se však měla posílit zapojením hospodářských a sociálních subjektů. EHSV proto navrhuje, aby se změnou nařízení usnadnilo odpovídající zapojení sociálních partnerů a dalších organizací občanské společnosti do evropských seskupení pro územní spolupráci. Zapojením občanské společnosti se posílí vazba mezi ESÚS a strategií Evropa 2020 a odvětvovými politikami.

1.8 Velmi důležitá je příprava a výměna úředníků pracujících ve státních, regionálních a místních orgánech veřejné správy zapojených do ESÚS, a EHSV proto doporučuje, aby Komise podporovala tvorbu programů společného školení s cílem zlepšit politické a administrativní řízení.

⁽¹⁾ Viz strana 49 v tomto čísle Úředního věstníku.

1.9 EHSV navrhuje, aby Rada a Evropský parlament toto nařízení, jež má velmi specifickou povahu, rychle přijaly, aniž by se čekalo na přijetí celého balíčku politiky soudržnosti. Může se tak urychlit jeho vstup v platnost.

2. Evropské seskupení pro územní spolupráci (ESÚS)

2.1 Evropské seskupení pro územní spolupráci je právnícká osoba, jíž se využívá k vytvoření struktur spolupráce mezi veřejnoprávními subjekty v Evropské unii. Bylo zřízeno nařízením (ES) č. 1082/2006 v rámci opatření politiky soudržnosti na programové období 2007–2013.

2.2 V tomto programovém období se spolupráce – přeshraniční, nadnárodní i meziregionální –, která byla do té doby spolufinancována z iniciativy Společenství INTERREG, stala jedním z cílů politiky soudržnosti, a to Cílem 3 nazvaným Evropská územní spolupráce.

2.3 Územní spolupráce je považována za základní nástroj cílů soudržnosti, proto dostává nový impuls a zvyšují se finanční prostředky na ni vyčleněné. Zároveň je však třeba přijmout rovněž opatření zaměřená na odstranění překážek jejího rozvoje.

2.4 Veřejné orgány členských států EU, zejména místní a regionální orgány, musí v současnosti čelit řadě právních i praktických potíží při rozvoje spolupráce. Tyto potíže vyplývají z odlišných právních předpisů a odlišných postupů, jež mají negativní dopad na řízení činností.

2.5 Nařízení o zřízení ESÚS⁽²⁾ bylo přijato s cílem poskytnout subjektům účastnícím se územní spolupráce nové nástroje na překonání těchto potíží a zlepšení výkonu činností v rámci územní spolupráce.

2.6 Tato právnícká osoba umožňuje skupinám subjektů seskupených okolo projektů a společných činností v rámci územní spolupráce (spolufinancovaných z evropských zdrojů či nikoliv) získat vlastní právní subjektivitu odlišnou od právní subjektivity jednotlivých subjektů a vystupovat v právním styku v Evropské unii pod vlastním jménem.

2.7 S ohledem na zkušenosti získané během pěti let fungování předložila Komise návrh na změnu nařízení, v němž zavádí změny, jejichž účelem je vyjasnit, zjednodušit a zlepšit provádění ESÚS.

⁽²⁾ Na základě článku 159 Smlouvy o EU, nynějšího článku 175 SFEU, který umožňuje provádění specifických činností mimo fondy za účelem dosažení cílů hospodářské a sociální soudržnosti.

3. Návrh nařízení, kterým se mění nařízení (ES) č. 1082/2006 o ESÚS

3.1 Komise splnila svůj závazek a po konzultaci provedené ve spolupráci s Výborem regionů na institucionální úrovni a s existujícími ESÚS předložila zprávu o uplatňování stávajícího nařízení, v níž potvrdila, že ESÚS jsou vhodnou strukturou pro dlouhodobou územní spolupráci⁽³⁾.

3.2 Právní základ ESÚS dává územní spolupráci „formální rámec, v němž je posílena právní jistota, oficiálně uznán základ spolupráce a upevněna institucionální struktura“.

3.3 Zpětná vazba pocházející od existujících seskupení je pozitivní. Bylo zřízeno 26 ESÚS, do nichž je zapojeno více než 550 místních a regionálních orgánů z 15 členských států.

3.4 Prokázala se však rovněž řada nedostatků, která vedla až k tvrzení, že „využívání [ESÚS] ani zdaleka nenaplnilo jeho potenciál“ a že uvedené nedostatky odradily od případného zřízení více ESÚS. Změna nařízení usiluje o vyřešení těchto problémů.

3.5 Byly zjištěny problémy související se zřizováním a prováděním ESÚS a se zdlouhavostí a složitostí postupů vytváření a změny. Navíc došlo k nežádoucím případům, kdy státní a regionální orgány použily odlišný výklad předpisů, a vznikly tak různé postupy.

3.6 Odlišná právní povaha a organizační struktura subjektů, které jsou do těchto seskupení zapojeny, a rozdílné pravomoci, jež jim náleží, znesnadňují hledání uspořádání, které by bylo vhodné pro všechny tyto subjekty.

3.7 Liší se také použití ustanovení nařízení v různých oblastech: co se týče omezené či neomezené odpovědnosti, úpravy pracovní doby pracovníků ESÚS a systému zadávání zakázek na práce a služby.

3.8 Potíže rovněž přináší zapojování třetích zemí v případech, kdy se jako vhodné jeví seskupení subjektů jednoho členského státu a subjektů třetí země.

3.9 Došlo rovněž k rozdílným ve výkladu obsahu nařízení, např. co se týče zapojení soukromých subjektů, které mají být zadavateli v zadávání veřejných zakázek.

⁽³⁾ Zpráva Komise Evropskému parlamentu a Radě, Uplatňování nařízení (ES) č. 1082/2006 o evropském seskupení pro územní spolupráci (ESÚS), COM(2011) 462 final.

4. Obecné připomínky

4.1 EHSV již v rámci konzultace ⁽⁴⁾ k nařízení (ES) č. 1082/2006 uvedl, že EUPS (Evropské uskupení pro přeshraniční spolupráci) je vhodným a cenným nástrojem, jenž může přispět k účinnější, aktivnější a viditelnější územní spolupráci.

4.2 I přestože existují rozdíly mezi členskými státy, budou regiony hrát velmi důležitou úlohu v budoucím systému správy Evropské unie a instituce EU tuto úlohu musí podpořit.

4.3 EHSV vítá nový návrh nařízení, jímž selepší a usnadní využívání ESÚS a ESÚS se stane užitečným nástrojem pro regiony. Seskupení vyžadují nástroj, jenž evropské regionální spolupráci dodá stabilní, strukturovaný a z právního hlediska účinný a spolehlivý základ.

4.4 Nové nařízení usnadní zřizování nových ESÚS alepší jejich fungování, neboť posiluje strukturovaný rámec plnou operační kapacitou, jež umožňuje překonat právní a praktické potíže, které se objevují při aktivitách přeshraniční spolupráce. Zavede organizační jednotky, které budou konkrétně zaměřeny na plánování, koordinaci a řízení.

4.5 EHSV se domnívá, že představuje další krok v podpoře přeshraniční, nadnárodní a meziregionální spolupráce.

4.6 Podpoří se tak ambicióznější spolupráce. Činnosti spolufinancované z evropských fondů v rámci územní spolupráce budou začleněny do strategičtějších hlavních směrů, budou založeny na přidané hodnotě společného evropského zájmu a budou mít trvalou povahu.

4.7 Je žádoucí, aby se spolupráce mezi regiony v budoucnu vyvíjela v rámci strategie Evropa 2020 a aby se posílily cíle v oblasti tvorby pracovních míst, zlepšení konkurenceschopnosti, udržitelnosti a spolupráce mezi podniky (rovněž malými a středními), vysokými školami a technologickými centry atp.

4.8 EHSV se rovněž zasazuje o to, aby územní spolupráce posílila tematické a odvětvové činnosti prováděné regiony a městy.

4.9 EHSV zdůrazňuje, že ESÚS již umožňuje formy spolupráce mezi regionálními orgány v hospodářských a technologických otázkách, které jsou relevantní i pro strategii Evropa 2020. Tato forma spolupráce by měla být viditelnější.

⁽⁴⁾ Stanovisko EHSV k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o Evropském uskupení pro přeshraniční spolupráci (EUPS), Úř. věst. C 255, 14.10.2005, s. 76.

4.10 EHSV oceňuje hodnotu, již mají různé aktivity podporované nástroji spolupráce jako ESÚS, počínaje projekty INTERREG až po zavádění přeshraničních veřejných služeb a strategických víceodvětvových plánů.

4.11 EHSV podporuje úlohu, již má v institucionálním rámci Výbor regionů při sledování ESÚS a výměně osvědčených postupů. Je třeba, aby platforma VR pro ESÚS pokračovala ve své činnosti po přijetí nového nařízení.

4.12 EHSV si přeje spolupracovat s VR za účelem zapojení občanské společnosti a sociálních partnerů do monitorování a hodnocení ESÚS. Výbor žádá Komisi, aby vypracovala zprávu o uplatňování nového nařízení a o účasti hospodářských a sociálních subjektů a subjektů občanské společnosti v ESÚS ⁽⁵⁾.

4.13 EHSV taktéž souhlasí s tím, aby se v budoucnu zjednodušil postup zřizování ESÚS a schvalování úmluv ve lhůtě šesti měsíců, přestože k tomu vlády nedaly výslovný souhlas.

4.14 EHSV oceňuje, že ESÚS jsou víceúčelová a slouží k řízení infrastruktur a služeb obecného hospodářského zájmu, které slouží občanům žijícím na území různých členských států.

4.15 EHSV zdůrazňuje, že územní spolupráce, jejímž hlavním cílem je zlepšit hospodářskou, sociální a územní soudržnost, rovněž probíhá v rámci iniciativ spolupráce na vysoké úrovni, s vysokými ambicemi a velmi politicky komplexních, jako jsou např. makroregiony, euroregiony a strategie pro oblasti jednotlivých moří v rámci integrované námořní politiky.

4.16 EHSV zdůrazňuje, že spolupráce na makroregionální a meziregionální úrovni s odpovídajícím fungováním ESÚS může rovněž hrát důležitou úlohu v dosahování cílů EU v jednotlivých odvětvích. Strategie Evropa 2020 tak bezpochyby získá dodatečný impuls. Nařízení by mělo usnadnit vyšší propojení ESÚS s politickými a finančními nástroji EU pro odvětvové politiky.

4.17 Komise a členské státy by měly podpořit nejbližší regiony a zámořská území ve využívání ESÚS, a to i se sousedními třetími zeměmi.

4.18 EHSV, s ohledem na skutečnost, že se ESÚS mají využívat dobrovolně, vyzývá Komisi, aby přistupovala aktivněji k usnadňování, zjednodušování a zlepšování ESÚS, která musí mít i nadále vazbu na strategické cíle Evropské unie.

⁽⁵⁾ Stanovisko EHSV týkající se účinných partnerství v politice soudržnosti, Úř. věst. C 44, 11.2.2011, s. 1.

5. Konkrétní připomínky

5.1 EHSV považuje návrhy Komise uvedené v návrhu, kterým se mění stávající nařízení za náležité. EHSV chce zdůraznit, že ESÚS musí představovat nástroje, které budou snadno využitelné, aby si ESÚS a jeho funkce každé seskupení členů co nejlépe přizpůsobilo svým charakteristikám. Každé seskupení členů se totiž nachází ve specifické situaci a funguje za specifických podmínek, a ESÚS tedy musí být nástrojem, který bude schopný naplnit jeho požadavky na spolupráci.

5.2 Mnoho evropských regionů v současnosti nevyužívá možnosti, které jim v rámci regionální politiky EU nabízí prostřednictvím právnické osoby ESÚS právo Evropské unie v oblasti vzájemné spolupráce. EHSV žádá Komisi, aby ve větší míře propagovala a podporovala tento nástroj u regionálních orgánů a občanské společnosti.

5.3 Všechny rozličné nástroje, zejména ESÚS, musí vycházet ze zásady zjednodušení, již chce Komise začlenit do budoucí politiky soudržnosti a tím i do evropské územní spolupráce.

5.4 EHSV konstatuje, že složité právní předpisy a administrativní a procesní postupy mají odrazující účinek na subjekty územní spolupráce, zejména na ty místní a regionální orgány, které disponují malým množstvím správních nástrojů a omezenými prostředky.

5.5 Zdlouhavost správního řízení za účelem zřízení ESÚS a potřeba zopakovat tento postup při přijetí každého nového člena nejsou v souladu s dynamikou, jež je nutná pro spolupráci, a představují skutečnou překážku využívání ESÚS. EHSV je potěšen, že nové nařízení tyto problémy řeší.

5.6 Další vítanou charakteristikou, již také vyžadují subjekty, které chtějí vytvořit strukturu spolupráce, jež umožní přizpůsobit organizaci a fungování jejich potřebám a specifickým charakteristikám, je flexibilita.

5.7 EHSV navrhuje Komisi, aby s cílem usnadnit místním a regionálním orgánům práci zavedla systém pro poradenství, školení a výměnu zkušeností, jež by usnadnil přípravu úmluv a stanov.

5.8 EHSV se domnívá, že opatření přijatá s cílem předejít fragmentaci veřejných orgánů ESÚS v digitální oblasti jsou nedostatečná. Je třeba zajistit propojený, interaktivní systém územních orgánů veřejné správy, které budou dostupné prostřednictvím unijního programu ISA⁽⁶⁾. Tak se podpoří přidaná hodnota systémů víceúrovňové správy a účast všech příslušných subjektů z určitého makroregionu, euroregionu nebo přeshraničního regionu.

5.9 EHSV se zasazuje o to, aby vznikla úmluva o pracovních a bezpečnostních normách vztahujících se na zaměstnance ESÚS a o pravidlech nábory těchto zaměstnanců a personálního řízení.

5.10 EHSV upozorňuje na to, že ESÚS je příkladem víceúrovňové správy: jeho členové, kteří pocházejí z různých úrovní (místní, regionální, celostátní a institucionální) tvoří jeho správní orgány a orgány řídicí spolupráci. Výbor však navrhuje, aby se zapojili rovněž sociální partneři a další subjekty občanské společnosti.

V Bruselu dne 25. dubna 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

⁽⁶⁾ Řešení interoperability pro evropské orgány veřejné správy.

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se zavádí evropský příkaz k obstavení účtů k usnadnění vymáhání přeshraničních pohledávek v občanských a obchodních věcech

COM(2011) 445 final – 2011/0204 (COD)

(2012/C 191/11)

Zpravodaj: **pan PEGADO LIZ**

Dne 14. září 2011 se Rada, v souladu s článkem 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se zavádí evropský příkaz k obstavení účtů k usnadnění vymáhání přeshraničních pohledávek v občanských a obchodních věcech

COM(2011) 445 final – 2011/0204 (COD).

Specializovaná sekce Jednotný trh, výroba a spotřeba, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 17. dubna 2012.

Na 480. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 25. a 26. dubna 2012 (jednání dne 26. dubna), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor jednomyslně následující stanovisko.

1. Závěry a doporučení

1.1 EHSV vítá prezentaci tohoto návrhu nařízení, jehož jediným nedostatkem je opožděné předložení ve vztahu k zelené knize z roku 2006 o obstavení bankovních účtů.

1.2 EHSV má za to, že by jej současně měla doprovázet iniciativa – i když logicky mu měla předcházet – týkající se transparentnosti účtů dlužníků, jak je stanoveno v zelené knize o transparentnosti dlužnických aktiv z roku 2008.

1.3 EHSV je potěšen, že Komise dokázala navzdory související technické obtížnosti předložit návrh právního režimu, který nastoluje řádnou rovnováhu mezi příslušnými rozličnými zájmy a také spravedlivou rovnováhu mezi právy různých zainteresovaných stran.

1.4 EHSV vítá skutečnost, že Komise zohlednila podstatnou část doporučení uvedených ve stanovisku EHSV k výše uvedené zelené knize, včetně rozšíření působnosti mimo hotovost na bankovních účtech na další finanční nástroje, vydání evropského příkazu k obstavení účtů (dále jen „příkaz“) po získání exekučního titulu, širokého vymezení soudů, které jsou příslušné ve věci samé, nezačlenění návrhů na vydání v případě částek jiných než těch, které jsou dlužné a nesplacené spolu s úrokem z prodlení a uznanými náklady, jasné definice pravidel pro zpochybnění a rozporování opatření a pro přípustná odvolání s cílem zajistit zákonnost řízení a ochránit práva navrhovatelů, odpůrců a třetích stran.

1.5 Zejména bychom uvítali jednoznačné přijetí alternativního či fakultativního přístupu, zvolení nařízení jako nástroje EU, který nejlépe zajistí dovršení vnitřního trhu, použití opatření pouze v situacích s přeshraničním charakterem a rovněž výběr vhodného právního základu (čl. 81 odst. 2 SFEU), což jsou všechno kroky, které EHSV podporuje. Vedle toho EHSV doporučuje přijetí vhodného, jednoduchého a přiměřeného režimu, pokud jde o náklady a výnosy, což jsou kritéria nutná kvůli přeshraničnímu charakteru mechanismu a prostředkům vyžadovaným od toho, kdo jej používá nebo kdo s ním přijde do styku.

1.6 EHSV není mimo jiné úplně přesvědčen o nezbytnosti opatření, zejména co se týče skutečnosti, že ho Velká Británie nepřijme, a vzhledem k tomu, že nejistota ohledně celkových nákladů spojených s celým postupem a nalezení příslušného zahraničního soudu budou nadále překážkou, a to zejména pro malé společnosti. EHSV není rovněž zcela přesvědčen o souladu návrhu se zásadami subsidiarity a proporcionality, vzhledem k tomu, že se v rámci revize nařízení Brusel I počítá s odstraněním prohlášení vykonatelnosti, a vzhledem k nedostatečné přesnosti, co se týče odhadů obsažených v posouzení dopadu.

1.7 Výbor má také za to, že obsah některých ustanovení musí být přezkoumán a že by mohl být vylepšen s cílem posílit jeho srozumitelnost, jednoznačnost a účelovost a také opravit některé překladové a tiskové chyby. Žádáme Komisi, aby tyto poznámky vzala na vědomí.

2. Účel a souvislosti návrhu

2.1 Komise svým nynějším návrhem nařízení navazuje na zelenou knihu z roku 2006 o obstavení bankovních účtů⁽¹⁾ Navrhuje zavedení alternativního právního nástroje vůči vnitrostátním postupům, příkazu, do právního systému EU prostřednictvím nařízení. Záměrem je zajistit rychlé a nenákladné obstavení bankovních účtů dlužníků, jež se vztahuje k peněžitým pohledávkám v občanských a obchodních věcech, s cílem zamezit výběru nebo převodu finančních prostředků uložených na bankovním účtu kdekoli na území EU za předpokladu, že se některá ze stran nebo některé z aktiv nacházejí ve více než jednom z členských států (přeshraniční rozměr podle článku 3) bez ohledu na povahu soudu či tribunálu.

2.2 Režim byl stanoven na fakultativní bázi (alternativní režim obecně známý jako „28. režim“) jako alternativa ke stávajícím ochranným opatřením ve členských státech, která má stejnou podstatu a účel.

2.3 Tyto položky jsou z navrhovaného režimu z různých důvodů vyloučeny:

- a) daňové, správní a celní věci;
- b) úpadek, likvidace společností, vyrovnání a obdobná řízení;
- c) sociální zabezpečení;
- d) rozhodčí řízení;
- e) bankovní účty vyloučené ze zabavení podle právních předpisů členských států, kde jsou tyto účty vedeny;
- f) vypořádání obchodů s cennými papíry určené v souladu s článkem 10 směrnice 98/26/ES⁽²⁾.

2.4 Na druhou stranu bude použitelné ve věcech majetkových vztahů mezi manželi, dědictví a důsledků registrovaných partnerství⁽³⁾.

2.5 Příkaz může být použit a může být o něm rozhodnuto v různém okamžiku:

- a) před zahájením soudního řízení vedoucího k přijetí nebo výkonu rozhodnutí vůči odpůrci;
- b) v jakékoli fázi soudního řízení;

- c) po vydání rozhodnutí vůči odpůrci nebo jiného exekučního titulu v členském státu původu, který ještě není vykonatelný v členském státě, kde je veden účet;
- d) po vydání exekučního titulu, který je již vykonatelný ve členském státě, kde je veden účet.

2.6 Ustanovení oddílu 1 (články 6 až 13) se vztahují na první tři případy, oddíl 2 (články 14 a 15) ke čtvrtému a oddíl 3 (články 16 až 22) obsahuje ustanovení, která souvisí se všemi situacemi.

2.7 Kapitola 3 obsahuje zásadu, že prohlášení vykonatelnosti není bezpodmínečně nutné (článek 23) a popisuje podrobně pravidla ohledně toho, jak musí být příkaz účinně vykonán tím, že stanoví práva a povinnosti různých zúčastněných stran (bank, soudů, příslušných vnitrostátních orgánů, navrhovatelů, odpůrců, jiných konkurujících si věřitelů a dalších postižených třetích stran).

2.8 Kapitola 4 (články 34 a 40) reguluje opravné prostředky od odvolání proti odmítnutí vydat příkaz (článek 22) po přezkum příkazu s cílem změnit/omezit jeho účel, prohlášení o ukončení, zrušení nebo pozastavení a nakonec řádné či mimořádné opravné prostředky – strany si v plném rozsahu zachovávají práva, která jim náleží podle platných vnitrostátních právních předpisů, pokud jde o možnost takového odvolání (článek 37). Určuje také, jak budou skládány jistoty nebo rovnocenné záruky jako způsob ukončení výkonu příkazu.

2.9 Kapitola 5 obsahuje řadu obecných ustanovení pro navrhovaný režim, která například stanoví, že zastoupení advokátem není povinné, nebo určuje náklady a lhůty.

2.10 Kromě toho stanovuje pravidla pro vztah s dalšími právními nástroji EU nebo jednotlivých členských států, které jsou uplatňované automaticky, spolu s povinnostmi, které musí splnit členské státy s cílem zajistit účinné a řádné provádění tohoto nástroje.

2.11 Předchozí posouzení dopadu, které Komise uskutečnila, ve zkratce ukazuje toto:

- a) přeshraniční nedobytné pohledávky se podle odhadů pohybují mezi 1,12 a 2 miliardami eur za rok;
- b) přeshraniční nároky u výživného se mohou odhadem pohybovat na úrovni 268 milionů eur za rok;
- c) nedobytné pohledávky přeshraničního obchodu jsou na úrovni přibližně 55 milionů eur;
- d) pouze 11,6 % společností zažádalo o vnitrostátní příkaz k obstavení s cílem zaručit platby vnitrostátních nároků;

⁽¹⁾ COM(2006) 618 final z 24.10. 2006.

⁽²⁾ Úř. věst. L 166, 11.6.1998, s. 45.

⁽³⁾ Viz nařízení (EU) č. 1259/2010 (Úř. věst. L 343, 29.12.2010, s. 10) (Řím III) (rozvod a rozluka), nařízení (ES) č. 44/2001 (Úř. věst. L 12, 16.1.2001, s. 1) (občanské a obchodní věci), nařízení (ES) č. 2201/2003 (Úř. věst. L 338, 23.12.2003, s. 1) (manželské věci), návrh nařízení (COM(2011) 127 final ze dne 16.3.2011 (registrované partnerství) a návrh nařízení (COM(2011) 126 final ze dne 16.3.2011 (majetkové poměry v manželství) a stanoviska EHSV: Úř. věst. C 325, 20.12.2006, s. 65 (práva dítěte), Úř. věst. C 325, 20.12.2006, s. 71 (manželské věci), Úř. věst. C 44, 11.2.2011, s. 148 (dědické věci) a Úř. věst. C 376, 22. 12. 2011, s. 87 (majetkové důsledky registrovaného partnerství).

- e) odhaduje se, že ročně je vystaveno 34 000 příkazů k obstavení účtu, které se týkají přeshraničních pohledávek, což představuje 640 miliard eur.

Podle stejného posouzení evropský příkaz k obstavení:

- a) zajistí vymození 373 až 600 miliard eur dalších nedobytných pohledávek za rok;
- b) vytvoří odhadované úspory nákladů pro podniky zapojené do přeshraničního obchodu v rozmezí 81,9 miliard až 149 miliard eur za rok.

3. Obecné připomínky

3.1 Jsme již dlouhou dobu zvyklí na formálně bezchybné, pečlivě promyšlené a průzračné technické a právní dokumenty z GR JUST, které přispívají ke kvalitnější tvorbě právních předpisů a k právní jistotě a bezpečnosti.

3.2 Tento návrh není žádnou výjimkou, a EHSV proto vítá jeho předložení. Jeho jedinou vadou je, že byl předložen pozdě.

3.3 Komise také dokázala navzdory související technické obtížnosti předložit návrh právního režimu, který nastoluje řádnou rovnováhu mezi příslušnými rozličnými zájmy a také spravedlivou rovnováhu mezi právy různých zainteresovaných stran. Těmito právy se důkladně zabývá podrobně a pečlivě strukturované posouzení dopadu, které doprovází návrh, po jehož předložení EHSV již dlouho volal.

3.4 Komise navíc zohlednila velkou část doporučení učiněných EHSV ve stanoviscích k výše uvedené zelené knize a také zelené knize o transparentnosti dlužnickových aktiv (COM(2008) 128 final) ⁽⁴⁾ Ta zahrnují takové otázky, jako vydání příkazu po získání exekučního titulu (oddíl 2); široké vymezení soudů, které jsou příslušné ve věci samé (článek 6), nezačlenění návrhů na vydání v případě částek jiných než těch, které jsou dlužné a nesplacení spolu s úrokem z prodlení a uznanými náklady (jako např. náklady na právní zastoupení a další) a jasná definice pravidel pro zpochybnění a rozporování opatření a pro přípustná odvolání s cílem zajistit zákonnost řízení a ochránit práva navrhovatelů, odpůrců a třetích stran.

3.5 Komise také věnovala velkou pozornost doporučením, které Evropský parlament v této oblasti ⁽⁵⁾ nedávno přijal a která byla také velmi uvítána.

3.6 Jednoznačné přijetí alternativního či fakultativního přístupu, k čemuž EHSV vyzýval, jenž by ponechal navrhovatelé úplnou volnost při výběru vnitrostátního práva, je obzvlášť pozitivní. To samé se týká zvolení nařízení jako nástroje

EU – který nejlépe zajistí legislativní harmonizaci, jež je klíčová pro dovršení vnitřního trhu a pro větší jednotnost při provádění ve členských státech, což zajistí právní jistotu a bezpečnost, tak jak to vyžadoval EHSV –, použití opatření pouze v situacích s přeshraničním charakterem a rovněž výběr vhodného právního základu (čl. 81 odst. 2 SFEU).

3.7 Vítá také rozšíření působnosti mimo hotovost na bankovních účtech na další finanční nástroje ⁽⁶⁾, jak dříve EHSV navrhoval.

3.8 EHSV však nadále není přesvědčen o tom, jaká je hlavní podstata opatření a jestli je v souladu se zásadou subsidiarity.

3.8.1 Zprvce zastává tento názor zřejmě proto, protože Komise sama uznává, že stejného výsledku by mohlo být dosaženo jinými prostředky.

3.8.2 Zadruhé, jelikož se můžeme nyní domnívat, že nařízení Brusel I bude revidováno v souladu s návrhy Komise, které EHSV podporuje, kritická otázka prohlášení vykonatelnosti je vyřešena.

3.8.3 A nakonec proto, že v dobře strukturovaném posouzení dopadu uvedeném výše není žádný náznak, že zvýšené náklady způsobené zavedením nového soudního řízení do právního řádu všech členských států byly plně analyzovány a řádně posouzeny vzhledem ke všem aspektům souvisejícím s prováděním, informacemi podnikům a spotřebitelům, odbornou přípravou soudců, právních zástupců, dalších odborníků z oblasti práva a zaměstnanců veřejné správy (zejména právní správy) Dále jde o zvýšené provozní náklady soudních orgánů způsobené nutností pracovat s řadou formulářů ve 23 jazycích EU, které nemohou být tedy porovnávány, pokud jde o náklady a výnosy, s odhadovanými úsporami pro podniky nebo očekávanou částkou pocházející z dodatečného vymození pohledávek, která by se navíc podle odhadů mohla pohybovat v rozmezí 373 a ž 600 miliard eur. Kromě toho nejistota ohledně celkových nákladů na tento postup a také zjištění příslušného soudu budou nadále představovat překážky. To může mít negativní vliv na podniky, zejména malé podniky.

3.9 Navíc EHSV i EP nadále věří, že by tato stávající iniciativa měla být v každém případě doprovázena – anebo by jí měla logicky předcházet – další, která by se týkala transparentnosti aktiv dlužníků. Výbor stále nerozumí tomu, proč Komise primárně (či výhradně) předložila tento návrh a ne nějaký jiný.

⁽⁴⁾ Stanoviska EHSV: Úř. věst. L 10, 15.1.2008, s. 2 a Úř. věst C 175, 28.7.2009, s. 73.

⁽⁵⁾ Zpráva z vlastní iniciativy A-7 0147/2011 14.4.2011, zpravodajka: Arlene McCarthy, usnesení EP ze dne 10. května 2011 (TA(2011) 0193).

⁽⁶⁾ Tak jak je definováno ve čl. 4 odst. 1 a článku 17 směrnice 2004/39/ES a oddílu C přílohy I (Úř. L 145, 30.4.2004, s. 1).

3.10 Závěrem musí EHSV vyjádřit politování nejenom nad postojem Dánska, jež nástroj neschválilo, v souladu s dobře známým prohlášením, ale především nad rozhodnutím Velké Británie, která oznámila, že jej také nepřijme. A zde jde právě o členský stát, který nemá žádný srovnatelný právní nástroj k dispozici. Během diskuzí o zelené knize vyvolávala tato mezera v britském právním systému velké znepokojení.

4. Konkrétní připomínky

4.1 Článek 2 odst. 2 písm. c)

Vyloučení rozhodčího řízení musí být objasněno, aby nebyla ohrožena pozice rozhodčích tribunálů, jež v řadě členských států přijímají rozhodnutí, která jsou vykonatelná na stejném základě jako rozhodnutí běžných soudů.

4.2 Článek 2 odst. 3 a článek 32

Žádné bankovní účty nejsou vyloučeny ze zabavení – částky, které odpovídají příjmům nebo výdělkům, mohou být vyloučeny.

4.3 Článek 4 odst. 1 a článek 29

Vzhledem k citlivé povaze situace musí být výrazy jako „bankovním účtem...na jméno třetí strany jménem odpůrce“ a „účty...vedené na odpůrce jménem třetí strany“ lépe definovány a vyjasněny tak, aby nedocházelo k pochybnostem o jejich rozsahu, což by mohlo poškodit práva třetích stran.

4.4 Článek 7 odst. 1 písm. a)

Znění není totožné ve všech jazykových verzích [poznámka překladatele: v některých jazykových verzích, včetně té portugalské, je uvedeno: „pohledávka vůči odpůrci je opodstatněná“, zatímco v jiných, včetně té české, je uvedeno „pohledávka vůči odpůrci se jeví jako opodstatněná“].

4.5 Článek 8 odst. 2 písm. f)

[Netýká se českého znění: zpravodaj poukazuje na odkaz na čl. 7 odst. 1 písm. b), který je v portugalském znění mylně uveden jako čl. 17 odst. 1 písm. 2)]

4.6 Článek 13

V rámci takového režimu, který se návrh snaží zavést, by nemělo být ponecháno na členských státech, aby si volily

různé lhůty, jinak nebude moci být zajištěna jednotnost a výsledkem bude nejistota.

4.7 Článek 20 odst. 1

„Dotyčné soudy mohou spolupracovat“ musí být zaměněno za „musí spolupracovat“.

4.8 Článek 25 odst. 1

Výraz „bezodkladně“ je nebezpečně vágní – měl by být nahrazen stanovenou minimální lhůtou, jakou je například „další pracovní den“.

4.9 Článek 27 odst. 3

Možnost využití zabezpečeného prostředku elektronické komunikace by měla být rozšířena na všechny nástroje, včetně vztahů mezi soudy v rámci portálu Komise e-Justice, s cílem urychlit řízení.

4.10 Článek 41

Tato slova by měla být vložena na konec odstavce: „kromě případů, kde vnitrostátní právo příslušného soudu stanoví, že ustanovení právního zástupce je povinné“.

4.11 Článek 44

Toto ustanovení může být vykládáno různými způsoby a v rámci řízení vyvolává nejistotu. Mělo by být vyškrtáno.

4.12 Definice lhůt

Lhůty jsou různě definovány v řadě článků. Některé se odkazují na „kalendářní dny“ (článek 21), některé na „pracovní dny“ (čl. 24 odst. 3 písm. c), článek 27) a některé pouze na „dny“ (čl. 35 odst. 4). Definice lhůt by se měla v zájmu jistoty sjednotit.

4.13 Přílohy a článek 47

Obsah příloh – a především jazyk, v nich musí být užívány, spolu s nutností překladu s cílem zajistit, aby jim bylo řádně porozuměno – musí být lépe předem posouzeny a ozkoušeny. To stejné se vztahuje na další důkazy a ústní svědectví (článek 11).

V Bruselu dne 26. dubna 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice 2006/43/ES o povinném auditu ročních a konsolidovaných účetních závěrek

COM(2011) 778 final – 2011/0389 (COD)

a návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o specifických požadavcích na povinný audit subjektů veřejného zájmu

COM(2011) 779 final – 2011/0359 (COD)

(2012/C 191/12)

Zpravodaj: **pan MORGAN**

Administrátorka: paní DREWES-WRAN Dne 13. prosince 2011 se Evropský parlament a dne 26. ledna 2012 Rada Evropské unie, v souladu s článkem 50 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodly konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice 2006/43/ES o povinném auditu ročních a konsolidovaných účetních závěrek

KOM(2011) 778 v konečném znění – 2011/0389 (COD).

Dne 15. prosince 2011 se Evropský parlament a dne 26. ledna 2012 Rada Evropské unie, v souladu s článkem 114 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodly konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o specifických požadavcích na povinný audit subjektů veřejného zájmu

COM(2011) 779 final – 2011/0359 (COD).

Specializovaná sekce Jednotný trh, výroba a spotřeba, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 17. dubna 2012.

Na 480. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 25. a 26. dubna 2012 (jednání dne 26. dubna), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 110 hlasy pro, 18 hlasů bylo proti a 63 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Po vydání svého stanoviska k zelené knize (SZK) o politice auditu ⁽¹⁾ EHSV očekával, že bude aktualizována stávající směrnice o auditu 2006/43/ES ⁽²⁾. Komise nyní navrhuje aktualizovat jednu část směrnice a pro druhou část vydat nařízení.

1.2 EHSV s návrhem směrnice souhlasí. Je v souladu se stanoviskem Výboru k zelené knize. EHSV také schvaluje mnoho prvků tohoto nařízení.

1.3 Regulační opatření má zjevně dva účely: zavést zásadní změny na trhu auditu a dost podrobně stanovit postupy auditů podniků a vztah mezi radou a výborem pro audit.

1.4 Doporučení EHSV začlenit do reformy auditu doporučení pro správu a řízení společností bylo vzato v úvahu jen

v malé míře. O způsobu, jakým mají statutární auditori a výbory pro audit zlepšit informování zúčastněných stran a akcionářů, diskuze neprobíhá.

1.5 Komise navrhuje provést zásadní změny na trhu auditu zavedením povinného střídání statutárních auditorů každých šest let a pomocí strukturálních ustanovení týkajících se neauditorských služeb, jejichž cílem je omezit podíl určitých společností na trhu v některých členských státech.

1.6 Výbor navrhl, aby se situace na trhu auditu řešila se zapojením orgánů hospodářské soutěže, spíše než pomocí nařízení. Tyto orgány jsou vybaveny k tomu, aby prováděly kompletní ekonomická posouzení a navrhovaly vhodná nápravná opatření. V posledních měsících byl na situaci ve Spojeném království upozorněn orgán hospodářské soutěže v tomto státě. EHSV v SZK doporučil, aby i Německo a Španělsko postupovaly stejně. Nicméně Výbor uznává, že projednávané nařízení umožní vyšší koherenci povinného

⁽¹⁾ Úř. věst. C 248, 25.8.2011, s. 92.

⁽²⁾ Úř. věst. L 157, 9.6.2006, s. 87.

auditů subjektů veřejného zájmu v Evropě, což se mu jeví jako zásadní vzhledem k finanční stabilitě a posílení vnitřního trhu.

1.7 EHSV ve svém SZK nepodpořil povinné střídání statutárních auditorů (SA). Navrhl namísto toho povinné vyhlášení nového výběrového řízení na tuto zakázku každých šest až osm let. Po patřičném zvážení těchto nových návrhů EHSV trvá na tomto názoru, ale vítá jiné prvky nařízení. Vzhledem k tomu, že ke střídání klíčového auditorského partnera má dojít po sedmi letech, navrhuje EHSV, aby lhůta pro povinné vyhlášení nového výběrového řízení byla také sedm let.

1.8 Ve svém SZK Výbor vyjádřil jasný postoj k neauditorským službám: statutární auditori by neměli svým klientům v oblasti povinného auditu poskytovat služby, jež by mohly pro statutárního auditora představovat střet zájmů, jinak řečeno vytvářet situace, kde by statutární auditor přezkoumával vlastní práci. Zároveň by statutárním auditorům mělo být umožněno poskytovat celou škálu neauditorských služeb klientům, kteří jimi nejsou v oblasti auditu. Takto získaná zkušenost by byla přínosem jak klientům v oblasti povinného auditu, tak klientům mimo ni.

1.9 EHSV nesouhlasí s návrhem výhradně auditorských společností. Pravidlo, které určuje, kdy se auditorské společnosti odnímá oprávnění poskytovat veškeré neauditorské služby, by se mělo zrušit. Komise se obává možných rizik plynoucích z dominantního postavení společností na třech územích. EHSV doporučuje, aby těchto pár případů Komise řešila přímo či prostřednictvím příslušných orgánů a/nebo orgánů hospodářské soutěže.

1.10 Jako v každém stanovisku EHSV je nutné uvážit pozici MSP. Má-li nějaký MSP akcie kotované na burze cenných papírů, je definován jako subjekt veřejného zájmu, a podléhá tudíž rozsáhlým a příkazujícím ustanovením tohoto nařízení, která jsou zřetelně určená pro audit bank. Odstavec 4.1.1 obsahuje rozbor společností kótovaných na Londýnské burze cenných papírů. Londýn má před ostatními burzami v EU náskok v poskytování kmenového kapitálu malým společnostem. Ekvitní financování je pružnější než bankovní úvěry. Polovina společností kótovaných v Londýně by měla buď výjimku nebo úlevu z uplatňování tohoto nařízení, stejně jako by ji měly mít kótované MSP jinde v Evropě.

1.11 EHSV upozorňuje na významný fakt, že odstavec 2 článku 14 přísně omezuje to, co by jinak zúčastněné strany mohly od povinného auditu očekávat, a vyvolává otázku, co by mělo být úlohou auditu.

1.12 Nařízení rovněž zasahuje do etických, účetních a jakostních norem, které se v tomto odvětví již uplatňují, a nijak se nezmiňuje o tvorbě příslušných norem. Má Komise v úmyslu odsunout snahu těchto orgánů na vedlejší kolej?

1.13 Celkem vzato vyjadřuje EHSV revidované směrnici plnou podporu a její úprava obsahuje mnoho věcí, jež podporuje. EHSV se velmi obává uplatnitelnosti tohoto nařízení na MSP a doporučuje znovu zvážit radikálnější návrhy.

2. Úvod

2.1 Toto stanovisko se týká dvou paralelních návrhů Komise: nařízení, jehož účelem je zvýšit kvalitu auditu účetních závěrek podniků veřejného zájmu, a směrnice, jejímž účelem je posílit jednotný trh povinného auditu. Tyto návrhy byly vypracovány po rozsáhlé konzultaci založené na zelené knize Politika v oblasti auditu: poučení z krize⁽³⁾. EHSV předložil vyčerpávající odpověď na zelenou knihu a toto stanovisko z ní vychází.

2.2 V současnosti je v platnosti směrnice o auditu 2006/43/ES⁽⁴⁾. Komise navrhuje novou směrnici, jíž se tato směrnice mění, a nové nařízení, jímž se posiluje audit subjektů veřejného zájmu. V důsledku toho se navrhuje, aby byla ustanovení o povinném auditu subjektů veřejného zájmu ve směrnici 2006/43/ES⁽⁵⁾ v uvedené směrnici zrušena a povinné auditu subjektů veřejného zájmu byly upraveny novým nařízením.

2.3 Vše, co by EHSV rád řekl o úloze auditu ve společnosti, jeho úloze ve finanční krizi, trhu s auditorskými službami atp., již uvedl ve svém stanovisku k zelené knize. Toto stanovisko se zaměřuje na podrobné návrhy obsažené v nových návrzích právních předpisů.

3. Pohled EHSV na směrnici

3.1 Hlavní změny směrnice o povinném auditu jsou následující:

3.1.1 **Propojení směrnice o povinném auditu s dalším právním nástrojem o zvláštních požadavcích na povinný audit subjektů veřejného zájmu;**

3.1.2 **Definice „povinného auditu“ s cílem zohlednit novou směrnici v oblasti účetnictví;**

3.1.3 **Změna pravidel vlastnictví;**

Členské státy by již neměly vyžadovat, aby minimální množství kapitálu v auditorské společnosti drželi statutární auditori nebo auditorské společnosti, pokud mají

⁽³⁾ COM(2010) 561 final.

⁽⁴⁾ Úř. věst. L 157, 9.6.2006, s. 87.

⁽⁵⁾ Viz pozn. pod čarou 4.

na vydání zprávy auditora vliv jen odpovědní auditori nebo auditorské společnosti. Přesto by měly mít členské státy možnost rozhodovat při zohlednění vnitrostátních podmínek o přiměřenosti takové externí účasti na kapitálu.

- 3.1.4 **Pas auditorských společností;**
- 3.1.5 **Pas statutárních auditorů a „změkčení“ podmínek pro schvalování statutárního auditora v jiném členském státě;**
- 3.1.6 **Požadavky na příslušné orgány ke spolupráci v oblasti požadavků na vzdělání a zkoušky způsobilosti;**
- 3.1.7 **Auditorské standardy a zpráva auditora;**
- 3.1.8 **Nová pravidla týkající se příslušných orgánů;**
- EHSV podporuje zřízení příslušných orgánů členských států, jež budou nezávislými regulátory a orgány dohledu a vnitrostátními protějšky ESMA. Pokud však v některých členských státech již řádně fungují příslušné nezávislé orgány dohledu nad auditory (včetně autorizovaných účetních a auditorů), uvítal by EHSV jejich odpovídající zahrnutí do nového rámce dohledu, a nikoli jejich vyloučení.
- 3.1.9 **Zákaz smluvních doložek ovlivňujících jmenování statutárních auditorů a auditorských společností;**
- 3.1.10 **Zvláštní pravidla pro povinný audit malých a středních podniků.**

3.2 EHSV všechny tyto změny podporuje. Většina z nich je v souladu se SZK EHSV.

4. Pohled EHSV na nařízení

Tato část sleduje strukturu nařízení. Relevantní odstavce byly z textu převzaty či zestručněny a poté opatřeny poznámkami v souladu se stanoviskem EHSV.

HLAVA I: PŘEDMĚT, PŮSOBNOST A DEFINICE

4.1 Články 1 až 3 – Předmět, oblast působnosti a definice

„Nařízení se vztahuje na auditory (SA), kteří provádějí povinný audit subjektů veřejného zájmu (SVZ) a na auditované SVZ, např. stanoví pravidla pro výbory pro audit (VA), které jsou SVZ povinny mít. S vývojem finančního sektoru vznikají v unijním právu nové kategorie finančních institucí a je proto vhodné, aby definice SVZ zahrnovala také investiční společnosti, platební instituce, subjekty kolektivního investování do převoditelných cenných papírů (SKIPCP), instituce elektronických peněz a alternativní investiční fondy.“

4.1.1 Vedle úvěrových institucí, pojišťoven a všech ostatních společností poskytujících finanční služby se SVZ definují jako veškeré společnosti s akciemi kotovanými na burze. EHSV se domnívá, že požadavky tohoto nařízení jsou pro MSP přehnané. MSP jsou definovány počtem zaměstnanců, výnosem a/nebo rozvahou. V nařízení se k definici velkých společností používá tržní kapitalizace a EHSV navrhuje, aby se tržní kapitalizace využívalo také k definici MSP pro účely povinného auditu. Společnostem s tržním kapitálem do 120 mil. EUR by měly být povolovány výjimky či úlevy. Rozbor společností kótovaných na Londýnské burze cenných papírů je uveden níže. Rozložení tržní kapitalizace bude u ostatních burz v EU podobné. Podobným způsobem je třeba posuzovat také finanční MSP, jejichž činnost pravděpodobně nebude mít systémový význam.

Kapitalizace jednotlivých společností
(V přepočtu 1 GBP = 1,20 EUR)

Rozmezí (mil. EUR)	Hlavní trh: 985 společností Hodnota kapitálu: 2 336 055 mil. EUR			Alternativní investiční trh: 1 122 společností Hodnota kapitálu: 85 107 mil. EUR		
	Počet společností	% společností	Tržní hodnota %	Počet společností	% společností	Tržní hodnota %
Přes 2 400	116	11,8	86,2	1	0,1	4,2
1 200-2 400	87	8,8	6,4	6	0,5	13,1
600-1 200	91	9,2	3,4	16	1,4	16
300 – 600	106	10,6	2	34	3	15,4
120 – 300	169	17,2	1,4	92	8,2	20,4
60 – 120	101	10,3	0,4	133	11,9	13
30– 60	79	8	0,2	200	17,4	9,9

Kapitalizace jednotlivých společností
(V přepočtu 1 GBP = 1,20 EUR)

Rozmezí (mil. EUR)	Hlavní trh: 985 společností Hodnota kapitálu: 2 336 055 mil. EUR			Alternativní investiční trh: 1 122 společností Hodnota kapitálu: 85 107 mil. EUR		
	Počet společností	% společností	Tržní hodnota %	Počet společností	% společností	Tržní hodnota %
12 – 30	88	8,9	0,1	229	20,4	5,3
6 – 12	40	4,1	0	156	13,9	1,5
0 – 6	61	6,1	0	240	21,4	0,9
Jiné	47	4,7		15	1,3	
> 120	569	57,7	99,4	149	13,2	69,3
< 120	369	37,5	0,6	958	85,4	30,7
< 60	268	27,2	0,2	825	73,5	17,7
< 30	189	19,2	0,1	625	55,7	7,8

4.2 Článek 4 – Velké subjekty veřejného zájmu

„a) deset největších emitentů akcií v každém členském státě podle tržní kapitalizace a všichni emitenti akcií, kteří dosáhli za předchozí tři kalendářní roky průměrné tržní kapitalizace přesahující jednu miliardu EUR;

b) a c) každý subjekt finančního odvětví, jehož bilanční suma k rozvahovému dni je vyšší než jedna miliarda EUR;“

4.2.1 Tyto definice se vztahují k ustanovením čl. 10 odst. 5.

HLAVA II: PODMÍNKY PRO PROVÁDĚNÍ POVINNÉHO AUDITU SUBJEKTŮ VEŘEJNÉHO ZÁJMU

KAPITOLA I: Nezávislost a předcházení střetu zájmů

4.3 Články 5 až 8

4.3.1 EHSV tyto 4 články v zásadě podporuje.

4.4 Článek 9 – Odměny za audit

„2. Pokud SA auditovanému subjektu poskytnou související služby finančního auditu uvedené v čl. 10 odst. 2, odměny za tyto služby budou omezeny na maximálně 10 % odměn, které auditovaný subjekt uhradil za povinný audit.

3. V případě, že celková výše odměn uhrazených SVZ statutárnímu auditorovi představuje buďto více než 20 %, nebo ve dvou po sobě následujících letech více než 15 % celkových ročních odměn SA provádějícího povinný audit, musí auditor o této situaci informovat VA.

VA uváží, zda bude auditorská zakázka podléhat přezkumu jiným SA v rámci kontroly kvality před tím, než bude vydána zpráva auditora.

V případě, že celková výše odměn uhrazených SVZ statutárnímu auditorovi představuje ve dvou po sobě následujících letech 15 % nebo více celkových ročních odměn SA provádějícího povinný audit, auditor nebo auditorská společnost musí informovat příslušný orgán.“

4.4.1 EHSV souhlasí s návrhy na transparentnost. Ale 10 % limit v odstavci 2 je subjektivní. EHSV navrhuje, aby služby spojené s auditem (viz čl. 10 odst. 2 níže) byly součástí plánu auditu (viz odstavec 4.16.2 níže) a jejich cena stanovována bez subjektivních omezení v celkovém rámci auditu.

4.5 Článek 10 – Zákaz poskytování neauditorských služeb

„1. SA provádějící povinný audit SVZ smí auditovanému subjektu poskytovat služby povinného auditu a související služby finančního auditu.

2. Souvisejícími službami finančního auditu se rozumí:

- a) audit nebo přezkum mezitímních účetních závěrek;
- b) poskytování ujištění k prohlášením o správě a řízení společnosti;
- c) poskytování ujištění v otázkách společenské odpovědnosti podniků;
- d) poskytování ujištění nebo potvrzování regulačních výkazů pro finanční instituce;
- e) poskytování potvrzení o dodržení daňových požadavků;
- f) jakékoli jiné statutární povinnosti související s auditorskou prací.

3. SA provádějící povinný audit SVZ nesmí přímo ani nepřímo poskytovat auditovanému subjektu neauditorské služby. Neauditorskými službami se rozumí:

- a) služby obnášející konflikt zájmů ve všech případech
 - i) odborné služby nesouvisející s auditem, daňové poradenství, obecné řízení a ostatní poradenské služby;
 - ii) účetnictví a sestavování účetních záznamů a účetních závěrek
 - iii) navrhování a zavádění postupů vnitřní kontroly nebo řízení rizik a poradenství o riziku;
 - iv) validační služby, poskytování stanovisek o pravdivosti nebo zpráv o věcných příspěvcích;
 - v) pojistněmatematické a právní služby, včetně řešení soudních sporů;
 - vi) koncipování a zavádění technologických systémů pro finanční informace pro SVZ;
 - vii) účast na vnitřním auditu auditovaného klienta a poskytování služeb souvisejících s funkcí nitřního auditu;
 - viii) makléřské nebo dealerské služby, investiční poradenství nebo služby investičního bankovníctví.

b) služby, jež mohou obnášet konflikt zájmů:

- i) služby v oblasti lidských zdrojů;
- ii) doporučující dopisy pro investory v kontextu vydávání cenných papírů daného podniku;
- iii) koncipování a zavádění technologických systémů pro finanční informace;
- iv) služby hloubkové kontroly poskytované prodejci nebo kupující straně ohledně možných fúzí nebo akvizic.“

4.5.1 V SZK EHSV uvedl, že by SA neměli svým klientům v oblasti povinného auditu poskytovat služby, jež by mohly představovat střet zájmů. Přestože by měla probíhat diskuze o povaze služeb výše uvedených v odst. 3 písm. a) a b), EHSV souhlasí se záměrem nařízení.

4.5.2 Není možné vyloučit možnost, že budou situace, kdy může být pro SA naprosto přirozené poskytnout svému klientovi, u něhož provádí povinný audit, službu uvedenou v položkách i) až v) ze seznamu a). K nevyhnutelným událostem (vyšší moc) dochází a firmám se katastrofy nevyhýbají. Služby ze seznamu b) lze poskytovat podle uvážení buď VA či příslušného orgánu. Stejná možnost uvážení by měla být pro položky na seznamu a) k dispozici ve výjimečných případech.

„5. V případech, kdy auditorská společnost získává více než jednu třetinu svých ročních příjmů z poskytování auditorských služeb velkým SVZ a pokud je součástí sítě, jejíž členové dosahují v Evropské unii celkových ročních příjmů z poskytování auditorských služeb přesahujících jednu miliardu pět set milionů EUR, musí splnit tyto podmínky:

- a) nesmí přímo ani nepřímo žádnému SVZ poskytovat neauditorské služby;
- b) nesmí být součástí sítě, která v Evropské unii poskytuje neauditorské služby;
- e) tato auditorská společnost nesmí přímo ani nepřímo držet více než 5 % kapitálu nebo hlasovacích práv ve společnosti poskytující služby uvedené v odstavci 3.“

4.5.3 EHSV chápe, že účelem těchto ustanovení je řešit „dominantní“ postavení na trhu některé z „velké čtyřky“ společnosti ve Spojeném království, Německu a Španělsku (v každém z nich jde o jinou firmu) a být odstrašením pro případ budování takového postavení do budoucna. EHSV ve svém SZK

navrhl, aby se dominantní postavení na trhu řešilo upozorněním orgánů hospodářské soutěže. Vyšetřování již probíhá ve Spojeném království. EHSV navrhuje, aby do doby, než bude přijato toto nařízení, Německo a Španělsko tento příklad následovaly.

4.5.4 EHSV nepodporuje výhradně auditorské společnosti. Podle našeho názoru bude taková změna pravděpodobně na újmu kvality auditorů a kvality povinných auditů. EHSV trvá na svém názoru, že by auditorům mělo být umožněno poskytovat celou škálu neauditorských služeb subjektům, které nejsou klienty v oblasti povinného auditu.

4.5.5 V SZK EHSV uvedl, že podporuje poskytování určitých neauditorských služeb těm klientům v oblasti povinného auditu, kteří jsou zároveň MSP. Malé firmy získají lepší kvalitu, službu a hodnotu od samostatného poradce. EHSV na tomto postoji setrvává.

4.6 Článek 11 – Příprava na povinný audit a posuzování rizika ohrožení nezávislosti

4.6.1 EHSV tato ustanovení podporuje.

KAPITOLA II: Důvěrnost a profesní mlčenlivost

4.7 Články 12 a 13

4.7.1 EHSV tato ustanovení podporuje.

KAPITOLA III: Provádění povinného auditu

4.8 Článek 14 – Rozsah povinného auditu

„2. Aniž jsou dotčeny požadavky na vykazování uvedené v člancích 22 a 23, rozsah statutárního auditu nezahrnuje ujištění ohledně budoucí životaschopnosti auditovaného subjektu ani účinnosti nebo efektivitu, s jakou řídicí či správní orgán spravoval nebo bude spravovat záležitosti subjektu.“

4.8.1 EHSV upozorňuje na uvedený odstavec, protože přísně omezuje to, co by jinak zúčastněné strany mohly od povinného auditu očekávat, a vyvolává otázku, co by mělo být úlohou auditu.

4.9 Článek 15 – Profesní skepticismus

„SA musí po celou dobu auditu zachovávat profesní skepticismus. ‚Profesním skepticismem‘ se rozumí postoj, který obnáší podezřívavost,

citlivost na okolnosti, které by mohly ukazovat na možnou nesprávnost způsobenou chybou nebo podvodem, a kritické posuzování důkazních informací.“

4.9.1 Podobně jako ve zmíněném SZK EHSV podporuje důraz na profesní skepticismus.

4.10 Články 16 až 20

4.10.1 EHSV schvaluje používání ISA a ostatní ustanovení článků 16 až 20.

KAPITOLA IV: Zpráva auditora

4.11 Článek 21 – Výsledky povinného auditu

„SA uvede výsledky povinného auditu v těchto zprávách:

— zprávě auditora v souladu s článkem 22;

— dodatečně zprávě výboru pro audit v souladu s článkem 23.“

4.12 Článek 22 – Zpráva auditora

„2. Zpráva auditora musí být vypracována písemně. Zpráva musí obsahovat alespoň:

- k) určení klíčových oblastí s rizikem významné nesprávnosti ročních nebo konsolidovaných účetních závěrek, včetně významných účetních odhadů nebo oblastí nejistoty měření;
- l) prohlášení o postavení auditovaného subjektu nebo, zejména pak posouzení schopnosti subjektu v dohledné budoucnosti splnit svoji povinnost, a tím pádem pokračovat v trvání;
- m) posouzení systému vnitřní kontroly subjektu, včetně závažných nedostatků vnitřní kontroly zjištěných v průběhu povinného auditu, a systému pro účetnictví a výkazy hospodaření;
- o) popis a vysvětlení případných porušení účetních pravidel nebo porušení právních předpisů či ustanovení, zakládajících aktů, rozhodnutí v účetní oblasti a jiných záležitostí významných pro řízení subjektu;
- q) v případě, že povinný audit provedla auditorská společnost, ve zprávě by měl být uveden každý člen týmu pracujícího na auditorské zakázce a mělo by zde být uvedeno, že všichni tito členové byli zcela nezávislí a neměli přímé ani nepřímé zájmy v auditovaném subjektu;

t) výrok, v němž je jasně uveden výrok SA ohledně toho, zda roční nebo konsolidované účetní závěrky podávají věrný a poctivý obraz a byly vypracovány v souladu s příslušným rámcem účetního výkaznictví;

u) odkaz na jakékoli záležitosti, na něž SA zvláštním způsobem upozorňuje, aniž by vynesl auditorský výrok s výhradou;

4. Zpráva auditora nesmí být delší než čtyři stránky nebo 10 000 znaků (bez mezer).“

4.12.1 Tato zpráva nahrazuje výrok auditora, který je v současnosti uveřejňován jako součást výroční zprávy a závěrek SVZ. Odstavec 2 uvádí 23 prvků a) až w), které mají být součástí této čtyřstránkové zprávy. Ve svém SZK se EHSV kriticky vyjádřil k tomu, že obsah výroků auditora je bezúčelný, dle předem připraveného formuláře a jen málo se u jednotlivých společností a odvětví liší. Tato zpráva odhalí více, zřejmě k nelihosti auditovaných subjektů.

4.12.2 Je zde požadavek na uvedení auditorského týmu. U těch největších SVZ by se mohlo jednat o stovky lidí. Zpráva pro velmi rozsáhlé podniky musí být co do měřítka a rozsahu rozhodně odlišná od zprávy pro společnost, která je stokrát menší. Zdá se, že se počet požadavků poněkud vzdaluje od mezinárodních účetních standardů. Nařízení se na tyto standardy nikterak neodkazuje.

4.13 Článek 23 – Dodatečná zpráva určená výboru pro audit

„1. Dodatečná zpráva může být zveřejněna na valné hromadě auditovaného subjektu v případě, že se tak rozhodne řídicí nebo správní orgán auditovaného subjektu.“

4.13.1 Podle názoru EHSV je nepravděpodobné, že by auditované subjekty tuto zprávu v úplnosti zveřejnily. EHSV se domnívá, že její obsah by měl být sdělen sociálním partnerům podniku v souladu s rozdílnými vnitrostátními systémy pro zapojení pracovníků.

„2. V dodatečné zprávě musí být podrobně a jasně vysvětleny výsledky provedeného povinného auditu a musí obsahovat alespoň:

f) určení a vysvětlení úsudků ohledně významných nejasností, které by mohly vyvolat pochybnosti o schopnosti subjektu pokračovat v trvání;

g) podrobné určení toho, zda se účetnictví, výkazy hospodaření, všechny auditované dokumenty, roční nebo konsolidované účetní závěrky a případné dodatečné zprávy jeví jako odpovídající;

h) určení a podrobné vysvětlení všech případů nesouladu, včetně méně významných případů, pokud to VA považuje za důležité pro plnění svých úkolů;

i) posouzení použitých metod hodnocení jednotlivých položek v ročních nebo konsolidovaných účetních závěrkách včetně případného dopadu jejich změn;

j) veškeré podrobnosti o všech zárukách, doporučujících dopisech a podnicích využitých při hodnocení trvání podniku;

k) potvrzení účasti na kontrolách skladových zásob a dalších fyzických kontrolách;

n) informace o tom, zda byla poskytnuta všechna požadovaná vysvětlení a dokumenty.“

4.13.2 Tato zpráva vychází z „podrobné zprávy“, kterou používají auditorské společnosti v Německu. Její používání v celé EU by mělo zlepšit jak kvalitu povinného auditu, tak odpověď auditovaného subjektu na audit. EHSV je zastávce této zprávy.

4.14 Článek 24 – Dohled výboru pro audit nad povinným auditem a Článek 25 – Zpráva určená orgánům dohledu subjektů veřejného zájmu

4.14.1 Články 24 a 25 jsou v souladu se SZK EHSV.

KAPITOLA V: Zpráva o transparentnosti vystavovaná statutárním auditorem a auditorskou společností a vedení záznamů

4.15 Články 26 až 30

4.15.1 Kapitola V je v souladu se SZK EHSV.

HLAVA III: JMENOVÁNÍ STATUTÁRNÍHO AUDITORA NEBO AUDITORSKÉ SPOLEČNOSTI SUBJEKTŮ VEŘEJNÉHO ZÁJMU

4.16 Článek 31 – Výbor pro audit

„1. VA se skládá z členů správního orgánu bez výkonných pravomocí nebo členů dozorčího orgánu auditovaného subjektu nebo členů jmenovaných valnou hromadou akcionářů auditovaného subjektu.

Alespoň jeden člen VA musí mít auditorskou kvalifikaci a jiný člen musí mít auditorskou a/nebo účetní kvalifikaci. Členové výboru pro audit jako celek musí mít odbornou způsobilost relevantní pro odvětví, ve kterém auditovaný subjekt působí.

Většina členů VA musí být nezávislá. Předseda VA je jmenován jeho členy a musí být nezávislý.“

4.16.1 Odstavec 1 je v naprostém souladu s doporučením EHSV v SZK vzhledem k tomu, že „jako celek“ neznamená „všichni“.

4.16.2 Odstavec 5 podrobně rozvádí povinnosti výboru pro audit EHSV navrhuje dvě další povinnosti: schvalování plánu auditu, včetně poskytnutí souvisejících auditorských služeb a schválení souvisejících rozpočtů.

4.17 Článek 32 – Jmenování statutárních auditorů

„2. VA předloží doporučení týkající se jmenování statutárních SA. Doporučení musí obsahovat alespoň dvě možnosti auditorské zakázky a výbor pro audit musí vyjádřit řádně odůvodněnou preferenci jedné z nich.

3. Bude vypracováno doporučení VA na základě výběrového řízení, které uspořádá auditovaný subjekt v souladu s následujícími kritérii:

- a) auditovaný subjekt musí mít možnost vyzvat kteréhokoli SA k předložení nabídky za předpokladu, že alespoň jeden z vyzvaných auditorů nezískal v dotyčném členském státě v předchozím kalendářním roce více než 15 % celkových odměn za audit od velkých SVZ;
- b) auditovaný subjekt musí mít možnost zvolit si, jakým způsobem kontaktuje vyzvaného statutárního auditora (auditory);
- c) auditovaný subjekt vypracuje zadávací dokumentaci, kterou auditovaný subjekt použije pro hodnocení návrhů ze strany SA;
- d) auditovaný subjekt musí mít možnost definovat výběrové řízení a v průběhu tohoto řízení vést přímá jednání se zainteresovanými uchazeči;
- f) auditovaný subjekt vyhodnotí nabídky SA v souladu s kritérii výběru zadanými předem v zadávací dokumentaci;
- g) auditovaný subjekt musí být schopen prokázat příslušnému orgánu, že výběrové řízení proběhlo spravedlivě.

5. Pokud se návrh správní nebo dozorčí rady odchyluje od doporučení VA, bude návrh obsahovat vysvětlení důvodů, proč se neřídí doporučením VA.

6. V případě úvěrové instituce nebo pojišťovny musí správní nebo dozorčí rada předložit návrh příslušnému orgánu.

10. Za účelem usnadnění úkolu auditovaného subjektu uspořádat výběrové řízení na jmenování SA vydají EBA, EIOPA a ESMA pokyny.“

4.17.1 Bez ohledu na délku auditorského úkolu jsou tyto pokyny potenciálně užitečné pro velké SVZ, ovšem v současné podobě jsou pro MSP příliš příkazující. MSP často nebudou sledovat postup uvedený v bodě a) a obvykle využijí služeb druho- či třetířadých společností. MSP pocítí, že požívají svobod dle b) a d). MSP obvykle nebudou připravovat formální zadávací dokumentaci, často nemusí žádat nabídkové řízení a nebudou počítovat povinnost vysvětlovat své kroky příslušným orgánům. Odstavec 5 se MSP netýká. Tato pravidla jsou určena bankám, nikoli MSP. MSP nebudou k vyřizování svých záležitostí požadovat podnět od plejády institucí uvedených v odstavci 10.

4.17.2 Je stanoven požadavek, aby výzva k předkládání nabídek byla zaslána nejméně jedné druhořadě společnosti. Druhořadě společnosti tím mohou získat přístup k větším klientům. Je však zapotřebí, aby všechny druhořadě společnosti vyřešily řadu otázek, neboť mají společně zdroje pouze na to, aby reagovaly v omezeném počtu případů.

4.18 Článek 33 – Trvání auditorské zakázky

„1. SVZ jmenuje statutárního auditora na první zakázku, která nesmí být kratší než dva roky. SVZ může tuto zakázku obnovit pouze jednou. Maximální délka trvání obou těchto zakázek společně nesmí přesáhnout 6 let. Pokud během nepřetržité zakázky v délce 6 let byly jmenování dva SA, maximální délka trvání zakázky každého statutárního auditora nebo statutární společnosti nesmí přesáhnout 9 let.“

4.18.1 EHSV ve svém SZK nepodpořil povinné střídání SA. Navrhl namísto toho povinné vyhlášení nového výběrového řízení na tuto zakázku každých šest až osm let. Po patřičném zvážení těchto nových návrhů EHSV trvá na tomto názoru, ale vítá jiné prvky nařízení.

4.18.2 Vzhledem k tomu, že ke střídání klíčového auditorského partnera má dojít po sedmi letech (čl. 4 níže), navrhuje EHSV, aby lhůta pro povinné vyhlášení nového výběrového řízení byla také sedm let. Otázkou je, zda má mít stávající SA určené funkční období na sedm let. V řadě členských států je SA jmenován každoročně a nařízení by mělo obsahovat možnost pokračovat v tomto postupu. Obdobně by měla být zajištěna flexibilita ohledně funkčního období v tomto sedmi-letém období, po sedmi letech nepřetržitého funkčního období by však byla stanovena povinnost vyhlásit nové výběrové řízení.

EHSV zdůrazňuje, že pokud bude spuštěno povinné vyhlásování nového výběrového řízení, musí být postupy transparentní, a že v případě úvěrových institucí musí výsledek schválit příslušné orgány.

„4. Klíčový auditorský partner (partneři) odpovědný za provádění povinného auditu ukončí účast po uplynutí sedmi let ode dne jmenování. SA zavede vhodný mechanismus postupného pravidelného střídání nejvyšších pracovníků.“

4.18.3 Toto střídání podpořil EHSV ve svém SZK, ovšem postupné střídání zbytku týmu by mělo být na rozhodnutí statutárního auditora.

4.19 Článek 34 – Odvolání a odstoupení statutárních auditorů

HLAVA IV: DOHLED NAD ČINNOSTÍ AUDITORŮ A AUDITORSKÝCH SPOLEČNOSTÍ PROVÁDĚJÍCÍCH POVINNÝ AUDIT SUBJEKTŮ VEŘEJNÉHO ZÁJMU

KAPITOLA I: Příslušné orgány

4.20 Články 35 až 39

4.20.1 EHSV schvaluje ustanovení týkající se příslušných orgánů.

KAPITOLA II: Zajištění kvality, vyšetřování, sledování trhu, krizové plánování a transparentnost úkolů příslušných orgánů

4.21 Články 40 až 44

„K úkolům příslušných orgánů patří:

— provádět kontrolu zajištění kvality prováděných povinných auditů;

— provádět šetření s cílem zjistit neadekvátní povinné audity, napravit je a zabránit jim;

— sledovat vývoj na trhu poskytování služeb povinných auditů;

— pravidelně sledovat možné hrozby pro kontinuitu podnikání velkých auditorských společností, včetně rizik, která vznikají z důvodu vysoké koncentrace a uplatňování požadavku, aby velké auditorské společnosti zaváděly nouzové plány, které tyto hrozby budou řešit;“

4.21.1 Návrh, aby příslušné orgány pracovaly s největšími společnostmi v každé jurisdikci na tvorbě nouzových plánů, je v souladu se stanoviskem EHSV k zelené knize.

KAPITOLA III: Spolupráce příslušných orgánů a vztahy s evropskými orgány dohledu

4.22 Články 45 až 56

„a) Toto nařízení požaduje, aby v rámci ESMA docházelo k celoevropské spolupráci příslušných orgánů. ESMA by tak převzala stávající mechanismus celoevropské spolupráce pod záštitou Evropské skupiny orgánů pro dohled nad auditory (EGAOB).

ESMA by měla vydat pokyny k několika záležitostem: například k obsahu a předkládání zprávy auditora a dalších zpráv určených výboru pro audit, k dohledové činnosti výboru pro audit či provádění kontrol zajištění kvality.

b) Zavádí se ‚dobrovolná‘ panevropská certifikace kvality auditu pod záštitou ESMA, jejímž cílem má být zvýšení viditelnosti, uznání a pověsti všech auditorských společností, které jsou schopny provádět vysoce kvalitní audity SVZ.“

4.22.1 EHSV s tímto návrhem souhlasí.

KAPITOLA IV: Spolupráce s auditory ze třetích zemí a s mezinárodními organizacemi a orgány

4.23 Články 57 až 60

„Příslušné orgány a ESMA jsou oprávněny uzavírat smlouvy o spolupráci při výměně informací s příslušnými orgány třetích zemí pouze v případě, že se na sdělované informace vztahuje záruka profesní mlčenlivosti a pokud jsou dodržena pravidla pro ochranu údajů.“

4.23.1 EHSV s návrhy uvedenými v kapitole IV souhlasí.

HLAVA V: SPRÁVNÍ SANKCE A OPATŘENÍ

4.24 Článek 61 – Správní sankce a opatření

4.25 Článek 62 – Sankční pravomoci

„1. Tento článek se použije na porušení ustanovení tohoto nařízení uvedená v příloze.

2. Příslušné orgány mají pravomoc ukládat nejméně následující správní opatření a sankce:

b) veřejné prohlášení, které označuje odpovědnou osobu a povahu porušení pravidel, zveřejněné na internetových stránkách příslušných orgánů;

- f) správní peněžitou sankci ve výši až dvojnásobku výše zisku získaného díky porušení, nebo ztráty, které se porušením dotýká osoba vyhnula;
- g) v případě fyzické osoby finanční správní sankce až do výše 5 000 000 EUR;
- h) v případě právnické osoby správní peněžitá sankce ve výši až 10 % jejího celkového ročního obrátu v předchozím hospodářském roce.“

4.26 Článek 63 – Účinné ukládání sankcí

„1. Při stanovení typu správních sankcí a opatření zohlední příslušné orgány všechny příslušné okolnosti, mimo jiné:

- a) závažnost a dobu trvání porušení;
- b) stupeň odpovědnosti odpovědné osoby;
- c) finanční situaci odpovědné osoby;
- d) význam zisku nabytého odpovědnou osobou nebo ztráty, které se odpovědná osoba vyhnula.“

4.27 Článek 64 – Zveřejňování sankcí a opatření

„Každé správní opatření nebo sankce za porušení tohoto nařízení bude neprodleně zveřejněno včetně nejméně informace o typu a povaze porušení a totožnosti osob odpovědných za porušení, pokud takové zveřejnění vážně neohrozí stabilitu finančních trhů.“

4.28 Článek 65 – Opravné prostředky

4.29 Článek 66 – Hlášení porušení

4.29.1 EHSV ve svém SZK navrhl zřídit profesionální orgán pro dohled v každém členském státě. EHSV souhlasí s těmito návrhy. Tyto návrhy v podstatě umožňují veřejně poukázat na případy „protiprávního jednání“.

HLAVA VI: AKTY V PŘENESENÉ PRÁVOMOCI, PŘEDKLÁDÁNÍ ZPRÁV A PŘECHODNÁ A ZÁVĚREČNÁ USTANOVENÍ

4.30 Články 68 až 72

4.30.1 Zavádí se přechodný režim vstupu v platnost povinnosti střídání auditorské společnosti, povinnosti organizovat výběrové řízení na výběr auditorské společnosti a zakládání auditorských společností, které poskytují výhradně auditorské služby.

4.31 PŘÍLOHA: I. Porušení ze strany statutárních auditorů nebo klíčových auditorských partnerů

Uvažovaná porušení jsou především procesního a správního rázu a týkají se: střetu zájmů, organizačních či provozních požadavků, výkonu povinného auditu, zpráv auditora, ustanovení o zveřejňování, jmenování statutárních auditorů nebo auditorských společností subjekty veřejného zájmu a zajištění kvality. Není jasné, jak bude selhání auditora (jako např. nedávné nezaznamenání špatného nakládání s prostředky klientů společnosti JP Morgan) řešeno podle těchto ustanovení.

4.32 PŘÍLOHA: II. Porušení ze strany SVZ

Uvažovaná porušení souvisejí se jmenováním statutárních auditorů či auditorských společností.

V Bruselu dne 26. dubna 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

PŘÍLOHA

ke Stanovisku Evropského hospodářského a sociálního výboru

Znění následujícího odstavce stanoviska specializované sekce bylo pozměněno podle pozměňovacího návrhu přijatého plenárním shromážděním, získalo však více než čtvrtinu odevzdaných hlasů (čl. 54 odst. 4 jednacího řádu):

Odstavec 3.1.8**3.1.8 Nová pravidla týkající se příslušných orgánů;**

EHSV podporuje zřízení příslušných orgánů členských států, jež budou nezávislými regulátory a orgány dohledu a vnitrostátními protějšky ESMA. Pokud však v některých členských státech již řádně fungují příslušné nezávislé orgány dohledu nad auditory, uvítal by EHSV jejich převzetí do nového rámce dohledu, a nikoli jejich vyloučení.

Výsledek hlasování:

Pro: 88
Proti: 60
Hlasování se zdrželi: 37

Výsledek hlasování

Pro: 22
Proti: 23
Hlasování se zdrželi: 4

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o evropských fondech rizikového kapitálu

COM(2011) 860 final – 2011/0417 (COD)

(2012/C 191/13)

Zpravodajka: **paní NIETYKSZA**

Dne 20. ledna 2012 se Rada a dne 17. ledna 2012 Evropský parlament, v souladu s článkem 114 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodly konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o evropských fondech rizikového kapitálu

COM(2011) 860 final – 2011/0417 (COD).

Specializovaná sekce Jednotný trh, výroba a spotřeba, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 17. dubna 2012.

Na 480. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 25. a 26. dubna 2012 (jednání dne 26. dubna), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 131 hlasy pro, 2 hlasy byly proti a 5 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 EHSV vítá nařízení o evropských fondech rizikového kapitálu, které navrhuje vytvořit celoevropský právní investiční nástroj, který bude využívat jednotného pasu, aby pomohl evropským fondům rizikového kapitálu přilákat mezinárodní investory a usnadnil přístup k financím pro inovativní malé a střední podniky. Nařízení stanoví jednotná pravidla týkající se kategorií investorů, jednotné požadavky na správce subjektů kolektivního investování, které fungují pod označením „evropský fond rizikového kapitálu“, a požadavky, pokud jde o investiční portfolio, techniky investování a způsobilé podniky, na které se kvalifikovaný fond rizikového kapitálu může zaměřit.

1.2 Iniciativa je reakcí na cíle celkové strategie Evropa 2020 a Aktu o jednotném trhu, aby se zajistilo, že do roku 2012 bude možné, aby fondy rizikového kapitálu ustavené v kterémkoli členském státě mohly svobodně investovat v celé EU a udržitelným způsobem financovat inovativní podniky a vytváření pracovních míst v EU.

1.3 Nařízení o evropských fondech rizikového kapitálu je zaměřeno na přilákání mezinárodních soukromých investorů, včetně jednotlivců, aby investovali do fondů rizikového kapitálu majících sídlo v kterékoli zemi EU. Je to velmi důležité, protože evropský sektor rizikového kapitálu je příliš závislý na veřejném financování, kdy více než 50 % finančních prostředků pochází z veřejných příspěvků. EHSV se domnívá, že veřejné orgány by se místo toho měly zaměřit na vytvoření stabilního regulačního rámce.

1.4 Nařízení stanoví jednotná pravidla, pokud jde o kategorie způsobilých investorů. Navrhovaná opatření musí být flexibilnější a věnovat se potřebám mezinárodních soukromých investorů, aby mohli provádět přeshraniční investice. EHSV se domnívá, že opatření by měla být lákavá jak pro evropské,

tak neevropské investory, chceme-li zvětšit zdroje dostupného kapitálu pro evropské malé a střední podniky.

1.5 Pas pro evropské fondy rizikového kapitálu je v souvislosti s obezřetnostní opatřeními, jako je Basel III, CRDIV a Solventnost, velmi důležitý pro velké soukromé poskytovatele kapitálu v sektoru rizikového kapitálu, tedy pro banky, penzijní fondy a pojišťovny, které omezují své investice do inovativních malých a středních podniků považovaných za velmi rizikové.

1.6 EHSV zejména vítá plánovanou úlohu evropských fondů rizikového kapitálu při podpoře vytváření pracovních míst v evropských inovativních a technologicky špičkových malých a středních podnicích. Fondy, jejichž spravovaná aktiva by neměla překročit hodnotu 500 milionů eur, musí vyčlenit alespoň 70 % svých celkových kapitálových vkladů přímo pro malé a střední podniky a poskytnout vlastní nebo kvazivlastní kapitál na jejich financování.

1.7 Výbor je také spokojen s jednotnými požadavky na registraci fondů a s pasem pro uvádění na trh platným pro celou Evropu, jenž by měl usnadnit přeshraniční investice i dodržování norem ze strany podniků a organizační a etické požadavky na správce evropských fondů.

1.8 EHSV však upozorňuje na několik omezení, která mohou oslabit očekávaný účinek, jako je například omezení oblasti působnosti kvalifikovaného fondu rizikového kapitálu tím, že omezuje jeho investování výhradně na nástroje investování do vlastního kapitálu nebo kvazivlastního kapitálu, které jsou emitované přímo podniky (např. nová emise akcií nebo podílů). EHSV navrhuje, aby byl návrh nařízení rozšířen o akcie nebo podílové jednotky jiných evropských fondů rizikového kapitálu a o fondy fondů, což může zvýšit celkové množství kapitálu, jenž je k dispozici pro investice malých a středních podniků.

1.9 Tato omezení vylučují z oblasti působnosti nařízení možnost, aby pas platný pro celou EU získaly tzv. fondy fondů.

1.10 EHSV upozorňuje, že jednotný pas neřeší otázku daňové transparentnosti investičních nástrojů, jež je pro účinné provedení investice rizikového kapitálu nebo vlastního kapitálu společností zásadní. Mělo by dojít k prozkoumání problému přeshraničních daňových překážek pro rizikový kapitál a měla by být navržena řešení.

1.11 EHSV zdůrazňuje, že podstatou účinného investičního nástroje je umožnit různým typům investorů provádět společné investice a zároveň jim zajistit daňovou optimalizaci, zejména pokud jde o zamezení dvojímu zdanění (jedná se o daň placenou na úrovni portfoliové investice a daň na úrovni rozdělení prostředků mezi investory fondu).

1.12 EHSV požaduje stanovení přechodného období týkajícího se zavádění prahových požadavků, aby se zohlednily různé úrovně příjmu v jednotlivých členských státech EU.

1.13 EHSV se domnívá, že evropské fondy rizikového kapitálu by měly mít uzavřenou strukturu a investovat alespoň 70 % celkových kapitálových vkladů a nesplaceného upsaného kapitálu do aktiv, která představují kvalifikované investice, aby bylo zajištěno, že jejich akcie nebude možno vykoupit za hotovost nebo cenné papíry, dokud samy nepřistoupí k prodeji akcií. Kromě toho by měly mít sídlo v Evropské unii – toto ustanovení by umožnilo předcházet tomu, aby se fondy rizikového kapitálu spravované správcem z EU usídlovaly v daňových rájích s cílem vyhnout se daňové povinnosti.

1.14 Systém ochrany investorů by měl být posílen jmenováním depozitáře, který odpovídá za bezpečné uchovávání aktiv, za sledování hotovostních toků a za funkce dohledu. Směrnice o SKIPCP vyžaduje jmenování depozitáře u subjektů kolektivního investování.

1.15 EHSV chce upozornit na zvláštní význam rozvoje využívání prostředků z fondů EU ve prospěch trhu rizikového kapitálu a dostupnosti financování pro podniky ve fázi vzniku a zahájení činnosti, které nejsou financovány soukromým kapitálem kvůli míře rizika.

1.16 Návrh na zavedení pasu pro evropské fondy rizikového kapitálu je krokem správným směrem. Tento návrh by měl být doplněn a rozvinut, aby se zamezilo nepřiměřeně malému účinku v poměru k očekáváním.

2. Trh rizikového kapitálu a vlastního kapitálu společností v Evropě

2.1 Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady byl vypracován v souvislosti se specifickou analýzou. Podle dokumentu je charakteristickým rysem trhu rizikového kapitálu v Evropě slabost ve srovnání s trhem v USA. Evropský trh je mnohem menší, roztržštěný do mnoha národních trhů a jeho typickým znakem jsou chybějící jednotná pravidla. Pouze

některé členské státy mají zvláštní režimy pro fondy rizikového kapitálu, pravidla týkající se složení portfolia, technik investování a způsobilých investičních cílů. V důsledku toho je pro poskytovatele kapitálu, jako jsou jednotlivci, penzijní fondy nebo pojišťovny, obtížné a nákladné směřovat investice do rizikového kapitálu.

2.2 Britští správci fondů tradičně získávají a investují největší část evropského kapitálu ze sektoru rizikového kapitálu a vlastního kapitálu společností. Britům se pravidelně dařilo získávat na trhu na nové investice přibližně 30 % prostředků, v roce 2009 pak 34 %. Na vrcholu haussy v roce 2007 investovali britští správci fondů 34 miliard eur, což bylo 46 % všech evropských investic. V krizovém roce 2009 tato částka představovala 9 miliard eur, což bylo téměř 40 % trhu. V případě investic se pouze 52 % z investovaných 9 miliard eur dostalo do britských podniků, zatímco zbývající část byla vyvezena většinou do jiných evropských zemí.

2.3 Dalšími hlavními aktéry na evropském trhu jsou největší ekonomiky starého kontinentu, tedy Francie, Německo a Itálie. Jejich postavení na trhu je stabilní – v roce 2009 tyto tři země získaly přibližně 31 % veškerého nového kapitálu a investovaly 6,7 miliardy eur, což je téměř 29 % všech investic. V případě této trojice je většina prostředků získávána na trhu dané země a tam také zůstávají v podobě investic, které jsou dodatečně doplňovány dovozem kapitálu, jako tomu bylo například v Itálii a Německu v roce 2009.

2.4 Velké změny se objevily také ve složení poskytovatelů kapitálu. V roce 2008 byly hlavním zdrojem kapitálu penzijní fondy (28 %), zatímco postupně klesal význam bank (22 % v roce 2000 a 7 % v roce 2008). V roce 2009 se tento trend obrátil a podíl bank vzrostl na 18 %. Tyto přesuny byly důsledkem náhlého zastavení přílivu prostředků z penzijních fondů snažících se omezit svoje vystavení se rizikovým aktivům.

2.5 Ukazatelem odrážejícím míru potíží spojených se získáváním fondů je čas, jaký potřebují správci fondů ke konečnému uzavření fondu, tedy k získání plánované skupiny investorů. V letech 2005–2007 k tomu byl zapotřebí průměrně méně než rok. V roce 2009 již tento proces trval 18 měsíců a v prvním pololetí roku 2010 pak 20 měsíců.

2.6 Trend investic rizikového kapitálu v Evropě je již řadu let výrazně klesající: v roce 2009 investice rizikového kapitálu představovaly 9 miliard eur, ale investice do podniků ve stádiu vzniku a zahajování činnosti tvořily pouze 2 miliardy eur. První tři čtvrtletí roku 2010 ukazují, že investice jsou na úrovni 7 miliard eur.

2.7 Hlavním důsledkem snížení investic byl pokles průměrné hodnoty investic do jednoho podniku z 8,8 milionu eur v roce 2008 na 4,7 milionu eur o rok později. Údaje za první pololetí roku 2010 ukazují, že se tato hodnota zvýšila na 7,9 milionu eur.

2.8 Investice se koncentrují do pěti sektorů: 19 % investic v roce 2009 a 2010 putovalo do sektoru zboží a služeb pro podniky, 13 % do sektoru spotřebního zboží, maloobchodu a telekomunikací, 15 % bylo investováno v sektoru přírodních věd. Pokud jde o rizikový kapitál, mířilo 65 % investic do sektorů přírodních věd, informačních technologií, spotřební elektroniky a telekomunikací.

3. Shrnutí návrhu Evropské komise

3.1 V důsledku finanční krize v letech 2008 a 2009 a nových obezřetnostních opatření, jako je Basel III, CRDIV a Solventnost, došlo k výraznému poklesu poskytování a navyšování úvěrů malým a středním podnikům ze strany bank. Tyto podniky naléhavě hledají a potřebují alternativní zdroje financování.

3.2 Je proto třeba zajistit pro malé a střední podniky alternativní zdroje financování. V tomto směru mohou hrát zásadní roli fondy rizikového kapitálu a mohou zacelit mezeru v možnostech získat financování k investicím do inovací. Poskytují vlastní nebo kvazivlastní kapitál pro rozjíždějící se firmy a malé podniky s příslibem potenciálu dlouhodobého růstu, zpravidla k financování jejich prvních kroků na trhu. Na rozdíl od fondů investujících do vlastního kapitálu společností (zaměřujících se zejména na odkupy) investují fondy rizikového kapitálu do společností v dlouhodobém horizontu, spolu s podnikateli.

3.3 Odvětví rizikového kapitálu v Evropě je roztržštěné a rozptýlené. To vede ke statisticky významné neochotě investorů investovat do fondů rizikového kapitálu. V důsledku roztržštěnosti předpisů je pro potenciální investory do „rizikového kapitálu“, jako jsou movití jednotlivci, penzijní fondy nebo pojišťovny, obtížné a nákladné rozhodnout se pro investování do rizikového kapitálu.

3.4 Nedostatek finančních zdrojů, které jsou v současnosti směřovány do rizikového kapitálu, je přímo odpovědný za nedostatečnou velikost průměrných evropských fondů rizikového kapitálu. Rizikový kapitál hraje v tomto okamžiku jen nevýznamnou roli ve financování malých a středních podniků. V důsledku neexistence efektivního odvětví rizikového kapitálu evropských inovátorů a inovační obchodní společnosti zdaleka nevyužívají svůj obchodní potenciál. To má následně negativní dopad na konkurenceschopnost Evropy ve světě.

3.5 To vede ke značnému snížení investičního potenciálu, tj. fondů, a omezení přísunu kapitálu do malých a středních podniků, zejména inovačních. To pak „nutí“ malé a střední podniky k závislosti na bankovním sektoru. Pro malé a střední podniky je tato situace o to obtížnější, že s ohledem na nová obezřetnostní opatření se výrazně snížila ochota bank financovat malé podniky, a to i inovační, v raných fázích jejich rozvoje.

3.6 Prosperující evropský trh rizikového kapitálu je jedním z cílů celkové strategie Evropa 2020. Evropská komise se v Aktu o jednotném trhu⁽¹⁾ zavázala k zajištění, že do roku

2012 bude možné, aby fondy rizikového kapitálu ustavené v kterémkoli členském státě mohly získávat kapitál a svobodně investovat v celé EU.

3.7 V dokumentu ze dne 7. prosince 2011 Komise předložila návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o evropských fondech rizikového kapitálu. Podstatou návrhu je zavést na území Evropského hospodářského prostoru pro fondy rizikového kapitálu, které splňují stanovené regulační požadavky, možnost získat tzv. status (pas) evropských fondů. Pas by jim umožňoval volně působit a získávat prostředky na území jednotlivých zemí. Investorům by zajišťoval základní bezpečnost jejich investic a správcům fondů by snižoval regulační náklady přístupu k jednotlivým kategoriím investorů a trhů.

3.8 Navrhované nařízení se těmito problémy zabývá tak, že:

- podává definici „evropského fondu rizikového kapitálu“, která zahrnuje tyto základní požadavky: i) vyčleňuje alespoň 70 procent svých celkových kapitálových vkladů do malých a středních podniků, ii) spravuje aktiva, jejichž celková výše nepřekračuje hranici ve výši 500 milionů eur, iii) poskytuje těmto malým a středním podnikům vlastní nebo kvazivlastní kapitál (tj. „čerstvý kapitál“) a iv) nevyužívá pákového efektu (tj. fondy neinvestují více kapitálu, než vložili investoři, tudíž nevzniká zadlužení). Krátkodobé půjčky by měly být povoleny pouze k tomu, aby mohl fond pokrýt mimořádné potřeby likvidity;
- zavádí jednotná pravidla pro kategorie investorů, kteří jsou považováni za způsobilé k investicím do „evropských fondů rizikového kapitálu“. Kvalifikované fondy mohou být nabízeny pouze investorům, kteří jsou uznáni jako profesionální investoři podle směrnice 2004/39/ES, a některým dalším tradičním investorům rizikového kapitálu (jako jsou jednotlivci s vysokým čistým jměním nebo investoři typu business angels);
- stanoví všem správcům kvalifikovaných fondů rizikového kapitálu jednotné požadavky na registraci a průkaz platný pro celou EU, který umožní způsobilým investorům přístup v celé EU a pomůže vytvořit rovné podmínky pro všechny účastníky na trhu rizikového kapitálu;
- zavádí minimální požadavky na transparentnost, organizační požadavky a požadavky na kodex chování, které musí správce plnit.

4. Obecné a konkrétní připomínky

4.1 Předložený návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o evropských fondech rizikového kapitálu náleží k regulačním krokům směřujícím k vytvoření příznivějších podmínek fungování trhu rizikového kapitálu a většího vlivu na sektor malých a středních podniků. EHSV má za to, že jde o velmi dobrý první krok k vytvoření evropského odvětví inovačních a udržitelných moderních technologií, které bude zaměstnávat vysoce kvalifikované, vzdělané evropské pracovníky a bude přispívat k vytváření pracovních míst.

⁽¹⁾ http://ec.europa.eu/internal_market/smact/docs/20110413-communication_en.pdf 13. dubna 2011.

4.2 EHSV zdůrazňuje, že podstatou účinného investičního nástroje je umožnit různým typům investorů provádět společné investice a zároveň jim zajistit daňovou optimalizaci, zejména pokud jde o zamezení dvojímu zdanění (jedná se o daň placenou na úrovni portfoliové investice a daň na úrovni rozdělení prostředků mezi investory fondu). Zdá se, že chybějící zmínka o otázce daňové transparentnosti bude příčinou malého zájmu o pas.

4.3 Uspodnění přístupu institucionálních investorů na trh rizikového kapitálu lze mnohem rychleji a jednodušeji dosáhnout využitím mechanismu fondu fondů, jenž přináší velké rozložení rizika na úrovni portfoliových investic. Fondy fondů nabízejí institucionálním investorům s malým přídelem pro rizikový kapitál nebo institucionálním investorům, kteří si nevytvořili rozsáhlé schopnosti při přímém investování do fondů, dobrý způsob, jak investovat do rizikového kapitálu. Podle údajů EVCA byly fondy fondů v roce 2009 odpovědné za přibližně 13,5 % nového kapitálu umístěného do fondů rizikového kapitálu a vlastního kapitálu společností, zatímco za celé období 2005–2009 to bylo průměrně 14,1 % (zároveň byly fondy fondů po penzijních fondech druhým největším poskytovatelem kapitálu).

4.4 EHSV požaduje stanovení přechodného období týkajícího se zavádění prahových požadavků, aby se zohlednily různé úrovně příjmu v jednotlivých členských státech EU.

4.5 EHSV se domnívá, že evropské fondy rizikového kapitálu by měly mít uzavřenou strukturu a investovat alespoň 70 % celkových kapitálových vkladů a nesplaceného upsaného kapitálu do aktiv, která představují kvalifikované investice, aby bylo zajištěno, že jejich akcie nebude možno vykoupit za hotovost nebo cenné papíry, dokud samy nepřistoupí k prodeji akcií. Kromě toho by měly mít sídlo v Evropské unii – toto ustanovení by umožnilo předcházet tomu, aby se fondy rizikového kapitálu spravované správcem z EU usídlovaly v daňových rájích s cílem vyhnout se daňové povinnosti.

4.6 Systém ochrany investorů by měl být posílen jmenováním depozitáře, který odpovídá za bezpečné uchovávání aktiv, za sledování hotovostních toků a za funkce dohledu. Směrnice o SKIPCP vyžaduje jmenování depozitáře u subjektů kolektivního investování. Tento princip byl také použit ve směrnici o správcích alternativních investičních fondů. Aby byla zajištěna kontinuita právního rámce Unie, měl by být jmenován depozitář i u evropských fondů rizikového kapitálu.

4.7 Nové nařízení neřeší formální slabost trhu rizikového kapitálu. Hospodaření investičních fondů řídí dva jevy: zaprvé vyvolal dynamický rozvoj sektoru penzijních fondů soustavný růst hodnoty kapitálu umístovaného investory do fondů (rizikového kapitálu a vlastního kapitálu společností). Pravidla upravující rozložení investičního rizika v investičním portfoliu však udávají, že optimální portfolio fondu rizikového kapitálu obsahuje 8–12 společností. Menší množství investic zvyšuje rizikovitost portfolia, větší množství investic zvyšuje náklady na sledování portfolia. Propojení narůstající nabídky kapitálu s pravidlem optimalizace portfolia nevyhnutelně vede ke stálému trendu zvětšování velikosti fondů, což následně vede k tomu, že je nutné zvýšit hodnotu jednotlivých investic do portfoliových společností. Zvýšení míry penzijních úspor (dlouhodobých úspor) nakonec zapříčinilo přesun investic z oblasti rizikového kapitálu do oblasti vlastního kapitálu společností.

4.8 Druhý jev souvisí se způsobem odměňování správců fondů, kteří jsou odměňováni procentem z hodnoty spravovaného kapitálu. Tento způsob odměňování znamená, že čím větší je fond, tím větší je hodnota odměny. Znamená to, že pro danou skupinu správců je mnohem výnosnější využít (velký) fond vlastního kapitálu společností než (malý) fond rizikového kapitálu, v němž je investiční riziko mnohem větší a vyšší jsou i náklady na správu. Tyto dva jevy způsobují, že trh rizikového kapitálu relativně slabne (roste pomaleji), protože kapitál směřuje k velkým fondům a investicím, což zároveň může odpovídat zájmům oportunisticky se chovajících správců fondů.

4.9 Návrh nařízení nedokáže tyto jevy oslabit a EHSV vyzývá Komisi, aby toto hledisko dále zvažila.

4.10 Investice vedoucích pracovníků správce fondu rizikového kapitálu, jde-li o investice do kvalifikovaného fondu rizikového kapitálu, který spravují, by měly být povoleny za předpokladu, že prokážou své zapojení a odpovědnost.

4.11 EHSV podporuje fondy rizikového kapitálu zaměřené na technologie informační společnosti, energetickou účinnost a obnovitelné zdroje energie, jež mohou přispět k dosažení cílů celkové strategie Evropa 2020.

4.12 EHSV vítá iniciativu svěřit Komisi pravomoc přijímat akty v přenesené pravomoci a podporuje Komisi při dalším sledování vývoje trhu rizikového kapitálu.

V Bruselu dne 26. dubna 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o hladině akustického tlaku motorových vozidel

COM(2011) 856 final – 2011/0409 (COD)

(2012/C 191/14)

Samostatný zpravodaj: **pan RANOCCHIARI**

Dne 19. ledna 2012 se Rada a dne 15. prosince 2011 Evropský parlament, v souladu s článkem 114 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodly konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o hladině akustického tlaku motorových vozidel

COM(2011) 856 final – 2011/0409 (COD).

Specializovaná sekce Jednotný trh, výroba a spotřeba, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 17. dubna 2012.

Na 480. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 25. a 26. dubna 2012 (jednání dne 25. dubna), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 106 hlasy pro, nikdo nebyl proti a 1 člen se zdržel hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 EHSV podporuje iniciativu Komise, která hodlá aktualizovat a snížit mezní hodnoty hluku motorových vozidel. Je tomu tak, přestože návrh se předkládá v období, kdy je evropský automobilový průmysl v sevření krize tohoto odvětví, jež započala v roce 2008 a nejeví známky zlepšení. Tato krize výrazně upozornila na problém nadměrné výrobní kapacity instalované v evropských výrobních závodech.

1.2 EHSV sdílí také velkorysé záměry tohoto návrhu Komise, které stanovují celkové snížení hlukové zátěže z vozidel o přibližně 25 %. Je nesporné, že obrovské zvýšení intenzity provozu, k němuž došlo především v posledním dvacetiletí, vyžaduje kroky k ochraně zdraví a příznivých životních podmínek občanů.

1.3 EHSV však poznamenává, že i v tomto případě postrádá integrovaný přístup k problému, jenž by umožnil prostřednictvím zásahů v dalších souvisejících odvětvích ještě účinnější snížení hluku, které by bylo přijatelnější pro občany a mělo nesporně lepší poměr nákladů a výnosů.

1.4 Dále se EHSV pozastavuje se značným údivem nad skutečností, že nové mezní hodnoty mají být aplikovány na základě klasifikace vozidel, jež sahá až do roku 1985, a nebere v úvahu vývoj trhu, tedy znásobení počtu modelů, jejich diverzifikaci a různé způsoby využití. Měly by se doplnit nové třídy vozidel s mezními hodnotami odpovídajícími jejich specifickým vlastnostem.

1.5 V neposlední řadě se EHSV domnívá, že návrh nebere dostatečně v úvahu čas potřebný k realizaci opatření nutných ke splnění požadavků na omezení hlučnosti. Konstruktoři budou

muset neprodleně přehodnotit celou stavbu vozidla a hledat nesnadný kompromis mezi snížením hluku a respektováním dalších již platných předpisů, jako je bezpečnost, spotřeba, emise atd.

1.6 Ze všech těchto důvodů EHSV požaduje přehodnocení navrhovaného časového plánu, jež by vyloučilo první fázi (dva roky po vstupu nařízení v platnost), která vyžaduje zvýšené náklady na opětovné schvalování typu, a zaměřilo se přímo – a s lepším poměrem nákladů a výnosů – na konečný výsledek s přiměřeným *lead time* ⁽¹⁾, takže by toto období trvalo pro nové schvalované typy sedm let (místo pěti) a pro nové registrace devět let (místo sedmi).

2. Úvod a legislativní souvislosti

2.1 Hluk je obecně definován jako „nežádoucí zvuk“ nebo „nepřijemný a obtěžující sluchový vjem“. Patří k hlavním příčinám zhoršení kvality života ve městech, může škodit zdraví občanů a někdy má i závažné škodlivé účinky ⁽²⁾.

2.2 Hluk prostředí a znečištění hlukem se zjišťuje jako takzvaná hladina akustického tlaku A (v dB(A)) a zvuky vnímané člověkem dosahují hodnot o 0 dB(A) do 140 dB(A), přičemž 120 dB(A) se považuje za práh bolestivosti. Světová zdravotnická organizace stanovuje 55 dB(A) jako maximální úroveň hluku mimo „uzavřené prostory“ (domy, úřady), ale Evropská agentura pro životní prostředí odhaduje, že v městských oblastech je polovina obyvatelstva vystavena hodnotám

⁽¹⁾ *Lead time* je čas, který průmysl potřebuje k splnění jakýchkoli nových požadavků, které vyžadují strukturální změny na vozidle.

⁽²⁾ Úř. věst. C 317, 23.12.2009, s. 22.

vyšším. Pro účely konkrétního hodnocení připomeňme, že na ulici v obytné čtvrti dosahuje akustický tlak hodnoty 50 dB(A), v blízkosti tryskového motoru 120 dB(A), u vysokorychlostního vlaku 100 dB(A), u automobilu maximálně 74 dB(A), ale v ulici s hustým provozem akustický tlak dosahuje 80 dB(A).

2.3 V konkrétním případě, tedy expozici osob hluku z dopravy, jsou možné různé zásahy ke zlepšení situace. Prvním z nich je však nesporně zásah snižující hluk u zdroje, tedy omezení maximálních hodnot akustického tlaku u jednotlivých vozidel.

2.4 Akustickým tlakem dvoustupých motorových vozidel se zabývala směrnice 70/157/EHS, která již v roce 1970 stanovila postupy zkoušek a mezní hodnoty hluku pro schvalování typů těchto vozidel. V průběhu let došlo k řadě změn této základní směrnice, jež snižovaly mezní hodnoty hlukových emisí v zájmu snížení hluku prostředí, a to až do roku 1996, kdy došlo k poslednímu zásahu do těchto norem, jež stanovily 74 dB(A) jako mezní hodnotu pro automobily a 80 dB(A) pro těžší nákladní vozidla.

2.5 Tento dlouhý proces zaznamenal významné výsledky ve snížení hlukových emisí proti mezním hodnotám stanoveným směrnicí z roku 1970, tedy 85 % u automobilů (– 8 dB(A)) a více než 90 % u těžkých vozidel (– 11 dB(A)).

Z různých příčin se však znečištění hlukem nesnížilo úměrně těmto novým mezním hodnotám. Především to bylo důsledkem zesílení silničního provozu, jenž se od sedmdesátých let do dneška ztrojnásobil. S ohledem na toto zesílení provozu vyvstala také otázka platnosti zkušebních metod určených k měření emisí hluku, především automobilů, v současné době.

2.6 Pracovní skupina pro hluk EHK OSN ⁽³⁾ k tomu účelu vypracovala novou zkušební metodu, jež byla zveřejněna v roce 2007 a v průběhu posledních tří let byla sledována souběžně se stávající. Takto byla vytvořena databáze výsledků paralelních zkoušek získaných stávající metodou (A) a metodou novou (B) a bylo možné kvantifikovat také rozdíly těchto dvou metod.

2.7 Evropská komise proto pověřila nizozemské výzkumné pracoviště TNO srovnáním těchto dvou zkušebních metod. Zkoušky skončily v březnu 2011 kdy byla zpráva TNO pod názvem Venoliva (Vehicle noise limit values) předána Komisi. Tato zpráva do značné míry inspirovala návrh nařízení, jímž se zabývá toto stanovisko.

2.8 Pokud se týká automobilů, provedlo pracoviště TNO své kontroly u 653 vozidel a prokázalo, že výsledky zkoušek B se od zkoušek A liší průměrně o –2,1 dB(A). Prakticky se ukázalo, že 90 % automobilů se již nacházelo pod stanovenou mezní hodnotou 74 dB(A), zatímco těžká obchodní vozidla se při zkouškách metodou B jen s obtížemi dostávala pod stávající mezní hodnotu.

⁽³⁾ Evropská hospodářská komise Organizace spojených národů (Ženeva, www.unece.org).

3. Návrh Evropské komise

3.1 Vzhledem k uvedeným okolnostem hodlá Komise zrušit směrnici z roku 1970 a její následné změny a navrhuje nařízení obsahující čtyři opatření, která jsou nová oproti platné legislativě:

- nový zkušební protokol;
- nové mezní hodnoty;
- další ustanovení týkající se emisí hluku;
- minimální úroveň hluku elektrických a hybridních vozidel.

3.1.1 Nový zkušební protokol. Jak již bylo zmíněno v úvodu, jsou přibližně v 90 % případů výsledky zkoušek prováděných novou metodou (B) podle kategorie vozidla až o 2 dB(A) nižší než výsledky získané pomocí původní metody (A). To vedlo Komisi k tomu, aby jako počáteční mezní hodnotu stanovila 72 dB(A) namísto hodnoty 74 dB(A) uvedené ve stávající legislativě.

3.1.2 Nové mezní hodnoty uplatňované ve dvou fázích. V první fázi (dva roky po zveřejnění nařízení) budou mezní hodnoty pro schvalování typů v případě lehkých vozidel pro přepravu osob sníženy o 2 dB(A), v případě těžkých vozidel pro přepravu nákladů o 1 dB(A). Ve druhé fázi (pět let po zveřejnění) se předpokládá další snížení o 2 dB(A) u lehkých i těžkých vozidel. Po sedmi letech od zveřejnění budou muset všechna registrovaná a prodávaná vozidla odpovídat novým mezním hodnotám.

3.1.3 Další ustanovení týkající se emisí hluku (ASEP). Nová zkušební metoda (B) se považuje za realistickou za podmínek normálního provozu, ale podle mínění Komise by mohla být méně spolehlivá v podmínkách velmi silného provozu. Komise proto zamýšlí doplnit další ustanovení pro průběh zkoušek k ustanovením platným během již vzpomínaného tříletého období sledování (zkouška s konstantním zrychlením 2,0 m/s²). To je doplněno zkouškou ASEP (maximální akcelerace do 3,0 m/s²), aby se přiblížily hlukové emise zjištěné při schvalování typu reálným podmínkám na silnici za zvýšeného provozu.

3.1.4 Minimální úroveň hluku elektrických a hybridních vozidel. Tichý chod těchto vozidel za nízkých rychlostí může představovat nebezpečí nejen pro slabozraké, protože se k těmto osobám mohou přiblížit neslyšně. Komise proto doporučuje, aniž by k tomu ale výrobce právně zavazovala, aby vybavili tato vozidla akustickým varovným systémem (AVAS). Stanoví však požadavky na tento systém.

4. Obecné připomínky

4.1 EHSV vítá a podporuje iniciativu Komise, jež hodlá formou nařízení aktualizovat mezní hodnoty hlukových emisí motorových vozidel s ohledem na zvýšení provozu v Evropě, který byl zaznamenán především ve velkých městech.

4.2 EHSV však lituje, že tento problém nebyl zkoumán z hlediska integrovaného přístupu jako zásady, jíž by se měly řídit veškeré kroky evropské legislativy v tomto odvětví, stejně jako v jiných. Takový přístup by v tomto případě vedl k dřívějším a významnějším výsledkům, jež by byly pro občany viditelnější a vyznačovaly by se lepším poměrem nákladů a výnosů.

4.3 Dnes navrhovaná snížení u nově vyráběných vozidel přinesou výsledky až ve středně- nebo dlouhodobém časovém horizontu, teprve až se obnoví vozový park. Daleko významnějších snížení by bylo možné dosáhnout zásahy do povrchu vozovek, místní infrastruktury, inteligentním řízením provozu a pravidelnějšími a důslednějšími kontrolami vozidel v provozu. Odpovídající údržba silnic může přinést snížení o více než 5 dB(A), zatímco používání speciálních živičných hmot by mohlo snížit hluk silničního provozu až o 10 dB(A). Obdobné výsledky by mohlo přinést snížení hustoty provozu, jehož by bylo možné dosáhnout budováním obchvatů, vyhrazených jízdních pruhů, inteligentních dopravních systémů (ITS) atd. Nelze přehlížet další významný aspekt, tedy výchovu řidičů, kteří často nesou primární zodpovědnost za nadměrnou hlučnost svého dopravního prostředku.

4.4 V neposlední řadě není možné zapomínat, že ať bude možné technicky omezit hluk vydávaný vozidlem (motorem, sáním, výfukem atd.) do jakékoliv míry, nepodaří se nikdy odstranit hluk vydávaný odvalováním pneumatik po silnici. To platí i pro elektrické a hybridní automobily, jež jsou nesporně tiché při nízkých otáčkách, dokonce do takové míry, že Komise řeší instalaci systému AVAS na těchto vozidlech. Měření provedená na šesti různých modelech elektrických a hybridních vozidel dostupných nyní na trhu⁽⁴⁾ dokonce prokázala, že při vyšších rychlostech (50 km/h) byla tato vozidla zdrojem hluku o průměrném akustickém tlaku 68,3 dB(A), což je více než 68 dB(A), tedy mezní hodnota udávaná v novém nařízení pro automobily se spalovacím motorem!

4.5 Pokud se však jedná o obsah navrhovaného nařízení, vyjadřuje EHSV určité pochybnosti a pozastavuje se nad některými prvky, které by se mohly vyřešit v průběhu projednávání v Evropském parlamentu a Radě.

4.6 První pochybnost se týká **kategorizace** vozidel z hlediska omezování hluku. Vznik uvedených „historických“ kategorií

sahá až do roku 1985. Kategorizace nepřihlíží k vývoji trhu, tedy znásobení počtu modelů, jejich diverzifikaci a různým způsobům využití. Aniž by zacházel do podrobností, zastává EHSV mínění, že k řešení současného stavu a předpokládaného vývoje vozového parku by bylo vhodné přehodnotit kategorie a zařadit nové dílčí kategorie s tím, že mezní hodnoty by odpovídaly jejich zvláštním vlastnostem. Příkladem budiž dílčí kategorie M3, jež obsahuje městské a dálkové autobusy, ale nečiní žádný rozdíl mezi těmito dvěma typy.

Ještě kritičtější je situace u vysoce výkonných automobilů, známých také jako sportovní vozy. Jedná se o velice úzký segment trhu z hlediska objemů výroby, ale také o vrchol evropské automobilové konstrukce ve světovém měřítku, jenž je zdrojem inovací pro vývoj hromadně vyráběných automobilů. Pokud se nepřikročí k nové definici dílčí kategorie M1 (osobní automobily), bude velice obtížné pokračovat ve výrobě i uvádění takových vozidel na trh, protože se jejich hluk bude muset za pouhých pět let snížit o 6–7 dB(A).

4.7 Druhá, a vážnější pochybnost EHSV se týká časového plánu stanoveného Komisí, jež hodlá kompenzovat chybějící aktualizace v posledních letech a nebere dostatečně v úvahu **lead time** potřebný ke konstrukčním úpravám.

4.7.1 Snížení mezních hodnot v první fázi o 2 dB(A) u lehkých vozidel a o 1 dB(A) u těžkých vozidel již vyžaduje změny stavby vozidel spojené s mimořádným úsilím výrobců, kteří kromě snížení hluku budou muset zajistit respektování dalších platných předpisů v oblasti bezpečnosti, emisí, spotřeby atd. Nutné konstrukční zásahy například vedou k velmi podstatnému zvýšení hmotnosti vozidla (zvětšení výfuku, doplnění ochranných a protihlukových izolačních prvků), které se projeví zvýšením spotřeby, a tedy i emisí znečišťujících látek. Je třeba brát v úvahu, že každý takový zásah se týká vozidla jako celku a všech jeho konstrukčních částí, jež jsou zdrojem hlukových emisí. Není tedy možné dosáhnout výsledku prostou aplikací jednotlivých opatření.

4.7.2 Rovněž není možné využít k dosažení očekávaných výsledků v první fázi (jak se přinejmenším v případě kategorií M1 a N1 někteří domnívají) snížení hlučnosti pneumatik, které upravuje nařízení 661/2009. Ve skutečnosti jsou takové pneumatiky z velké části již na trhu a od listopadu 2013 budou pro nová vozidla povinné. Očekávané průměrné snížení akustického tlaku by však mělo dosáhnout 0,5 dB(A) teprve v roce 2016.

4.7.3 Bude tedy nutné vozidla přepracovat z hlediska koncepce, vývoje a konstrukce. Je známo, že celková změna stavby vozidla vyžaduje podle typu 5 až 7 let v případě lehkých vozidel a až 10 let v případě těžkých vozidel. K tomu je nutné připočítat nové schválení typu.

⁽⁴⁾ Zdroj: ACEA, Associazione dei costruttori europei di automobili.

4.8 Z uvedených důvodů si EHSV klade otázku, zda by nebylo vhodné přehodnotit časový plán a cesty k dosažení požadovaného snížení hluku. To by bylo možné realizovat zrušením první fáze, jež vyvolává další zvýšení nákladů na nové schvalování typů, a zaměřit se s lepším poměrem nákladů a výnosů přímo na konečný výsledek. Součástí tohoto postupu by bylo přepracování dílčích kategorií, přinejmenším u nejproblematictějších případů, a stanovení přiměřeného *lead time*, jenž by dosahoval sedmi let pro nově schvalované typy a devíti let pro nové registrace.

4.9 Jednalo by se nicméně o průběžné investiční úsilí obrovského rozsahu, a to v období, kdy téměř všichni evropští výrobci vzdorují krizi tohoto odvětví, jež započala v roce 2008 a zdá se čím dál naléhavější. Tyto investice by v konečném důsledku nevyhnutelně pocítily na svých bedrech spotřebitelé. To by znamenalo riziko dalšího zpomalení obnovy vozového parku především u těžkých vozidel určených k přepravě nákladů, jenž by bylo v přímém rozporu se záměry nového nařízení.

V Bruselu dne 25. dubna 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o trzích finančních nástrojů a o zrušení směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/39/ES

COM(2011) 656 final – 2011/0298 (COD)

(2012/C 191/15)

Samostatný zpravodaj: **pan IOZIA**

Dne 2. prosince 2011 se Rada Evropské unie, v souladu s článkem 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o trzích finančních nástrojů a o zrušení směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/39/ES (přepřacované znění)

COM(2011) 656 final – 2011/0298 (COD).

Specializovaná sekce Jednotný trh, výroba a spotřeba, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 17. dubna 2012.

Na 480. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 25. a 26. dubna 2012 (jednání dne 25. dubna), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 115 hlasy pro, 1 hlas byl proti a 6 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Evropský hospodářský a sociální výbor (EHSV) oceňuje návrh přepracovaného znění směrnice 2004/39/ES, známé jako MiFID, která stanoví regulační rámec pro poskytování služeb v oblasti finančních nástrojů, jako je makléřství, poradenství, správa portfolia, upisování nových emisí či provozní činnost, běžnými a investičními bankami a pro činnost organizátorů trhu na regulovaných trzích.

1.2 Hlavním cílem směrnice je zvýšit transparentnost, účinnost obchodů a omezit volatilitu trhů, ale také posílit řádné chování zprostředkovatelů a ochranu investorů a otevřít evropské trhy účinné hospodářské soutěži v nabídce finančních služeb. EHSV tyto cíle podporuje a domnívá se, že se návrh jako celek ubírá správným směrem.

1.3 EHSV se s ohledem na novou smlouvu domnívá, že právní základ, který Komise zvolila, může být nedostatečný a nemusí plně odrážet dopady směrnice. Ochrana spotřebitelů, konsolidace a rozvoj vnitřního trhu, jež jsou podstatnou součástí směrnice, spočívají na strukturovanějších a komplexnějších právních základech a zaručují lepší postupy zapojení a role zastupitelských orgánů.

1.4 Návrh přepracovaného znění směrnice bere v úvahu dosavadní legislativní vývoj a navrhuje nová a lépe definovaná řešení týkající se odpovědnosti obchodníků. EHSV souhlasí s volbou přepracovaného znění, která je dikována značnou složitostí finančního trhu, jeho vývojem a použitými technologickými nástroji, jež přispěly k zastarání některých předchozích

předpokladů, a především nedostatky v regulaci nástrojů spíše než trhu s cennými papíry řízeného finančními obchodníky.

1.5 EHSV se domnívá, že návrh dosáhl cíle upevnit integrovanější, účinnější a konkurenčnější finanční trh EU tím, že spojil posílení transparentnosti a ochrany spotřebitelů, omezil oblasti divokých spekulací, což je cíl sám o sobě odtržený od ekonomických a sociálních souvislostí, zejména v nástrojích obchodovaných hlavně mimo burzu (OTC).

1.6 EHSV i při této příležitosti zdůrazňuje svůj nesouhlas s nadměrným a nepřiměřeným využíváním aktů v přenesené pravomoci, jak stanoví článek 94, které by se měly týkat omezených a přesně vymezených záležitostí, přičemž výkon přenesené pravomoci by měl být na dobu určitou. Výbor doufá, že evropské zákonodárné orgány vyjasní, jak tento nástroj správně používat – po ověření *ex post* – a zda je souladu s literou a duchem smluv.

1.7 EHSV rozhodně podporuje plán posílit zásadu nezávislého poradenství, která obchodníkovi ukládá povinnost předem oznámit, zda službu nabízí na nezávislém základě nebo zda je propojena s prodejní sítí. Strádatelé budou mít možnost vybrat si podle svých potřeb druh poradenství, které budou chtít získat.

1.8 EHSV již dříve požadoval, aby bylo jasně upraveno téma „prodeje versus poradenství“, tedy zákaz obchodních tlaků ze strany finančních podniků na prodej produktů obchodníkům a prodejním sítím. Návrh, jímž se toto stanovisko zabývá, činí první krok správným směrem a EHSV je spokojen, že Komise

připustila, že je vhodné zvýšit ochranu investorů a obchodníků, kteří by měli jednat „výhradně“ v zájmu klienta a poskytovat mu vhodné rady bez jakýchkoli podmínek.

1.9 EHSV Komisi doporučuje, aby do seznamu informací zařadila další ustanovení, které by upravovalo kvalitu údajů vyměňovaných mezi jejich poskytovateli. Citlivost a důležitost těchto informací je důvodem k tomu, aby se i jejich zveřejňování stalo povinným, což by mělo zjevně kladné dopady na transparentnost trhu.

1.10 EHSV souhlasí s udělením nových odpovědností Evropskému orgánu pro cenné papíry a trhy (ESMA), který bude muset mimo jiné vydat řadu povinných technických norem, připravovat stanoviska, zakazovat produkty a postupy v nouzových situacích a koordinovat činnost národních orgánů a formulovat pokyny ke správním opatřením a sankcím, které bude třeba přijmout ve zvláštních případech.

2. Návrh: hlavní novinky

2.1 Ačkoli návrh zachovává strukturu směrnice MiFID beze změny, aktualizuje ji s ohledem na ustanovení obsažená v později přijatých směrnících a přidává nový obsah a jako hlavní cíle stanoví:

— podporu hospodářské soutěže mezi obchodníky a trhy,

— podporu transparentnosti a účinnosti trhů,

— posílení ochrany investorů.

2.2 Prostředky použité k dosažení těchto cílů se týkají rizik, jež musí být zmírněna prostřednictvím různých mechanismů. V minulosti se totiž některá předem očekávaná rizika uskutečnila, a tak upozornila na slabiny předchozích plánovaných mechanismů pro zmírnění.

2.3 Hlavní novinky zavedené v MiFID II se týkají konkrétně:

— oblasti působnosti a režimu výjimek,

— nových obchodních platforem,

— regulace činnosti investičních podniků a unijních organizátorů trhu,

— pravidel vztahujících se na investiční podniky ze zemí mimo EU,

— nových pravomocí orgánů dohledu v členských státech Evropské unie,

— aktů v přenesené pravomoci.

3. Připomínky

3.1 Reforma má dvě části: první se týká struktury trhu, druhá se zaměřuje na otázky související s transparentností. Bylo jasně řečeno, že hlavním smyslem návrhu je zajistit, aby všechny obchody byly regulované a zcela transparentní.

3.2 Rozhodujícím bodem tohoto právního předpisu je zavedení nezávislého investičního poradenství. EHSV se domnívá, že právní úprava nezávislého investičního poradenství je provedena dobře. Na základě těchto nových pravidel budou muset zprostředkovatelé střadatelům upřesnit, jaký druh poradenství se chystají poskytovat, zda bude nezávislé či nikoli, jaké budou jeho vlastnosti a mnoho dalších informací.

3.3 Tento návrh umožňuje všem investorům získat nezávisle na jejich ekonomických prostředcích poradenství vhodné pro jejich profil. S tímto ustanovením může EHSV jedněm souhlasit.

3.4 Přijatá zásada transparentnosti tak klientům umožňuje dozvědět se, pro koho poradce pracuje, což vede k harmonizaci stávajících rozdílů existujících v členských státech a zvyšuje transparentnost, zlepšuje řádné chování zapojených obchodníků a v důsledku tedy i posiluje ochranu spotřebitelů.

3.5 Směrnice kromě toho umožňuje, aby stávající sítě poradců (nezávislých i závislých), s výjimkou specifické činnosti správy portfolia, koexistovaly, avšak ukládá jim povinnost oznámit, jaké jsou povahy. EHSV tento návrh vítá z hlediska ochrany jak hospodářské soutěže, tak investorů, protože směrnice dává klientům možnost vybrat si, jakým podmínkám služby dávají v oblasti poradenství přednost.

3.6 Dokument Komise obecně chrání klienty a otevírá možnost pro poctivé soužití subjektů finančního poradenství, od bank přes sítě finanční podpory až po placené poradce.

3.7 EHSV doporučuje zpřesnit definici poradenství a stanovit, že by mělo být poskytnuto ke každé (i všeobecné) investiční službě. Podle EHSV by stanovení, že by ho měli poskytovat pouze odborníci z odvětví, mohlo zajistit další posílení zásady ochrany investorů.

3.8 Je vhodné upřesnit, že poradenství znamená doporučení produktu přiměřeného pro profil klienta, a v přiměřenosti tohoto doporučení spočívá shora zmíněné řádné chování. Podle EHSV má tedy tento návrh také dopad z hlediska „vzdělávacího“, bez ohledu na organizační model. Řádné chování nezávisí (přínejméně ne zcela) na tom, zda má doporučení podobu vertikální integrace nebo integrace více značek, anebo služby pouze za poplatek či makléřské služby. Množství produktů, ať je to jeden, deset nebo třicet, není zárukou, že doporučení poskytnuté klientovi je správné.

3.9 Návrh ponechává téměř beze změny kritérium autokategorizace klientů zavedené původní směrnicí MiFID (zprostředkovatelé klasifikují své neprofesionální klienty podle jimi samými uváděných znalostí a zkušeností v oblasti investic). ESMA poskytuje seznam pokynů pro sestavení dotazníku, který se předkládá klientům k vyplnění. Jsou přesně určeny různé kategorie klientů, kteří se dělí na neprofesionální, profesionální a způsobilé protistrany.

3.10 EHSV oceňuje provedené zlepšení, protože se domnívá, že zprostředkovatelé jsou nyní postaveni do situace, kdy mohou účinně klasifikovat klienty, avšak zároveň to znamená, že směrnice trhu neposkytuje vhodné nástroje na ochranu klientů na každé úrovni.

3.11 Systém bude mít předpoklady ke vzdělávání klientů přímo v terénu zaměstnanci, kteří budou odpovídajícím způsobem proškoleni. EHSV nicméně považuje za poněkud ambiciózní úvahu, že by neprofesionální klient mohl pravdivě a správně popsat své finanční dovednosti, vezme-li se v úvahu nedostatečné finanční vzdělávání a zpoždění, se kterým byly programy finančního vzdělávání naplánovány na evropské úrovni. Výbor proto doporučuje přezkoumat postupy stanovené směrnicí a případně zvážit zapojení externího subjektu za účelem podpory „vzdělávání“ klientů.

3.12 Směrnice zavádí nový model odměňování nezávislého poradce. Nezávislé poradenství bude platit přímo klient, zatímco závislé poradenství nikoli.

3.13 Výbor se domnívá, že tento nový model odměňování zkvalitní nabízenou službu, poskytne novou ochranu a bude moci zajistit poctivost odborníků. EHSV v tomto ohledu doporučuje rozlišovat mezi „poradenstvím“ a „prodejem“.

3.14 Kromě toho lze oprávněně předpokládat, že je-li pravdivé a řádné poradenství nákladné, pak poradenství ke komplexnějším produktům bude nákladnější. EHSV se tedy zamýšlí nad tím, že by mohly být preferovány a více šířeny méně komplexní produkty, protože jsou úspornější.

3.15 Mnoho těchto nových ustanovení je zaměřeno na zajištění poctivosti a řádného chování bank, jež budou také nuceny podrobně přezkoumat své obchodní metody. EHSV tento možný vývoj vítá, protože umožňuje větší ochranu investorů. Zároveň Výbor Komisi doporučuje, aby uplatňovala politiku odpovědnosti finančních podniků spíše než klientů.

3.16 Důležitou novinku představuje také návrh zvláštního segmentu burzy pro malé a střední podniky s menším regulačním zatížením. Výbor toto specifické zahrnutí vítá, neboť to umožní tento zvláštní segment zviditelnit.

3.17 EHSV však pochybuje o způsobilosti provádět toto ustanovení. Nejde totiž o nový návrh. Již přes 20 lety jsou vyvíjeny snahy o vytvoření rozšířeného trhu pro malé a střední podniky, které ale nikdy nedospěly k jeho úspěšnému a účinnému zprovoznění. Výbor tedy navrhuje naplánovat zvláštní opatření a ustanovení, jež by umožnila jeho skutečným účinným a efektivním způsobem.

3.18 Směrnice obecně stanoví jasnější pravidla fungování pro veškerou obchodní činnost. Obchodní platformy budou muset zajistit, aby při obchodování byly všechny údaje během 15 minut volně použitelné a zveřejňované v reálném čase za cenu, kterou určí Komise podle „přiměřených obchodních podmínek“. Toto opatření by znamenalo krok vpřed v transparentnosti vytváření cen.

3.19 S postupem, jenž stanoví povinnost každé platformy využívat stanovené zprostředkovatele k přenášení údajů souvisejících s obchodováním navenek, lze souhlasit. EHSV se však domnívá, že tento návrh ukazuje na přílišnou důvěru v přirozenou výměnu informací mezi obchodníky, a navrhuje Komisi, aby stanovila jedno specifické místo, které by regulovalo kvalitu údajů přenášeny mezi jejich poskytovateli.

3.20 Pokud jde o komoditní deriváty, cílem MiFID II je zabránit bezuzdným spekulacím, což je cíl sám o sobě. Komise chce tohoto cíle dosáhnout také omezením množství smluv, které může investor uzavřít za určité časové období. EHSV již několikrát zopakoval, že dle jeho názoru nejsou spekulace pro finanční trhy nutně negativním jevem, protože zvyšují jejich likviditu a rozvíjejí je. Je zajisté zapotřebí opatření, která zamezí transakcím s vysoce spekulativní povahou, jež se odrazí v konečných cenách pro spotřebitele. Výbor mezitím doporučuje pečlivě a věcně zvážit opatření, která zabrání negativním dopadům na trh.

3.21 EHSV kromě toho zjišťuje, že nové nařízení, přestože usiluje o harmonizaci mezi zeměmi, zjevně nenavrhuje specifickou koordinaci mezi Evropou a USA. EHSV vítá zásadu harmonizace, o kterou se usiluje, ale současně navrhuje zaměřit pozornost na dodatečné náklady, které by účastníci různých trhů mohli nést kvůli rozdílným standardům platným například na trzích s deriváty.

3.22 EHSV vítá rozšíření zásady transparentnosti i na fázi před uzavřením obchodu se strukturovanými cennými papíry a produkty. Výbor však navrhuje, aby se braly v úvahu podstatné rozdíly mezi akciovým a neakciovým trhem. Transparentnost před uzavřením obchodu je důležitější pro trhy, kde obchodování probíhá na základě příkazů (jako je akciový trh), zatímco pro trhy založené na kotacích (jako jsou trhy s dluhopisy) je vhodnější transparentnost po uzavření obchodu. EHSV proto považuje za žádoucí rozlišovat mezi trhy při uplatňování zásady transparentnosti před uzavřením obchodu a po jeho uzavření.

V Bruselu dne 25. dubna 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o zadávání zakázek subjekty působícími v odvětví vodního hospodářství, energetiky, dopravy a poštovních služeb

COM(2011) 895 final – 2011/0439 (COD),

návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o zadávání veřejných zakázek

COM(2011) 896 final – 2011/0438 (COD)

a návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o udělování koncesí

COM(2011) 897 final – 2011/0437 (COD)

(2012/C 191/16)

Zpravodaj: **pan Miguel Ángel CABRA DE LUNA**

Dne 19. ledna 2012 se Evropský parlament a dne 10. února 2012 Rada, v souladu s čl. 53 odst. 1 a články 62 a 114 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodly konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o zadávání zakázek subjekty působícími v odvětví vodního hospodářství, energetiky, dopravy a poštovních služeb

COM(2011) 895 final – 2011/0439 (COD).

Dne 17. ledna 2012 se Evropský parlament a dne 10. února 2012 Rada, v souladu s čl. 53 odst. 1 a články 62 a 114 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodly konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o zadávání veřejných zakázek

COM(2011) 896 final – 2011/0438 (COD).

Dne 17. ledna 2012 se Evropský parlament a dne 10. února 2012 Rada, v souladu s čl. 53 odst. 1 a články 62 a 114 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodly konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o udělování koncesí

COM(2011) 897 final – 2011/0437 (COD).

Specializovaná sekce Jednotný trh, výroba a spotřeba, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 17. dubna 2012.

Na 480. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 25. a 26. dubna 2012 (jednání dne 26. dubna), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 179 hlasy pro, 33 hlasy byly proti a 12 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Revize směrnic o zadávání veřejných zakázek je součástí širšího rámce, jehož cílem je rozsáhlá modernizace systému zadávání zakázek v Evropské unii, a to jak v souvislosti s veřejnými zakázkami obecné povahy, tak i v souvislosti se zadáváním zakázek subjekty působícími v odvětví vodního hospodářství, energetiky, dopravy a poštovních služeb. Zároveň byl zahrnut nový návrh směrnice o udělování koncesí, které byly dosud na evropské úrovni upraveny jen částečně.

1.2 Výsledky hlasování svědčí o téměř absolutní podpoře přijetí stanoviska INT/570 k zelené knize o modernizaci politiky

EU v oblasti zadávání veřejných zakázek – Směrem k efektivnějšímu evropskému trhu veřejných zakázek, což Výbor zavazuje k tomu, aby se i v tomto stanovisku řídil týmiž zásadami a hledisky. Neznamená to však, že by na základě tohoto širokého konsenzu nemohlo nyní, kdy jsou předkládány specifické a konkrétní legislativní návrhy, docházet k vývoji těchto zásad a hledisek.

1.3 EHSV zdůrazňuje, že pro zadávání veřejných zakázek je důležité mít na zřeteli inovační hlediska, hlediska životního prostředí a sociální hlediska strategie Evropa 2020.

1.4 Konkrétně se navrhuje podpořit kvalitu a inovace v oblasti veřejných zakázek, snížit zbytečnou byrokratickou zátěž, začlenit hlediska životního prostředí a sociální hlediska (na podporu ochrany zaměstnanosti a pracovních podmínek a rovněž ve prospěch zdravotně postižených osob a jiných znevýhodněných skupin), dávat přednost uplatňování hospodářsky nejvýhodnější nabídky před uplatňováním nejnižší ceny, což by mělo být výjimkou spíše než pravidlem; všechna tato opatření jsou mimo jiné zaměřena na prosazení inteligentnější a účinnější podoby veřejných zakázek a větší profesionalizaci, zvýšení účasti malých a středních podniků včetně sociálních podniků, boj proti protekcionářství, podvodům a korupci či na podporu evropských veřejných zakázek přeshraniční povahy. EHSV s ohledem na potřebu prosazovat udržitelný rozvoj podporuje uplatňování zásady nákladů životního cyklu.

1.5 EHSV se domnívá, že zavedení společných evropských postupů zadávání zakázek zaručí vyšší transparentnost a objektivitu. V každém případě tyto návrhy poskytují jednotlivým členským státům značnou administrativní pružnost, aby mohly přizpůsobit postupy a nástroje svým specifickým situacím. Není pochyb o tom, že všechny tyto parametry ve spojení s parametry kvality a profesionality jsou prospěšné pro občany a jsou také v obecném zájmu.

1.6 Z dlouhých diskusí o službách obecného zájmu (SOZ) byl vyvozen závěr, že se nejedná o veřejné zakázky jako takové, nýbrž o služby poskytované veřejnými orgány nebo jejich jménem. EHSV potvrzuje, že veřejní zadavatelé mají naprostou volnost v tom, zda tyto služby budou provozovat celé nebo zčásti sami, či zda vyberou činnosti, které zajistí externě.

1.7 EHSV opět potvrzuje svou podporu pro udělování veřejných zakázek vyhrazených chráněným dílnám pro osoby se zdravotním postižením a sociálním podnikům, které poskytují pracovní místa dalším znevýhodněným skupinám, a to v zájmu zajištění rovných příležitostí, ve prospěch všech občanů a za účelem sociálního začlenění.

1.8 Pravidla týkající se důvěrné povahy informací uvedených v nabídkách předložených podniky musí být zpřísněna.

1.9 Technické specifikace by měly být rozšířeny tak, aby zahrnovaly výrobní a procesní parametry. To by zjednodušilo a učinilo transparentnějšími možnosti zadávajících orgánů činit důležitá rozhodnutí na poli podpory cílů udržitelnosti, včetně otázky udržitelnosti z hlediska životního prostředí, prosazování kolektivních smluv, pracovních norem, pracovních podmínek a zásady stejných odměn za stejnou práci.

1.10 V souvislosti s technickými specifikacemi považuje EHSV za velmi pozitivní také to, že je stanovena povinnost – kromě řádně odůvodněných případů – zohledňovat při vypracovávání těchto specifikací kritéria přístupnosti pro osoby s postižením a koncept pro všechny uživatele.

1.11 Pokud jde o důvody pro vyloučení, které jsou stanoveny v čl. 55 odst. 3 návrhu směrnice o zadávání veřejných zakázek, je správné, že veřejní zadavatelé mohou vyloučit z účasti na veřejné zakázce uchazeče, kteří nesplnili povinnosti

stanovené právními předpisy Unie v oblasti sociálního a pracovního práva nebo práva v oblasti životního prostředí nebo ustanoveními mezinárodního sociálního práva a mezinárodního práva v oblasti životního prostředí uvedenými v příloze XI. Zároveň by však mělo být také výslovně stanoveno, že mohou být vyloučeni i ti uchazeči, kteří nedodržují vnitrostátní právní předpisy jednotlivých členských států v oblasti sociální či právní nebo v oblasti životního prostředí a kolektivní smlouvy platné v místě, kde je práce, služba či dodávka prováděna; tato povinnost je totiž zcela zjevná. V každém případě je EHSV přesvědčen, že vyloučení na základě uvedených důvodů by mělo být povinné.

1.12 Jak již bylo uvedeno v předchozím stanovisku EHSV INT/570, bylo by zapotřebí, aby uvedený článek 57 návrhu směrnice o zadávání veřejných zakázek obsahoval výslovný požadavek, podle něhož by měli uchazeči předložit prohlášení, v němž uvedou, že „dodržují použitelná ustanovení jednotlivých členských států v oblasti pracovního začlenění zdravotně postižených osob, například zákonnou povinnost zaměstnávat určitý počet či procentní podíl zdravotně postižených osob, v zemích, kde taková zákonná povinnost existuje“. Tento požadavek by se samozřejmě neuplatnil v zemích, v nichž takováto povinnost neexistuje.

1.13 Jak již EHSV rovněž uvedl ve stanovisku INT/570, Úmluva MOP č. 94 o pracovních ustanoveních (ve veřejných zakázkách) z roku 1949 v současné době zavazuje 10 členských států EU, i když další státy, např. Irsko, uplatňují tuto úmluvu na dobrovolné bázi při zadávání veřejných zakázek. EHSV bere na vědomí zásady stanovené v úmluvě a navrhuje, aby byly členské státy vybídnuty k její ratifikaci a k uplatňování těchto zásad.

1.14 EHSV se domnívá, že je mezi kritérii výběrového řízení nadále kladen příliš velký důraz na podporu „nejnižší ceny“ nebo „nejnižších nákladů“. Toto příliš časté užívání potlačuje zavádění inovací a snahu o zvýšení kvality a o lepší poměr mezi kvalitou a cenou, což vyžaduje strategie Evropa 2020, a nemusí nutně vést ke zvýšení hodnoty. Kritérium nejnižší ceny by proto mělo být používáno pouze výjimečně a nemělo by se stát pravidlem.

1.15 EHSV se domnívá, že je třeba zpřísnit ustanovení o subdodávkách. Víceúrovňová struktura subdodavatele řetězce způsobuje problémy při prosazování kolektivních smluv, pracovních podmínek a postupů na ochranu zdraví a bezpečnosti. Veřejným orgánům by měl být poskytnut větší prostor, aby mohly ovlivňovat tyto smlouvy za účelem splnění kvalitativních, sociálních a environmentálních cílů. Veškeré podrobnosti týkající se zapojení subdodavatelů by měly být oznámeny před udělením zakázky a veřejné orgány by měly jasně stanovit odpovědnost a povinnosti, aby bylo možné účinně zakázku monitorovat a kontrolovat. Měly by být zavedeny mechanismy umožňující veřejným orgánům prověřit a zamítnout subdodavatele v případě pochybností.

1.16 EHSV je pro zachování rozlišení mezi službami typu A a službami typu B, za podmínky právní jistoty a možného rozšíření přeshraničních smluv na služby typu B. Již ve svém stanovisku INT/570 doporučil, aby Komise pravidelně přezkoumávala seznam služeb typu B, aby se posoudilo, zda by nebylo ku prospěchu věci přesunout některé služby typu B mezi služby typu A. V každém případě EHSV vyjadřuje znepokojení, pokud jde o různé zakázky na veřejné služby, jež byly dříve na seznamu služeb B a nyní byly odstraněny z přílohy XVI či z přílohy XVII návrhů; v těchto přílohách jsou uvedeny služby, na něž se bude vztahovat postup upravený články 74 až 76 a 84 až 96 návrhů. EHSV se dále domnívá, že zmínku o službách náboženských organizací a službách poskytovaných odbory, které jsou v současné době uvedeny v příloze XVI a v příloze XVII návrhů, je nutné vyškrtnout.

1.17 EHSV konstatuje, že stále existují významné pochybnosti, pokud jde o potřebnost směrnice EU o udělování koncesí, a připomíná usnesení Evropského parlamentu ze dne 25. října 2011 o modernizaci zadávání veřejných zakázek (2011/2048 (INI)), v němž tento orgán trvá na tom, že „jakýkoli návrh právního aktu týkajícího se koncesí na služby by byl opodstatněný, pouze pokud by měl za cíl napravit narušení fungování vnitřního trhu; upozorňuje, že taková narušení dosud nebyla zjištěna.“ EHSV požaduje, aby před dalším projednáním těchto návrhů bylo provedeno nové a komplexní posouzení dopadu.

1.18 EHSV se domnívá, že na služby obecného hospodářského zájmu se zpravidla vztahují zvláštní právní předpisy na úrovni vnitrostátní i na úrovni EU, které si kladou za cíl zaručit přístupnost, cenovou dostupnost a kvalitu těchto služeb a rovněž rovné zacházení a přístup pro všechny, bezpečnost a práva uživatelů, a že tyto předpisy by předložený návrh měl připomenout a zajistit. Podle Protokolu o službách obecného zájmu, který byl zaveden Lisabonskou smlouvou, musí být vnitrostátním, regionálním a místním orgánům nadále přiznán velký prostor pro uvážení při rozhodování o způsobech organizace uvedených služeb a o jejich poskytování a při definování charakteristik těchto služeb, což napomůže plnění jejich cílů obecného zájmu.

1.19 V souladu se Smlouvami a s judikaturou Soudního dvora Evropské unie mají veřejné orgány právo si zvolit, že budou veřejné zakázky provádět tzv. *in house* (vlastními silami) či ve spolupráci s jinými veřejnými orgány, za dodržování zásad transparentnosti.

1.20 EHSV podporuje zřízení vnitrostátních mechanismů dohledu v členských státech, které by byly zodpovědné za provádění a monitorování veřejných zakázek.

2. Souhrnný pohled na návrhy předložené Evropskou komisí

2.1 Orgány veřejné správy vynaloží každoročně přibližně 18 % HDP na zboží, služby a stavební díla. V současné době, kdy jsou přijímána opatření k omezení rozpočtu, je nutné, aby politika zadávání veřejných zakázek zaručila optimální využití těchto finančních prostředků, s cílem zachovat růst a vytváření pracovních míst a přispět tak ke splnění cílů strategie Evropa 2020.

2.2 Toto vypracování směrnic o zadávání veřejných zakázek je výsledkem dlouhého vývoje, který započal v roce 1971, kdy byla přijata směrnice 71/305/EHS⁽¹⁾. Z podrobného ekonomického hodnocení vyplývá, že směrnice o zadávání veřejných zakázek do značné míry splnily cíle, které si vytkly. Přesto je však zapotřebí vyvinout ještě značné úsilí k dosažení cílů týkajících se sociální udržitelnosti a udržitelnosti z hlediska životního prostředí. Není pochyb o tom, že díky těmto směrnicím se zvýšila transparentnost a úroveň dovedností a snížily se ceny, zároveň je však nutné věnovat pozornost otázkám zaměstnanosti a mzdovým a pracovním podmínkám a zamezit tak ohrožení cílů strategie Evropa 2020 v oblasti růstu a vytváření pracovních míst a také horizontálních cílů v sociální oblasti a oblasti životního prostředí, které jsou stanoveny v Lisabonské smlouvě.

2.3 EHSV rovněž upozorňuje na to, že v uvedené oblasti by mohla být provedena analýza potenciálu či významu, který by mohly mít ekonomicky závislé osoby samostatně výdělečně činné⁽²⁾.

2.4 Zainteresované subjekty žádaly o revizi směrnic o zadávání veřejných zakázek, a to ve smyslu zjednodušení předpisů, zvýšení účinnosti a efektivit směrnic a jejich lepšího přizpůsobení vývoji politických, sociálních a hospodářských podmínek.

2.5 Revize směrnic o zadávání veřejných zakázek je součástí širšího rámce, jehož cílem je rozsáhlá modernizace systému zadávání zakázek v Evropské unii, a to jak v souvislosti s veřejnými zakázkami obecné povahy, tak i v souvislosti se zadáváním zakázek subjekty působícími v odvětví vodního hospodářství, energetiky, dopravy a poštovních služeb. Reforma právních předpisů o zadávání veřejných zakázek je jednou ze dvanácti akcí stanovených ve sdělení Komise „Akt o jednotném trhu: Dvanáct nástrojů k podnícení hospodářského růstu a posílení důvěry“, které bylo přijato v dubnu 2011.

2.6 Předložen byl také nový návrh směrnice o udělování koncesí, které byly na evropské úrovni v rámci sekundárního práva zatím upraveny pouze částečně. Tento návrh se však setkal s jednoznačným nesouhlasem ze strany různých organizací zastupujících podniky i odbory a ze strany různých politických subjektů, jako orgánů veřejné správy; pochybnosti vzbuzuje to, zda by tento návrh mohl přinést větší právní jistotu a zda řádně respektuje roli orgánů veřejné správy, která rozhoduje v souladu se svými zvláštními pravomocemi, které jí udělují Smlouvy.

2.7 V souvislosti se zadáváním veřejných zakázek i udělováním koncesí by EHSV obecně uvedl, že vítá, že Komise vzala v úvahu zvláštní povahu sociálních služeb a navrhla zjednodušený postup. Neexistuje však dosud jasné vymezení „zadávání veřejných zakázek“ a „udělování koncesí“ vůči dalším způsobům plnění veřejných úkolů, zejména v sociální oblasti. EHSV proto navrhuje, aby bylo znění obou těchto směrnic doplněno vložением následujícího textu: „Postupy členských států, jež povolují poskytování služeb všem poskytovatelům, kteří splní podmínky předem stanovené zákonem bez ohledu na jejich

(1) Úř. věst. L 185, 16.8.1971, s. 5, stanovisko EHSV: Úř. věst. 63, 13.4.1965, s. 929.

(2) Úř. věst. C 18, 19.1.2011, s. 44–52.

právní formu a při dodržení zásad transparentnosti a nediskriminace, se nepovažují za koncese na služby ani za veřejné zakázky.“

3. Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru Směrem k efektivnějšímu evropskému trhu veřejných zakázek (INT/570)

3.1 Dne 27. ledna 2011 se Evropská komise v souladu s článkem 304 Smlouvy o fungování Evropské unie rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci zelené knihy o modernizaci politiky EU v oblasti zadávání veřejných zakázek – Směrem k efektivnějšímu evropskému trhu veřejných zakázek (COM(2011) 15 final).

3.2 Specializovaná sekce Jednotný trh, výroba a spotřeba, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 23. června 2011.

3.3 Na plenárním zasedání, které se konalo dne 13. července 2011, přijal Evropský hospodářský a sociální výbor své stanovisko INT/570 k uvedené zelené knize 164 hlasy pro, 1 hlas byl proti a 4 členové se zdrželi hlasování.

3.4 Výsledky hlasování svědčí o téměř absolutní podpoře přijetí uvedeného stanoviska, což Výbor zavazuje k tomu, aby se i v dalším svém stanovisku, jehož vypracování se požaduje, řídil týmiž zásadami a hledisky. Důvodem je jednak skutečnost, že nenastaly žádné nové okolnosti, které by ospravedlnily změnu postoje, a jednak snaha i nadále zachovat stejnou většinovou podporu a smysl pro spolupráci ve veřejném zájmu, které vedly Evropský hospodářský a sociální výbor ke shodě v otázce předchozího stanoviska. Neznamená to však, že by na základě tohoto širokého konsenzu nemohlo nyní, kdy jsou předkládány specifické a konkrétní legislativní návrhy, docházet k vývoji těchto zásad a hledisek.

3.5 Ve zmíněném stanovisku INT/570 již EHSV vyjádřil, že vítá diskusi, kterou Komise zahájila ve své zelené knize ve snaze prosadit modernizaci politiky EU v oblasti veřejných zakázek a zvýšení její účinnosti na vnitřním trhu, který bude operativnější, inovativnější a ekologičtější a který bude více zohledňovat sociální otázky.

3.6 V tomto stanovisku se dále navrhovalo podpořit kvalitu a inovace v oblasti veřejných zakázek, snížit zbytečnou byrokratickou zátěž, začlenit hlediska životního prostředí a sociální hlediska (na podporu ochrany zaměstnanosti a pracovních podmínek a rovněž ve prospěch zdravotně postižených osob a jiných znevýhodněných skupin), dávat přednost uplatňování hospodářsky nejvýhodnější nabídky před uplatňováním nejnižší ceny; všechna tato opatření jsou mimo jiné zaměřena na

prosazení inteligentnější a účinnější podoby veřejných zakázek a větší profesionalizaci, zvýšení účasti malých a středních podniků včetně sociálních podniků, boj proti protekcionářství, podvodům a korupci či na podporu evropských veřejných zakázek přeshraniční povahy.

4. Návrh směrnice o zadávání veřejných zakázek – COM(2011) 896 final – a návrh směrnice o zadávání zakázek subjekty působícími v odvětví vodního hospodářství, energetiky, dopravy a poštovních služeb – COM(2011) 895 final

4.1 Cílem navrhované reformy je zásadní modernizace stávajících opatření a nástrojů za účelem jejich lepšího přizpůsobení politickému, sociálnímu a hospodářskému vývoji. Za tímto účelem bylo uznáno za vhodné – na základě smluv Evropské unie – předložit směrnici o zadávání veřejných zakázek a vedle ní samostatnou směrnici o zadávání zakázek subjekty působícími v odvětví vodního hospodářství, energetiky, dopravy a poštovních služeb.

4.2 Reforma, kterou navrhuje Evropská komise, má dva vzájemně se doplňující cíle:

- zvýšit účinnost veřejných výdajů, aby se zajistily nejlepší možné výsledky zadávání zakázek z hlediska poměru mezi cenou a kvalitou. K tomu je zapotřebí zejména zjednodušení stávajících pravidel zadávání veřejných zakázek. Efektivnější a účinnější postupy přinesou prospěch všem hospodářským subjektům a usnadní účast malých a středních podniků a přeshraničních účastníků;
- umožnit zadavatelům, aby zadávání veřejných zakázek lépe využívali k podpoře společných cílů celé společnosti, jako jsou ochrana životního prostředí, vyšší energetická účinnost, účinnější využívání zdrojů, boj proti změně klimatu, podpora inovací, zaměstnanosti a sociálního začleňování a zajištění nejlepších možných podmínek pro poskytování vysoce kvalitních sociálních služeb.

4.3 EHSV se domnívá, že zavedení společných evropských postupů zadávání zakázek zaručí vyšší transparentnost a objektivitu a současně bude bránit vzniku protekcionářství při zadávání zakázek. V každém případě však tyto návrhy poskytují jednotlivým členským státům značnou administrativní pružnost, aby mohly přizpůsobit postupy a nástroje svým specifickým situacím. Není pochyb o tom, že všechny tyto parametry ve spojení s parametry kvality a profesionality jsou prospěšné pro občany a jsou také v obecném zájmu.

4.4 Pojem veřejnoprávního subjektu však není jasně vymezen. Je zapotřebí upřesnit tento pojem, který je obsažen v článku 2 obou návrhů směrnic (směrnice o zadávání veřejných zakázek a směrnice o zadávání zakázek subjekty působícími v odvětví vodního hospodářství, energetiky, dopravy a poštovních služeb).

4.5 Prahové hodnoty pro uplatnění obou směrnic, které jsou stanoveny v člancích 4 a 12, považuje EHSV za přiměřené.

4.6 V dlouhých diskusích o službách obecného zájmu (SOZ) byl vyvozen závěr, že se nejedná o veřejné zakázky jako takové, nýbrž o služby poskytované veřejnými orgány nebo jejich jménem. EHSV potvrzuje, že veřejní zadavatelé mají naprostou volnost v tom, zda tyto služby budou provozovat celé nebo zčásti sami, či zda vyberou činnosti, které zajistí externě. Je rovněž nezbytné zohlednit systémy členských států, jež se řídí zásadami rovného zacházení, nediskriminace a transparentnosti zakotvenými v primárním právu EU a jež obsahují obecný nárok na poskytování služeb. Na samotné služby obecného zájmu⁽³⁾ by se tedy v zásadě směrnice vztahovat neměla, ale každé zajištění činností externě nebo zadání zakázky veřejným zadavatelem či jeho jménem v souvislosti s těmito činnostmi by směrnici podléhat mělo.

Článek 14 a Protokol č. 26 o službách obecného zájmu Smlouvy o fungování Evropské unie uznávají zvláštní povahu a důležitost veřejných služeb a široké pravomoci, které mají celostátní, regionální a místní orgány při rozhodování o tom, jak budou tyto služby poskytovány, zadávány a organizovány. Týká se to i poskytování služeb vlastními silami a prostřednictvím spolupráce v rámci veřejného sektoru. Prvořadý význam má zajišťování vysoké kvality, bezpečnosti, cenové dostupnosti a rovného zacházení a podpora všeobecného přístupu a práv uživatelů. Tyto zásady je třeba uplatňovat ve všech návrzích směrnic souvisejících se zadáváním veřejných zakázek.

4.7 Směrnice nesmí diktovat, co by veřejný zadavatel měl nebo neměl zadávat jako veřejnou zakázku či zajišťovat externě; stanoví pouze postupy takového zadávání a externího zajištění činností. EHSV je přesvědčen, že tato svoboda nesmí být omezena. V každém případě je však nutné postupovat transparentním a přiměřeným způsobem, aby nedocházelo ke zneužití či podvodnému jednání.

4.8 V souladu se Smlouvami a s judikaturou Evropského soudního dvora mají veřejné orgány právo si zvolit, že budou veřejné zakázky provádět tzv. *in house* (vlastními silami) či ve spolupráci s jinými veřejnými orgány, za dodržování zásad transparentnosti.

4.9 Obecná pravidla ohledně hospodářských subjektů, která jsou obsažena v člancích 16 a 30 obou návrhů směrnic, jsou vhodná, neboť podporují účast malých a středních podniků, které v každém případě musí dodržovat sociální a environmentální normy.

4.10 EHSV znovu potvrzuje podporu, kterou vyjádřil ve svém stanovisku INT/570 udělování zakázek vyhrazených chráněným dílnám pro osoby se zdravotním postižením, pro zajištění rovných příležitostí všem občanům a pro účely sociálního začlenění. EHSV konstatuje, že články 17 a 31 návrhů rozšířily

rozsah stanovený v bodu odůvodnění 28 a v článku 19 směrnice 2004/18/ES a zahrnuje i znevýhodněné osoby. V souvislosti s tím EHSV navrhuje, aby byly oba aspekty v návrzích odděleny následujícím způsobem: „Členské státy mohou vyhradit právo na účast v zadávacím řízení:

- a) chráněným dílnám nebo mohou vyhradit plnění zakázek v rámci programů chráněného zaměstnání, pokud je většina dotčených pracovníků osobami se zdravotním postižením, které z důvodu povahy či závažnosti svého postižení nemohou vykonávat profesionální činnost za normálních podmínek nebo nemohou snadno nalézt pracovní místo v rámci běžného trhu,
- b) sociálním podnikům nebo programům, jejichž hlavním cílem je sociální a profesní začlenění znevýhodněných osob, pokud více než 30 % zaměstnanců těchto hospodářských subjektů nebo programů jsou osoby s postižením nebo osoby znevýhodněné. Výzva k účasti v soutěži odkazuje na toto ustanovení.“

Podle názoru EHSV by navíc měla Komise výslovně stanovit povinné zadávání určitého počtu či procentního podílu takovýchto zakázek v těch členských státech, v nichž by toto opatření bylo ospravedlněno určitými okolnostmi, například existencí významného počtu zdravotně postižených osob, které by mohly pracovat, avšak jsou i nadále neaktivní.

4.11 V každém případě se EHSV domnívá, že pro účely vyhrazení určitých zakázek by měla být do textu návrhů vložena zmínka, že uvedeným chráněným dílnám a hospodářským subjektům, jejichž hlavním cílem je sociální a pracovní začlenění zdravotně postižených či znevýhodněných pracovníků, „je třeba poskytnout podporu se zajištěním většinové účasti neziskových organizací“, s cílem důrazněji odůvodnit uvedený přednostní přístup i podporu poskytovanou správními orgány.

4.12 Pravidla týkající se důvěrné povahy informací uvedených v nabídkách předložených podniky, obsažená v člancích 18 a 32 návrhů, by měla být zpřísněna, zejména v případech, kdy dochází k uplatnění soutěžního dialogu. EHSV považuje za zásadní, aby veřejní zadavatelé nešířili informace poskytnuté hospodářskými subjekty, které jsou označeny jako důvěrné, současně se však domnívá, že by neměli šířit ani ostatní poskytnuté informace, nemají-li k tomu řádný důvod. Stejně tak by veřejní zadavatelé neměli tyto informace o hospodářských subjektech používat ani v jiných zadávacích řízeních.

4.13 Úprava výběrového řízení s vyjednáváním, která je uvedena v článku 27 návrhu směrnice o zadávání veřejných zakázek, není příliš jasná; hrozí nebezpečí, že pod záminkou tohoto vyjednávání by mohlo docházet k jiným, nežádoucím praktikám. Bylo by tedy vhodnější, kdyby byl tento postup z návrhu směrnice odstraněn, nebo v případě, že by to nebylo možné, aby byla alespoň stanovena jasná omezující kritéria pro používání tohoto postupu, s cílem předejít jakémukoliv zneužívání.

⁽³⁾ Viz články 14 a 106 SFEU a Protokol č. 26.

4.14 Ve všech výběrových řízeních, zvláště pak v soutěžním dialogu, musí být za všech okolností chráněno duševní vlastnictví jednotlivých uchazečů.

4.15 EHSV má za to, že s ohledem na složitou povahu a dlouhé trvání, jimiž se obvykle vyznačuje soutěžní dialog, který je upraven v článku 28 návrhu směrnice o zadávání veřejných zakázek, by mělo být použití tohoto řízení omezeno pouze na případy, v nichž je skutečně vhodné, tedy – jak uvádí článek 29 stávající směrnice 2004/18/ES – v případě zvláště složitých zakázek, pokud se veřejný zadavatel domnívá, že použití otevřeného nebo omezeného řízení mu nedovolí zadat zakázku; za zvážení by rovněž stála možnost zkrátit lhůty pro zadání zakázky, a to stanovením maximální lhůty.

4.16 EHSV souhlasí s úpravou inovačního partnerství, které je stanoveno v článcích 29 a 43 návrhů, vzhledem k tomu, že příliš striktní regulace by v důsledku znemožnila uvádět tento postup do praxe. Z téhož důvodu musí být uvedený postup pružný i ve vztahu k předpisům o státních podporách.

4.17 Při uplatňování rámcových dohod (články 31 a 45 návrhů) nesmí docházet k případům zneužití, které by se mohly projevit neoprávněným snižováním cen na úkor kvality stavebních prací, výrobků a služeb. V každém případě je však zapotřebí uznat, že budou-li rámcové dohody vhodně upraveny, mohly by rovněž podpořit plnění cílů týkajících se udržitelnosti a zlepšení kvality, a to prostřednictvím ustanovení o zajištění bezpečnosti investic.

4.18 V rámci úpravy elektronických dražeb, která je obsažena v článcích 33 a 47 návrhů, je kladen přílišný důraz na nejnižší cenu. Obecné užívání tohoto kritéria je v rozporu s návrhy, které EHSV v tomto ohledu předložil jak v tomto stanovisku, tak i v předchozím stanovisku INT/570. Mohlo by to navíc vážně poškodit evropské podniky ve vztahu k podnikům ze třetích zemí, které mají mnohem nižší náklady. Proto by se mělo tohoto kritéria užívat s nezbytnou obezřetností.

4.19 Jak již bylo uvedeno ve stanovisku INT/570, technické specifikace by měly být rozšířeny tak, aby zahrnovaly výrobní a procesní parametry. To by zjednodušilo a učinilo transparentnějšími možnosti zadávajících orgánů činit důležitá rozhodnutí na poli podpory cílů udržitelnosti, včetně otázky udržitelnosti z hlediska životního prostředí, prosazování kolektivních smluv, pracovních norem, pracovních podmínek a zásady stejných odměn za stejnou práci. Otázka zelené elektřiny je jasným příkladem toho, jak a proč by měly být výše uvedené výrobní parametry zahrnuty do technických specifikací, a nejenom do podmínek plnění (viz rozhodnutí ze dne 4. prosince 2003, EVN – Wienstrom, C-448/01, strana I-14527).

4.20 V souvislosti s technickými specifikacemi považuje EHSV za velmi pozitivní také to, že v čl. 40 odst. 1 a v čl. 54 odst. 1 návrhů je stanovena povinnost – kromě řádně odůvodněných případů – zohledňovat při vypracovávání těchto specifikací kritéria přístupnosti pro osoby s postižením a koncept pro všechny uživatele. Slovní spojení „kromě řádně odůvodněných případů“ nahrazuje výraz „vždy, kdy je to možné“ používaný ve směrnici 2004/18/ES, z čehož EHSV vyrozuměl, že se nyní správně klade větší důraz na povinný

charakter a potřebu toho, aby technické specifikace zohledňovaly kritéria přístupnosti a konceptu pro všechny. Pro posílení tohoto povinného charakteru by se podle EHSV mělo stanovit také to, že i tyto odůvodněné případy musí být výjimkou, a proto EHSV pro články 40 a 54 návrhů doporučuje následující formulaci: „kromě výjimečných, řádně odůvodněných případů“.

4.21 Pokud jde o štítky uvedené v článcích 41 a 55 návrhů a v bodech odůvodnění 28 a 36, které na uvedené články odkazují, jejich právní úprava je poněkud rozporná, neboť v bodech odůvodnění 28 a 36 je uvedeno: „Veřejní zadavatelé, kteří chtějí nakupovat stavební práce, dodávky nebo služby s konkrétními environmentálními, sociálními nebo jinými vlastnostmi(...)“, v následujícím výčtu zúčastněných stran jsou však zmíněny pouze environmentální organizace, nikoliv však již organizace sociální; tuto skutečnost je tedy třeba napravit a uvedené organizace do výčtu doplnit. Totéž doplnění by mělo být provedeno i ve znění čl. 41 odst. 1 písm. c) a čl. 55 odst. 1 písm. c), v nichž jsou sociální organizace rovněž vynechány.

4.22 Do textu článků 41 a 55 návrhů by měl být vložen nový odstavec, v němž by se s přihlédnutím ke zvláštním charakteristikám a k cíli, který by měl být dosažen regulací uvedených štítků, uvádělo toto: „veřejní zadavatelé mohou požadovat či kladně hodnotit štítky, jimiž bude prokázáno splnění průřezových zadávacích kritérií sociálního či environmentálního charakteru, aniž by se tato kritéria musela týkat přímo předmětu zakázky“.

4.23 Pokud jde o varianty stanovené v článcích 43 a 58 návrhů, EHSV se domnívá, že namísto toho, aby byly tyto varianty povoleny pouze v případě jejich výslovného stanovení, by bylo vhodnější předložení variant v nabídkách povolit, ledaže by byly výslovně zakázány, což umožní zvýšit propagaci a zlepšit inovační přístup v rámci výběrových řízení.

4.24 Jak bylo uvedeno ve stanovisku INT/570, EHSV je zastáncem rovných podmínek v oblasti veřejných zakázek, tak aby malé a střední podniky mohly získat spravedlivý díl veřejných zakázek, avšak je proti opatřením zaměřeným na pozitivní diskriminaci malých a středních podniků, mimo jiné proto, že by mohla vést k podvodnému a potažmo korupčnímu jednání. Pokud je to však v praxi možné, je podporována možnost rozdělování zakázek na části, která je stanovena v článcích 44 a 59 návrhů, čímž se zviditelní příležitosti pro malé a střední podniky a zvýší se jejich přístupnost.

4.25 V souvislosti s rozdělováním zakázek na části je však zapotřebí stanovit jasné právní předpisy, aby bylo zaručeno, že všichni dodavatelé jednotlivých částí zakázky budou dodržovat sociální a environmentální předpisy a že mezi podniky nebude docházet k nerovné hospodářské soutěži. EHSV se domnívá, že povinnost veřejných zadavatelů odůvodnit své rozhodnutí, že nerozdělí zakázky na části, není praktické a je v rozporu se zásadou zjednodušování zadávacích řízení. Stejně tak je EHSV

toho názoru, že omezení počtu částí, které mohou být nabídnuty či zadány, je upraveno zbytečně složitým způsobem a mělo by být z návrhu raději vpuštěno.

4.26 Pokud jde o důvody pro vyloučení, které jsou stanoveny v čl. 55 odst. 3 návrhu směrnice o zadávání veřejných zakázek, je správné, že veřejní zadavatelé mohou vyloučit z účasti na veřejné zakázce uchazeče, kteří nesplnili povinnosti stanovené právními předpisy Unie v oblasti sociálního a pracovního práva nebo práva v oblasti životního prostředí nebo ustanoveními mezinárodního sociálního práva a mezinárodního práva v oblasti životního prostředí uvedenými v příloze XI. Zároveň by však mělo být také výslovně stanoveno, že mohou být vyloučeni i ti uchazeči, kteří nedodržují vnitrostátní právní předpisy jednotlivých členských států v oblasti sociální či právní nebo v oblasti životního prostředí a kolektivní smlouvy platné v místě, kde je práce, služba či dodávka prováděna; tato povinnost je totiž zcela zjevná. V každém případě je EHSV přesvědčen, že vyloučení na základě uvedených důvodů by měla být povinná.

4.27 V opačném případě by totiž byly uvedené povinnosti, jejichž nesplnění by mohlo vést k vyloučení, omezeny pouze na určitá velmi obecná a nekonkrétní měřítká, která se uvádějí ve zmíněných ustanoveních přílohy XI návrhu nebo přímo v právních předpisech Unie.

4.28 Jak již EHSV uvedl ve stanovisku INT/570, Úmluva MOP č. 94 o pracovních ustanoveních (ve veřejných zakázkách) v současné době zavazuje 10 členských států, i když další státy, např. Irsko, uplatňují tuto úmluvu na dobrovolné bázi při zadávání veřejných zakázek. EHSV bere na vědomí zásady stanovené v úmluvě a navrhuje, aby byly členské státy vybídnuty k její ratifikaci a k uplatňování těchto zásad.

4.29 Aby bylo možno ověřit splnění povinností v sociální oblasti a v oblasti životního prostředí, bylo by vhodné, aby byl v čl. 57 odst. 1 návrhu směrnice o zadávání veřejných zakázek uveden požadavek, podle něhož by měli zájemci předložit prohlášení, že splnili uvedené povinnosti v sociální oblasti a v oblasti životního prostředí, což by bylo považováno za předběžný důkaz splnění těchto povinností a umožnilo by podnikům (zejména pak malým a středním podnikům) splnění uvedených požadavků, aniž by byla zvyšována jejich administrativní zátěž.

4.30 Jak již bylo uvedeno v předchozím stanovisku EHSV INT/570, pro tyto účely by bylo zapotřebí, aby uvedený článek 57 návrhu směrnice o zadávání veřejných zakázek obsahoval výslovný požadavek, podle něhož by měli uchazeči předložit prohlášení, v němž uvedou, že „dodržují použitelná ustanovení jednotlivých členských států v oblasti pracovního začlenění zdravotně postižených osob, například zákonnou povinnost zaměstnávat určitý počet či procentní podíl zdravotně postižených osob, v zemích, kde taková zákonná povinnost existuje“. Tento požadavek by se samozřejmě neuplatnil v zemích, v nichž takováto povinnost neexistuje.

4.31 Jak bylo rovněž uvedeno ve zmíněném stanovisku, pokud by orgány veřejné správy zadávaly zakázky subjektům, které nedodržují platné právní předpisy, neslučovalo by se to s evropskou a vnitrostátní právní úpravou. Vedlo by to také k diskriminačnímu a nespravedlivému zacházení s podniky, které tyto zákonné povinnosti plní; podniky, které tyto povinnosti neplní, by byly svévole zvyhodňovány, což by mohlo vést dokonce i k nekalé hospodářské soutěži ze strany podniků, které předpisy nedodržují, vůči podnikům, které je skutečně dodržují.

4.32 Podle názoru EHSV je správné, že kritéria výběru hospodářsky nejvýhodnější nabídky jsou i nadále vázána na předmět zakázky; domnívá se však, že tato souvislost by měla být poněkud volnější v tom smyslu, aby bylo možné účinněji zohlednit také sociální a environmentální aspekty, která podporuje strategie Evropa 2020, a závazky týkající se širšího udržitelného růstu.

4.33 EHSV se domnívá, že v obou návrzích směrnic (články 66 a 76) je mezi kritérii výběrového řízení nadále kladen příliš velký důraz na podporu „nejnižší ceny“ nebo „nejnižších nákladů“. V našem předchozím stanovisku jsme již uvedli, že toto příliš časté užívání potlačuje zavádění inovací a snahu o zvýšení kvality a o lepší poměr mezi kvalitou a cenou, což vyžaduje strategie Evropa 2020, a nemusí nutně vést ke zvýšení hodnoty. Kritérium nejnižší ceny by proto mělo být používáno pouze výjimečně a nemělo by se stát pravidlem.

4.34 Větší pozornost by měla být naopak věnována kritériu „hospodářsky nejvýhodnější nabídky“, které umožní hodnotit udržitelnost nejvýhodnější nabídky jak z pohledu ekonomického, tak i s ohledem na environmentální a sociální stránky; lze tak dosáhnout toho, aby způsob, kterým zadávací kritéria zohledňují uvedené aspekty, nebyl restriktivní, nýbrž volný a kreativní, neboť se klade silnější důraz na souvislost mezi uvedenými hledisky a předmětem zakázky a současně se nabízí možnost váženého hodnocení ve vztahu k ostatním kritériím.

4.35 Mezi kritérii týkajícími se předmětu zakázky, podle nichž by bylo možné určit hospodářsky nejvýhodnější nabídku, by tak mohly být konkrétně uvedeny (čl. 66 odst. 2 a čl. 76 odst. 2 návrhů) „charakteristiky související s pracovními podmínkami, jejichž cílem je ochrana zdraví pracovníků nebo podpora sociálního začlenění znevýhodněných nebo zdravotně postižených osob mezi osoby, jimž bylo provádění této zakázky uděleno“, což je sice obsaženo v bodech odůvodnění (41 a 47) návrhů směrnic o zadávání zakázek, avšak v textu těchto návrhů se dále neobjevuje.

4.36 Vhodný je rovněž pojem nákladů životního cyklu výrobku, služby nebo stavby, který je ve směrnici obsažen. Mezi tyto náklady životního cyklu, které jsou definovány v článcích 67 a 77 návrhů, by měly v každém případě patřit rovněž související sociální náklady. Metodu výpočtu nákladů životního cyklu musí poskytnout veřejný zadavatel a tato metoda musí být aplikovatelná na malé a střední podniky.

4.37 Veřejní zadavatelé musí postupovat zvláště obezřetně v případě nezvykle levných nabídek týkajících se staveb, dodávek či služeb a měli by je řádně přezkoumat. EHSV již upozornil na skutečnost, že pokud jsou ceny v rámci nabídky výrazně nižší než ceny nabízené ostatními uchazeči, veřejní zadavatelé jsou povinni žádat o vysvětlení účtované ceny. Není-li uchazeč schopen poskytnout dostatečné vysvětlení, veřejný zadavatel musí být oprávněn tuto nabídku odmítnout. EHSV souhlasí s ustanoveními čl. 69 odst. 4 a čl. 79 odst. 4 návrhů, podle nichž je zadavatel povinen zamítnout nabídku, pokud nebyly splněny povinnosti stanovené právními předpisy v oblasti sociálního a pracovního práva nebo práva v oblasti životního prostředí, zároveň se však domnívá, že by se tato ustanovení návrhů neměla omezit pouze na právní předpisy Unie či na seznam uvedený v příloze XI a XIV, ale že by měla odkazovat také na vnitrostátní právní předpisy v daných oblastech.

4.38 EHSV se domnívá, že je třeba zpřísnit ustanovení o subdodávkách. Víceúrovňová struktura subdodavatelského řetězce způsobuje problémy při prosazování kolektivních smluv, pracovních podmínek a postupů na ochranu zdraví a bezpečnosti. Veřejným orgánům by měl být poskytnut větší prostor, aby mohly ovlivňovat tyto smlouvy za účelem splnění kvalitativních, sociálních a environmentálních cílů. Veškeré podrobnosti týkající se zapojení subdodavatelů by měly být oznámeny před udělením zakázky a veřejné orgány by měly jasně stanovit odpovědnost a povinnosti, aby bylo možné účinně zakázku monitorovat a kontrolovat. Měly by být zavedeny mechanismy umožňující veřejným orgánům prověřit a zamítnout subdodavatele v případě pochybností. Právní úprava musí být navíc v souladu s předpisy o subdodávkách, neboť pokud by zadavatel přímo převáděl dlužné částky subdodavatelům, mohly by vznikat značné problémy jak mezi podniky, tak i přímo ve vztahu k zadavateli.

4.39 EHSV je pro zachování rozlišení mezi službami typu A a službami typu B, za podmínky právní jistoty a možného rozšíření přeshraničních smluv na služby typu B. Již ve svém stanovisku INT/570 doporučil, aby Komise pravidelně přezkoumávala seznam služeb typu B, aby se posoudilo, zda by nebylo ku prospěchu věci přesunout některé služby typu B mezi služby typu A. V každém případě EHSV vyjadřuje znepokojení, pokud jde o různé zakázky na veřejné služby, jež byly dříve na seznamu služeb B a nyní byly odstraněny z přílohy XVI či z přílohy XVII návrhů; v těchto přílohách jsou uvedeny služby, na něž se bude vztahovat postup upravený články 74 až 76 a 84 až 96 návrhů.

4.40 Zmínku o službách náboženských organizací a službách poskytovaných odbory, které jsou v současné době uvedeny v příloze XVI a v příloze XVII návrhů, je nutné vyškrtnout.

4.41 Nezávisle na tom Výbor vítá uplatňování zjednodušeného postupu pro sociální služby a další zvláštní služby, zvýšení prahových hodnot a větší volnost pro členské státy, pokud jde o zavádění příslušných postupů – právě v případě služeb poskytovaných jednotlivcům totiž musí použitelné procesní právo

usilovat o rovnováhu mezi zásadami hospodářské soutěže stanovenými primárním právem a požadavky sociálního práva.

4.42 Pokud jde o otázky správy, které jsou rovněž předmětem směrnice, EHSV se domnívá, že je navrhováno příliš mnoho opatření, která jsou v praxi stěží proveditelná, což by mohlo vést k tomu, že by se původní dobré záměry nakonec mohly minout účinkem.

4.43 V souvislosti s veřejným dohledem, který je stanoven v člancích 84 a 93 návrhů, a s výroční zprávou, jež je zde rovněž uvedena, považuje EHSV za důležité, aby tato výroční zpráva obsahovala také roční srovnání nabízených cen a skutečných nákladů na již provedené zakázky, jakož i roční údaje o účasti zahraničních poskytovatelů na zakázkách v Evropě oznámených veřejnými zadavateli.

4.44 EHSV vyjadřuje své znepokojení skutečností, že na podnět Evropské komise byl z platné směrnice vypuštěn článek 27, který obsahuje ustanovení o ochraně zaměstnanosti, pracovních podmínkách a ochraně životního prostředí. Články 87 a 96 návrhů sice obsahují obdobné ustanovení, to je však v tomto významném bodu mnohem méně striktní. Znění současného článku 27 by proto mělo být znovu začleněno v plném rozsahu. Mělo by se navíc vztahovat i na subdodavatele a na celý subdodavatelský řetězec.

5. Návrh směrnice o udělování koncesí – COM(2011) 897 final

5.1 Návrhem směrnice o udělování koncesí se upravují partnerské smlouvy mezi subjektem, který bývá zpravidla veřejné povahy, a podnikem, který bývá často soukromý, přičemž tento podnik přebírá provozní riziko týkající se údržby a rozvoje infrastruktur (přístavy, zásobování vodou, parkoviště, silnice s mýtnými systémy atd.) nebo poskytování služeb obecného hospodářského zájmu (energetika, zdravotnictví, distribuce a úprava vody, zpracování odpadů atd.). Návrh se vztahuje na všechny koncese, jak v oblasti stavebních prací, tak v oblasti služeb, avšak dostatečně nerozlišuje podle jejich charakteristických vlastností; zabývá se pouze koncesemi v oblasti stavebních prací a veřejných služeb obecně, ale nikoliv specificky službami veřejného zájmu, u nichž se nejedná o „zakázku“ či „nákup“, nýbrž o jakýsi druh externího zabezpečení služeb veřejného zájmu a často o dodatečný způsob financování nových činností v oblasti služeb veřejného zájmu, o nichž rozhodnou orgány veřejné správy.

5.2 EHSV konstatuje, že stále existují významné pochybnosti, pokud jde o potřebnost směrnice EU o udělování koncesí, a připomíná usnesení Evropského parlamentu ze dne 25. října 2011 o modernizaci zadávání veřejných zakázek (2011/2048 (INI)), v němž tento orgán trvá na tom, že „jakýkoli návrh

právního aktu týkajícího se koncesí na služby by byl opodstatněný, pouze pokud by měl za cíl napravit narušení fungování vnitřního trhu; upozorňuje, že taková narušení dosud nebyla zjištěna.“ EHSV požaduje, aby před dalším projednáním těchto návrhů bylo provedeno nové a komplexní posouzení dopadu. EHSV se domnívá, že judikatura Soudního dvora Evropské unie z velké míry objasnila otázky uplatňování zásad rovného zacházení, nediskriminace a transparentnosti, obsažených ve Smlouvě, na oblast udělování koncesí. Soudní dvůr uvedl, že tyto zásady jsou použitelné na udělování koncesí na všechny druhy služeb přeshraničního zájmu, a to včetně služeb obecného hospodářského zájmu.

5.3 Přestože směrnice 2004/18/ES definuje koncese jako smlouvy stejného druhu jako veřejná zakázka s tou výjimkou, že protiplnění za provedení stavebních prací nebo za poskytnutí služeb spočívá buď výhradně v právu ekonomicky využívat stavbu nebo služby, nebo v tomto právu společně s platbou, EHSV konstatuje, že koncese se od veřejných zakázek zásadně liší, neboť koncesionář musí nést značné hospodářské riziko spojené s prováděním služby, kterou má poskytovat, přičemž je vystaven výkyvům typickým pro tržní prostředí. To je charakteristické i pro určitý druh koncesí zvaných „stínové mýtné“, kdy zadavatel platí koncesionáři podle toho, jak jeho služby využívají spotřebitelé. Pravidla, která platí konkrétně pro zadávání veřejných zakázek, nelze tedy použít na udělování koncesí, a dokonce se může stát, že mohou odradit orgány veřejné správy a hospodářské subjekty od uzavírání tohoto druhu smluv.

5.4 EHSV připomíná článek 14 Smlouvy o fungování Evropské unie, který pojednává o službách obecného hospodářského zájmu a který stanoví toto: „Aniž jsou dotčeny články 4 Smlouvy o Evropské unii a články 93, 106 a 107 této smlouvy a s ohledem na místo, které zaujímají služby obecného hospodářského zájmu mezi společnými hodnotami Unie, a na jejich význam při podpoře sociální a územní soudržnosti, pečují Unie a členské státy v rámci svých pravomocí a v oblasti působnosti Smluv o to, aby zejména hospodářské a finanční zásady a podmínky pro fungování těchto služeb umožňovaly naplnění jejich úkolů.“

5.5 EHSV se domnívá, že na služby obecného hospodářského zájmu se zpravidla vztahují zvláštní právní předpisy na úrovni vnitrostátní i na úrovni EU, které si kladou za cíl zaručit přístupnost, cenovou dostupnost a kvalitu těchto služeb a rovněž rovné zacházení a přístup pro všechny, bezpečnost a práva uživatelů, a že tyto předpisy by předložený návrh měl připomenout a zajistit. Podle Protokolu o službách obecného zájmu, který byl zaveden Lisabonskou smlouvou, musí být vnitrostátním, regionálním a místním orgánům nadále přiznán velký prostor pro uvážení při rozhodování o způsobech organizace uvedených služeb a o jejich poskytování a při definování

charakteristik těchto služeb, a to včetně podmínek týkajících se jejich kvality či ceny, což napomůže plnění jejich cílů obecného zájmu. Uvedené orgány musí mít rovněž možnost volně rozhodovat o kritériích pro zadání zakázky – a sice v oblasti sociální i v oblasti životního prostředí a kvality –, která považují za nejvhodnější v souvislosti s daným předmětem zakázky. V žádném případě nelze orgány veřejné správy nutit k tomu, aby proti své vůli či svému nejlepšímu vědomí přikročily k liberalizaci a externalizaci poskytování služeb obecného hospodářského zájmu. EHSV žádá, aby bylo jasně připomenuto, že se mají na podniky pověřené poskytováním služeb obecného zájmu uplatňovat normy hospodářské soutěže a jednotného trhu, v souladu s článkem 106 SFEU, tedy pokud uplatnění těchto pravidel nebrání právně nebo fakticky plnění zvláštních úkolů, které jim byly svěřeny.

5.6 Orgány veřejné správy by měly být schopny spolupracovat při plnění úkolů veřejného zájmu, které jim přísluší; pro tyto účely mají k dispozici vlastní správní, technické a jiné zdroje, aniž by musely využívat pomoci vnějších subjektů, které k nim organizačně nepřísluší. Tyto smlouvy nelze považovat za koncese, a v souladu s judikaturou Soudního dvora by tedy měly být jednoznačně vyloučeny z působnosti návrhu směrnice o udělování koncesí. Stejně tak platí, že navrhované předpisy se nemohou týkat ani určitých koncesí, které jsou uděleny podnikům vázaným na zadavatele a které jako svou hlavní činnost poskytují služby skupině, k níž samy patří, ani koncesí udělených zadavatelem společnému podniku, který je složen z více zadavatelů, mezi které tento zadavatel patří, za účelem vykonávání činností, na které se vztahuje tato směrnice (například v oblasti vodohospodářství či přístavních služeb).

5.7 V souladu se Smlouvami a s judikaturou Soudního dvora Evropské unie mají veřejné orgány právo si zvolit, že budou veřejné zakázky provádět tzv. *in house* (vlastními silami) či ve spolupráci s jinými veřejnými orgány, za dodržování zásad transparentnosti.

5.8 Na základě těchto důvodů je, pokud jde o koncese udělené přidruženému podniku, na místě zavést restriktivní právní úpravu, která zamezí tomu, aby byl tento systém užíván neoprávněně, a zajistí transparentnost postupu zadávání.

5.9 Podle příslušné judikatury Soudního dvora Evropské unie mohou závazné požadavky související s obecným zájmem v oblasti hazardních her, které vedou k zavedení opatření na ochranu veřejného pořádku a spotřebitelů ze strany členských států, ospravedlnit omezení zásad obsažených ve Smlouvě, které řídí udělování koncesí. Je proto správné vyřadit z rozsahu působnosti této směrnice koncese v oblasti hazardních her udělené provozovateli vycházející z výhradního práva přiznaného tomuto provozovateli platným vnitrostátním právním

předpisem nebo správním aktem vydaným v souladu se Smlouvou a rozhodnutími Evropského soudního dvora; toto výhradní právo by totiž znemožnilo vést ve věci koncese nabídkové řízení. Proto se EHSV domnívá, že by bylo vhodné vložit do čl. 8 odst. 5 návrhu týkajícího se výjimek z uplatňování této směrnice na určité koncese v oblasti služeb „herní aktivity spojené s peněžitým vkladem v případě hazardních her včetně loterií a sázek“.

5.10 V návrhu směrnice je třeba otázky, jako je definice koncesí, přenos rizik na soukromého provozovatele nebo úprava koncesí během jejich platnosti a jejich vypovězení, vymezit takovým způsobem, aby se nestaly překážkami pro financování a rozvoj tohoto typu zakázek, jelikož vzhledem k současným úsporným programům a omezování investic, kterými procházejí ekonomiky členských států, musí začít hrát zásadní úlohu jako způsob obnovy činnosti a tvorby pracovních míst.

V Bruselu dne 26. dubna 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

5.11 Metody, které jsou stanoveny pro účely výpočtu hodnoty koncesí, je třeba zjednodušit a zpřehlednit, aby byla zvýšena právní jistota. Přestože metoda výpočtu hodnoty koncesí na stavební práce je dobře známá a užívaná, EHSV se domnívá, že by měla být zavedena jednotná metoda, která by byla používána pro výpočet hodnoty všech druhů koncesí. V této souvislosti EHSV žádá, aby se tato metoda opírala o odhad obratu koncesionáře (bez daní) během celé doby platnosti dané koncese za současného zohlednění ceny stavebních prací a odhadované hodnoty dodávek nezbytných pro jejich odvedení v okamžiku nabídkového řízení.

5.12 Pro zpřísnění důvěrnosti informací ohledně soutěžících podniků je navrhováno, aby bylo ve směrnici stanoveno, že zadavatel nese odpovědnost za nesplnění těchto povinností.

PŘÍLOHA

ke stanovisku Evropského hospodářského a sociálního výboru

I. Následující pozměňovací návrhy byly v průběhu diskuse zamítnuty, nicméně získaly nejméně jednu čtvrtinu hlasů (čl. 39. odst. 2 jednacího řádu):

a) **Odstavec 4.21**

Nahradit následujícím textem

„Pokud jde o štítky uvedené v člancích 41 a 55 návrhu a v bodech odůvodnění 28 a 36, které na uvedené články odkazují, jejich právní úprava je poněkud rozporná, neboť v bodech odůvodnění 28 a 36 je uvedeno: „Veřejní zadavatelé, kteří chtějí nakupovat stavební práce, dodávky nebo služby s konkrétními environmentálními, sociálními nebo jinými vlastnostmi(...), v následujícím výřezu zúčastněných stran jsou však zmíněny pouze environmentální organizace, nikoliv však již organizace sociální; tuto skutečnost je tedy třeba napravit a uvedené organizace do výřezu doplnit. Totéž doplnění by mělo být provedeno i ve znění čl. 41 odst. 1 písm. c) a čl. 55 odst. 1 písm. c), v nichž jsou sociální organizace rovněž vynechány. Domníváme se, že zahrnout do směrnice možnost požadovat zvláštní štítky v oblasti životního prostředí, sociální nebo jiné, navzdory nezbytným předpokladům pro jejich používání, může znamenat významné překážky pro zadávání veřejných zakázek v podobě omezení hospodářské soutěže a další zátěže a nákladů pro podniky.“

Odůvodnění

Vyplyvá z textu pozměňovacího návrhu.

Výsledek hlasování

Hlasů pro:	77
Hlasů proti:	99
Hlasování se zdrželo:	20

b) **Odstavec 4.26**

Pozměnit

„Pokud jde o důvody pro vyloučení, které jsou stanoveny v čl. 55 odst. 3 návrhu směrnice o zadávání veřejných zakázek, je správné, že veřejní zadavatelé mohou vyloučit z účasti na veřejné zakázce uchazeče, kteří nesplnili povinnosti stanovené právními předpisy Unie v oblasti sociálního a pracovního práva nebo práva v oblasti životního prostředí nebo ustanoveními mezinárodního sociálního práva a mezinárodního práva v oblasti životního prostředí uvedenými v příloze XI. Zároveň by však mělo být také výslovně stanoveno, že mohou být vyloučeni i ti uchazeči, kteří nedodrží vnitrostátní právní předpisy jednotlivých členských států v oblasti sociální či právní nebo v oblasti životního prostředí a kolektivní smlouvy platné v místě, kde je práce, služba či dodávka prováděna; tato povinnost je totiž zcela zjevná. V každém případě je EHSV přesvědčen, že vyloučení na základě uvedených důvodů by měla být povinná.“

Odůvodnění

Shoda s vnitrostátními právními předpisy příslušných členských států v oblasti sociální či právní nebo v oblasti životního prostředí je dostatečnou zárukou spravedlivosti postupu, jelikož zahrnuje platné všeobecné kolektivní smlouvy. Formulace „kolektivní smlouvy platné v místě, kde je práce, služba či dodávka prováděna“, není jednoznačná a lze si ji vysvětlit velmi široce. Kolektivní smlouvy uzavřené mezi zaměstnavateli a zaměstnanci v jednom podniku se vztahují na tyto dva partnery a nelze je uplatňovat na externí subjekty.

Stanovisko není v tomto bodě konsistentní. V rámci sekce INT byla navržena formulace zahrnující kolektivní smlouvy v několika pozměňovacích návrzích; ta nebyla přijata pro odstavec 4.38, ale byla přijata pro odstavec 4.26 a potažmo 1.11.

Výsledek hlasování

Hlasů pro:	78
Hlasů proti:	110
Hlasování se zdrželo:	16

c) Odstavec 4.32

Upravit následujícím způsobem

„Podle názoru EHSV je správné, že kritéria výběru hospodářsky nejvýhodnější nabídky jsou i nadále vázána na předmět zakázky; domnívá se však, že tato souvislost by měla být poněkud volnější v tom smyslu, aby bylo možné účinněji zohlednit také sociální a environmentální aspekty, která podporuje strategie Evropa 2020, a závazky týkající se širšího udržitelného růstu. Pouze pokud existuje přímá souvislost s předmětem zakázky, mohou být zahrnuta také sociální a environmentální kritéria. Tak je možné přispět k dosažení cílů, které podporuje strategie Evropa 2020.“

Odůvodnění

Je nutné zachovat přímou souvislost mezi kritérii posouzení nabídky a předmětem zakázky, s cílem zaručit transparentnost a vyhnout se svévolnému jednání.

Výsledek hlasování

Hlasů pro: 78

Hlasů proti: 116

Hlasování se zdrželo: 13

d) Odstavec 4.35

Vyškrtnout

„Mezi kritérii týkajícími se předmětu zakázky, podle nichž by bylo možné určit hospodářsky nejvýhodnější nabídku, by tak mohly být konkrétně uvedeny (čl. 66 odst. 2 a čl. 76 odst. 2 návrhů) charakteristiky související s pracovními podmínkami, jejichž cílem je ochrana zdraví pracovníků nebo podpora sociálního začlenění znevýhodněných nebo zdravotně postižených osob mezi osoby, jimž bylo provádění této zakázky uděleno, což je sice obsaženo v bodech odůvodnění (41 a 47) návrhů směrnic o zadávání zakázek, avšak v textu těchto návrhů se dále neobjevuje.“

Odůvodnění

Platné předpisy v oblasti zdraví, bezpečnosti a sociálního začlenění osob se zdravotním postižením jsou pro příslušné podniky závazné, proto není na místě mít tyto aspekty za kritéria pro udělování.

Výsledek hlasování

Hlasů pro: 81

Hlasů proti: 119

Hlasování se zdrželo: 7

e) Odstavec 4.38

Nahradit následujícím textem

„EHSV se domnívá, že je třeba zpřísnit ustanovení o subdodávkách. Víceúrovňová struktura subdodavatelského řetězce způsobuje problémy při prosazování kolektivních smluv, pracovních podmínek a postupů na ochranu zdraví a bezpečnosti. Veřejným orgánům by měl být poskytnut větší prostor, aby mohly ovlivňovat tyto smlouvy za účelem splnění kvalitativních, sociálních a environmentálních cílů. Veškeré podrobnosti týkající se zapojení subdodavatelů by měly být oznámeny před udělením zakázky a veřejné orgány by měly jasně stanovit odpovědnost a povinnosti, aby bylo možné účinně zakázku monitorovat a kontrolovat. Měly by být zavedeny mechanismy umožňující veřejným orgánům prověřit a zamítnout subdodavatele v případě pochybností. Právní úprava musí být navíc v souladu s předpisy o subdodávkách, neboť pokud by zadavatel přímo převáděl dlužné částky subdodavatelům, mohly by vznikat značné problémy jak mezi podniky, tak i přímo ve vztahu k zadavatel. Právní předpisy Unie v oblasti zadávání veřejných zakázek nesmí upravovat otázky týkající se plnění smluv.“

Odůvodnění

Právní předpisy Unie v oblasti zadávání veřejných zakázek nesmí upravovat otázky týkající se plnění smluv, jelikož tím je třeba se zabývat na vnitrostátní úrovni. Navíc není úkolem právních předpisů v oblasti zadávání veřejných zakázek zavádět ustanovení týkající se subdodávek.

Výsledek hlasování

Hlasů pro:	80
Hlasů proti:	114
Hlasování se zdrželo:	21

f) Odstavec 1.15

Nahradit následujícím textem

„EHSV se domnívá, že je třeba zpřísnit ustanovení o subdodávkách. Víceúrovňová struktura subdodavatelského řetězce způsobuje problémy při prosazování kolektivních smluv, pracovních podmínek a postupů na ochranu zdraví a bezpečnosti. Veřejným orgánům by měl být poskytnut větší prostor, aby mohly ovlivňovat tyto smlouvy za účelem splnění kvalitativních, sociálních a environmentálních cílů. Veškeré podrobnosti týkající se zapojení subdodavatelů by měly být oznámeny před udělením zakázky a veřejné orgány by měly jasně stanovit odpovědnost a povinnosti, aby bylo možné účinně zakázku monitorovat a kontrolovat. Měly by být zavedeny mechanismy umožňující veřejným orgánům prověřit a zamítnout subdodavatele v případě pochybností. Právní předpisy Unie v oblasti zadávání veřejných zakázek nesmí upravovat otázky týkající se plnění smluv.“

Odůvodnění

Právní předpisy Unie v oblasti zadávání veřejných zakázek nesmí upravovat otázky týkající se plnění smluv, jelikož tím je třeba se zabývat na vnitrostátní úrovni. Navíc není úkolem právních předpisů v oblasti zadávání veřejných zakázek zavádět ustanovení týkající se subdodávek.

Výsledek hlasování

Hlasů pro:	80
Hlasů proti:	114
Hlasování se zdrželo:	21

II. Níže uvedený odstavec stanoviska specializované sekce byl změněn podle souvisejícího pozměňovacího návrhu, který plenární shromáždění přijalo, ale obdržel více než jednu čtvrtinu odevzdaných hlasů pro (čl. 54 odst. 4 jednacího řádu):

a) Odstavec 5.8

Změnit

„Na základě těchto důvodů je, pokud jde o koncese udělené přidruženému podniku, na místě zavést restriktivní právní úpravu, která zamezí tomu, aby byl tento systém užíván neoprávněně s cílem vyloučit z trhu koncese, které by měly být udělovány za plně soutěžních podmínek.“

Odůvodnění

Bude podáno ústně.

Výsledek hlasování

Hlasů pro:	126
Hlasů proti:	71
Hlasování se zdrželo:	22

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Na cestě k politice EU v oblasti trestního práva: zajištění účinného provádění politik EU prostřednictvím trestního práva

COM(2011) 573 final

(2012/C 191/17)

Zpravodaj: **pan DE LAMAZE**

Dne 20. září 2011 se Evropská komise, v souladu s článkem 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Na cestě k politice EU v oblasti trestního práva: zajištění účinného provádění politik EU prostřednictvím trestního práva

COM(2011) 573 final.

Specializovaná sekce Zaměstnanost, sociální věci, občanství, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 22. března 2012.

Na 480. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 25. a 26. dubna 2012 (jednání dne 25. dubna), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 131 hlasy pro, žádný hlas nebyl proti a 2 členové se zdrželi hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 EHSV podporuje cíl sdělení, a sice stanovit výkon pravomoci EU v trestněprávních věcech, která jí přísluší podle čl. 83 odst. 2 Smlouvy o fungování Evropské unie (SFEU), v nových harmonizovaných oblastech. EU by tak měla k dispozici účinný nástroj, pomocí něhož může zlepšit a posílit provádění svých politik, a to v návaznosti na vývoj judikatury Soudního dvora EU z roku 2005 a dvě směrnice z let 2008 a 2009, jejichž účelem bylo ustanovit environmentální trestní právo.

1.2 Sdělení Komise představuje nepochybně krok vpřed, neboť EU poprvé navrhuje stanovit politiku své činnosti v trestněprávní oblasti. EHSV se domnívá, že bude třeba ji podpořit silným politickým impulsem.

1.3 V souvislosti s výše uvedeným vývojem právních předpisů chce EHSV na úvod připomenout, že vůle bdít nad prováděním politik EU není jako taková postačujícím důvodem k použití trestního práva, neboť rozšiřování působnosti evropského trestního práva podléhá dodržování zásad subsidiarity a proporcionality.

1.4 Vzhledem k represivní a potupné povaze trestněprávní sankce by EU měla používat obvinění členského státu za určité chování jako poslední prostředek („ultima ratio“). Potíže, které mají členské státy s prováděním určité politiky EU a které ohrožují její účinnost, nesmí být samy o sobě dostatečným ospravedlněním pro použití trestního práva. K tomu je ještě třeba, aby vážně ohrožovaly zájem, který je považován za základní.

1.5 Podle EHSV návrh Komise zkraje vyžaduje, aby se lépe vymezilo to, co může zahrnovat koncepce obecného zájmu na evropské úrovni. Tato koncepce dosud v právní oblasti neexistuje, je však nezbytná k odůvodnění postihu evropských občanů trestněprávními sankcemi stanovenými na úrovni EU. Tato opatření nelze odůvodnit pouze zájmy spotřebitelů.

1.6 EHSV obecně vyzývá k prošetření způsobu, jakým by v budoucnu mohla být základní práva, včetně sociálních práv, chráněna trestněprávními sankcemi stanovenými na úrovni EU, což by v případě těchto sankcí znamenalo hledat způsob, jak je sblížit v různých členských státech. Vzhledem k tomu, že se definice obvinění a sankcí může v členských státech lišit, co se týče narušování základních práv porušováním zásady proporcionality a právní jistoty, se EHSV mj. domnívá, že harmonizace trestního práva je v takových případech nezbytná.

1.7 Rozhodnutí přijmout nová trestněprávní opatření na evropské úrovni musí být předem ospravedlněno posouzením dopadu, které bude vypracováno ve spolupráci s experty z různých členských států a bude zahrnovat zejména komparativní právní studii systémů, které jsou odpovědné za provádění daných předpisů v členských státech, a analýzu potřeby zlepšit právní stát, z níž vyplývá potřeba přijmout toto nové opatření na evropské úrovni.

1.8 Jinými slovy, v posouzení, jež je třeba provést, musí být možné zdůraznit potřebu vydat evropské trestněprávní předpisy, jež zohlední zásadu subsidiarity, nutnosti a přiměřenosti (požadavek na „ultima ratio“) trestněprávní sankce. EHSV je potěšen, že Komise navrhuje rozšířit jednání EU v trestněprávní oblasti právě v tomto duchu.

1.9 EHSV se domnívá, že účinnost trestního práva stanoveného na evropské úrovni a jeho dopad na základní práva by mělo posoudit nezávislé vědecké hodnocení, které je nepostradatelné pro předběžné posouzení dopadu.

1.10 EHSV považuje za nezbytné vyjasnit obsah politiky harmonizace v trestním právu, zejména protože jejím cílem je sblížení definice sankcí a trestných činů.

1.11 EHSV se domnívá, že minimální pravidla zavedená na úrovni EU nesmí být v rozporu s definicí kategorií trestných činů, již stanoví vnitrostátní orgány a která je mimoto spjata se soudním systémem členských států, a že podle zásady subsidiarity je třeba umožnit členským státům, aby definovaly vlastní strategie v trestněprávní oblasti.

1.12 EHSV zdůrazňuje, že postupné sblížování základních trestněprávních předpisů bude v každém případě možné provádět pouze organickým způsobem a vycházet přitom z úzké spolupráce mezi donucovacími orgány (ministerstvy spravedlnosti a prokurátory) a mezi vnitrostátními soudy. Na tuto spolupráci je třeba vyčlenit zvláštní prostředky. Prostřednictvím tohoto sblížení však nebude možné odstranit nejednotnost vnitrostátních pravidel trestního řízení, zejména co se týče konkrétní záruky v oblasti výkonu práv na obhajobu (např. práva na opravný prostředek). Procesní věci mj. nespádají do oblasti, již sdělení pokrývá. Z toho vyplývá, že v trestních řízeních a postupech různých trestněprávních systémů jsou odchylky, s nimiž evropský zákonodárce ve svých předpokladech nepočítá. Za těchto podmínek přičítá EHSV zvláštní význam tomu, aby byl budoucí evropský prokurátor pověřen – v mezích svých pravomocí – sledováním postupného sblížování vnitrostátních trestněprávních předpisů, na jejichž základě se bude muset seznámit se soudním stíháním.

1.13 EHSV se dále domnívá, že by bylo vhodné se zabývat trestní odpovědností právnických osob, kterou zatím nepřipouští všechny členské státy. Tato nerovnost před zákonem vyžaduje prioritní prozkoumání, neboť řadu rozsáhlých trestných činů v ekonomické, sociální a environmentální oblasti páchají průmyslové podniky a obchodní společnosti.

1.14 Před rozšířením působnosti evropského trestního práva je třeba prošetřit otázky jako např.:

- přednost trestního práva před všemi ostatními systémy prevence a nápravy, jako jsou např. režimy správních sankcí či daňových penále a možnost kolektivní žaloby, a rovněž před mediací;
- určení úrovně, jež je příslušná k udělení sankce, která bude stanovena na evropské úrovni, bez čehož by trestní právo bylo v mnoha právních předpisech, které nahradí, méně odrazující;
- úloha Eurojustu a budoucího evropského prokurátora.

1.15 EHSV se domnívá, že úvaha o principu rozšíření evropského trestního práva vyžaduje současně i úvahu o respektování práv na obhajobu, jež jsou mimo právní rámec, který tvoří trestní řízení, hůře zaručena. Rozšíření prostoru evropského trestního práva si tedy z důvodu efektivit, která je s ním spojena, žádá posílení práv na obhajobu, zejména v rámci Eurojustu a Europolu. Tato práva je třeba v praxi skutečně zaručit každému občanovi EU. Pouze tak splní evropské trestní právo požadavek na respektování základních práv, která jsou zakotvena ve smlouvách (čl. 67 odst. 1 a čl. 83 odst. 3 SFEU).

2. Obsah sdělení

2.1 Komise prohlašuje, že ve finančnictví, v oblasti ochrany finančních zájmů EU, ochrany eura a boje proti padělání peněz jsou trestněprávní předpisy EU nezbytné k posílení prosazování politik EU.

2.2 Vyzývá, aby se posoudilo, zda existují dobré důvody pro rozšíření těchto předpisů i na tyto oblasti: silniční doprava, ochrana údajů, celní předpisy, ochrana životního prostředí, rybářská politika a politiky vnitřního trhu (padělání, korupce, veřejné zakázky). Tento seznam není vyčerpávající.

2.3 Základem pro tento zásah ze strany EU je podle Komise čl. 83 odst. 2 SFEU, v němž je stanovena možnost stanovit minimální pravidla pro vymezení trestných činů a sankcí v oblasti, která byla předmětem harmonizačního opatření, ukáže-li se, že sblížování trestněprávních předpisů členského státu je nezbytné pro zajištění účinného provádění politiky Unie v této oblasti.

2.4 Lisabonská smlouva poskytuje právní základ, který usnadňuje přijímání směrnic v trestním právu. Tyto směrnice musí však přísně dodržovat jednak základní práva zaručená Listinou a Evropskou úmlouvou o ochraně lidských práv a základních svobod, jednak základní zásady subsidiarity a proporcionality, a trestní právo musí být podle sdělení využíváno jako poslední prostředek po vyčerpání jiných možností (ultima ratio).

2.5 Ve sdělení je vysvětleno, že podle zásady subsidiarity může EU jednat pouze v případech, že se členským státům nepodaří zajistit dodržování jejich právních předpisů, nebo pokud se mezi členskými státy v této oblasti objeví výrazné odlišnosti způsobující rozdíly v jejich provádění.

2.6 V souladu s požadavky ultima ratio Komise uvádí, že volba mezi trestněprávními sankcemi a správními postihy bude založena na důkladném posouzení dopadů. Při něm jí bude nápomocna skupina expertů, jež se bude rovněž věnovat výkladu některých základních konceptů trestního práva (účinné, přiměřené a odrazující sankce, méně závažné případy či pomoc a účastenství).

2.7 Komise hodnotí přidanou hodnotu jednání EU v oblasti trestního práva z hlediska čtyř cílů:

- podporovat volný pohyb osob a přeshraniční nákup (prostřednictvím minimálních standardů u procesních práv);
- zabránit existenci „bezpečných útočišť“;
- posilovat vzájemnou důvěru mezi soudy a spolupráci mezi donucovacími orgány;
- předcházet a trestat páchaní závažných trestných činů porušujících právo EU (životní prostředí, nezákonné zaměstnávání atp.).

2.8 Sdělení se nezabývá opatřeními, která podle čl. 83 odst. 1 SFEU mohou být přijímána pro potírání omezeného počtu mimořádně závažných trestných činů s přeshraničním rozměrem (tzv. „eurozločiny“) (1).

3. Obecné připomínky

3.1 Téma tohoto sdělení je obzvláště citlivé, neboť politika v trestněprávní oblasti spadá od počátku existence států do jejich svrchované moci a trestní předpisy ze své podstaty přímo ovlivňují osobní svobody a občanská práva.

3.2 V některých oblastech, jež jsou uvedeny v čl. 83 odst. 1 SFEU, a to zejména v boji proti obchodování s lidmi a sexuálnímu vykořisťování dětí a žen, se jednoznačně vyžaduje zásah EU v trestněprávní oblasti, EHSV si však není jist, že by se podobný požadavek vztahoval na oblasti uvedené v čl. 83 odst. 2 SFEU.

3.3 Základy evropských trestněprávních předpisů

3.3.1 Potřeba dostatečného legitimního zájmu

3.3.1.1 Inovace, jež zavádí Lisabonská smlouva, představují *acquis*, jež EHSV vítá. Usnadňuje se jím přijímání směrnic v trestněprávní oblasti a posiluje se ochrana základních práv.

3.3.1.2 Nicméně, EHSV chce již zkraje vyloučit případné nejasnosti: Na základě čl. 83 odst. 2 se nelze domnívat, že vůle zaručit provádění politik EU by sama o sobě mohla stačit k legitimnímu využívání trestního práva.

3.3.1.3 Hospodářské oživení, o němž hovoří Komise v souvislosti s rozšířením působnosti EU v trestněprávní oblasti (strana 10) a které je velmi důležitým cílem, jehož prioritu všichni jistě uznají, nemůže být samo o sobě dostatečným legitimním zájmem ospravedlňujícím využívání trestního práva. Tento cíl závisí mj. na mnoha dalších věcech, nejen na „potírání nelegální ekonomiky a finanční kriminality“, na něž se mimochodem zásah EU v trestněprávní oblasti podle Komise nemůže omezit.

(1) Terorismus, obchod s lidmi a sexuální vykořisťování žen a dětí, nedovolený obchod s drogami, nedovolený obchod se zbraněmi, praní peněz, korupce, padělání platebních prostředků, organizovaná trestná činnost.

3.3.1.4 Podle EHSV návrh Komise zkraje vyžaduje, aby se lépe vymezilo to, co může zahrnovat koncepce obecného zájmu na evropské úrovni. Tato koncepce dosud v právní oblasti neexistuje, je však nezbytná k odůvodnění postihu evropských občanů trestněprávními sankcemi stanovenými na úrovni EU. Tato opatření nelze odůvodnit pouze zájmy spotřebitelů.

3.3.1.5 EHSV obecně vyzývá k prošetření způsobu, jakým by v budoucnu mohla být základní a sociální práva chráněna trestněprávními sankcemi stanovenými na úrovni EU, což by v případě těchto sankcí znamenalo hledat způsob, jak je sblížit v různých členských státech. Vzhledem k tomu, že se definice obvinění a sankcí může v členských státech lišit, co se týče narušování základních práv porušováním zásady proporcionality a právní jistoty, se EHSV mj. domnívá, že harmonizace trestního práva je v takových případech nezbytná.

3.3.2 Metazásada subsidiarity a požadavek na „ultima ratio“

3.3.2.1 V rámci evropských trestněprávních předpisů příkládá EHSV zvláštní význam dodržování zásady subsidiarity. Tato zásada je obzvláště důležitá, neboť společenské hodnoty chráněné trestním právem jsou neodmyslitelně spjaty se sociální strukturou a vlastní identitou společností členských států. Tato identita je zakotvena v SFEU, v níž se poukazuje na to, že členské státy nemají váhat s uplatněním svých výsad a použít „záchrannou brzdu“, pokud se domnívají, že se navrhovaný právní předpis dotýká základních aspektů jejich systému soudnictví (čl. 83 odst. 3).

3.3.2.2 EHSV se domnívá, že minimální pravidla stanovená v trestněprávní oblasti na evropské úrovni nesmí být v rozporu s definicí kategorií trestných činů, již stanoví vnitrostátní orgány a která je mimoto spjata se soudním systémem členských států, a že podle zásady subsidiarity je třeba umožnit členským státům, aby definovaly vlastní strategie v trestněprávní oblasti.

3.3.2.3 EHSV zdůrazňuje, že ve sdělení se upřesňuje, že podle zásady subsidiarity je jednání EU v trestněprávní oblasti ospravedlněno, pouze pokud všechny členské státy nebo jejich velká část nemá dostatečné vlastní normativní prostředky k zajištění dodržování práva EU. Je třeba vznést otázku ohledně jednání EU v případě, že se v takové situaci ocitne jeden členský stát nebo malý počet členských států.

3.3.2.4 Evropské trestněprávní předpisy mohou narušovat lidská práva, a proto by se všechny měly zakládat mj. na základě proporcionality a zejména na požadavku na „ultima ratio“, podle něhož se musí předem prokázat, že pro dosažení kýženého cíle neexistuje jiný, méně donucovací prostředek.

3.3.2.5 Ve sdělení je zdůrazněn význam dodržování těchto zásad, což předpokládá, že se budou provádět posouzení, v nichž se vezmou v úvahu všechna možná alternativní opatření.

3.3.2.6 EHSV bere na vědomí vůli Komise provádět tyto studie. Komise prohlašuje, že „připraví plány na sběr dalších statistických údajů a důkazů, aby se mohla zabývat oblastmi, na něž se vztahují čl. 325 odst. 4 a čl. 83 odst. 2“ (odstavec 2.2.2).

3.3.2.7 V souvislosti s uplatněním požadavku na „ultima ratio“ Komise prohlašuje, že zákonodárce musí vycházet z dopadových studií obsahujících „posouzení toho, zda režimy sankcí členských států dosahují zamýšleného výsledku, či posouzení obtíž, kterým vnitrostátní orgány čelí při provádění práva EU v praxi“ (bod 2.2.1).

3.3.2.8 Je třeba uznat, že k dnešnímu dni existuje velmi málo hodnocení provádění a používání evropských právních předpisů členskými státy a rovněž velmi málo komparativních studií různých právních systémů. První úkolem tedy bude je provést. EHSV se domnívá, že pouze na základě výsledků těchto hodnocení a studií bude možné stanovit, zda je harmonizace „nezbytná“.

3.3.2.9 EHSV tvrdí, že je třeba popsat zároveň nedostatky právních systémů členských států a povahu potíží, které na úrovni EU vznikají v důsledku odlišného pojetí obvinění, sankcí a účinnosti stíhání.

3.3.2.10 EHSV se domnívá, že rovněž evropské trestní právo by mělo být předmětem nezávislého vědeckého hodnocení, jež stanoví jeho účinnost a dopad na základní práva. Pouze toto hodnocení umožní posílit skutečně účinná opatření a upustit od ostatních. To předpokládá, že členské státy zavedou specifický finanční nástroj, pomocí něhož bude možné vyčlenit z rozpočtu nezbytné finanční prostředky. Rovněž to předpokládá, že na evropské úrovni bude stanovena společná metodika s hlavními ukazateli a nástroji pro měření.

3.3.2.11 EHSV si je vědom, že úvahy o používání zásady subsidiarity v trestněprávních předpisech jsou ještě v počátcích. Judikatura teprve vzniká. EHSV v této souvislosti zdůrazňuje, že je třeba tyto úvahy prohloubit, aby bylo možné toto pojetí lépe upřesnit. Obecněji vyzývá k prohloubení úvah o zásadách, na nichž spočívají všechny evropské trestněprávní předpisy.

3.3.2.12 EHSV se domnívá, že je třeba důkladně prozkoumat důvody, které jsou ve sdělení uvedeny s cílem zdůraznit přidanou hodnotu jednání EU v trestněprávní oblasti (str. 4).

3.3.2.12.1 Zejména v souvislosti s argumentem opírajícím se o rozdíly mezi sankcemi v EU vyvstává podle EHSV otázka diskriminace mezi občany EU v oblasti základních práv. Tento

argument je však třeba relativizovat: zejména vzhledem k rozhodovací pravomoci soudce v řadě členských států, a dále protože odrazující účinek závisí především na účinnosti donucovacích orgánů.

3.3.2.12.2 EHSV zdůrazňuje, že postupné sblížení trestněprávních předpisů bude v každém případě možné provádět pouze organickým způsobem a opírat se přitom o spolupráci mezi vnitrostátními soudy, na niž je třeba vyčlenit zvláštní prostředky. Upozorňuje na to, že harmonizace, o niž se usiluje, nebude schopná zcela smazat rozdíly v trestním řízení a zejména v koncepci sporného řízení a právech na obhajobu.

3.3.2.12.3 Vzhledem k tomu, že se zásah v trestním právu jeví jako nezbytný, upozorňuje EHSV, že je třeba usilovat o harmonizaci poskytování důkazního materiálu.

3.3.2.13 EHSV by rovněž rád připomněl, že v souvislosti s požadavkem na „ultima ratio“ je nutné prozkoumat možnost preventivních prostředků, zejména prostřednictvím opatření v sociální oblasti. Tuto možnost lze účinně kombinovat s trestněprávními sankcemi.

3.3.3 Další zásady

3.3.3.1 EHSV připomíná, že podle Listiny základních práv a Úmluvy o ochraně lidských práv má zákonodárce povinnost uvádět jasná a přesná obvinění. Tato povinnost pouze odráží obecnou povinnost zaručit právní jistotu. EHSV se domnívá, že je třeba tuto povinnost rozšířit na nápomocné jednání, jako je pokus o spáchání trestného činu a pomoc při něm, které je v členských státech definováno odlišně.

3.3.3.2 Jak upozorňuje Komise, projekt harmonizace právních předpisů nesmí vést ke zvýšení úrovně sankcí použitelných v členských státech. EHSV připomíná, že podle zásady (vertikální) koherence nemají minimální tresty stanovené EU vést ke zvýšení maximálních trestů ukládaných v členském státu, neboť by toto zvýšení bylo v rozporu s právním systémem tohoto státu (čl. 67 odst. 1 SFEU). Žádá, aby se při posuzování sankce rozlišovalo mezi přísností a účinností.

3.3.3.3 Vzhledem k tomu, že se jedná o sankce stanovené EU, EHSV připomíná, že v zájmu respektování zásady horizontální koherence bude vhodné vzít rovněž v úvahu úroveň trestů, které jsou již stanovené evropskými právními předpisy.

3.4 Právní koncepty, které je třeba vyjasnit

3.4.1 Komise prokazatelně chtěla zahájit diskusi, aniž by přinejmenším definovala určité základní koncepty. Proto je sdělení v určitém směru nejasné. EHSV chápe politický dosah tohoto dokumentu, lituje však, že nelze diskutovat na stabilním

základě, který by si přál. Zdůrazňuje zejména problematičnost rozlišení mezi konceptem trestněprávních sankcí a správních postihů, které je však nezbytné, a klade si otázku, co se myslí „závažným porušením“ práva EU.

3.4.2 Činnost skupiny expertů by měla pomoci odstranit určité nejasnosti. EHSV zajistí, aby tito experti byli v souladu s tím, co bylo oznámeno, skutečně zvoleni mezi právníky, advokáty, soudci, kriminology atp.

3.5 Na která odvětví by se mělo rozšířit jednání EU v trestněprávní oblasti?

3.5.1 Ve sdělení se správně uvádí alternativy trestního práva, EHSV se však domnívá, že se z nich nevyvozují všechny důsledky. Reakce EU na kriminální chování ve finanční, sociální a ekonomické oblasti by podle něj měla zahrnovat ekonomickou možnost samu o sobě, tj. správní postihy a občansko-právní sankce (např. zákaz výkonu povolání).

3.5.2 V důsledku neexistence obecné strategie politiky v oblasti trestního práva na evropské úrovni je nemožné důrazně ospravedlnit seznam odvětví, v nichž by Komise mohla uvažovat o přijetí opatření.

3.5.3 Zásah EU by se měl podle EHSV zakládat na třech kritériích: míře závažnosti (je třeba definovat) a přeshraniční povaze trestného činu a dále na společném kritériu „míry poškození“, v závislosti na důležitosti přikládané poškozenému zájmu.

3.6 Jaká úroveň harmonizace?

3.6.1 EHSV bere na vědomí, že účelem sdělení je stanovit minimální standardy. Smlouva neumožňuje zajít dále a vylučuje úplnou harmonizaci. Minimální pravidla však mohou být ztělesněním vůle provést víceméně ambiciózní harmonizaci. EHSV považuje za důležité přesně stanovit úroveň žádoucí harmonizace v každém z daných odvětví. Evropský parlament může dodat potřebný politický impuls a zaručit demokratickou legitimitu, je proto důležité, aby se národní parlamenty na základě svých nových pravomocí začaly tímto tématem zabývat a vyjádřily se k němu, aby došlo k posílení důvěry v evropské trestní právo.

3.6.2 Harmonizace definic trestných činů a sankcí představuje i přes minimalistické pojetí obrovský objem práce, který se vždy opakuje, a EHSV se proto domnívá, že nevyhnutelně ovlivní identitu právního systému každého státu.

3.7 Právo na obhajobu

3.7.1 EHSV upozorňuje na to, že podle judikatury Evropského soudu pro lidská práva sice sankce, ať už správní nebo trestněprávní, podmiňuje odpovídající záruky pro osobu, proti níž je vedeno trestní řízení (použití článku 6 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod), ve skutečnosti se však mohou na základě typu zvolené sankce objevit rozdíly v ochraně

práv na obhajobu. EHSV se domnívá, že tato situace vyžaduje jasnou a priori definici toho, co spadá do správní a co do trestněprávní sankce.

3.7.2 EHSV podporuje vytvoření zásad pro svěření práv na obhajobu v případě správních sankcí do soudní pravomoci, aby bylo možné tato práva lépe chránit.

3.7.3 EHSV chce zdůraznit, že otázka práv na obhajobu vyvstává i v rámci spolupráce mezi soudy a donucovacími orgány (zejména Eurojustem a Europolem).

3.8 Další otázky

3.8.1 Otázka, zda přiznat právnickým osobám trestní odpovědnost, nebo jiný druh odpovědnosti

3.8.1.1 To, že některé členské státy v současnosti neuznávají trestní odpovědnost právnických osob, vytváří propast mezi účinností možných způsobů stíhání a stanoviskem příslušných soudů (trestních nebo civilních, podle mezinárodního práva soukromého, v důsledku čehož vzniká riziko výběru nejvhodnějšího soudu, tzv. „forum shopping“). Není vůbec třeba zdůrazňovat, že např. v případě rozsáhlého přeshraničního znečištění je trestní stíhání odpovědných subjektů, kterými jsou zpravidla podniky, lepším řešením než obvinění jednotlivých řídicích pracovníků těchto podniků či dokonce samotných zaměstnanců. Toto téma by se mělo dále prozkoumat, zejména co se týče otázky možnosti delegování odpovědnosti v rámci podniku, protože pokud k tomu nedojde, nebude možné zaručit rovné stíhání a tedy ani stejný odrazující účinek preventivních opatření.

3.8.1.2 Protože se harmonizace trestního práva společností setkává s potížemi, pokud jde o rozdílný výklad pojmů v členských státech, stíhání za porušení základních pravidel zajišťujících tvorbu evropských norem má výhradně správní povahu, ať už je iniciováno Komisí, členskými státy nebo nezávislými orgány. Je důležité, aby právníké osoby, které jsou předvolány před orgány, jež mají pravomoc udělovat sankce, měly záruku, že před těmito orgány mají práva na obhajobu, podobnou záruce, jež by jim byla přiznána před trestním soudem.

3.8.2 Ve sdělení jsou nadneseny další otázky:

3.8.2.1 Je třeba definovat v právních předpisech EU hrubou nedbalost?

3.8.2.2 V souladu s požadavkem zásady „nulla poena sine culpa“ se EHSV domnívá, že pokud bude v předpisech trestního práva EU definováno úmyslné jednání, budou mít v oblasti stanovení sankcí postihujících jednání z hrubé nedbalosti naproti tomu výhradní pravomoc členské státy (k diskusi).

3.8.3 Je třeba začlenit do právních předpisů EU zabavení majetku?

3.8.3.1 Nezdá se, že by v zásadě něco stálo proti zavedení trestu zabavení majetku (které je třeba odlišovat od exekuce) do evropských právních předpisů, zejména co se týče nedovoleného obchodování s omamnými látkami. Pokud by se však uvažovalo o zavedení opatření na obecné zabavení majetku, stálo by za to tuto záležitost hlouběji projednat. V mnoha právních systémech totiž takové opatření neexistuje a mohlo by vyvolat otázku přiměřenosti a nejistoty trestu.

V Bruselu dne 25. dubna 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice 2005/36/ES o uznávání odborných kvalifikací a nařízení o spolupráci prostřednictvím systému pro výměnu informací o vnitřním trhu

COM(2011) 883 final – 2011/0435 (COD)

(2012/C 191/18)

Hlavní zpravodaj: **pan METZLER**

Dne 19. ledna 2012 se Evropský parlament a dne 27. ledna 2012 Rada, v souladu s články 46 a 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodly konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice 2005/36/ES o uznávání odborných kvalifikací a nařízení [...] o spolupráci prostřednictvím systému pro výměnu informací o vnitřním trhu

COM(2011) 883 final – 2011/0435 (COD).

Předsednictvo Výboru pověřilo dne 17. ledna 2012 specializovanou sekci Zaměstnanost, sociální věci, občanství přípravou podkladů na toto téma.

Vzhledem k naléhavé povaze práce Evropský hospodářský a sociální výbor jmenoval pana METZLERA hlavním zpravodajem na 480. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 25. a 26. dubna 2012 (jednání dne 26. dubna), a přijal následující stanovisko 164 hlasy pro, 1 hlas byl proti a 3 členové se zdrželi hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Uznávání odborných kvalifikací z jiných členských států je zásadním nástrojem na zvyšování mobility občanů EU, a tím k provádění vnitřního trhu. Zvyšuje se tak konkurenceschopnost členských států, podporuje udržitelný rozvoj a snižuje nezaměstnanost. Národní hospodářství těží z různých profesních zkušeností, jež občané získávají během profesní činnosti v různých členských státech.

1.2 Potenciál občanů EU připravených přijmout zaměstnání v jiném členském státě ještě není dostatečně využíván. Důvodem pro to jsou různé překážky při uznávání odborných kvalifikací z jiných členských států. Občané EU považují stávající postupy za zdlouhavé a málo transparentní.

1.3 EHSV proto obecně vítá návrh na změnu směrnice 2005/36/ES, jež má prostřednictvím zjednodušení postupů a zvýšení transparentnosti pro občany EU odstranit uvedené problémy s uznáváním odborných kvalifikací. Návrhem směrnice se účinně podporují cíle v oblasti zvýšení mobility občanů EU, jež jsou stanoveny ve strategii Evropa 2020.

1.4 EHSV vítá evropský profesní průkaz, jež představuje vítané procesní zjednodušení. Jednotlivá ustanovení však mohou z pohledu EHSV ohrozit bezpečnost a zdraví spotřebitelů a pacientů. Zejména navržená ustanovení týkající se evropského profesního průkazu by proto měla být přepracována:

— ve směrnici je třeba stanovit obecná a zásadní kritéria a procesní předpisy pro zavedení evropského profesního průkazu;

— je třeba zabránit zneužití tištěné verze evropského profesního průkazu prostřednictvím omezení platnosti a zvláštních opatření proti padělání;

— EHSV má zásadní pochyby ohledně předpisu, podle něž je evropský profesní průkaz považován za potvrzený, pokud hostitelský členský stát o uznání evropského profesního průkazu nerozhodne. Místo nedodržení lhůty by měly být zvoleny jiné možnosti právní ochrany, např. nárok na správní rozhodnutí nebo na náhradu škody.

1.5 Vzhledem k velkému počtu evropských systémů v oblasti osobních kvalifikací se EHSV obává, že bude docházet k překrývání, platnosti více předpisů současně či dokonce k protikladům. Z tohoto důvodu je nutné vyjasnit postavení směrnice o uznávání odborných kvalifikací vůči nástrojům evropského kvalifikačního rámce a evropských norem. Dále je rovněž nutné rozsáhlé provádění evropského systému přenosu a akumulace kreditů (ECTS).

1.6 EHSV vítá rozšíření možností automatického uznávání prostřednictvím společných zásad odborné přípravy. Ve směrnici však musí být stanoveny předpoklady postupu, postup a kritéria, podle nichž Komise stanovuje společné zásady odborné přípravy. Minimální usnášedischopnost musí být zvýšena nejméně na 50 % + 1 členský stát.

2. Shrnutí dokumentu Komise

2.1 Mobilita kvalifikovaných odborníků je v Evropské unii na příliš nízké úrovni. V oblasti mobility existuje značný nevyužitý potenciál. Uznávání odborných kvalifikací je klíčem k tomu, aby se základní svobody vnitřního trhu staly pro občany EU skutečností. Mobilita se zároveň nesmí dít na úkor spotřebitelů, např. na úkor pacientů, kteří od odborníků ve zdravotnictví předpokládají odpovídající jazykové znalosti.

2.2 Modernizace směrnice by zároveň byla odpovědí na potřeby členských států, které čelí narůstajícímu nedostatku kvalifikovaných pracovníků. V tomto ohledu představuje mobilita občanů EU v rámci jednotného trhu důležitý prvek. Nedostatek pracovníků bude v budoucnu nejen přetrvávat, ale předpokládá se, že zejména ve zdravotnictví, školství a také v odvětvích vykazujících růst, jako je stavebnictví nebo služby související s podnikáním, bude ještě větší.

2.3 Navrhovaná modernizace stávajících ustanovení má následující cíle:

- zmenšit složitost postupů pomocí evropského profesního průkazu, který by ve větší míře využíval výhod již úspěšně fungujícího systému pro výměnu informací o vnitřním trhu (IMI);
- reformovat obecná pravidla pro usazení v jiném členském státě nebo pro dočasnou změnu působnosti;
- modernizovat systém automatického uznávání, a to zejména v případě zdravotních sester a ošetřovatelů, porodních asistentek, farmaceutů a architektů;
- nabídnout ve směrnici právní rámec pro částečně kvalifikované odborníky a notáře;
- vyjasnit záruky pro pacienty, kteří mají obavy z důvodu jazykových znalostí a nesprávné léčby, a lépe je vyjádřit v právním rámci;
- vytvořit právní požadavek na poskytování uživatelsky vstřícných a obsažných informací o pravidlech, jimiž se řídí uznávání kvalifikací, jež se bude opírat o komplexní zařízení elektronické správy pro celý postup uznávání;

— zahájit proces systematického posuzování a vzájemného hodnocení všech regulovaných povolání v členských státech.

3. Obecné připomínky

3.1 Ve strategii Evropa 2020 ⁽¹⁾ byl formulován cíl zjednodušit a podporovat mobilitu pracovníků v rámci Evropské unie. V Agendě pro nové dovednosti a pracovní místa: evropský příspěvek k plné zaměstnanosti ⁽²⁾ konstatovala Evropská komise, že nedostatek kvalifikovaných odborníků je překážkou udržitelného růstu. Na jedné straně existují oblasti s trvale vysokým růstem a s nedostatkem pracovních sil a na druhé straně oblasti s trvale vysokou nezaměstnaností. Pro zmírnění regionální nezaměstnanosti je tedy geografická mobilita zásadní. Jako jeden z dvanácti nástrojů na podporu růstu a důvěry uvedla Evropská komise v Aktu o jednotném trhu *Dvanáct nástrojů k podnícení hospodářského růstu a posílení důvěry – Společně pro nový růst* ⁽³⁾ rovněž mobilitu občanů. Zvýšená mobilita kvalifikované pracovní síly umožní evropskému hospodářství dosáhnout vyšší konkurenceschopnosti. V době nedostatku pracovních sil je kromě toho nutné zlepšit možnosti propojení zaměstnavatelů a kvalifikovaných pracovníků z jednotlivých členských států. EHSV proto očekává, že směrnice významnou měrou přispěje k růstu.

3.2 Stávající směrnice o uznávání odborných kvalifikací vykazuje ještě řadu nedostatků. Uznání odborné kvalifikace mohou občané EU získat různými způsoby. Je však pro ně těžké zjistit, jakých postupů jsou oprávněni využít, na jaký orgán se mohou obrátit a jaké dokumenty musejí předložit. Tyto nedostatky stávající směrnice o uznávání odborných kvalifikací jsou překážkou pro mobilitu občanů EU, a tím pro dokončení vnitřního trhu ⁽⁴⁾. Z důvodu zdlouhavých postupů uznávání kvalifikací nemají občané EU často možnost rychle reagovat na nabídku pracovního místa, neboť před přijetím musí být postup uznávání uzavřen. Uznávání odborných kvalifikací proto vyžaduje reformu správních postupů a zvýšení transparentnosti. Společné platformy se konec konců ukázaly jako neproveditelné a neúčinné. Od jejich zavedení nebyla schválena ani jedna jediná platforma.

3.3 EHSV proto vítá návrh na změnu směrnice 2005/36/ES. Zjednodušené postupy vzájemného uznávání odborných kvalifikací a zvýšení transparentnosti dále podpoří svobodu usazování se a svobodu poskytování služeb, jakož i vnitřní trh. Návrhem směrnice se podporují cíle, které Evropská komise stanovila ve strategii Evropa 2020 a v následných dokumentech.

⁽¹⁾ Viz sdělení Komise, Evropa 2020, Strategie pro inteligentní a udržitelný růst podporující začlenění, ze dne 3. března 2010, COM(2010) 2020 final.

⁽²⁾ Sdělení Komise ze dne 23. listopadu 2010, COM(2010) 682 final, odstavec 2.

⁽³⁾ Sdělení Komise Evropskému Parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů ze dne 13. dubna 2011, Akt o jednotném trhu – Dvanáct nástrojů k podnícení hospodářského růstu a posílení důvěry – Společně pro nový růst, COM(2011) 206 final.

⁽⁴⁾ Konstataování Evropské komise ve Zprávě o občanství EU za rok 2010 – Odstranit překážky pro výkon práv občanů EU, ze dne 27. října 2010, COM(2010) 603 final.

3.4 EHSV považuje zjednodušení postupů, jež se v rámci reformy plánuje, obecně za vhodný nástroj na podporu mobility občanů EU v rámci Evropské unie. Lze tak nastartovat novou dynamiku, jež po nedávných krizích nabídne více růstu, mobility a nových pracovních míst v členských státech.

3.5 Zejména mladí pracovníci mají zájem získávat odborné zkušenosti v různých členských státech. Do příslušných členských států tak přinášejí mnoho rozlišných profesních zkušeností, a tím ovlivňují výkon povolání jak v hostitelském státě, tak po návratu do jejich vlasti.

3.6 Výhody mobility převažují nad možnými nevýhodami souvisejícími s odlivem mozků. Ačkoli nebezpečí odlivu mozků nelze vyloučit, je z dosavadních zkušeností zřejmé, že k tomu dochází v podstatně nižší míře, než se čekalo, a že se občané EU po ukončení období profesní mobility z důvodu kulturních a rodinných vazeb často vracejí do své vlasti.

3.7 Při profesní mobilitě mezi jednotlivými členskými státy musí být naplňovány sociální normy. Zejména nesmí být případný dočasný migrační tlak v jednom členském státě zneužit ke snížení sociálních norem v jiném členském státě.

3.8 Evropský profesní průkaz představuje vítané procesní zjednodušení. Žadatel se může obrátit na orgány v domovském státě. Tyto orgány mohou totiž v zásadě lépe prověřit přijaté doklady než orgány jiných členských států. Dokumenty, jež byly prověřeny a zaneseny do systému pro výměnu informací o vnitřním trhu, jsou k dispozici za účelem dalších postupů. I po uznání evropského profesního průkazu hostitelským státem musí být však i nadále zaručena bezpečnost spotřebitelů a pacientů.

3.9 EHSV vítá skutečnost, že se ve směrnici věnuje pozornost systému pro výměnu informací o vnitřním trhu. V členských státech již rovněž existují struktury vnitrostátních profesních průkazů. Tyto struktury by měly být zapojeny do postupu na vydání evropského profesního průkazu, aby nedošlo ke zbytečnému nárůstu administrativní a finanční zátěže a byrokracie. Zejména by měla být prozkoumána možnost využít k vydání uznaného evropského profesního průkazu stávající vnitrostátní profesní průkazy. Směrnice musí především stanovit kritéria v rámci článku 58 (čl. 4a odst. 6) a postupy, podle nichž Komise určí povolání, jež mohou využívat evropského profesního průkazu. Totéž platí pro odpovědnost za překlady požadovaných postupů a dokumentů.

3.10 Boloňský proces a evropský rámec kvalifikací (ERK) podporují transparentnost a srovnatelnost vnitrostátních vzdělání, zejména vysokoškolského vzdělání. Ty se však nesmějí překrývat se směrnicí o uznávání odborných kvalifikací. Ve směrnici o uznávání odborných kvalifikací musí být tedy vyjasněno, že odborná kvalifikace může být uznána výlučně

v souladu s ustanoveními této směrnice nebo v souladu se specifickými směrnicemi. Uznání odborné kvalifikace nesmí být ustanoveními evropského rámce kvalifikací ani usnadněno, ani ztíženo. Totéž platí pro vztah směrnice o uznávání odborných kvalifikací vůči evropským normám.

3.11 Směrnice o uznávání odborných kvalifikací se týká výlučně uznávání odborných kvalifikací, jež byly získány v některém z členských států. Evropská komise vytyčila v Agendě pro nové dovednosti a pracovní místa: evropský příspěvek k plné zaměstnanosti (5) cíl lepší integrace migrantů do trhu práce. Tohoto cíle má být dosaženo mj. odstraňováním překážek pro zaměstnávání, jež vznikají z důvodu zamítnutí uznat schopnosti a kvalifikace. Výbor vyzývá Evropskou komisi k přijetí opatření, jež by zjednodušila uznávání odborných kvalifikací získaných v třetích zemích.

4. Konkrétní připomínky

4.1 Evropský profesní průkaz

4.1.1 EHSV vítá vytvoření evropského profesního průkazu, jak je navrhován v článku 4a až 4e. Vytvoření evropského profesního průkazu ve spojení se systémem pro výměnu informací o vnitřním trhu v mnoha případech značně usnadní a urychlí postup uznávání.

4.1.2 Čl. 4a odst. 7 umožňuje vybírat poplatky za vydání evropského profesního průkazu. Komise je v rámci postupu v souladu s článkem 58a zmocněna ke stanovování kritérií pro výpočet a rozdělení poplatků. Náklady však nesmí přesáhnout výši, jež by žadatele odradila od využití postupu.

4.1.3 EHSV má silné výhrady vůči předpisu navrženému v čl. 4d odst. 5, podle něž je evropský profesní průkaz považován za potvrzený, pokud příslušný orgán nerozhodne ve lhůtách stanovených v čl. 4d odst. 2 a 3. Příliš krátká lhůta pro přijímání rozhodnutí obnáší zpravidla jeden měsíc, při uložení vyrovnávacích opatření dva měsíce. To by mohlo příslušné orgány vést k zamítnutí uznání i tehdy, pokud by z důvodu nadměrného počtu žádostí či chybějících dodatečných informací nebyly schopny přijmout řádné rozhodnutí. Ve skutečnosti to nepovede k urychlení postupu, nýbrž k jeho zpomalení, a to z důvodu existence opravných prostředků, jichž lze proti takovému rozhodnutí využít.

4.1.4 Pokud by skutečně docházelo k mnoha případům, v nichž bude evropský profesní průkaz na základě čl. 4d odst. 5 uznán za platný, ohrožovalo by to bezpečnost a zdraví spotřebitelů a pacientů. Nelze totiž vyloučit, že evropský profesní průkaz tak bude žadateli v souladu s čl. 4d odst. 5 přiřknut neprávem. Kromě toho by bylo obtížné tyto neprávem přiznané platné evropské profesní průkazy později opět rušit.

(5) Sdělení Komise ze dne 23. listopadu 2010, COM(2010) 682 final, odstavec 2.5.

4.1.5 Za účelem vyhovění zájmu žadatele a spotřebitelů se navrhuje uplatnit odvolání dle vnitrostátního práva. Členské státy by měly být ze směrnice povinny zaručit možnost odvolání. Možnými nástroji by mohl být nárok na správní rozhodnutí a nárok na náhradu škody. Tyto nároky by měly vzniknout pouze tehdy, pokud příslušný orgán v předepsané lhůtě záměrným neplněním nerozhodne kladně nebo neuloží vyrovnávací opatření.

4.1.6 Kromě toho by měly být lhůty pro přijímání rozhodnutí zvoleny tak, aby celkový postup (přezkum žádosti v domovském státě a uznání v hostitelském státě) netrval déle než 4 měsíce. Pokud se příslušný orgán hostitelského členského státu obrátí s žádostí o informace na příslušný orgán domovského státu, neměla by být v rozporu s čl. 4d odst. 3 věta 3 lhůta uplatňována.

4.1.7 Čl. 4e odst. 5 mj. stanoví, že držitel evropského profesního průkazu jsou každé dva roky po vydání jeho průkazu podle čl. 4e odst. 5 připomínána jeho práva. Tato připomínka vede ke zvýšení administrativní zátěže, aniž by držitel průkazu přinesla dodatečný prospěch. Jednorázové poučení je běžné a dostatečné.

4.1.8 Bezchybné fungování systému pro výměnu informací o vnitřním trhu je předpokladem pro dodržení uvedených postupů a lhůt. Výkonnost tohoto systému musí být při vstupu směrnice v platnost zaručena s ohledem na očekávaný vysoký počet žádostí. Výpadek systému pro výměnu informací o vnitřním trhu lze ve zde navrhovaném systému právní ochrany řešit mnohem lépe než v případě fiktivních povolení, jež je jako nesystémové třeba odmítnout.

4.1.9 Evropský profesní průkaz by neměl existovat pouze jako složka v systému pro výměnu informací o vnitřním trhu. Žadatel by měl po uznání svého profesního průkazu obdržet jeho tištěnou verzi. Tato tištěná verze by se používala jako průkaz totožnosti v rámci právních postupů. Z tohoto důvodu musí být stanoveny minimální požadavky za účelem ochrany proti padělání.

4.1.10 Dále nesmí mít tištěná verze evropského profesního průkazu neomezenou platnost. Jinak by mohla být tato verze průkazu zneužita, ačkoliv skutečnosti poskytnuté členským státům podle pododstavce 1 čl. 56 odst. 2 nebo na základě výstražného mechanismu podle článku 56a výkon odborných činností zakazují. Tištěná verze by tedy měla po deseti letech a u povolání v oblasti zdravotnictví po pěti letech ztrácet platnost a držitelé by měli žádost podávat znovu. Platnost evropského profesního průkazu v systému pro výměnu informací o vnitřním trhu by však měla zůstat neomezena a omezená platnost tištěné verze by se na ni neměla vztahovat. Při zákazu výkonu povolání by měla být odebrána i tištěná verze průkazu.

4.2 Částečný přístup

4.2.1 Kodifikace částečného přístupu definovaná v článku 4f přebírá podmínky stanovené judikaturou Soudního dvora ve věci C-330/03. Jakékoliv omezení by bylo v rozporu s články 45 a 49 SFEU.

4.2.2 Praktická oblast působnosti částečného přístupu je minimální. Kodifikace nesmí vést k sociálnímu dumpingu.

4.3 I v případech čl. 5 odst. 1 písm. b) je nutné účinně zabránit zneužití. Za tímto účelem navrhuje EHSV vytvoření přísnějšího kontrolního mechanismu.

4.4 Pátý pododstavec čl. 7 odst. 4 přebírá ustanovení předchozí úpravy, podle níž je možno službu poskytovat, pokud příslušný orgán nereaguje. Stejně jako v čl. 4d odst. 5 mají být upřednostněny jiné formy odvolání, jejichž pomocí lze docílit rozhodnutí orgánu (viz 4.1.3 n. výše).

4.5 V článku 11 se pro oblast působnosti směrnice o uznávání odborných kvalifikací určuje pět úrovní odborné přípravy. Tyto úrovně odborné přípravy nemají žádný vztah k evropskému rámci kvalifikací (ERK) nebo k evropskému systému kreditů pro odborné vzdělávání a přípravu (ECVET). V rámci definice minimálních požadavků v hlavě III kapitole III se poukazuje na kredity ECTS. Komise by měla za účelem lepší transparentnosti pro žadatele a příslušné orgány vyvinout postup, který by umožnil zařazení těchto pěti úrovní odborné přípravy do systémů ERK, ECVET a do evropského referenčního rámce pro zajišťování kvality v oblasti odborného vzdělávání a přípravy (EQAVET, doposud EQARF) a do boloňského a kodaňského procesu a odstranil by rozdíly a překrývání.

4.6 V případě zkoušky způsobilosti podle čl. 14 odst. 1 by členské státy měly podle čl. 14 odst. 7 tuto zkoušku provádět minimálně dvakrát za rok. Tato povinnost může vést k zátěži zejména malých členských států a obecně profesních skupin, v nichž existuje pouze nepatrný počet žadatelů. Vhodnější by bylo ustanovení, podle něž by členské státy musely zajistit, že žádný žadatel nebude čekat na zkoušku způsobilosti déle než šest měsíců ode dne jejího nařízení.

4.7 Úpravou čl. 31 odst. 1 je odborná příprava zdravotních sester a ošetřovatelů odpovědných za všeobecnou péči podmíněna ukončením všeobecného školního vzdělání v trvání dvanácti let. Totéž platí v souladu s čl. 40 odst. 2 pro odbornou přípravu porodních asistentek. EHSV poukazuje na to, že to nesmí vést k vyloučení méně kvalifikovaných mladých lidí z nabídky vzdělání. Vyzývá Evropskou komisi, aby dohlédla na to, že stanovené vysoké požadavky na kvalitu budou ve vhodném poměru k profesním požadavkům.

4.8 Čl. 24 odst. 2 snižuje minimální dobu základní lékařské odborné přípravy z šesti na pět let studia, ponechává však nejméně 5 500 hodin výuky. Zkrácení minimální doby odborné přípravy na pět let vede i při zachování stejného počtu hodin na základě nutné racionalizace k omezení teoretických a praktických vědomostí. Minimální doba odborné přípravy by měla z důvodu ochrany pacientů zůstat šest let. Zubaři považují pět let a 5 000 hodin za přiměřené.

4.9 Kapitola IIIA – Automatické uznávání na základě společných zásad odborné přípravy

4.9.1 Uznávání na základě společného rámce odborné přípravy či společné závěrečné zkoušky je třeba přivítat, neboť se tím podporuje mobilita poskytovatelů služeb a současně je jednotnou úrovní odborné přípravy zajištěna kvalita služeb.

4.9.2 Komise stanovuje v postupu podle článku 58a společný soubor znalostí, dovedností a schopností a kvalifikace, jež lze získat v rámci společného rámce odborné přípravy (čl. 49a odst. 3, čl. 49b odst. 3). Nesmí při tom dojít k poklesu na nejnižší úroveň odborné přípravy v Unii. Ve směrnici musí být stanoveny předpoklady postupu, postup a kritéria, podle nichž Komise o společném souboru rozhoduje.

4.9.3 Minimální usnášenišchopnost jedné třetiny všech členských států, v nichž soubor znalostí, dovedností a schopností musí být shodný (čl. 49a odst. 2 písm. c)), je příliš nízká. Hrozí tak, že se minimální standardy ohledně délky a kvality odborné přípravy ustálí na nejmenším společném jmenovateli. Minimální

usnášenišchopnost by měl být zvýšena nejméně na 50 % + 1 členský stát. Vyloučí se tím nebezpečí tvorby většiny menšinou členských států a zajistí se přijatelnost společné zásady odborné přípravy.

4.9.4 Komise má na rozdíl od předchozího systému společných platforem v postupu dle článku 58a výlučné právo iniciativy. Právo iniciativy pro společné zásady odborné přípravy by mělo jako doposud náležet členským státům nebo profesním sdružením a organizacím, které jsou reprezentativní na vnitrostátní úrovni a na úrovni Unie.

4.9.5 Článek 55a usnadňuje uznávání placeného praktického výcviku absolvovaného v jiném členském státě domovským členským státem. EHSV vítá toto ustanovení, které podporuje mobilitu absolventů uvnitř Unie.

4.10 Dle čl. 57a odst. 4 mají všechny časové lhůty začínat od okamžiku, kdy je podána elektronická žádost u jednotného kontaktního místa. Z důvodu velmi krátkých lhůt stanovených ve směrnici (viz 4.1.3 výše) se zdá být řádné zpracování příslušnými orgány nanejvýš obtížné. EHSV však uznává nutnost souladu se směrnicí o službách.

V Bruselu dne 26. dubna 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se na období 2014 až 2020 zavádí program Práva a občanství

COM(2011) 758 final – 2011/0344 (COD)

(2012/C 191/19)

Hlavní zpravodaj: **pan BOLAND**

Dne 9. února 2012 se Rada, v souladu s článkem 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se na období 2014 až 2020 zavádí program Práva a občanství

COM(2011) 758 final – 2011/0344 (COD).

Předsednictvo Evropského hospodářského a sociálního výboru pověřilo dne 29. února 2012 přípravou podkladů na toto téma specializovanou sekci Zaměstnanost, sociální věci, občanství.

Vzhledem k naléhavé povaze práce jmenoval Evropský hospodářský a sociální výbor na 480. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 25. a 26. dubna 2012 (jednání dne 26. dubna), pana BOLANDA hlavním zpravodajem a přijal následující stanovisko 127 hlasy pro a 4 členové se zdrželi hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Evropský hospodářský a sociální výbor vítá návrh pokračovat v programu Práva a občanství a doporučuje, aby jej všechny zúčastněné strany zapojené do jeho provádění plně podpořily.

1.2 Doporučuje, aby název programu obsahoval slovo „rovnost“. To zaručí, že program ochrání práva osob zasažených diskriminací kvůli nerovnosti. Doporučuje také, aby cíle programu zahrnovaly boj proti násilí, především domácímu násilí.

1.3 Výbor doporučuje, aby program ve svých cílech důrazněji a konkrétněji prosazoval otázky rovnosti, genderové rovnosti, boje proti násilí a provádění Úmluvy OSN o právech zdravotně postižených osob.

1.4 EHSV vítá skutečnost, že byl pro tento program navržen rozpočet. Důrazně však doporučuje realistický nárůst tohoto rozpočtu na úroveň, která bude odrážet dodatečné aspekty programu.

1.5 Výbor doporučuje, aby GŘ pro spravedlnost zajistilo, že bude mít k dispozici informace potřebné k přesnému zhodnocení dopadu, a aby vytvořilo uspokojivý a objektivní soubor ukazatelů, který umožní řádnou analýzu programu.

1.6 Výbor si povšimnul převedení správy programu z GŘ pro zaměstnanost, sociální věci a sociální začleňování na GŘ pro spravedlnost. I když to bylo učiněno z dobrého důvodu, bylo by dobré si uvědomit, že by mohlo existovat riziko, pokud jde o celkovou organizaci spojenou s touto změnou. Výbor

doporučuje, aby byla provedena důkladná analýza rizika tak, aby byly minimalizovány potíže související s přechodem z GŘ pro zaměstnanost na GŘ pro spravedlnost.

1.7 Výbor doporučuje, aby byl program prováděn v celé Evropské unii způsobem, který je v souladu s Chartou základních práv.

1.8 Podle Výboru by měl být každý z prováděných programů patřičně podporován v každém z ročních plánů. V tomto smyslu Výbor doporučuje, aby byly vyčleněny finanční prostředky tak, aby nebyl žádný z programů znevýhodněn. Výbor doporučuje, aby bylo k návrhu Komise přidáno tvrzení, které zajistí, že každý roční pracovní program vhodně a spravedlivě rozdělí prostředky mezi oblasti a že bude ve všech oblastech zajištěna dostatečná úroveň financování.

1.9 Zúčastněné strany jsou navíc velmi znepokojeny tím, že byla do programu vložena oblast spotřebitelů. Obavy vyplývají převážně z toho, že by mohla nahradit stávající programy a/nebo oslabit jejich finanční podporu. I když Výbor rozumí nutnosti začlenit oblast spotřebitelů na základě skutečnosti, že spadá do odpovědnosti GŘ pro spravedlnost, důrazně doporučujeme, aby rozpočet přidělený tomuto programu nebyl jako důsledek začlenění této dodatečné oblasti omezen.

1.10 V tomto smyslu je důležité poznamenat, že programy, které mají za cíl zlepšit situaci osob postižených diskriminací, pokud jde o rovnost a lidská práva, se mnohdy zabývají případy chudoby. Výbor uznává, že existují i jiné programy, které mají za cíl bojovat s chudobou a vyloučením, ale pevně věří, že by měl tento program plně zohlednit úlohu, kterou hraje chudoba jakožto příčina diskriminace.

1.11 Existuje obava, že přísné dodržování definice občanství by mohlo vyloučit některé „osoby“, na které se odkazují cíle programu. EHSV věří, že by byla tato obava zmírněna, pokud by prováděcí programy byly zacíleny k podpoře zásad začleňování ve svých plánech. Doporučujeme, aby bylo žadatelům objasněno, že používání termínu „osoby“ v obecných cílech má za účel zajistit plné začlenění.

1.12 EHSV plně podporuje práci, kterou vykonávají stávající síť, jež podporují a řídí informační programy, které napomáhají příjemcům grantů a tvůrcům politik na vnitrostátní a unijní úrovni. Je zásadně důležité, aby síť, které žádají o finanční podporu v rámci nového programu, nebyly znevýhodňovány tím, že budou opomíjeny jejich zkušenosti v oblasti lidských práv a rovnosti. Výbor také doufá, že bude provedeno náležité zhodnocení této činnosti tak, aby bylo pro budoucí aktivity v oblasti rovnosti a lidských práv možné se z tohoto programu poučit.

1.13 Existují všeobecné obavy z toho, že mezera mezi koncem stávajícího programu na období 2007–2013 a novým programem na období 2014–2020 poškodí celý program obecně a že se přijde o důležité poznatky. Výbor má jasno v tom, že se takové mezeře musíme vyhnout.

2. Souvislosti

2.1 Návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se na období 2014 až 2020 zavádí program Práva a občanství⁽¹⁾, předkládaný Evropskou komisí, byl přijat dne 15. listopadu 2011. Návrh popisuje změny navržené pro nový program na základě poznatků získaných prostřednictvím stávajícího programu na období 2007–2013.

2.2 Po přijetí návrhu byl Evropský hospodářský a sociální výbor požádán, aby připravil stanovisko, které bude přijato na jeho 480. plenárním zasedání ve dnech 25. a 26. dubna 2012.

2.3 Návrh vychází z ustanovení čl. 19 odst. 2, čl. 21 odst. 2, článků 114, 168, 169 a 197 Smlouvy o fungování Evropské unie.

2.4 Finanční krytí pro provádění programu Práva a občanství na období od 1. ledna 2014 do 31. prosince 2020 představuje 439 milionů eur (v běžných cenách).

2.5 Zapojit se mohou všechny země EU.

2.6 Účast třetích zemí je omezena na EHP, přístupující a kandidátské země a potenciální kandidáty. Další třetí země, především země, kterých se týká evropská politika sousedství, jej mohou také využít.

2.7 Všechny zúčastněné strany jsou toho názoru, že by nový program neměl být odkládán a že by měl být plně zprovozněn na začátku roku 2014.

3. Návrh Komise

3.1 Návrh Komise detailně popisuje rysy navrhovaného programu pro období 2014–2020.

3.2 Stanoví rámec, jehož cílem je dosáhnout zjednodušení a racionalizace programu Práva a občanství, který má být nástupcem tří stávajících programů.

3.3 Tyto tři programy jsou: a) Základní práva a občanství, b) Daphne III, c) oddíl „Boj proti diskriminaci a rozmanitost“ a „Rovnost žen a mužů“ Programu pro zaměstnanost a sociální solidaritu (PROGRESS).

3.4 Po posouzení dopadu stávajícího programu na období 2007–2013 se Komise rozhodla spojit současných šest programů do dvou. To umožní komplexní přístup k financování a účinnějšímu řízení programu.

3.4.1 Cílem tohoto programu je přispět k vytvoření prostoru, kde jsou prosazována a chráněna práva osob zakotvená ve Smlouvě o fungování Evropské unie a v Listině základních práv Evropské unie.

3.4.2 Má pět konkrétních cílů:

- zlepšit práva vyplývající z občanství Evropské unie;
- prosazovat účinné provádění zásady zákazu diskriminace na základě pohlaví, rasového nebo etnického původu, náboženského vyznání nebo víry, zdravotního postižení, věku nebo sexuální orientace, včetně rovnosti mezi ženami a muži a práv osob se zdravotním postižením a starších osob;
- zajistit vysoký stupeň ochrany osobních údajů;
- posílit dodržování práv dítěte;
- podpořit spotřebitele a podniky, aby v rámci vnitřního trhu s důvěrou obchodovali a nakupovali.

⁽¹⁾ COM(2011) 758 final – 2011/0344 (COD).

3.5 Návrh provádí podrobné hodnocení v polovině období a doporučuje vylepšení.

4. Obecné připomínky

4.1 EHSV sdílí názor Komise, že budování prostoru svobody, bezpečnosti a práva je i nadále prioritou Evropské unie. Je však také znepokojen tím, že Listina základních práv není v Evropské unii prováděna stejným způsobem.

4.2 Nový program je v zásadě zaměřen na poskytnutí finančních prostředků ve výši 439 mil. eur na období 2014–2020. Jde o mírné snížení oproti předchozímu rozpočtu a EHSV má za to, že jde o oslabení závazku Evropské unie zlepšit situaci osob, které jsou postiženy diskriminací.

4.3 Výbor je znepokojen nárůstem „extremistických tendencí“, které by mohly poškodit výkon základních lidských práv⁽²⁾; je proto důležité, aby byly k dispozici prostředky pro skupiny, které se věnují zlepšování této situace. Přestože je k dispozici rozpočet pro pokračování v této práci, Výbor má jasno v tom, že navrhovaný rozpočet představuje podporu, která je pod úrovní nutnou pro zachování kontinuity činnosti započaté v rámci předchozího programu.

4.4 Výbor je znepokojen tím, že uspořádání priorit ročních programů přijatých Komisí v souladu s článkem 8 návrhu Komise by mohlo znevýhodnit určité prvky nebo oblasti tohoto projektu. Mohlo by to být napraveno zajištěním toho, že budou všechny pracovní programy financovány na úrovni nutné pro pokračování v činnosti.

4.5 Je nutné zachovat velkou viditelnost programů tak, aby byly považovány za účinné nástroje v podpoře zákazu diskriminace ve všech příslušných oblastech.

4.6 Výbor má obavy, že schopnost GR pro spravedlnost zhodnotit dopad je oslabena jeho prohlášením, že nemá dostatek informací.

4.7 Výbor se obává, že by dodatečná oblast týkající se práv spotřebitelů mohla na tento program vyvíjet další nepotřebný tlak. To zahrnuje upozadění programů, které se přímo věnují základním lidským právům, a nebezpečí, že bude od oblasti lidských práv a programů v oblasti spravedlnosti odkloněno cenné financování.

4.8 Výbor je znepokojen skutečností, že název programu plně neodráží obsah programu. Má především za to, že když v názvu schází slovo „rovnost“, oslabuje to programy týkající se rovných práv.

4.9 EHSV také doporučuje, aby cíle programu zahrnovaly boj proti násilí, především domácímu násilí.

4.10 Výbor se obává, že definice občanství, tak jak je popsána v jednom z pěti konkrétních cílů programu, vyloučí osoby žijící v EU, které případně postrádají občanství. Výbor vítá skutečnost, že obecné cíle programu odkazují na „osoby“. Požaduje však, aby byly cíle posíleny tak, aby program plně podporoval začlenění.

4.11 Existuje všeobecně rozšířená obava, že stávající síť zapojené do podpory a poskytování informací týkajících se programu by neměly být znevýhodněny v rámci žádostí o zapojení do programu. Výbor uznává, že mají vysokou úroveň zkušeností s problematikou lidských práv a rovnosti. Uznává rovněž, že by úloha sítí měla být náležitě zhodnocena, tak jako všechny ostatní části programu.

4.12 V rozvoji programu by měla hrát zásadní roli také nutnost přizpůsobit programy na základě poznatků získaných v souvislosti s jinými zkušenostmi, např. v rámci Velkopáteční dohody, pokud jde o přehodnocení práv s cílem jejich vylepšení ve vztahu k měnícím se okolnostem.

4.13 EHSV poznamenává, že je vždy třeba dosáhnout rovnováhy mezi právy a rovností tak, aby byla dodržována práva celé společnosti. Je stejně tak jasné, že by měl mít každý přístup k postupům, které zajistí, aby nikdy nedocházelo k diskriminaci.

V Bruselu dne 26. dubna 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

⁽²⁾ Staffan Nilsson, Europe's snail syndrome, 10. května 2011, <http://www.eesc.europa.eu/?i=portal.en.news.18276>.

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o zřízení programu pro životní prostředí a oblast klimatu (LIFE)

COM(2011) 874 final

(2012/C 191/20)

Zpravodaj: **pan Pedro NARRO**

Dne 15. prosince 2011 se Rada a dne 23. ledna 2012 Evropský parlament, v souladu s článkem 192 a 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodly konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o zřízení programu pro životní prostředí a oblast klimatu (LIFE)

COM(2011) 874 final.

Specializovaná sekce Zemědělství, rozvoj venkova, životní prostředí, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 10. dubna 2012.

Na 480. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 25. a 26. dubna 2012 (jednání dne 25. dubna), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 127 hlasy pro, 2 hlasy byly proti a 4 členové se zdrželi hlasování.

1. Závěry a doporučení

1.1 Program LIFE je úspěšným unijním programem, který v posledních 20 letech za podpory dalších fondů a iniciativ zaznamenává velmi pozitivní výsledky. Z tohoto důvodu je nutné jej zachovat a posílit, aby bylo možné se strategickým a soudržným způsobem posunout vpřed v ochraně životního prostředí a klimatu v Evropské unii.

1.2 Navýšení rozpočtu programu LIFE (2014–2020) je dobrým znamením, ale pro začlenění tematiky životního prostředí do evropských politik ještě zbývá mnoho učinit. EHSV vyzývá členské státy, aby se kvůli hluboké hospodářské krizi, v níž se nacházejí, rozhodným způsobem zasadily o investice do oblasti životního prostředí klimatu pro zmírnění jejich dopadů.

1.3 Vytvoření podprogramu pro oblast klimatu může být pozitivním nástrojem ke zviditelnění iniciativ zaměřených na zmírňování změny klimatu a přizpůsobování se jí. Podprogram pro životní prostředí musí i nadále přispívat k ochraně biologické rozmanitosti a především k financování sítě Natura 2000, avšak aniž je narušena účast ostatních fondů, např. fondů souvisejících s Evropským zemědělským fondem pro rozvoj venkova (EZFRV).

1.4 Realizace nového typu projektů velkého rozsahu – integrovaných projektů – musí probíhat tak, aby byla zaručena účast nevládních organizací a MSP, čímž bude zajištěna kontinuita „tradičních projektů“ a zlepšení koordinace mezi vnitrostátními a unijními orgány. V tomto ohledu EHSV navrhuje, aby Komise přistoupila k tomu, že do návrhu nařízení začlení jasné rozpočtové rozdělení prostředků mezi oba programy, specifikuje, která kritéria budou použita pro zeměpisné rozložení

integrovaných projektů a vyjasní, jak se budou vypracovávat víceleté programy, aniž dojde k ohrožení flexibility programu.

1.5 EHSV se vyslovuje pro to, aby se projekty rozdělovaly podle oprávněných nároků, nikoli podle zeměpisných kritérií. EHSV nicméně uznává, že mnoho zemí se programu LIFE účastní velmi omezeně, neboť nemají dostatečné zkušenosti ani prostředky k tomu, aby se mohly aktivně zapojit. V tomto ohledu je zásadní, aby jim Komise poskytnutím rozsáhlejšího poradenství a lepší institucionální koordinací usnadnila přístup.

1.6 Zvýšení míry spolufinancování u tradičních i integrovaných projektů nemůže v žádném případě ospravedlnit to, že se DPH a náklady na stálé zaměstnance již nepovažují za způsobilé náklady. Pokud tyto náklady nebudou započítány, mohlo by to zásadním způsobem ohrozit malé organizace občanské společnosti, jejichž přínos je velmi hodnotný, ale jejichž účast by mohla být vyloučena či omezena.

1.7 Zavedení paušálních částek je jedním z dobrých zjednodušujících opatření. EHSV se domnívá, že by se Komise měla podrobněji zabývat zlepšením poradenských služeb, zjednodušením finančních formulářů a zavedením předběžného posouzení u tradičních projektů.

1.8 EHSV považuje za nezbytné zachovat unijní charakter a evropskou přidanou hodnotu programu LIFE. V tomto smyslu musí Komise předběžně vyjasnit, jaká opatření budou přijímána prostřednictvím aktů v přenesené pravomoci, roli členských států ve výboru LIFE a nové kompetence Evropské agentury pro konkurenceschopnost a inovace.

1.9 I přes výrazný úspěch programu LIFE musí Evropská komise vyvinout další úsilí na podporu osvěty o tomto programu a aktivní účasti organizací občanské společnosti. V tomto ohledu je nutné zlepšit metody propagace a transparentnost výběru projektů a informovat evropské občany o významu a přidané hodnotě, kterou unijní nástroj, jako je program LIFE, společnosti přináší.

2. Souvislosti

2.1 Dne 12. prosince 2011 Evropská komise zveřejnila návrh nařízení Evropského parlamentu a Rady o zřízení programu pro životní prostředí a oblast klimatu (LIFE). Celková výše finančních prostředků přidělených programu LIFE na období 2014–2020 vyjádřené v běžných cenách činí 3 618 milionů EUR.

2.2 Program LIFE je součástí návrhu Komise o víceletém finančním rámci na období let 2014–2020, který stanoví rozpočtový rámec a hlavní směry strategie Evropa 2020. Komise se rozhodla považovat oblasti životního prostředí a klimatu za nedílnou součást všech hlavních nástrojů a zásahů.

2.3 Program LIFE je od svého počátku jedním z hlavních zdrojů financování v oblasti životního prostředí v Evropské unii. Cílem nového nařízení navrhovaného Komisí je nahradit platné nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 614/2007 ze dne 23. května 2007 o finančním nástroji pro životní prostředí (LIFE+).

2.4 Návrh nového nařízení o programu LIFE je vypracován jako program LIFE se dvěma podprogramy: jedním pro životní prostředí a jedním pro oblast klimatu. Podprogram pro životní prostředí se skládá ze tří prioritních oblastí: 1. biologická rozmanitost, 2. životní prostředí a účinné využívání zdrojů a konečně 3. správa a informace.

2.5 Výše finančních prostředků přidělených podprogramu pro životní prostředí bude 2 713,5 mil. EUR. Polovina prostředků přidělených na podporu projektů prostřednictvím konkrétních akcí je věnována na podporu oblasti přírody a biologické rozmanitosti. Podprogram pro oblast klimatu bude mít rozpočet ve výši 904,5 mil. EUR a budou jej tvořit tři specifické prioritní oblasti: zmírňování změny klimatu, přizpůsobování se změně klimatu a správa a informace v oblasti klimatu.

2.6 Evropský hospodářský a sociální výbor vždy dával najevo význam programu LIFE pro rozvoj a nastavení politiky EU v oblasti životního prostředí. V posledních třech stanoviscích, které EHSV vypracoval k problematice projektu LIFE, zopakoval jeho hodnotný, avšak omezený přínos k ochraně evropského životního prostředí⁽¹⁾.

3. Obecné připomínky

3.1 Rozpočet

3.1.1 V rozpočtu vyčleněném na program LIFE v návrhu víceletého finančního rámce dochází k výraznému nárůstu oproti prostředkům přiděleným v období 2007–2013. Rozpočet LIFE naroste z 2 143 na 3 200 mil. EUR v cenách roku 2011 (3 618 mil. EUR v běžných cenách). Podprogram pro životní prostředí získá 2 713,5 mil. EUR (polovinu na opatření v oblasti biologické rozmanitosti a ochrany přírody) a oblast klimatu 904,5 mil. EUR.

3.1.2 Plánované prostředky představují 0,3 % z celkového evropského rozpočtu. Navýšení rozpočtu je, pokud jde o environmentální zájmy, pozitivním signálem, ačkoli je třeba posoudit, jak hospodářská krize ovlivní možnosti financování na straně soukromých subjektů a místních samospráv, zejména u rozsáhlejších projektů s vyšší absorpcí prostředků. V každém případě EHSV zdůrazňuje, že je nutné zasadit se o ochranu životního prostředí a klimatu s cílem zmírnit dopady krize, a hájí myšlenku, že financování programu LIFE nesmí mít negativní dopad na ostatní fondy, které potenciálně také mohou intervenovat ve stejné oblasti jako EZFRV či strukturální fondy.

3.1.3 Komise by měla věnovat prvořadou pozornost potřebě dodatečných finančních prostředků na provádění činností v oblasti komunikace, propagace a přenosu know-how. Konkrétní financování opatření v oblasti poradenství a odborné přípravy by přispělo nejen ke zjednodušení řízení tohoto programu, ale hlavně ke zvýšení efektivity a optimalizaci zdrojů.

3.2 Hlavní novinky návrhu

3.2.1 Po konzultacích zainteresovaných stran a provedení posouzení dopadu se Komise rozhodla zavést tři významné změny platných předpisů, s cílem zlepšit jejich strukturu, zjednodušit jejich fungování, zvýšit jejich flexibilitu a zřetelněji formulovat cíle a strategie. Těmito změnami jsou:

- 1) konkrétnější priority;
- 2) dva podprogramy: oblast životního prostředí nebo podprogramu pro oblast klimatu;
- 3) nový druh projektů: „integrovane projekty“.

3.3 Stanovení priorit

3.3.1 Jedna z nejdiskutovanějších otázek v předběžné konzultaci provedené Evropskou komisí se týkala vhodnosti stanovovat pro nový program definované priority. Komise důrazně odmítla stanovování pevných ročních priorit, které by mohly žadatelům bránit v náležitém plánování, přípravě i předkládání návrhů. Nakonec se Komise rozhodla pro vypracování pracovních programů na alespoň dva roky spolu s členskými

(¹) Úř. věst. C 80, 30.3.2004, s. 57; Úř. věst. C 255, 14.10.2005, s. 52; Úř. věst. C 132, 3.5.2011, s. 75.

státy, aniž však poskytla podrobnější informace. V současnosti EHSV nemá podmínky k tomu, aby se zabýval otázkou pracovních plánů, protože návrh nařízení, který je předmětem tohoto stanoviska, neposkytuje o této věci přesné informace. I přes nedostatek informací se při stanovování pracovních programů musí respektovat základní zásady programu LIFE, pokud jde o flexibilitu a přizpůsobení se změně.

3.3.2 EHSV souhlasí s tím soustředit úsilí na konkrétní priority politiky a oblasti týkající se životního prostředí a klimatu. Komise by měla poskytnout více informací o fungování výboru pro program LIFE, reformě národních kontaktních míst a využívání aktů v přenesené pravomoci pro stanovování kritérií způsobilosti projektů a zeměpisné rovnováhy u integrovaných projektů.

3.4 Podprogram pro oblast klimatu

3.4.1 Vytvoření specifického podprogramu, který by se zabýval otázkami spojenými s klimatem a jeho třemi prioritami (zmírňování změny klimatu, přizpůsobování se změně klimatu a správa v oblasti klimatu), by mělo být impulsem k lepšímu provádění právních předpisů EU v oblasti klimatu, lepší správě a konsolidaci nových sítí a platforem. Nový podprogram je nezbytný pro snahu o plnění cílů stanovených ve strategii Evropa 2020⁽²⁾ v Plánu přechodu na konkurenceschopné nízkouhlíkové hospodářství do roku 2050⁽³⁾.

3.4.2 Nový podprogram, i když s omezenými finančními prostředky, se bude muset zaměřit na řadu konkrétních cílů umožňujících zlepšení praktických poznatků o otázkách souvisejících s klimatem a z této priority učinit nedílnou součást všech unijních nástrojů a opatření. Synergie mezi cíli v oblasti životního prostředí a cíli v oblasti klimatu jsou zřejmé. Jak uvádí Komise v návrhu nařízení – projekty v oblasti klimatu mohou plnit různé cíle.

3.4.3 Pro EHSV je rozhodnutí aktualizovat předešlý tematický směr „změna klimatu“ v rámci složky programu LIFE+ Politika a správa v oblasti životního prostředí příhodné a správné. Jedná se nejen o otázku zvýšení jeho viditelnosti, ale také o pochopení jeho strategické a multidisciplinární hodnoty.

3.5 Integrované projekty

3.5.1 Integrovaným projektem je tradiční projekt LIFE pokrývající oblast širší než území regionu, v níž žadatel zamýšlí vytvořit kapacitu nutnou k řízení konkrétního odvětví tím, že mobilizuje finanční prostředky programu LIFE, ale také dalších fondů EU a vnitrostátních, regionálních či soukromých fondů.

3.5.2 Obecně se jedná o rozsáhlejší projekty (5–10 mil. EUR spolufinancovaných EU) s cílem vyřešit problémy v oblasti životního prostředí a zlepšit uplatňování a začleňování tematiky životního prostředí do ostatních politik. Prioritní oblasti akce jsou přiměřené (sít Natura 2000, voda, ovzduší, odpady atd.), ačkoli by Komise neměla marginalizovat některé tradiční projekty, které přinesly nesčetný užitek za minimálních nákladů. Integrované projekty poskytnou nový víceúčelový prováděcí mechanismus k provádění předpisů v oblasti životního prostředí a klimatu, ovšem panují důvodné obavy, zda v praxi nezkomplikují řízení a nevytvoří problémy s koordinací mezi různými fondy, které budou uplatňovány současně.

3.5.3 Integrované projekty budou podléhat zeměpisnému rozložení, které ještě zbývá definovat. Komise nastaví zeměpisná kritéria prostřednictvím aktů v přenesené pravomoci, ale bylo by vhodné, kdyby základní nařízení obsahovalo některé obecné pokyny k tomu, jakým způsobem vybídnout státy, které jsou v oblasti LIFE tradičně málo aktivní, aby se do tohoto programu více zapojily. K tomu je nutné poskytnout těmto státům rozsáhlejší poradenství a zlepšit koordinaci s příslušnými vnitrostátními orgány. Výbor se domnívá, že při výběru integrovaného projektu je nutné upřednostnit oprávněné nároky před zeměpisnými či podobnými kritérii. Rozšířené spolufinancování do výše až 80 % způsobilých nákladů možná nebude postačovat k tomu, aby v době krize, kdy je velmi obtížné mobilizovat dostatečné prostředky na takto ambiciózní cíle, byla stimulována účast veřejných i soukromých subjektů.

3.5.4 Integrované projekty by měly rozhodnějším způsobem začleňovat organizace občanské společnosti, které usnadní jejich přípravu a aplikaci v praxi. Tím se zabrání tomu, aby se proměnily výlučně v nástroje ovládané pouze úřady. Je nezbytné posílit účast organizací občanské společnosti a podpořit vytváření sítí umožňujících výměnu osvědčených postupů a přenos know-how mezi jejich členy.

4. Konkrétní připomínky

4.1 Zjednodušení

4.1.1 Komise klade důraz na další zjednodušení rozšířením jednorázových částek a paušálních plateb. Toto opatření je kladné a může odstranit zbytečnou byrokratickou zátěž.

4.1.2 Výbor nicméně nesdílí návrh na přezkum způsobilých nákladů, tak aby se mezi ně nepočítala DPH či náklady na stále zaměstnance (obecně se pohybují kolem 30 %). Pokud by se tyto náklady nezohlednily, vyvolalo by to problémy u projektů, které připravují hlavně menší či lokálnější subjekty občanské společnosti. Zjednodušení musí vycházet z podstatné úpravy formulářů, ze zlepšení poradenských služeb ve fázi přípravy, z flexibility změn v rozpočtu ex post a předběžného posouzení

⁽²⁾ COM(2010) 2020 final.

⁽³⁾ COM(2011) 112 final.

(screening). Podle mínění Výboru by se některá zjednodušující opatření vypracovaná konkrétně pro integrované projekty měla rozšířit i na tradiční projekty – jako je tomu v případě určení dvou fází výběru projektů.

4.1.3 Návrh nařízení podstatně vylepšuje doplňkovost finančních nástrojů, pokud jde o nejasné znění stávajícího článku 9. EHSV souhlasí s principem, aby program LIFE doplňoval ostatní programy financování Unie (Evropský fond pro regionální rozvoj, Fond soudržnosti, Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova, program Horizont 2020 atd.) a zlepšoval koordinaci, s cílem zamezit dvojímu financování.

4.1.4 Nová opatření ke zjednodušení fungování a správy programu musí doplňovat zvýšení transparentnosti kritérií výběru projektů a posílení stávajících nástrojů, aby bylo možné případným příjemcům poskytovat poradenství a orientaci.

4.2 Přístup Společenství / činnosti mimo Unii

4.2.1 Odstranění orientačního rozdělení prostředků mezi členské státy (článek 6 stávajícího nařízení) uvolní cestu pouze dosud neurčeným kritériím zeměpisné vyváženosti daných integrovaných projektů. Rozdělení prostředků mezi členské státy nepřineslo očekávaný výsledek a nebylo pobídkou pro členské státy menší velikosti či menších zkušeností s řízením těchto fondů. Toto odstranění se zdá logické a Komise je kompenzuje pomocí zeměpisných kritérií u rozsáhlejších projektů (integrovaných projektů). Hlavními příjemci jsou v současnosti Itálie, Německo a Španělsko, ovšem je nutné aktivně podpořit účast zemí s menší zkušeností či technickým zabezpečením.

4.2.2 Rozšíření zeměpisného rozsahu programu LIFE se zdá přiměřené, ale neměl by se odstraňovat komunitární charakter programu LIFE. Výjimky z obecného pravidla je nutné redukovat na velmi konkrétní případy ve specifických oblastech, jako jsou mořské či stěhovavé druhy nebo mezinárodní spolupráce mezi organizacemi. EHSV souhlasí s tím, aby se minimálně 15 % rozpočtu programu věnovalo na projekty nadnárodní ochrany přírody.

4.2.3 Až dosud měla řízení programu LIFE na starosti v plné míře Komise; v novém návrhu nicméně není jasné, jaká role bude vyhrazena výkonným agenturám a konkrétně Evropské agentuře pro konkurenceschopnost a inovace v rámci tradičních projektů. V tomto smyslu je vhodné se Komise ptát na to, jaké pravomoci bude mít výkonná agentura při výběru projektů a jaké nástroje budou použity k posílení národních kontaktních míst.

4.3 Síť Natura 2000

4.3.1 Přínos programu LIFE k financování rozvoje sítě Natura 2000 je prioritou, která přinesla pozoruhodné výsledky. V příštím období by měl program LIFE nadále přispívat k lepšímu přijímání sítě Natura 2000 ze strany místních subjektů a úřadů. Z tohoto důvodu je prioritou, aby program LIFE přispěl ke konsolidaci společných kritérií řízení a správy lokalit Natura 2000. Tento úkol by se měl realizovat v koordinaci s Evropskou komisí a soustředit se na ty země, v nichž došlo k jejímu zavedení v nedávné době.

4.4 Spolufinancování

4.4.1 Maximální míra spolufinancování u projektů LIFE se stanovuje na 70 % způsobilých nákladů, kdežto dříve byla na úrovni 50 %. U integrovaných projektů může dosáhnout 80 %, což by se týkalo rovněž zvláštních projektů na podporu konkrétních potřeb týkajících se rozvoje a provádění politiky či právních předpisů EU s ohledem na jejich strategickou hodnotu. Zvýšení míry spolufinancování má za cíl kompenzovat nezpůsobilost určitých velmi významných nákladů – jako např. DPH a náklady na stálé zaměstnance –, které dosud byly považovány za způsobilé. V současném období nicméně některé projekty v oblasti biologické rozmanitosti již využívají míru financování ve výši 75 %. Proto je vhodné, aby Komise provedla analýzu toho, zda je tato míra spolufinancování dostatečná na kompenzaci a nebo by se naopak měla stanovit pevná míra spolufinancování místo stanoveného maxima.

4.5 Ekologická inovace

4.5.1 V současném období se většina projektů v oblasti politiky a správy životního prostředí zabývá inovativními metodami správy či obchodu. Posouzení dopadů velmi pozitivně vnímá pokrok v ekologických inovacích. Navzdory tomu Komise navrhuje omezení inovací soukromého sektoru, neboť se jí a priori věnují jiné konkrétní nástroje jako např. Horizont 2020.

4.6 Podpora účasti MSP a nevládních organizací

4.6.1 Nová architektura programu LIFE opouští přístup vedený čistě zdola nahoru a volí pružný přístup směřující shora dolů. Plodem této filozofie je koncepce integrovaných projektů. EHSV neodmítá novou optiku Komise, ale rád by zdůraznil význam podpory takových projektů v místním či regionálním měřítku, které zahrnují malé podniky a nevládní organizace, ale které zároveň mohou přinést maximální výsledky za minimálních nákladů.

4.6.2 EHSV se vyslovuje pro to, aby projekty financované z programu LIFE účinně podporovaly využívání environmentálně šetrných veřejných zakázek.

4.7 *Financování nevládních organizací působících v oblasti životního prostředí*

4.7.1 Evropská komise využívá nástroje LIFE k financování nevládních organizací působících v oblasti životního prostředí, které se podílejí na evropské rozhodovacím procesu. Podle hodnocení Komise těchto prostředků tradičně využívá asi třicet organizací s velmi kladným výsledkem. Výbor v tomto ohledu chválí práci těchto organizací, ale bylo by vhodné upravit kritéria výběru pro přidělování prostředků tak, aby jich mohly využívat i další organizace, které jsou pro oblast životního prostředí klimatu výrazným přínosem.

V Bruselu dne 25. dubna 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k

návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se stanoví pravidla pro přímé platby zemědělcům v režimech podpory v rámci společné zemědělské politiky

COM(2011) 625 final – 2011/0280 (COD),

návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se stanoví společná organizace trhů se zemědělskými produkty („nařízení o jednotné společné organizaci trhů“)

COM(2011) 626 final – 2011/0281 (COD) (A-21),

návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o podpoře pro rozvoj venkova z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EZFRV)

COM(2011) 627 final – 2011/0282 (COD),

návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o financování, řízení a sledování společné zemědělské politiky

COM(2011) 628 final – 2011/0288 (COD),

návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení Rady (ES) č. 73/2009, pokud jde o poskytování přímých plateb zemědělcům v roce 2013

COM(2011) 630 final – 2011/0286 (COD)

a návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení Rady (ES) č. 1234/2007, pokud jde o režim jednotné platby a podporu pěstitelům révy

COM(2011) 631 final – 2011/0285 (COD)

(2012/C 191/21)

Zpravodajka: **paní Diljana SLAVOVA**

Spoluzpravodaj: **pan Franco CHIRIACO**

Dne 14. listopadu 2011 se Rada Evropské unie a dne 25. října 2011 Evropský parlament, v souladu s čl. 43 odst. 2 a článkem 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodly konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se stanoví pravidla pro přímé platby zemědělcům v režimech podpory v rámci společné zemědělské politiky

COM(2011) 625 final – 2011/0280 (COD)

návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se stanoví společná organizace trhů se zemědělskými produkty (jednotné nařízení o společné organizaci trhů)

COM(2011) 626 final – 2011/0281 (COD) (A-21)

návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o podpoře pro rozvoj venkova z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EZFRV)

COM(2011) 627 final – 2011/0282 (COD)

návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o financování, řízení a sledování společné zemědělské politiky

COM(2011) 628 final – 2011/0288 (COD)

návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení Rady (ES) č. 73/2009, pokud jde o poskytování přímých plateb zemědělcům pro rok 2013,

COM(2011) 630 final – 2011/0286 (COD)

návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení Rady (ES) č. 1234/2007, pokud jde o režim jednotné platby a podporu pěstitelům révy

COM(2011) 631 final – 2011/0285 (COD).

Specializovaná sekce Zemědělství, rozvoj venkova, životní prostředí, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 10. dubna 2012.

Na 480. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 25. a 26. dubna 2012 (jednání dne 25. dubna 2012), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 132 hlasy pro, 14 hlasů bylo proti a 21 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěry a doporučení

Změna zemědělského modelu EU

1.1 Evropský hospodářský a sociální výbor se zájmem vítá legislativní návrhy Komise a konstatuje, že byla zohledněna některá – avšak zdaleka ne všechna – jeho doporučení, jež předložil ve svých předchozích stanoviscích. Nejdůležitější je, jak Výbor opakovaně tvrdil ve svých stanoviscích NAT/449 a NAT/481, aby byla budoucí SZP určována odhodláním obhájit evropský zemědělský model, který bude založen na zásadách potravinové suverenity, udržitelnosti a schopnosti reagovat na reálné potřeby zemědělců a spotřebitelů.

1.2 EHSV konstatuje, že Komise odvedla úctyhodnou práci, pokud jde o budoucnost SZP, s cílem navrhnout výrazně evropský projekt založený na konceptu otevřené rozmanitosti. S ohledem na snahu Komise vytvořit nové partnerství mezi Evropou a jejími zemědělci se EHSV domnívá, že třebaže mají návrhy dobrý záměr, musí být stále v mnoha oblastech výrazně upraveny.

1.3 Současná finanční a hospodářská krize a extrémní změny klimatu si žádají zásadní změnu v přístupu k překlenutí propasti mezi sliby a realitou každodenního zemědělského života. Zemědělci jsou pod rostoucím tlakem trhů, což vede k opouštění celých regionů. Více než kdykoli předtím je nezbytný evropský zemědělský model. EHSV považuje za klíčové, aby SZP na období 2014–2020 pomohla překonat značné překážky bránící rozvoji odvětví zemědělství. Výbor však lituje, že neexistuje jasnější závazek Komise na podporu evropského modelu zemědělství.

1.4 EHSV vítá záměr Komise zvyšovat konkurenceschopnost multifunkčně zaměřeného zemědělství v Evropě ve smyslu evropského modelu zemědělství prostřednictvím různých opatření, např. výzkumem, vývojem a poradenstvím, jakož i odměnou společenských zásluh, které se doposud neodrazily ve spotřebitelských cenách. EHSV se však domnívá, že plánovaná opatření zdaleka nestačí k zaručení nepřetržitého pokroku

ve výrobě a zaměstnanosti a k tomu, aby přispěla k uspokojení neustále se zvyšující celosvětové poptávky po potravinách. EHSV připomíná, že budoucí SZP musí zohlednit skutečnost, že jedna šestina všech pracovních míst v Evropě je přímo či nepřímo spjata se zemědělskou produkcí, přičemž tento údaj je v některých členských státech mnohem vyšší. SZP by měla napomáhat k zaručení zaměstnanosti v EU, zejména ve venkovských oblastech, v současnosti však spíše přispívá k úbytku pracovních míst. Pokud zmizí vlastní zemědělská a lesnická produkce v jednom regionu, zmizí také pracovní místa v dodavatelských a odběratelských odvětvích až po potravinářský a dřevozpracující průmysl. Budoucí SZP se musí zaměřit na zlepšení hospodářské výkonnosti zemědělských rodin a družstev, aby jim pomohla se získáním lepšího přístupu na trh a s větším prodejem jejich výrobků.

1.5 Nová SZP by měla přispět ke zlepšení socioekonomických podmínek, zaměstnanosti a bezpečnosti pracovníků v odvětví zemědělství tím, že zajistí plný soulad se sociálními doložkami, právními předpisy a pracovními smlouvami při přidělování podpory. Musí k tomu dojít v kontextu, který do středu systému staví zemědělské a zemědělsko-potravinářské podniky, a tak oceňuje reálnou ekonomiku, podporuje výzkum, inovace, generační obměnu a produkci potravin, čímž se také ovlivňuje přidaná hodnota území.

1.6 EHSV znovu vyzývá Evropský parlament, Radu a Komisi, aby byl zachován výrazný rozpočet pro SZP, a to přinejmenším ve stejném rozsahu jako ve stávajícím rozpočtovém období. Mimořádné problémy lze v současnosti pozorovat ve vývoji druhého pilíře, poněvadž řada členských států zřejmě již není ochotná, resp. schopná zajišťovat odpovídající nezbytné spolufinancování. To povede k nepřijatelnému oslabení strategie pro venkovské oblasti a opatření v oblasti environmentální politiky, jež jsou financována v rámci druhého pilíře.

1.7 EHSV se domnívá, že jedním z hlavních zájmů celého reformního procesu SZP musí být zjednodušení postupů a **flexibilní** provádění, aby byly zohledněny rozdílné zemědělské

podmínky v členských státech, snížena byrokratická zátěž pro zemědělce a zmírněny potíže pro orgány spravující platby.

Přímé platby

1.8 EHSV podporuje, že se upouští od historických referenčních období jako základu pro stanovování výše podpory pro zemědělce v každé zemi a v každém regionu. EHSV se však domnívá, že paušální částka na hektar není vždy nejúčinnějším koncepčním nástrojem, zejména pokud zohledníme argument podpory příjmů (viz odstavce 4.3.2). Tato **vnitřní konvergence** v rámci každé země a každého regionu by proto měla umožnit flexibilitu, delší přechodné období a postupné změny během celého období.

1.9 EHSV vítá úsilí na snížení rozdílů mezi mírou podpory, kterou dostávají zemědělci v různých členských státech. Hlavními charakteristikami budoucí SZP v oblasti přerozdělování finančních prostředků mezi členskými státy by měla být vyváženost, spravedlnost a pragmatismus majíce na paměti zemědělskou různorodost v rámci EU. Zde je třeba zohlednit zejména strukturu nákladů a výnosů zemědělských činností v různých členských státech. Je důležité, aby proces přerozdělování citlivě zohledňoval problémy zemědělců ze starých i nových členských států. Z tohoto důvodu EHSV doporučuje, aby vnitrostátní přiděly pro přímé platby byly nově rozdělovány na základě objektivních a nediskriminačních kritérií a aby existovalo **vyvážené a dostatečné přechodné období pro plánovanou a spravedlivou konvergenci a upustilo se od historických referenčních zásad**. Cílem je, aby bylo zajištěno, že žádná země se nebude nacházet pod 90 % průměru EU-27 v oblasti přímých plateb na konci finančního rámce na období 2014–2020.

1.10 EHSV souhlasí s rozhodnutím zavést zjednodušený režim podpory pro malé zemědělce, pochybuje však, že jsou Komisí navrhované sazby podpor dostatečné, aby podpořily rozvoj malých zemědělských podniků. Zároveň žádá Komisi, aby objasnila požadavky týkající se definice malých zemědělců. Tento režim by mohl být dobrovolný v závislosti na podmínkách daného členského státu.

1.11 EHSV souhlasí se základním principem návrhů Komise, že platby SZP v rámci prvního pilíře by měly být zaměřeny na aktivní zemědělce. Měly by být zavedeny jasné definice zemědělské činnosti, půdy, na kterou lze poskytnout podporu, a aktivního zemědělce, a také by měly být vytvořeny lepší vazby mezi platbami a konkrétní činností, aby se zabránilo tomu, že omezené rozpočtové prostředky budou použity na neobhospodařovanou půdu a nezemědělské činnosti, s výjimkou případů, kdy se jedná o řádně odůvodněné vyněti půdy z produkce. Ve spolupráci s členskými státy je nutné vyjasnit, zda je možné zaručit účinné uplatňování této zásady. Dále by z definice aktivního zemědělce neměli být vyloučeni příjemci částek nižších než 5 000 EUR.

1.12 EHSV podporuje postupné snižování stropů pro přímé platby, a jak uvedl ve svých předchozích stanoviscích, dále naléhá na Komisi, aby přijala metodu provádění, jež vezme v úvahu specifickou povahu podniků tvořených družstvy a sdruženími zemědělců⁽¹⁾. Nevyužití přímé platby by měly zůstat ve finančním rámci členského státu a měly by být použity na podporu slabších zemědělských odvětví na vnitrostátní úrovni prostřednictvím prvního nebo druhého pilíře, o čemž se rozhodne na úrovni členských států. EHSV navrhuje, aby se takto převedené prostředky nemusely spolufinancovat.

1.13 EHSV se domnívá, že by měl být vytvořen dvojitý přístup k režimu základních plateb na základě stávající zemědělské činnosti v roce 2011 a využívání půdy, na kterou lze poskytnout podporu k počátečnímu datu roku 2014. EHSV považuje za nespravedlivé kritérium „v roce 2011 vyplacený nárok“.

1.14 EHSV vítá flexibilitu mezi pilíři, kterou navrhuje Komise. Je mimořádně důležité, aby byl členskými státy, ve kterých úroveň přímé podpory zůstává nižší než 90 % průměrné výše podpory v EU, také umožněn převod finančních prostředků určených na rozvoj venkova do jejich přidělů v rámci prvního pilíře. Tuto možnost by měly mít také členské státy s nepřiměřeně nízkými přiděly v rámci prvního pilíře nebo státy postižené přírodním znevýhodněním. EHSV navrhuje, aby byly takovéto možnosti povoleny do výše maximálně 10 %.

1.15 EHSV neustále zdůrazňuje úlohu, kterou by zemědělci měli a mohli hrát v oblasti ochrany půdy, biologické rozmanitosti, přírodní krajiny a životního prostředí, kterou však nejsou schopni dostatečně plnit kvůli stávajícím rámcovým podmínkám. Z tohoto důvodu se vyslovil pro zavedení „funkčně zaměřených přímých plateb“ (viz stanovisko NAT/449), a ekologická složka jde právě tímto směrem. EHSV vyzývá Komisi, aby posoudila důsledky nových opatření, protože pokud by měla ohrožovat hospodářskou rovnováhu zemědělských podniků, je třeba, aby tyto podniky obdržely určitou kompenzaci. Pakliže to bude možné, opatření v rámci ekologizace by měla vycházet z řešení, jež budou prospěšná jak pro životní prostředí, tak pro růst. EHSV odmítá akceptovat situaci, kdy na jedné straně EU zvýší náklady na dodržování předpisů evropskými zemědělci a na druhé straně umožní prostřednictvím obchodních dohod dovoz levných produktů, které však nemusí splňovat stejná pravidla.

1.16 Ekologická složka prvního pilíře je jedním ze způsobů, jak vytvořit silnější a viditelnější vazbu mezi přímými platbami a environmentálními veřejnými statky vyprodukovanými zemědělstvím. EHSV se domnívá, že tento systém by měl být i nadále jednoduchý a měl by zajistit environmentální výsledky od všech zemědělců v EU. Při rozhodování o výši plateb by mělo být možné zohlednit zvláštní rysy znevýhodněných oblastí. Opatření týkající se „plochy využívané v ekologickém zájmu“ by mělo být prováděno tak, aby nebyla orná půda vyražena z

(1) Úř. věst. C 132, 3.5.2011, s. 63.

produkce. Již dosud provedená zemědělsko-environmentální opatření by měla být uznána v rámci nových environmentálních závazků (1. pilíř), stejně jako se s tím počítá v případě ekologického zemědělství obecně.

1.17 EHSV vítá, že členskými státy je nabízena možnost využívat nepovinný režim podpory vázané na produkci, aby mohly reagovat na konkrétní situace, ale z důvodu větší flexibility a subsidiarity navrhuje zrušit uzavřený seznam odvětví a produkce, na které se vztahuje vázaná podpora, a umožnit členským státům rozhodnout o vhodném odvětví či produkci.

Tržní nástroje

1.18 EHSV se domnívá, že návrhy Komise nejsou dostačující, aby bylo možné čelit výzvě rostoucí nestability trhů a z toho plynoucím problémům. Legislativní návrhy se nezabývají cílem SZP stabilizovat zemědělské trhy, který byl stanoven v Lisabonské smlouvě.

1.19 EHSV je pevně přesvědčen, že i nástroje pro řízení nabídky mohou být v některých odvětvích zemědělství efektivní. EHSV proto doporučuje, aby v rámci úvah o možnosti odložit zrušení systému práv na výsadbu révy a o možnosti zachovat kvóty na cukr po delší období byla provedena důkladná analýza vývoje trhu.

1.20 Je velmi důležité, aby byla posílena pozice zemědělců a jejich organizací v potravinovém řetězci, a byl tak zajištěn lepší výnos na trzích. EHSV vítá rozšíření seznamu výrobků za účelem uznání organizací producentů, jejich sdružení a mezi-odvětvových organizací. Vzhledem k rozdílným strukturám a tradicím v jednotlivých členských státech by měla mít nová pravidla pouze nepovinný charakter. Výbor také podporuje návrh Komise týkající se odvětví mléka, ale doporučuje, aby Komise uvedla jasnou definici termínu „organizace producentů“. Rovněž je velice důležité, aby byla pravidla hospodářské soutěže EU přizpůsobena tak, aby umožnila organizacím producentů a družstvům posílit své postavení na trhu. EHSV se rovněž domnívá, že za účelem posílení vyjednávací síly zemědělců uvnitř výrobních řetězců je nezbytné stanovit podmínky rozvoje krátkých dodavatelských řetězců řízených přímo zemědělci.

Rozvoj venkova

1.21 EHSV vítá návrh na větší shodu SZP se strategií Evropa 2020 a strategií udržitelného rozvoje, pokud jde o rozvoj venkova, se zvláštním zaměřením na výzkum, inovace a vzdělávání. Je třeba věnovat obzvláštní pozornost vzdělávání nejzranitelnějších skupin (přistěhovalců a nekvalifikovaných zemědělských pracovníků), jakož i mladých lidí a žen, neboť je to klíčové pro profesionalizaci a zvýšení konkurenceschopnosti zemědělství. Za tímto účelem je důležité zlepšit kvalitu, dostupnost a používání informačních a komunikačních technologií ve venkovských oblastech. Politiky v oblasti rozvoje venkova musí být přednostně zaměřené na inovace a konkurenceschopnost

zemědělských podniků v souladu s evropským modelem zemědělství, zejména podporou podnikových investic, povzbuzováním generační obměny, podporou provádění činností za účelem integrace řetězců a integrovaných územních projektů, zlepšováním vztahů mezi zemědělskými podniky a službami v rámci výrobního procesu, podporou opatření a postupů na ochranu životního prostředí a klimatu a upevněním zaměstnanosti v zemědělství pomocí její propagace a zvyšování odbornosti.

1.22 Jedním z velmi pozitivních prvků v návrhu Komise je zavedení programu evropských inovačních partnerství s cílem pomoci zlepšit vazby mezi výzkumnými pracovníky, zemědělci, lesníky a poradci, aby bylo zajištěno zemědělství a lesnictví založené na znalostech využívající odborných školicích služeb. Takový výzkum by se měl rovněž týkat zlepšování hospodářské činnosti na venkově včetně cestovního ruchu, řemesel a dalších činností, které mohou ve venkovských oblastech vytvářet pracovní místa.

1.23 EHSV vítá, že dochází k přechodu z koncepce os na tematický přístup v rámci návrhů politiky rozvoje venkova. Domníváme se, že členské státy a regiony tak budou mít více flexibility, aby zohlednily své vlastní specifické podmínky. Přesto je třeba dbát na to, aby nemohly být zcela opomíjeny důležité prvky druhého pilíře. Proto je důležitá zásada vyčlenit 25 % prostředků na opatření v oblasti životního prostředí resp. klimatu. Mělo by být stanoveno minimální rozpětí přinejmenším také pro iniciativu LEADER.

1.24 EHSV považuje za zásadní, aby členské státy zaručily včasné nezbytné spolufinancování druhého pilíře. Výbor nesouhlasí s tím, že je žádoucí začlenit opatření na řízení rizik do druhého pilíře. Členské státy musí zajistit dostatečné vnitrostátní spolufinancování (?).

1.25 EHSV se domnívá, že jsou zapotřebí nová, samostatná opatření na zviditelnění ekologického zemědělství, pro které by měla být míra spolufinancování stejná jako míra navrhovaná pro méně rozvinuté oblasti (85 %). EHSV také nabádá k propagaci integrované produkce a udržitelného zemědělství a zdůrazňuje jejich pozitivní environmentální dopady.

1.26 S ohledem na vážné potíže, kterým čelí zemědělské činnosti v horských a ostrovních oblastech, EHSV navrhuje, aby Komise rozšířila 85 % míru spolufinancování nejen na méně rozvinuté regiony, ale také na horské a ostrovní oblasti. To je sice obsaženo v základní myšlence návrhu, ale není to přímo specifikováno. Navrhované nové vymezení tzv. „ostatních oblastí“ u znevýhodněných oblastí ještě vyžaduje přepracování.

(?) Úř. věst. C 132, 3.5.2011, s. 63, odstavec 4.2.

1.27 EHSV připomíná Komisi, Parlamentu a Radě, že nedostatek vody a sucho jsou již dnes vážným problémem v mnoha regionech Evropy a že se očekává další zhoršení této situace v důsledku změny klimatu. EHSV vyzdvihuje význam integrovaného plánování a udržitelného rozvoje v zájmu řešení spotřeby vody, nedostatku vody a sucha na základě integrace politik jednotlivých odvětví, a rovněž význam územního plánování v oblastech, které jsou tradičně postihovány nedostatkem vody a suchem. Zároveň by však měly být zohledněny i dodatečné výdaje, jež souvisejí s odvodňováním zemědělsky využívaných ploch v severovýchodních členských státech EU.

1.28 EHSV požaduje, aby byla budoucí SZP vyvážená, předvídatelná, životaschopná, méně byrokratická, flexibilní a transparentní, aby přilákala mladší generace do tohoto odvětví.

2. Úvod

2.1 Zemědělská politika musí zastávat v EU klíčovou úlohu, a to nejen kvůli tomu, že zemědělská půda a lesy představují více než 90 % využití půdy a hrají hlavní roli při udržitelném využívání zdrojů a ochraně přírodních stanovišť, ale především kvůli tomu, že zemědělství může prostřednictvím SZP pomoci Evropě splnit důležité výzvy, jako je hospodářská a finanční krize, změna klimatu, ochrana životního prostředí, udržení vitálních venkovských oblastí a poskytování bezpečných, cenově dostupných a vysoce kvalitních potravin spotřebitelům.

2.2 Nadcházející roky budou kritické pro položení základů silného odvětví zemědělství a lesnictví, jež bude schopné vypořádat se se změnou klimatu a mezinárodní konkurencí a zároveň splnit očekávání občanů. Evropa potřebuje své zemědělce a lesníky a tito zemědělci a lesníci potřebují podporu Evropy. Kromě toho se v kontextu hospodářské krize stává problematika zaměstnanosti klíčovější nežli kdykoli předtím. Z tohoto důvodu Komise navrhla nové partnerství mezi evropskými občany a zemědělci a lesníky, aby byly splněny výzvy v oblasti zajišťování potravin, udržitelného využívání přírodních zdrojů, růstu a zaměstnanosti.

2.3 EHSV se ve svých předchozích stanoviscích vyjádřil k výzvám, kterým bude evropské zemědělství pravděpodobně čelit, jaké by měly být cíle SZP a jak by proto měla být SZP reformována. Sdělení Komise vydané v roce 2010 odráželo většinu doporučení, která ESHV učinil ve svém předchozím stanovisku k tomuto tématu – NAT/449 (3). V návaznosti na toto sdělení předložil EHSV další návrhy v rámci svého stanoviska NAT/481 (4). Kromě toho se ESHV v nedávné době zabýval některými specifickými otázkami v rámci SZP, jako

jsou např. problémy, kterým čelí mladí zemědělci (5) a oblasti s přírodním znevýhodněním (6). EHSV upozorňuje na to, že Komise při formulování svých představ zvolila zcela jiný přístup, než EHSV navrhoval. EHSV žádal, aby byly nejprve jasně definovány cíle SZP, pak aby byly určeny nástroje k jejich realizaci a následně aby byly vyčísleny potřebné finanční prostředky. Uvedl, že považuje za nesprávné stanovit určitou částku a poté tyto prostředky nějakým způsobem rozdělit. Přesně to však Komise učinila, a nyní to způsobuje potíže.

2.4 EHSV by rád zdůraznil význam odvětví zemědělství pro zaměstnanost. Zemědělství a zemědělsko-potravinářské odvětví EU zaměstnává přibližně 40 milionů osob evropského venkova, je páteří těchto oblastí a zajišťuje vysoce kvalitní potraviny pro 500 milionů spotřebitelů. A přesto jsou příjmy evropských zemědělců obvykle o polovinu nižší v porovnání s průměrnými příjmy EU. Podle údajů Eurostatu ze září 2011 odpovídá celkový počet zemědělských pracovních sil v EU-27 11,7 milionu pracovníků s plným pracovním úvazkem, přičemž 10,8 milionu (92 %) jsou stálí pracovníci. Ve většině členských států je zemědělství i nadále aktivitou, jež je velmi výrazně rodinně orientována. Čtyři pětiny (80 %) z celkového počtu zemědělských pracovních sil jsou majitelé zemědělských podniků či jejich rodinní příslušníci. Pouze o něco málo více než jedna třetina (34 %) stálých zemědělských pracovníků v EU-27 jsou ženy. Mezi vlastníky zemědělských podniků v EU-27 je poměrně málo osob (6 %) mladších 35 let, zatímco relativně velké procento osob (34 %) je starších 65 let. Kromě toho velmi významná část z 30 milionů migrujících pracovních sil v EU jsou sezónní pracovníci v zemědělství (7).

3. Souvislosti

3.1 Legislativní návrhy vycházejí z rozpočtového rámce pro SZP, který stanovila Komise ve svém návrhu víceletého finančního rámce na období 2014–2020. Tento návrh udržel celkový rozpočet dostupný pro SZP na stejné úrovni jako pro rok 2013 na základě dnešních cen, což ve skutečnosti znamená **snížení rozpočtových prostředků pro SZP**.

3.2 Návrh víceletého finančního rámce předpokládá, že velká část rozpočtu EU by měla být i nadále určena pro zemědělství, které je společnou politikou strategického významu. Proto se navrhuje, že by SZP měla být během období 2014–2020 zaměřena na své hlavní činnosti a prvnímú pilíři by mělo být přiděleno 317,2 miliardy EUR (76 %) a druhému pilíři 101,2 miliardy EUR (24 %) z celkových 418,4 miliard EUR v dnešních cenách.

3.3 EHSV poukazuje na to, že tento rozpočet na zemědělství bylo možné v Komisi prosadit jen s odvoláním na nezbytnou ekologizaci zemědělství. To se nyní musí odrazit v reálné politice.

(3) Úř. věst. C 354, 28.12.2010.

(4) Úř. věst. C 132, 3.5.2011, s. 63.

(5) Úř. věst. C 376, 22.12.2011 s. 19-24.

(6) Úř. věst. C 255, 22.9.2010, s. 87.

(7) Eurostat - Zjišťování o struktuře zemědělských podniků.

3.4 Legislativní návrhy počítají s doplněním financování prvního a druhého pilíře o dodatečné finanční prostředky ve výši 17,1 miliardy EUR, včetně 5,1 miliardy EUR na výzkum a inovace, 2,5 miliardy EUR na bezpečnost potravin a 2,8 miliardy EUR na potravinovou podporu nejchudším skupinám obyvatelstva v ostatních okruzích víceletého finančního rámce a rovněž 3,9 miliardy EUR na novou rezervu pro případ krizí v odvětví zemědělství, čímž celkový rozpočet na období 2014–2020 dosáhne výše 432,8 miliardy EUR.

4. Obecné připomínky

4.1 Evropský hospodářský a sociální výbor vítá reformní cíle Komise týkající se posílení konkurenceschopnosti, zlepšení udržitelnosti a větší efektivity.

4.2 Rozpočet EU a finanční zdroje SZP

4.2.1 EHSV znovu vyzývá Parlament, Radu a Komisi, aby zachovaly rozpočet EU vyčleněný na SZP⁽⁸⁾. Je to zapotřebí za účelem podpory evropského zemědělského modelu a různých služeb, které zemědělské a lesnické činnosti dodávají společnosti, jako např. ochrana udržitelnosti venkovských komunit a infrastruktury, vyvážený regionální rozvoj a zaměstnanosti na venkově, zachování tradičních krajín, národní dědictví a tradice, biologická rozmanitost, ochrana životního prostředí, nejvyšší úroveň životních podmínek zvířat a bezpečnost potravin. Tyto služby odrážejí obavy evropských spotřebitelů a daňových poplatníků. Jelikož evropští zemědělci a lesníci poskytují tyto multifunkční služby ve prospěch společnosti jako celku, přičemž jim často vznikají dodatečné náklady, aniž by byly vykompenzovány návratností na trhu, je nezbytné a opodstatněné odměnit je prostřednictvím veřejné intervence. Ekologická složka se pokouší tyto služby definovat s cílem odůvodnit a legitimovat nové požadavky na financování, jež může zemědělství společnosti klást.

4.2.2 Důsledky a budoucí dopady finanční a hospodářské krize, jež ovlivňují evropskou a světovou ekonomiku, a rozhodnutí o novém Paktu stability jsou důvodem pro přezkoumání každé položky veřejných rozpočtů. EHSV opakuje, že pro evropský model zemědělství nemohou platit ceny a podmínky, jež panují na světových trzích, a že nemůže být zadarmo. Z tohoto důvodu musí být na politiku, jež tento model zemědělství podporuje, vyčleněno dostatečné množství finančních prostředků. Proto je mimořádně důležité, aby byl jasně odůvodněn každý nástroj, který něco stojí (např. přímé platby). V současných návrzích týkajících se rozpočtu Unie na období 2014–2020⁽⁹⁾ by se však prostředky vyčleněné pro SZP jednoznačně snížily z hlediska stálých cen. Třebaže Komise uznává strategickou roli společné zemědělské politiky s ohledem na cíl udržitelného růstu strategie Evropa 2020, vřazuje na SZP jako podíl rozpočtu Unie se sníží z 39,2 % v roce 2014 na 33,3 % v roce 2020. **Tato volba Komise nebere v úvahu výzvy EHSV, aby bylo zaručeno alespoň potvrzení výše části rozpočtu, kterou EU až dosud vyčleňovala na SZP.**

4.3 Přímé platby

4.3.1 EHSV již dříve souhlasil s Komisí, že je třeba v rámci každého členského státu opustit historické referenční období jako základ pro stanovování výše podpory pro zemědělce, jelikož výrazné individuální rozdíly ve výši podpory na hektar již nejsou opodstatněné⁽¹⁰⁾, a to i z toho důvodu, že vedou k narušení hospodářské soutěže na společném vnitřním trhu.

4.3.2 EHSV se však domnívá, že přímé platby budou moci být v budoucnu vypláceny na základě tří pádných argumentů: poskytování služeb pro docílení evropského modelu zemědělství (např. prostřednictvím ekologické složky), částečná možnost převodu příjmů a kompenzace za vyšší evropské normy. Pausální částky na hektar přitom nejsou vždy nejefektivnějším koncepčním nástrojem, neboť proč by měl být např. podniku hospodařícímu na 1 000 ha umožněn převod příjmů 1 000 krát a podniku s 25 ha pouze 25 krát. Převod příjmů by měl být vázán na pracovní místa či osoby, avšak nikoli na plochu. Nevýhody vznikající evropským chovatelům zvířat se nedají kompenzovat platbami na hektar, jež dostávají i zemědělci, kteří zvířata nechovají. Na úrovni členských států lze prozkoumat a umožnit způsoby diferencování plateb na základě dodatečných kritérií. Navíc v některých členských státech, kde se historické platby stále využívají, vzniknou problémy z důvodu konvergence mezi vnitrostátními finančními přírůdky nad rámec vnitřní konvergence. **V těchto případech si vnitřní konvergence vyžádá flexibilitu, delší přechodné období a postupné změny během tohoto období⁽¹¹⁾.**

4.3.3 Jedním z důležitých úkolů této reformy je navrhnout cestu ke **spravedlivějšímu rozdělování prostředků mezi členské státy**. EHSV vítá úsilí na snížení rozdílů mezi mírou podpory, kterou dostávají zemědělci v různých členských státech. Přál by si, aby byl proveden přezkum přidělu prostředků na rozvoj venkova na základě objektivnějších kritérií s cílem lépe zaměřit cíle politiky, a vítá flexibilitu přesunu finančních prostředků mezi plířmi.

4.3.4 EHSV bere na vědomí odlišnou situaci, jež existuje, pokud jde o rozdělování přímých plateb mezi staré a nové členské státy. Podle EHSV je ve skutečnosti nutné podporovat konkurenceschopnost zemědělsko-potravinářského odvětví stejným způsobem ve všech členských státech, aby byla zachována jednotnost evropského zemědělského modelu. Při jakémkoli přerozdělování přímých plateb by měla být zohledněna struktura nákladů a výnosů zemědělské činnosti v členských státech.

4.3.5 EHSV by rád zabránil dalšímu narušování hospodářské soutěže, jež má sociální důsledky pro řadu členských států, zejména pro pobaltské státy, přičemž je třeba zohlednit nejen zájmy zemědělců, ale také potřeby spotřebitelů a veřejnosti obecně. EHSV doporučuje, aby byly přerozděleny přímé

⁽⁸⁾ Úř. věst. C 132, 3.5.2011, s. 63, odstavec 1.10.

⁽⁹⁾ COM(2011) 500 final, *Rozpočet – Evropa 2020*.

⁽¹⁰⁾ Úř. věst. C 354, 28.12.2010, s. 35, odstavec 5.6.11.

⁽¹¹⁾ Úř. věst. C 132, 3.5.2011, s. 63, odstavec 1.4.

platby v rámci prvního pilíře mezi členské státy tak, aby bylo zajištěno, že **žádná země se nebude nacházet pod 90 % průměru EU na konci rozpočtového období.**

4.3.6 Ekologická složka prvního pilíře je jedním ze způsobů, jak vytvořit větší a viditelnější vazbu mezi přímými platbami a environmentálními veřejnými statky vyprodukovanými zemědělci. Jde také o důležitý krok, pokud jde o řešení problémů v oblasti biologické rozmanitosti, které vznikají v důsledku zemědělství. EHSV takovýto přístup vítá, ale předkládá následující doporučení:

- Komise vynaložila úsilí, aby byl tento systém i nadále jednoduchý: pouze tři opatření, jež by bylo možné snadno sledovat satelitem. Prováděcí předpisy by však měly zajistit, že v návaznosti na tato opatření nevzniká zemědělcům dodatečná administrativní zátěž.
- Je důležité, aby opatření v rámci ekologizace využívali všichni zemědělci v EU podobným způsobem, čímž by byl zajištěn výrazný prospěch pro životní prostředí a zabránilo by se nekalé soutěži mezi zemědělci v různých regionech. Možná však bude zapotřebí určité flexibility, pokud jde o použití na vnitrostátní a regionální úrovni. Zemědělsko-environmentální opatření, jež odpovídají ekologické složce, by obecně měla být brána v potaz.
- Existují obavy, aby nedocházelo k překrývání mezi opatřeními v rámci ekologizace a zemědělsko-environmentálními opatřeními druhého pilíře⁽¹²⁾. Je třeba dělat jasné rozdíly, aby bylo zajištěno, že zemědělci, kteří se již zapojili do zemědělsko-environmentálních programů, budou moci i nadále efektivně využívat tohoto nástroje, aniž by utrpěli ztrátu příjmů. Zemědělci zapojení do opatření v rámci zemědělsko-environmentálních programů, která jsou zaměřena na požadované cíle ekologické složky, mohou být považováni za ty, kdo plní ekologickou složku. Již dosud provedená zemědělsko-environmentální opatření (2. pilíř) by měla být uznána v rámci nových environmentálních závazků (1. pilíř), stejně jako se s tím počítá v případě ekologického zemědělství obecně.

4.3.7 Opatření v rámci ekologizace by měla být přizpůsobena a prováděna následovně:

- Návrh využít 7 % půdy na „plochy využívané v ekologickém zájmu“ by nebyl přijatelný, pokud by bylo velké množství orné půdy vyřazeno z produkce. I s ohledem na rostoucí poptávku po potravinách na celém světě by to bylo kontraproduktivní. Komise by měla co nejdříve předložit návrh seznamu charakteristických rysů, které by byly uznány

jako „půda s ekologickou prioritou“. Zároveň by mělo být jasné, že tento seznam bude primárně pokrývat rasy, které jsou důležité pro zachování nebo zlepšení biologické rozmanitosti, mezi něž jednoznačně patří existující stromy, terasy, pobřežní zóny, oblasti s kvetoucími rostlinami atd. Tyto prvky by měly být považovány za oblasti způsobilé pro platby, a to také v zemích, kde je vnitrostátní právní předpisy vyjmulý z definice zemědělské půdy. Vhodný seznam by rovněž rychle objasnil, že často vyjadřované obavy, že Komise chce zcela vyřadit z produkce 7 % půdy, jsou neopodstatněné. Dále by mělo být umožněno, aby byly efektivně vypočteny hlavní trvalé plodiny jako „plochy využívané v ekologickém zájmu“, aby byla propagována jejich výrazná environmentální a ekologická hodnota.

- Komise musí objasnit, že opatření týkající se diverzifikace plodin by především nemělo penalizovat zemědělce s malou plochou orné půdy, podniky živočišné výroby bez pastvin a zemědělce pracující v takových zemědělsko-klimatických a půdních podmínkách, kde není možné vypěstovat žádné jiné plodiny. EHSV doporučuje v takovýchto případech flexibilitu v provádění, kterou by měly navrhnout členské státy a schválit Komise.

4.3.8 EHSV konstatuje, že situace v oblasti biologické rozmanitosti se velmi liší nejen mezi jednotlivými členskými státy, ale také mezi jednotlivými regiony. Fixních 7 % prioritně vyčleněné půdy ve všech regionech EU se proto zprvu zdá být spíše byrokratické a nevhodné. Pokud však budou opatření zvolena tak, že bude možné zohlednit všechny existující struktury zemědělských podniků, které pozitivně přispívají k rozvoji druhů, budou mít zemědělci v regionech s bohatou strukturou (s vysokou mírou biologické rozmanitosti) méně potíží s přizpůsobením a prováděním, nežli zemědělci v „čistých“ regionech (s malou biologickou rozmanitostí). Právě proto je správný přístup Komise k podpoře evropského modelu zemědělství spočívající v tom, že tato opatření budou zavedena na úrovni zemědělských podniků (kromě malých podniků).

4.3.9 EHSV souhlasí s návrhem Komise zachovat členským státům možnost volby uskutečňovat platby zemědělcům v horských oblastech či v jiných oblastech, jež čelí specifickým či jiným přírodním překážkám, v souladu s opatřeními v druhém pilíři. EHSV obdobně vítá, že má být členským státům umožněno uskutečňovat dodatečné platby také v oblastech, jež čelí přírodním překážkám, v rámci přímých plateb v prvním pilíři. EHSV naléhá na Komisi, aby zabezpečila zjednodušené postupy, jež umožní všem potenciálním příjemcům využívat těchto nových příležitostí. Návrhy na nové vymezení znevýhodněných oblastí (tzv. „ostatní oblasti“) zatím vypadají nevyzrálé a vyžadují přezkum. Na druhou stranu se EHSV vyjadřuje kriticky k návrhům Komise týkajícím se nového vymezení „jiných znevýhodněných oblastí“ pomocí 8 biofyzikálních kritérií a 66 % minimálního podílu zemědělsky využívané půdy. V této podobě by tato pravidla vedla k objektivně neodůvodněnému znevýhodnění některých regionů, jejichž nepříznivá situace je výsledkem souhry několika faktorů. Nový regulační rámec by měl být navržen tak, aby kombinaci těchto faktorů náležitým způsobem zohledňoval.

⁽¹²⁾ Úř. věst. C 132, 3.5.2011, s. 63, odstavec 3.4.3.

4.3.10 EHSV souhlasí s přijetím „stropu“ plateb, který bude třeba používat v závislosti na zemědělské struktuře konkrétní země nebo konkrétního regionu. EHSV souhlasí s tím, aby stanovování stropu pro platby bylo používáno flexibilním způsobem, přičemž je třeba dodržovat zásadu subsidiarity. Navrhovaný plán postupného stanovování stropu je chválný za předpokladu, že snížená částka bude směřovat do slabších odvětví zemědělství v každé zemi. Částka uvedená v návrhu by měla být vypočítána odečtením maximálně 50 % mezd skutečně vyplacených a ohlášených zemědělcem v předcházejícím roce, včetně daní a sociálních příspěvků na zaměstnanost. Dále je třeba pamatovat na rodinnou pracovní sílu.

4.3.11 EHSV si je plně vědom potíží souvisejících s definicí konceptu aktivního zemědělce a navrhuje, že takováto definice by měla zahrnovat tyto požadavky: výrobu zemědělských výrobků a jejich uvádění na trh i prostřednictvím přímého prodeje na místních trzích a vytváření společensky prospěšných veřejných statků a služeb⁽¹³⁾. Měla by také zohledňovat znevýhodněnou pozici regionu a nutnost zemědělství na částečný úvazek, aby byl zachován průměrný rodinný příjem. EHSV se domnívá, že jednotlivé členské státy musí mít větší flexibilitu při rozhodování o definici aktivního zemědělce, aby mohlo být stanoveno, kdo je způsobilý obdržet přímé platby. Při tom by měla být brána v potaz plocha, na kterou lze poskytnout podporu. Dále by z definice aktivního zemědělce neměli být vyloučeni příjemci částek nižších než 5 000 EUR.

4.3.12 EHSV podporuje návrh Komise zvážit stanovení činnosti mladých zemědělců za jednu z priorit Unie v oblasti rozvoje venkova, částečně prostřednictvím provádění tematických podprogramů v rámci programů rozvoje venkova. EHSV také velmi kladně hodnotí návrh zavést podporu příjmu pro mladé zemědělce, kteří zahajují svou zemědělskou činnost v rámci prvního pilíře SZP. EHSV naléhá na Komisi, aby zabezpečila zjednodušené postupy, jež umožní všem potenciálním příjemcům využívat těchto nových příležitostí.

4.3.13 S ohledem na posílení jejich politiky rozvoje venkova je členskými státy umožněn převod finančních prostředků z jejich stropů přímých plateb do jejich podpor určených na rozvoj venkova. Zároveň by členskými státy, ve kterých úroveň přímé podpory zůstává nižší než 90 % průměrné výše podpory v EU, měl být umožněn převod finančních prostředků z jejich podpor určených na rozvoj venkova do jejich stropů přímých plateb. Této možnosti by mělo být využito s určitými omezeními, a to pouze jednou a po celou dobu uplatňování tohoto nařízení. EHSV doporučuje, aby Komise zvýšila flexibilitu převodu prostředků z druhého do prvního pilíře z 5 % na 10 %.

4.3.14 EHSV žádá Komisi, aby přezkoumala plánované rozšíření eko-podmíněnosti. Zařazením všech povinností a omezení platných pro oblasti sítě Natura 2000 a rámcové směrnice o vodě do eko-podmíněnosti mohou mezi zemědělci vzniknout očividné a neodůvodnitelné nerovnosti. Do eko-podmíněnosti lze jistě zařadit určité základní povinnosti, nelze sem však řadit povinnosti uložené zemědělcům v ochranném vodním pásmu či jiných specifických chráněných oblastech. Tyto povinnosti by měly být předmětem specifického příspěvku v rámci druhého pilíře.

4.4 Tržní nástroje

4.4.1 Hlavní návrh v oblasti politiky řízení trhu se týká rozpočtu (vytvoření rezervy pro případ krize) a správy (Komise bude mít větší pravomoc). Co se týká samotných nástrojů, došlo pouze k nepatrné inovaci. EU by měla zaměřit svůj hospodářský výzkum na toto téma s cílem nalézt moderní nástroje pro boj proti nestálosti cen. Tyto nástroje by měly být použity na trhu EU, ale také za účelem regulace mezinárodních trhů, což je hlavním úkolem, jak bylo zdůrazněno v závěrech G20 z června 2011.

4.4.2 EHSV připomíná Komisi, Parlamentu a Radě, že extrémní nestálost cen, k níž docházelo v posledních letech, poukazuje na to, že je zapotřebí efektivnějších nástrojů řízení trhu. EHSV se domnívá, že navrhované tržní nástroje nejsou dostačující, a požaduje lepší koordinaci v oblasti nabídky a poptávky a obnovení rovnováhy tržní síly v celém potravinovém řetězci. Podle smlouvy o EU je jedním z cílů SZP stabilizace trhů. Stabilní trhy jsou důležité. Z tohoto důvodu se EHSV domnívá, že balíček tržních nástrojů by měl být mnohem ambicióznější, aby se zabránilo výrazné fluktuaci cen.

4.4.3 Komise navrhuje pokračovat v postupném rušení nástrojů pro řízení nabídky zahájeném v roce 2009. EHSV se však domnívá, že zbavovat se těchto nástrojů by bylo chybou. Jejich smyslem je totiž zajištění větší stability cen a příjmů zemědělců tím, že preferují lepší přizpůsobení nabídky poptávce. V řadě případů již prokázaly svou účinnost. Pro řízení nabídky existuje široká škála nástrojů: předběžná kontrola (např. přidělení produkčních práv), následná kontrola (např. zničení úrody), kontrola výrobních faktorů (např. práva na výsadbu), omezení nároků na příspěvky (např. vnitrostátní stropy) atd.

4.4.4 EHSV doporučuje, aby bylo provedeno řádné posouzení dopadů prodloužení lhůty pro ukončení kvót na cukr, k němuž má dojít v roce 2015. Pokud jde o práva týkající se vinic, která vyprší nejspíše v roce 2018, staví se EHSV za jejich zachování a zároveň vítá rozhodnutí Komise vytvořit skupinu na vysoké úrovni, jejímž úkolem bude projednávat opatření, jichž je v odvětví vína zapotřebí, a zdůrazňuje, že

⁽¹³⁾ Úř. věst. C 132, 3.5.2011, s. 63, odstavec 1.5.

v zájmu lepšího řízení trhu by se měla práva na výsadbu po roce 2018 zachovat. Doporučení vydaná touto skupinou na vysoké úrovni se očekávají do konce roku 2012.

4.4.5 Jelikož v EU-27 pouze 15 obchodních řetězců kontroluje 77 % trhu s potravinami, zasazuje se Výbor za to, že je zapotřebí učinit opatření pro nastolení rovnováhy mezi obchodní nabídkou a tržní silou distribuce a přezkoumat, zda jsou právní předpisy o hospodářské soutěži dostačující k tomu, aby zabránily vzniku dominantního postavení na trhu a pochybným smluvním praktikám. Důležité je, aby do tohoto přezkumu byly zapojeny veškeré skupiny, kterých se to týká⁽¹⁴⁾. To by mělo vést k úpravě předpisů EU o hospodářské soutěži pro zemědělsko-potravinářské odvětví tak, aby byla zohledněna specifika odvětví a přizpůsobena předpisům o hospodářské soutěži zemí konkurujících EU na globálních trzích, jak bylo dohodnuto ve skupině na vysoké úrovni týkající se mléka.

4.4.6 Velká nestálost cen v posledních letech podnítila otázku o budoucí SZP, pokud jde o možné výhody více nástrojů pro řízení rizik a globálnější přístup k fungování celého potravinového řetězce.

4.4.7 Vzhledem k posílení pravomocí producentů v potravinovém řetězci by Komise měla rovněž poskytnout nástroje a finanční prostředky pro získání lepších, transparentnějších a aktualizovaných znalostí o trzích a maržích ve všech odvětvích. EHSV ve svých dřívějších stanoviscích zdůraznil, že je třeba podporovat psané smlouvy, upravit pravidla hospodářské soutěže, zakázat nekalé a hospodářskou soutěž narušující praktiky, zlepšit schopnost organizací producentů uvádět výrobky na trh a posílit úlohu meziodvětvových organizací⁽¹⁵⁾. Měly by se mnohem více než dosud podporovat místní a regionální iniciativy, trhy se zemědělskými produkty, krátké odbytové kanály (i v rámci jídelen, zařízení společného stravování atd.) a přímý prodej.

4.4.8 Za účelem zajištění potřebné flexibility při reakci na neočekávané mimořádné události Komise navrhuje vytvořit rezervu pro případ krize v odvětví zemědělství s rozpočtem přibližně 500 milionů EUR. Bylo by vhodné, aby Komise zahrнула tento nástroj do víceletého finančního rámce, více objasnila fungování tohoto nového nástroje a zároveň specifikovala postupy při zavádění opatření pro boj proti narušení trhu. Je nezbytné, aby byl tento nástroj dostatečně flexibilní a mohl reagovat dostatečně včas.

4.4.9 Komise podporuje úlohu organizací producentů, provozovatelů a obchodních organizací tím, že budou jejich činnosti rozšířeny na všechny produkty pokryté společnou organizací zemědělských trhů. EHSV – rovněž s ohledem na poslední připomínky Evropského účetního dvora⁽¹⁶⁾ – považuje za nezbytné podrobně objasnit pokyny Komise týkající se požadavků na uznání těchto orgánů a opatření na monitorování

jejich činností. Mělo by tak být rovněž prověřeno, do jaké míry je navrhovaným zmocněním k rozšiřování závaznosti kolektivních smluv zpochybňována svoboda rozhodování jednotlivých zemědělců.

4.4.10 EHSV souhlasí s návrhem Komise, aby byly využity písemné smlouvy mezi jednotlivými stranami. Družstva a podobné struktury by však mělo být možné vyjmout. Tento krok je podle Komise požadován pouze pro mléčné výrobky, zatímco v případě jiného druhu výrobku jej mohou členské státy používat na dobrovolné bázi. EHSV se domnívá, že by bylo vhodné, aby Komise rozšířila tento požadavek na všechny zemědělské produkty, na něž se vztahuje společná organizace zemědělských trhů, a zejména na produkty podléhající rychlé zkáze.

4.4.11 EHSV má výhrady k možnosti využití Evropského fondu pro přizpůsobení se globalizaci (EFG) s cílem poskytnout podporu zemědělcům, kteří jsou zasaženi důsledky mezinárodních obchodních dohod. EHSV připomíná, že Evropský fond pro přizpůsobení se globalizaci by měl být v prvé řadě využit na poskytnutí podpory pracovníkům, kteří byli propuštěni v důsledku významných změn ve struktuře světového obchodu způsobených globalizací v případě, že tato propouštění mají značný negativní dopad na regionální nebo místní ekonomiky⁽¹⁷⁾. EHSV má za to, že má-li se zajistit maximální dopad činnosti EFG, neměl by tento fond být využíván na podporu evropského zemědělství.

4.4.12 Podle posledních odhadů žije přibližně 16,3 % občanů EU na hranici chudoby nebo dokonce pod ní. EHSV připomíná příspěvek evropského programu rozdělování potravin těm, kteří je potřebují, přičemž každoročně jsou rozdávány desítky milionů pokrmů těm, kteří je potřebují nejvíce (v roce 2009 tohoto programu využilo více než 18 milionů osob). EHSV je potěšen, že v rozpočtových návrzích na období 2014–2020 byl jasně definován evropský program pro podporu nejchudších osob mimo rámec prvního a druhého pilíře. Je však třeba zlepšit jeho pracovní mechanismy s ohledem na připomínky Evropského účetního dvora⁽¹⁸⁾. Výbor má za to, že solidarita se znevýhodněnými skupinami obyvatelstva vždy patřila k hodnotám, jež EU hájí ve svých různých politikách, a musí tomu tak zůstat.

4.5 Rozvoj venkova

4.5.1 EHSV spatřuje ve druhém pilíři ústřední řídicí prvek pro zachování evropského modelu zemědělství. Dramatická finanční situace řady členských států povede k tomu, že mnohá opatření již nebudou moci být dostatečně nebo vůbec spolufinancována, což bude mít za následek značné oslabení. Jedná se o zásadní problém, kterým je třeba se zabývat při vyjednávání finančního plánu na období 2014–2020.

⁽¹⁴⁾ Úř. věst. C 354, 28.12.2010, s. 35.

⁽¹⁵⁾ Úř. věst. C 48, 15.2.2011, s. 145.

⁽¹⁶⁾ Evropský účetní dvůr, Rostoucí úspěch? Účelnost podpory Evropské unie na operační programy pro producenty ovoce a zeleniny, zvláštní zpráva č. 8.

⁽¹⁷⁾ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (ES) č. 1927/2006 ze dne 20. prosince 2006 o zřízení Evropského fondu pro přizpůsobení se globalizaci.

⁽¹⁸⁾ Evropský účetní dvůr, Potravinová pomoc Evropské unie pro nejchudší osoby: posouzení cílů, prostředků a použitých metod, zvláštní zpráva č. 6/2009.

4.5.2 Přesun od dosavadní zásady tří os (plus iniciativa LEADER) s minimálním podílem finančních prostředků uplatňované v rámci druhého pilíře k šesti prioritním oblastem v podstatě znamená, že členské státy budou mít (ještě) větší prostor pro rozhodování. EHSV ovšem vítá, že na opatření v oblasti životního prostředí a ochrany klimatu má i nadále být určeno alespoň 25 % finančních prostředků, a navrhuje, aby byl stanoven minimální podíl i pro iniciativu LEADER. Mělo by se skutečně zabránit situaci, kdy by členské státy např. podporovaly pouze investice, ale neposkytovaly by vůbec žádné prostředky např. na podporu environmentálně-zemědělských opatření, ekologického zemědělství či místních iniciativ, jakou je LEADER.

4.5.3 Aby se zvýšila konkurenceschopnost evropských zemědělců, navrhuje Komise provázat SZP se strategií EU pro růst a zaměstnanost a zaměřit se přitom na odbornou přípravu, inovace a výzkum. EHSV tento přístup podporuje.

4.5.4 EHSV souhlasí se zavedením evropského inovačního partnerství v kontextu politik rozvoje venkova. EHSV se domnívá, že tento nástroj bude mít klíčovou úlohu při propagaci a podpoře výzkumné činnosti určené na podporu produktivity a udržitelnosti zemědělství a lesnictví s cílem zajistit efektivní využívání environmentálních zdrojů, zvýšit příspěvek zemědělství a lesnictví k boji proti změně klimatu, zlepšit kvalitu a bezpečnost práce v zemědělství a lesnictví, zajistit bezpečnost a zdraví spotřebitelů, podpořit testování inovativních zemědělských a lesnických postupů, zlepšit přepravu a logistiku potravinových produktů a zvolit ekologické balení potravinových produktů. Podle EHSV evropské inovační partnerství v zemědělství a lesnictví zajistí prostřednictvím větší účinnosti výzkumu a inovací přeshraniční synergii a spolupráci v Evropě mezi různými veřejnými a soukromými subjekty, které se k tomu zavázaly.

4.5.5 EHSV vřele vítá návrhy týkající se opatření na rozvoj venkova a naléhá na Komisi, aby dala členským státům příležitost a svobodu vytvořit zvláštní opatření pro odvětví, jež jsou pro ně mimořádně důležitá, tím, že bude těmto regionům nabídnuta alternativa. To je nezbytné pro udržování a ochranu naší přírody a pro formování našich kulturních krajín. EHSV zaznamenal, že Komise tihne k uplatňování přísnějších výběrových kritérií pro přístup k určitým opatřením. Výbor zdůrazňuje, že tato výběrová kritéria nesmějí bránit rozvoji zemědělských podniků, které již dosáhly určitého stupně konkurenceschopnosti.

4.5.6 EHSV souhlasí s posílením nástrojů pro řízení rizik používaných v rámci SZP. Výbor se domnívá, že tyto nástroje by měly přispět ke snížení fluktuace příjmů a nestability trhu. Posílení pojistných produktů a vytvoření vzájemných investičních fondů by mělo pomoci zemědělcům, kteří čelí větší nestabilitě trhů, jsou více vystaveni novým nemocem zvířat a rostlin a také jsou u nich častější špatné povětrnostní podmínky. EHSV souhlasí se zahrnutím opatření na řízení rizik do druhého pilíře, avšak domnívá se, že by členské státy měly nejdříve vyřešit otázku vnitrostátního spolufinancování.

4.5.7 EHSV je potěšen, že byla zachována politika zaměřená na oblasti s přírodním znevýhodněním. Lituje však, že nebyla zohledněna jeho doporučení vyjádřená ve stanovisku⁽¹⁹⁾ ke sdělení COM(2009) 161 *Cesta k cílenějšímu zaměření podpory určené zemědělcům v oblastech s přírodním znevýhodněním a týkající se vymezení těchto oblastí*. Osm biofyzikálních kritérií navrhaných Komisí nepostačují k provedení nové, vhodné a legitimní definice přijatelné v celé EU.

4.5.8 EHSV již uvedl, že zachování biologické rozmanitosti je hlavním, klíčovým úkolem, který představuje nejen etickou a morální povinnost, ale má také strategický význam v dlouhodobém měřítku. Existuje dostatek ekonomických důvodů pro rychlejší a efektivnější jednání.

4.5.9 EHSV zdůrazňuje, že revize v roce 2012 představují jedinečnou příležitost pro začlenění problematiky nedostatku vody a extrémních událostí, jako jsou sucha, do společného strategického rámce pro hospodaření s vodními zdroji.

4.5.10 EHSV se domnívá, že druhý pilíř by měl odrážet významný problém sucha, eroze půdy a desertifikace v jižních a středomořských regionech EU, a doporučuje, aby bylo navrženo zvláštní opatření na řešení tohoto problému. Zároveň by však měly být zohledněny i dodatečné výdaje, jež souvisejí s odvodňováním zemědělsky využívaných ploch v severských členských státech EU.

4.5.11 EHSV naléhá na Komisi, Parlament a Radu, aby zvážily sestavení integrované strategie EU pro bílkoviny s cílem zajistit dodávku krmiv pro zvířata a snížit závislost na dovozu bílkovin.

4.5.12 Potravinářský odpad je stále závažnějším problémem pro zabezpečení potravin a účinnost zdrojů. EHSV doporučuje, aby Komise přezkoumala osvědčené postupy v oblasti snižování potravinářského odpadu v zemích, jako je např. Německo, a podpořila je legislativními opatřeními na úrovni EU.

4.5.13 Přemístění ekonomiky je klíčovým problémem pro nadcházející období a v zemědělství by měla být zachována přidaná hodnota v rámci území, jak jen to bude možné. Podle Evropského účetního dvora navíc nejsou místní akční skupiny v rámci programů LEADER dostatečně zaměřeny na dosahování cílů svých vlastních místních strategií⁽²⁰⁾. Bylo by proto užitečné, aby SZP na období 2014–2020 přijala nápravná opatření prostřednictvím nového strategického nástroje, který podpoří vznik teritorializovaných projektů v širším měřítku, nežli tomu je v rámci programu LEADER.

⁽¹⁹⁾ Úř. věst. C 255, 22.9.2010, s. 87–91.

⁽²⁰⁾ Evropský účetní dvůr, zvláštní zpráva č. 5/2011.

4.5.14 EHSV se domnívá, že SZP by měla být upřednostňovaným nástrojem pro vytváření spojení se spotřebiteli prostřednictvím podpory relevantních informací týkajících se způsobu výroby potravin v rámci hodnotového řetězce nebo životního cyklu. Sledovatelnost výrobku musí být transparentní pro spotřebitele, jenž může být nejlepším spojencem evropské zemědělské výroby, jež bude udržitelnější, šetrnější k životnímu prostředí a bude vytvářet lepší pracovní místa.

V Bruselu dne 25. dubna 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

PŘÍLOHA I
ke stanovisku Výboru

Následující pozměňovací návrhy, které obdržely alespoň jednu čtvrtinu odevzdaných hlasů, byly během rozpravy zamítnuty:

Odstavec 1.25

Změnit

„EHSV se domnívá, že jsou zapotřebí nová, samostatná opatření na zviditelnění ekologického zemědělství, pro které by měla být míra spolufinancování stejná jako míra navrhovaná pro méně rozvinuté oblasti (85 %). EHSV také nabádá k propagaci integrované produkce a udržitelného zemědělství a zdůrazňuje jejich pozitivní environmentální dopady.“

Výsledek hlasování

Pro	75
Proti	81
Zdrželi se hlasování	8

Odstavec 4.3.6

Upravit následovně

„Ekologická složka prvního pilíře je jedním ze způsobů, jak vytvořit větší a viditelnější vazbu mezi přímými platbami a environmentálními veřejnými statky vyprodukovanými zemědělci. Jde také o důležitý krok, pokud jde o řešení problémů v oblasti biologické rozmanitosti, které vznikají v důsledku zemědělství. EHSV takovýto přístup vítá, ale předkládá následující doporučení:

- Komise vynaložila úsilí, aby byl tento systém i nadále jednoduchý: pouze tři opatření, jež by bylo možné snadno sledovat satelitem. Prováděcí předpisy by však měly zajistit, že v návaznosti na tato opatření nevzniká zemědělcům dodatečná administrativní zátěž.
- Je důležité, aby opatření v rámci ekologizace využívali všichni zemědělci v EU podobným způsobem, čímž by byl zajištěn výrazný prospěch pro životní prostředí a zabránilo by se nekalé soutěži mezi zemědělci v různých regionech. Možná však bude zapotřebí určité flexibility, pokud jde o použití na vnitrostátní a regionální úrovni. Ta z Zemědělsko-environmentální opatření, jež jsou obzvláště prospěšná pro biologickou rozmanitost (např. záhony kvetoucích květin) odpovídají ekologické složce, by napříště obecně měla být uznávána jako půda s ekologickou prioritou brána v potaz. Více náklady, které tak zemědělcům vznikají nad rámec poskytnutí půdy (např. náklady na osivo, práci atd.), by jim měly být kompenzovány zvláště z prostředků 1. pilíře.
- Existují obavy, aby nedocházelo k překrývání mezi opatřeními v rámci ekologizace a zemědělsko-environmentálními opatřeními druhého pilíře⁽¹⁾. Je třeba dělat jasné rozdíly, aby bylo zajištěno, že zemědělci, kteří se již zapojili do zemědělsko-environmentálních programů, budou moci i nadále efektivně využívat tohoto nástroje, aniž by utrpěli ztrátu příjmů. Zemědělci zapojení do opatření v rámci zemědělsko-environmentálních programů, která jsou zaměřena na požadované cíle ekologické složky, mohou být považováni za ty, kdo plní ekologickou složku. Již dosud provedená zemědělsko-environmentální opatření (2. pilíř) by měla být uznána v rámci nových environmentálních závazků (1. pilíř), stejně jako se s tím počítá v případě ekologického zemědělství obecně.“

Výsledek hlasování

Pro	71
Proti	90
Zdrželi se hlasování	11

Odstavec 4.3.7

Změnit

„Opatření v rámci ekologizace by měla být přizpůsobena a prováděna následovně:

- Návrh využít 7 % půdy na plochy využívané v ekologickém zájmu¹ by nebyl přijatelný, pokud by bylo velké množství orné půdy vyřazeno z produkce. I s ohledem na rostoucí poptávku po potravinách na celém světě by to bylo kontraproduktivní. Komise by měla co nejdříve předložit návrh seznamu charakteristických rysů, které by byly uznány jako půda s ekologickou

⁽¹⁾ Stanovisko EHSV k tématu Budoucnost SZP (Úř. věst. C 132, 3.5.2011, s. 63, odstavec 3.4.3).

prioritou'. Zároveň by mělo být jasné, že tento seznam bude primárně pokrývat rysy, které jsou důležité pro zachování nebo zlepšení biologické rozmanitosti, mezi něž jednoznačně patří existující stromy, terasy, ochranná pásma podél vodních toků, pobřežní zóny, oblasti s kvetoucími rostlinami atd. Tyto prvky by měly být považovány za oblasti způsobilé pro platby, a to také v zemích, kde je vnitrostátní právní předpisy vyjmuly z definice zemědělské půdy. Vhodný seznam by rovněž rychle objasnil, že často vyjadřované obavy, že Komise chce zcela vyřadit z produkce 7 % půdy, jsou neopodstatněné. Dále by mělo být umožněno, aby ~~byly efektivně vypočteny hlavní u trvalých plodin~~ ~~trvalé plodiny~~ bylo využíváno pouze 3,5 % jako plochy využívané v ekologickém zájmu; ~~aby byla propagována jejich výrazná environmentální a ekologická hodnota.~~

- Komise musí objasnit, že opatření týkající se diverzifikace plodin by především nemělo penalizovat zemědělce s malou plochou orné půdy, podniky živočišné výroby bez pastvin a zemědělce pracující v takových zemědělsko-klimatických a půdních podmínkách, kde není možné vypěstovat žádné jiné plodiny. EHSV doporučuje v takovýchto případech flexibilitu v provádění, kterou by měly navrhnout členské státy a schválit Komise.“

Výsledek hlasování

Pro	64
Proti	88
Zdrželi se hlasování	14

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice 2003/98/ES o opakovaném použití informací veřejného sektoru

COM(2011) 877 final – 2011/0430 (COD)

(2012/C 191/22)

Zpravodajka: **paní CAÑO AGUILAR**

Dne 17. ledna 2012 se Evropský parlament, a 18. ledna 2012 Rada, v souladu s článkem 114 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodly konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice 2003/98/ES o opakovaném použití informací veřejného sektoru

COM(2011) 877 final – 2011/0430 (COD).

Specializovaná sekce Doprava, energetika, infrastruktura a informační společnost, kterou Výbor pověřil přípravou podkladů na toto téma, přijala stanovisko dne 11. dubna 2012.

Na 480. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 25. a 26. dubna 2012 (jednání dne 25. dubna), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 133 hlasy pro, 2 hlasy byly proti a 2 členové se zdrželi hlasování.

1. Závěry

1.1 EHSV vítá přezkum směrnice 2003/98/ES Evropského parlamentu a Rady ze dne 17. listopadu 2003 o informacích veřejného sektoru⁽¹⁾ (směrnice o informacích veřejného sektoru), neboť významně zvyšuje možnost účinněji používat veřejné údaje a je jednou z mnoha činností zaměřených na dosažení cílů strategie 2020.

1.2 Výbor zdůrazňuje, že změna směrnice o informacích veřejného sektoru je nezbytná z důvodu digitální revoluce, rostoucího množství informací, jež spravují veřejné orgány, a ekonomického významu této oblasti, jenž se odhaduje na 140 miliard eur. Kromě toho se jedná o nápravu nedostatků ve stávajících předpisech a o zapojení zásad, jež v roce 2008 schválila OECD.

1.3 Nové předpisy, jež obsahují aspekty, které EHSV navrhl ve svém předchozím stanovisku, je součástí balíčku opatření digitální agendy, což je jedna z klíčových strategií EU.

1.4 Nové nařízení zachovává právo přístupu k veřejným informacím coby výlučnou pravomoc členských států a obsahuje významnou změnu, pokud jde o uložení opakovaného použití pro členské státy jako povinnosti.

1.5 Výbor se domnívá, že opakované použití veřejných informací by mělo být upraveno prostřednictvím nařízení za účelem dosažení jednotné právní úpravy v členských státech

a odstranění nesrovnalostí zjištěných při provádění směrnice o informacích veřejného sektoru.

1.6 Reformou se rozšiřuje oblast provádění opakovaného použití, do níž spadají muzea, knihovny a archívy, a zlepšují se praktická opatření, která usnadňují vyhledávání informací.

1.7 EHSV považuje reformu směrnice o informacích veřejného sektoru za oprávněnou také z důvodu velkého potenciálu, který není dostatečně využit a který mají veřejné informace v třech základních oblastech, pokud jde o příspěvek k:

— posílení vnitřního trhu a evropských podniků a tvorbě pracovních míst;

— posílení souladu s ostatními politikami;

— zvýšení transparentnosti, účinnosti a odpovědnosti veřejných správ.

1.8 Nové předpisy týkající se vybírání poplatků odmítají povinnou bezplatnost. Jednotlivé členské státy rozhodnou, zda poplatky uplatní či nikoli. Pokud ano, výše poplatku musí zůstat v rámci mezních nákladů, ačkoli existují výjimky, v nichž lze uplatnit poplatek vyšší. Zásada náhrady nákladů, jež je v současné době platná, je zachována jako sekundární. Změnu v této oblasti považuje EHSV za vhodnou.

(¹) Úř. věst. L 345, 31.12.2003, s. 90.

1.9 Co se nezávislého orgánu týče, jenž se vytváří za účelem řešení opravných prostředků vůči zamítavým rozhodnutím, se EHSV domnívá, že by se nemuselo nezbytně jednat o vytvoření nového orgánu, ale lze určit již existující orgán, bude-li zaručena jeho nestrannost a nezávislost při rozhodování.

1.10 Nové nařízení obsahuje zmínku o ekonomických či morálních právech zaměstnanců veřejných orgánů za účelem řešení specifických situací, k nimž dochází v některých členských státech EU.

1.11 Výbor hájí nutnost posílit znění návrhu v oblasti ochrany osobních údajů, přičemž je třeba v každém jednotlivém případě vyžadovat podrobný přezkum, jenž umožní nalézt rovnováhu mezi právem na soukromí a právem na veřejný přístup.

2. Souvislosti

2.1 Směrnice 2003/98/ES (směrnice o informacích veřejného sektoru) byla významným krokem směrem k podpoře opakovaného použití obrovského množství informací, které spravuje veřejný sektor, protože vytvořila základ evropského právního rámce pro harmonizaci základních podmínek a odstranění překážek, jež mohly toto opakované použití ztěžovat.

2.2 V článku 13 směrnice o informacích veřejného sektoru bylo uloženo Evropské komisi, aby do 1. července 2008 provedla přezkum, jenž se „zejména soustředí na rozsah a dopad této směrnice, včetně míry zvýšení opakovaného použití dokumentů veřejného sektoru, vlivu používaných zásad na vybírání poplatků i opakovaného použití úředních textů zákonodárné a správní povahy, jakož i na další možnosti zlepšování řádného fungování vnitřního trhu a rozvoje evropského odvětví multimediálních materiálů“. Tento přezkum byl předložen ve sdělení COM(2009) 212, v němž se poukazuje na to, že navzdory dosaženému pokroku stále přetrvává řada závažných překážek, k nimž patří: snahy subjektů veřejného sektoru docílit co největší úhrady nákladů namísto přínosů pro širší ekonomiku, soutěžení mezi veřejným a soukromým sektorem, praktické problémy, které brání opakovanému použití, jako je nedostatek informací o dostupných informacích veřejného sektoru, a postoje subjektů některých veřejného sektoru, jež si neuvědomují v plné míře ekonomický potenciál těchto informací.

2.3 Dalšími aspekty ospravedlňujícími dle názoru Komise přezkum směrnice jsou:

— prudký nárůst množství údajů;

— nepřetržitá digitální revoluce, jež zvyšuje hodnotu velkého množství informací a obsahu veřejného sektoru;

— rostoucí ekonomický význam informací veřejného sektoru ve smyslu celkových přímých a nepřímých ekonomických zisků z použití informací veřejného sektoru v rámci celého hospodářství EU27 se odhaduje ročně v řádu 140 miliard EUR⁽²⁾;

— skutečnost, že stále ještě existuje velký potenciál opakovaného použití informací veřejného sektoru. Navzdory velkému pokroku některých členských států zůstává ještě mnoho práce, zohledníme-li mj. rozvoj, který s sebou přináší opakované použití informací veřejného sektoru v určitých mezinárodních záležitostech.

2.4 Nejdůležitější aspekty navržené k úpravě prostřednictvím tohoto návrhu směrnice se týkají: oblasti působení, obecné zásady uplatnitelné na opakované použití, ekonomických či morálních práv zaměstnanců veřejných subjektů, zásady vybírání poplatků a praktických opatření, která usnadňují vyhledávání.

3. Obecné připomínky

3.1 Informace veřejného sektoru a digitální agenda

3.1.1 EHSV považuje navrhovanou reformu za obecně vhodnou, pokud jde o nápravu známých nedostatků ve směrnici o informacích veřejného sektoru. Úprava kromě toho, že je odpovědí na požadavek zainteresovaných stran v EU, jež poukázaly na závažné nedostatky v současných právních předpisech, začleňuje zásady doporučení OECD Soul, 17. a 18. června 2008⁽³⁾ týkající se lepšího a účinnějšího používání veřejných informací.

3.1.2 EHSV dále zdůrazňuje, že přezkum je součástí balíčku opatření digitální agendy, jež sestává ze třech směrů činnosti: úpravy právního rámce pro opakované použití informací veřejného sektoru, mobilizace finančních nástrojů a usnadnění koordinace mezi členskými státy⁽⁴⁾.

3.2 Právo na opakované použití

3.2.1 Nová regulace představuje zásadní změnu, neboť činí z opakovaného použití právo. Stávající platný systém přenechává každému členskému státu pravomoc rozhodnout, zda opakované použití autorizuje či nikoliv. Na základě skutečnosti, že propojení práva přístupu a práva na opakované použití

⁽²⁾ Zpráva pana Vickeryho obsahuje rozsáhlou analýzu tohoto tématu. Viz *Přezkum nejnovějších studií o opakovaném použití informací veřejného sektoru a o souvisejícím vývoji trhu*, konečné znění, Graham Vickery, 2010. http://ec.europa.eu/information_society/policy/psi/docs/pdfs/report/final_version_study_psi.docx.

⁽³⁾ Přijato v Soulu ve dnech 17. a 18. června 2008.

⁽⁴⁾ Sdělení Komise Veřejně přístupné údaje - Hnací síla inovací, růstu a transparentní správy, COM(2011) 882 final, Brusel, 12.12.2011.

je výslovně uvedeno v některých vnitrostátních předpisech a v jiných naopak není dost jasné, vzniká právní nejistota.

3.2.2 Z tohoto důvodu EHSV chce zejména zdůraznit a podpořit změnu, jež se v této oblasti navrhuje a spočívá v následujícím:

- **právo přístupu** k veřejným informacím zůstává výhradně v pravomoci členských států a není zahrnuto do oblasti směrnice o informacích veřejného sektoru ⁽⁵⁾;
- je-li informace veřejná a přístupná podle vnitrostátních předpisů, stanovuje se – až na přesně uvedené výjimky –, že **opakované použití** veřejných informací pro komerční nebo nekomerční účely se pro členské státy stává **povinností**, v souladu s novým zněním článku 3, podle něž členské státy „zajistí, aby byly dokumenty ... opakovaně použitelné“. Toto je nezbytný krok směrem k vytvoření homogenního evropského rámce.

3.2.3 Právo na opakované použití je pokrokem ve směru, jenž vyjádřil EHSV ve svém předchozím stanovisku ⁽⁶⁾, a sice v tom smyslu, že povinnost opakovaného použití údajů není „pouhé pasivní poskytnutí k dispozici, nýbrž povinnost aktivní podpory“.

3.2.4 EHSV se vzhledem k nesrovnalostem vznikajícím prováděním směrnice o informacích veřejného sektoru domnívá, že je nebytné provést užší harmonizaci, jež by měla mít formu návrhu nařízení.

3.3 Rozšíření oblasti působnosti

3.3.1 Jak již EHSV navrhl ve svém stanovisku o směrnici o informacích veřejného sektoru, budou se nové předpisy týkat dokumentace, která existuje v muzeích, knihovnách a archívech. Totéž platí pro univerzitní knihovny, vyjma v případě dokumentů chráněných právy duševního vlastnictví (nové znění čl. 1 odst. 2 písm. e), což znamená zahrnutí velkého množství informací do oblasti působnosti směrnice, čímž se zvýší její účinnost.

3.4 Zlepšení opatření pro vyhledávání

3.4.1 EHSV považuje za vhodnou navrhovanou regulaci praktických opatření, která usnadňují vyhledávání informací (článek 9), pokud obsahují metadata, poskytují informace ve

„strojově čitelném formátu“ a portály, které jsou propojeny s decentralizovanými seznamy.

3.5 Nutnost reformy z důvodu potenciálu veřejných informací

3.5.1 Dokumentace shromažďovaná veřejnými orgány má využití v řadě oblastí souvisejících mj. se znalostmi, sociálními podmínkami, vědou, ekonomikou a kulturou. Jako příklad lze uvést: informace v oblasti geografie, meteorologie, životního prostředí, ekonomiky, provozu a dopravy, cestovního ruchu, zemědělství, právní a soudní publikace, statistiky, sociální podmínky atd. ⁽⁷⁾. Důsledkem jejich využívání je růst ekonomiky, rozvoj vnitřního trhu, posílení podniků a tvorba pracovních míst.

3.5.2 Vyšší míra použití veřejných informací je soudržná s dalšími politikami Unie, jako např. politika v oblasti konkurenceschopnosti, integrovaná námořní politika, společná dopravní politika, nutnost zlepšit otevřený přístup k vědeckým informacím a politika týkající se digitalizace a kulturního dědictví.

3.5.3 Podpora opakovaného použití přispěje také k podpoře transparentnosti, účinnosti a odpovědnosti veřejných správn.

4. Konkrétní připomínky

4.1 Vybírání poplatků ⁽⁸⁾

4.1.1 Nejkontroverznějším aspektem stávajících platných právních předpisů je cena, již musí platit zájemci za přístup k informacím. Nepřiměřená výše poplatků a nedostatek transparentnosti při jejich stanovování vedly ke stížnostem uživatelů a jsou vážnou překážkou při podpoře opakovaného použití veřejných informací.

4.1.2 Návrh reformy odmítá povinnou bezplatnost (nulové náklady), kterou navrhovaly jisté zainteresované strany. V návrhu se naopak přijímají nové zásady pro výběr poplatků, jež spočívají v následujícím:

— každý členský stát rozhodne, zda poplatek bude vybírat či nikoliv;

— rozhodne-li se pro výběr poplatků, je jejich výše omezena na **mezní náklady** vzniklé při jejich reprodukci a šíření;

⁽⁵⁾ Článek 1 odstavce 3.

⁽⁶⁾ Stanovisko EHSV Komerční využití dokumentů veřejného sektoru [překlad do češtiny není k dispozici] Úř. věst. C 85, 8.4.2003, s. 25.

⁽⁷⁾ Ve zprávě pana Vickeryho se uvádí 13 oblastí, jež obsahují různá témata.

⁽⁸⁾ Viz „Deloitte Pricing of PSI Study“, Lucemburk, 2011. http://ec.europa.eu/information_society/policy/psi/docs/pdfs/minutes_psi_group_meetings/presentations/15th/03_01_study_economic_deloitte.pdf.

- zásadu mezních nákladů lze neuplatnit tím, že se ve výjimečných případech stanovených v novém odst. 2 čl. 6 uloží vyšší poplatky: zejména pokud tyto subjekty hradí podstatnou část svých provozních nákladů z užívání svých práv duševního vlastnictví. Tato výjimka se podmiňuje přísnými požadavky: poplatky se stanovují „podle objektivních, průhledných a ověřitelných kritérií, je-li to ve veřejném zájmu a podmíněno schválením nezávislého orgánu“, jak stanovuje reforma směrnice;
- poplatky převyšující mezní náklady mohou stanovit také „knihovny (včetně univerzitních knihoven), muzea a archivy“;
- povinnost prokázat, že poplatky jsou v souladu s požadavky této směrnice, má subjekt veřejného sektoru poskytující informaci uživateli.

4.1.3 Tímto způsobem se zavádí jako hlavní zásada **mezních nákladů** a zachovává se **náhrada nákladů** stávajícího článku 6 navzdory tomu, že je považován „za nedostačující pro stimulování činností založených na opakovaném použití veřejných údajů“ (3. Právní stránka návrhu. 3.2. Subsidiarita a proporcionalita, 5. odstavec).

4.1.4 EHSV tuto změnu vítá a považuje za nezbytné vyjasnit znění úpravy návrhu týkající se zásady vybírání poplatků v článku 6, přičemž je třeba výslovně poukázat na výjimečnou povahu zásady úhrady nákladů.

4.1.5 Dle názoru EHSV lze zavést zásadu úplné bezplatnosti alespoň v určitých případech opakovaného použití pro nekomerční účely.

4.2 Nezávislý orgán

4.2.1 V případě zamítnutí žádosti o opakované použití stanoví nový návrh směrnice, že prostředky pro zjednání nápravy mají zahrnovat „možnost přezkumu nezávislým orgánem, jemuž byly svěřeny zvláštní regulační pravomoci týkající se opakovaného použití informací veřejného sektoru a jehož rozhodnutí jsou pro dotčený subjekt veřejného sektoru závazná“ (doplněno k čl. 4 odst. 4).

4.2.2 Návrh nespecifikuje povahu a složení tohoto nezávislého orgánu, což je správně ponechané na rozhodnutí každého členského státu. EHSV se domnívá, že by se nemuselo jednat nezbytně o vytvoření nového orgánu, ale lze určit již existující orgán, bude-li zaručena jeho nestrannost a nezávislost při rozhodování. Vzhledem ke zkušenosti od vstupu v platnost

směrnice o informacích veřejného sektoru – v některých případech vznikl zúžený výklad režimu přístupu a šíření veřejných informací – je nicméně vhodné doplnit v novém odstavci, po „informací veřejného sektoru“: „zejména pokud jde o oblast působnosti obecné zásady obsažené v článku 3, a jehož rozhodnutí ...“.

4.2.3 EHSV však každopádně zdůrazňuje, že je nutné zohlednit rozsudek Soudního dvora týkající se pojetí nezávislosti, jež vylučuje nejen jakýkoliv vliv, jenž by mohly mít orgány podléhající kontrole, ale rovněž jakékoli příkazy či vnější vliv, přímý či nepřímý, jenž by mohl ohrozit výkon práce, jíž se tyto nezávislé orgány věnují⁽⁹⁾.

4.3 Duševní vlastnictví a ekonomická či morální práva zaměstnanců

4.3.1 V závislosti na vnitrostátních a mezinárodních normách upravujících duševní vlastnictví nejsou návrhem úpravy dotčena „ekonomická ani morální práva, která mohou mít zaměstnanci subjektů veřejného sektoru podle vnitrostátních předpisů“ (odstavec vložený k čl. 1 odst. 5). Jedná se o aspekt, jenž nebyl ve směrnici o informacích veřejného sektoru obsažen a jeho zahrnutí je odpovědí na specifické situace v některých členských státech týkající se vlastnictví práv k údajům vlastněným veřejným sektorem.

4.3.2 Složitost problematiky týkající se duševního vlastnictví a zásad subsidiarity a minimálního zásahu nabízí ponechat řešení konfliktů, jež mohou vyvstat, právním a soudním systémům jednotlivých členských států, jak se správně navrhuje v textu, jenž je předmětem tohoto stanoviska.

4.4 Ochrana osobních údajů

4.4.1 Směrnice o informacích veřejného sektoru řeší zpracování osobních údajů (čl. 1 odst. 4) s tím, že „ponechává nedotčenu a nijak neovlivňuje úroveň ochrany fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů podle ustanovení předpisů Společenství a vnitrostátních předpisů, a zejména nemění závazky a práva podle směrnice 95/46/ES“⁽¹⁰⁾.

⁽⁹⁾ Rozsudek ze dne 9. března 2010 (C-518/07).

⁽¹⁰⁾ Směrnice 95/46/ES Evropského parlamentu a Rady ze dne 24. října 1995 o ochraně fyzických osob v souvislosti se zpracováním osobních údajů orgány a institucemi Společenství a o volném pohybu těchto údajů, Úř. věst. L 281, 23.11.1995, s. 31.

4.4.2 Jedná se o správné ustanovení, avšak význam tématu a nepřetržité technologické inovace vyžadují větší důraz, neboť vznikají otázky týkající se např. legitimacy veřejného šíření, speciální ochrany citlivých údajů, předávání do třetích zemí a zásady účelnosti. EHSV se domnívá, že - jak zdůrazňuje pracovní skupina pro ochranu fyzických osob ohledně zpracování osobních údajů - text by měl obsahovat požadavek, aby veřejné orgány provedly podrobné vyhodnocení případ od případu, jež umožní nalézt rovnováhu mezi právem na soukromí a právem na veřejný přístup ⁽¹⁾.

V Bruselu dne 25. dubna 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

⁽¹⁾ Stanovisko 7/2003 o opakovaném použití informací veřejného sektoru a ochraně osobních údajů – hledání rovnováhy, 12. prosince 2003.

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Globální přístup k migraci a mobilitě

COM(2011) 743 final

(2012/C 191/23)

Zpravodaj: **pan PARIZA CASTAÑOS**

Spoluzpravodajka: **paní KING**

Dne 18. listopadu 2011 se Rada a Evropská komise, v souladu s článkem 304 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodly konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Globální přístup k migraci a mobilitě

COM(2011) 743 final.

Specializovaná sekce Vnější vztahy, kterou Výbor pověřil přípravou prací na toto téma, přijala stanovisko dne 4. dubna 2012.

Na 480. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 25. a 26. dubna 2012 (jednání ze dne 25. dubna 2012), přijal Evropský hospodářský a sociální výbor následující stanovisko 125 hlasy pro, 1 hlas byl proti a 7 členů se zdrželo hlasování.

1. Závěr

1.1 EHSV souhlasí s globálním přístupem k migraci a mobilitě, který úzce propojuje přistěhovaleckou a azylovou politiku s vnější politikou EU.

1.2 EHSV požaduje, aby se vnější politika EU plně zavázala k podpoře celosvětové správy mezinárodní migrace v rámci Organizace spojených národů na základě mezinárodních prováděcích právních nástrojů, mimo jiné Všeobecné deklarace lidských práv, Mezinárodní úmluvy na ochranu práv všech migrujících pracovníků a členů jejich rodin (Výbor EU doporučil její ratifikaci⁽¹⁾), Mezinárodního paktu o občanských a politických právech, Mezinárodního paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech a úmluv MOP.

1.3 Výbor žádá Evropskou komisi, aby vypracovala zprávu o stavu jednání v EU, pokud jde o úmluvu OSN. Komise musí připravit podmínky pro její ratifikaci a EHSV se může zapojit do spolupráce vypracováním nového stanoviska z vlastní iniciativy.

1.4 Výbor navrhuje, aby se EU aktivně zapojila do rozvoje dialogu OSN na vysoké úrovni o mezinárodní migraci a rozvoji.

1.5 Dialogy o migraci a mobilitě mezi EU a třetími zeměmi musí mít primárně za cíl zajistit, aby k migraci docházelo legálním a řádným způsobem, zaručit mezinárodní právo na azyl, omezit nelegální přistěhovalectví a bojovat proti zločinným sítím obchodu s lidmi.

1.6 Partnerství v oblasti mobility, která představují společná politická prohlášení, musí být přetvořeny na mezinárodní dohody. EHSV má za to, že v rámci jednání se třetími zeměmi může role EU představovat velkou přidanou hodnotu.

1.7 Výbor zdůrazňuje, že je důležité podněcovat dialog s regionálními orgány a rozšířit obsah stávajících dohod rovněž na mobilitu a migraci.

1.8 Výbor je toho názoru, že partnerství v oblasti mobility musí zahrnovat čtyři pilíře globálního přístupu: usnadňování a organizaci legální migrace a mobility; prevenci a omezování nelegální migrace a obchodování s lidmi; podporu mezinárodní ochrany a posílení vnějšího rozměru azylové politiky; maximalizaci dopadu migrace a mobility na rozvoj.

1.9 Největší úskalí představují dohody týkající se migrace pracovních sil, do nichž musí být zapojeni sociální partneři – evropští i ti ze třetích zemí. Výbor podporuje „nezávazné zásady a pokyny pro přístup k migraci pracovních sil“ MOP⁽²⁾ a navrhuje, aby byly zohledněny v rámci Partnerství v oblasti mobility.

⁽¹⁾ Stanovisko EHSV ze dne 30. června 2004 o Mezinárodní úmluvě o migrujících pracovnících, zpravodaj: pan PARIZA CASTAÑOS, Úř. věst. C 302, 7.12.2004.

⁽²⁾ MOP – Vícestranný rámec pro migraci pracovních sil, 2007.

1.10 Výbor navrhuje do partnerství v oblasti mobility zahrnout genderové hledisko. V určitých případech je totiž situace přistěhovalek ožehavější. Tyto ženy musí často čelit zneužívání, diskriminaci a extrémnímu vykořisťování. Úloha přistěhovalek v rámci hospodářského a sociálního rozvoje v zemích původu je také velmi důležitá. ⁽³⁾

1.11 Aby migrace neměla negativní dopad na hospodářský a sociální rozvoj v zemích původu, musí Evropská unie věnovat zvláštní pozornost negativním účinkům odlivu mozků a zavést kompenzační mechanismy.

1.12 EU musí podporovat organizace diaspor. EHSV navrhuje zřídit podpůrné služby pro organizace diaspor.

1.13 Kontrola hranic a prevence nelegálního přistěhovalectví musí ctít ochranu lidských práv. Agentura Frontex musí mít k dispozici více prostředků a její činnost musí být předmětem hodnocení Agentury pro základní práva (FRA) a demokratického dohledu Evropského parlamentu.

1.14 EU musí mít otevřenou politiku pro přijímání přistěhovalců, se střednědobým zaměřením přesahujícím současnou hospodářskou krizi, která bude zohledňovat demografickou situaci. Postupy týkající se pracovního přistěhovalectví musí být legální a transparentní. Musí být také umožněna spolupráce sociálních partnerů z EU a zemí původu.

1.15 EHSV má za to, že vnitrostátní a evropské právní předpisy týkající se přistěhovalectví musí zaručovat dodržování zásady rovného zacházení, pokud jde o pracovní a sociální práva. Systémy cirkulační migrace nemohou být využívány diskriminačním způsobem pro omezování rovného zacházení.

1.16 Partnerství v oblasti mobility stanoví, že v rámci postupů pro navrácení se prioritně přistoupí k dobrovolnému návratu, který bude doprovázen podpůrným mechanismem ⁽⁴⁾. Pokud se v mimořádných případech použije postup pro nucený návrat, budou plně respektována lidská práva dotčených osob a zohlední se doporučení Rady Evropy ⁽⁵⁾.

1.17 EHSV požaduje, aby měla EU společný azylový systém, který by zahrnoval vysokou míru legislativní harmonizace. Také podporuje myšlenku, aby EU spolupracovala se třetími zeměmi na tom, aby zlepšily své azylové systémy a dodržování mezinárodních norem. Dohody uzavřené mezi EU a třetími zeměmi musí stanovit postupy, které zajistí účinné právo na mezinárodní ochranu pro osoby, jež o ni požádají.

⁽³⁾ Průzkumné stanovisko EHSV k tématu Zdraví a migrace, Úř. věst. C 256, 27.10.2007, s. 123–130.

⁽⁴⁾ Ve spolupráci s Mezinárodní organizací pro migraci.

⁽⁵⁾ Dvacet pokynů pro nucené navrácení, CM(2005)40.

1.18 Třetí země, se kterými jsou sjednávána partnerství v oblasti mobility, musí být signatáři Ženevské úmluvy o právním postavení uprchlíků, musí vytvořit vhodné azylové struktury a být bezpečnými státy, pokud jde o otázku lidských práv. Také budou muset být ratifikovány Úmluva OSN proti nadnárodnímu organizovanému zločinu a její protokoly o obchodování s lidmi a převaděčství migrantů. ⁽⁶⁾

1.19 EU musí posílit politiky integrace a boj proti rasismu, xenofobii a diskriminaci přistěhovalců a menšin. Výbor navrhuje, aby instituce EU byly aktivnější v boji proti xenofobii, rasismu a diskriminaci, zejména pokud je toto jednání podporováno vládami nebo zákonodárci členských států. ⁽⁷⁾

1.20 EHSV ve spolupráci s Evropskou komisí bude nadále podporovat činnost Evropského fóra pro integraci. Je toho názoru, že během příštích let bude integrace strategickou výzvou v zájmu Evropy, osob přistěhovalectví původu a všech občanů.

2. Obecné připomínky

2.1 Sdělení představuje novou snahu Evropské komise o to, aby měla politika přistěhovalectví globálnější zaměření a aby byla ve větším souladu s ostatními politikami EU, obzvláště s vnější politikou.

2.2 EHSV tento přístup, jenž zohledňuje návrhy Výboru z posledních let, hodnotí pozitivně. Byla vypracována řada stanovisek, která se s tímto sdělením přímo pojí. ⁽⁸⁾

2.3 Výbor navrhnul, aby EU společné azylové politice poskytla harmonizované právní předpisy a společné politice

⁽⁶⁾ Palermské protokoly z roku 2000.

⁽⁷⁾ Na základě Evropské úmluvy o lidských právech a Listiny základních práv.

⁽⁸⁾ Úř. věst. C 248, 25.8.2011, s. 135–137, 15. června 2011, stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů – Sdělení o migraci, COM(2011) 248 final, hlavní zpravodaj: Luis Miguel Pariza Castaños.

Úř. věst. C 120, 16.5.2008, s. 82–88, 12. prosince 2007, stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Migrace a rozvoj: příležitosti a výzvy (stanovisko z vlastní iniciativy, zpravodaj: Sukhdev Sharma).

Úř. věst. C 48, 15.2.2011, s. 6–13, 15. září 2010, stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Úloha legálního přistěhovalectví v kontextu demografické výzvy (průzkumné stanovisko), zpravodaj: Luis Miguel Pariza Castaños.

Úř. věst. C 44, 16.2.2008, s. 91–102, 25. října 2007, stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Imigrační politika Společenství a politika spolupráce se zeměmi původu směřující k podpoře rozvoje (stanovisko z vlastní iniciativy), zpravodaj: Luis Miguel Pariza Castaños.

Úř. věst. C 128, 18.5.2010, s. 29–35, 4. listopadu 2009, stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Dodržování základních práv v evropských politikách a právních předpisech v oblasti přistěhovalectví (stanovisko z vlastní iniciativy), zpravodaj: Luis Miguel Pariza Castaños.

přistěhovalectví právní předpisy, které umožní legální přistěhovalectví prostřednictvím společných a transparentních postupů, které budou zohledňovat evropský zájem a zájem zemí původu a které budou ctít základní práva.

2.4 Od roku 2006 je rozvíjen nový mezinárodní přístup k nahlížení na migraci, zejména poté, co proběhl dialog na nejvyšší úrovni OSN o mezinárodní migraci a rozvoji⁽⁹⁾. EHSV se zúčastnil mezivládních konferencí Světového fóra pro migraci a rozvoj, jichž se zúčastnili rovněž různé organizace občanské společnosti.⁽¹⁰⁾ Výbor navrhuje, aby se EU velmi aktivně zapojila do rozvoje dialogu OSN na vysoké úrovni.

2.5 Je překvapením, že členské státy EU stále ještě neratifikovaly Mezinárodní úmluvu o ochraně práv všech migrujících pracovníků a členů jejich rodin, kterou schválilo valné shromáždění OSN ve své rezoluci 45/158 ze dne 18. prosince 1990, jež je v platnosti od 1. července 2003. EHSV již ve svém stanovisku z vlastní iniciativy⁽¹¹⁾ navrhl, aby EU a její členské státy úmluvu ratifikovaly. Výbor požaduje po Komisi, aby vypracovala zprávu o stavu jednání a postojích členských států za účelem přípravy podmínek pro ratifikaci úmluvy.

2.6 EHSV navrhuje Komisi, Parlamentu a Radě EU, aby v oblasti vnější politiky podporovaly mezinárodní právní rámec pro migraci, který by se zakládal na prováděcích právních předpisech, obzvláště na Všeobecné deklaraci lidských práv, Mezinárodní úmluvě na ochranu práv všech migrujících pracovníků a členů jejich rodin, Mezinárodním paktu o občanských a politických právech a Mezinárodním paktu o hospodářských, sociálních a kulturních právech. Tento mezinárodní právní rámec musí obsahovat:

- Úmluvu o odstranění všech forem diskriminace žen;
- Úmluvu o odstranění všech forem rasové diskriminace;
- Úmluvu o právech dítěte;
- Úmluvu MOP o právech migrujících pracovníků (C 97 a C 143);
- Úmluvu o stejném odměňování pracujících mužů a žen za práci stejné hodnoty (C100);
- Úmluvu o pracovnících v domácnosti (C189);

⁽⁹⁾ 14. a 15. září 2006.

⁽¹⁰⁾ Konference v Bruselu, Manile a Aténách.

⁽¹¹⁾ Stanovisko EHSV ze dne 30. června 2004 o Mezinárodní úmluvě o migrujících pracovnících, zpravodaj: pan PARIZA CASTAÑOS, Úř. věst. C 302, 7.12.2004.

- Deklaraci MOP o základních zásadách a právech při práci;
- Multilaterální rámec MOP pro záležitosti pracovní migrace;
- Durbanskou deklaraci a Akční program Světové konference OSN proti rasismu z roku 2001.

2.7 V průběhu posledních let docházelo k rozvoji společné přistěhovalecké a azylové politiky Evropské unie, ale legislativní a politické nástroje jsou nadále nedostatečné. Členské státy mají své vlastní politiky, které jsou občas v rozporu s unijními přístupy a dohodami. EHSV vyzývá všechny členské státy, aby se zavázaly ke společné politice, jak je definovaná ve Smlouvách a ve Stockholmském programu.

2.8 Musíme disponovat střednědobým přístupem, jelikož navzdory stávající hospodářské krizi a nárůstu nezaměstnanosti musí mít EU politiku, která bude otevřenější pro přijímání nových přistěhovaleckých pracovníků, tak jak to EHSV uvedl ve svém průzkumném stanovisku *Úloha legálního přistěhovalectví v kontextu demografické výzvy*⁽¹²⁾, které bylo vypracováno na žádost belgického předsednictví EU. Evropská komise ve svém sdělení také uvádí, že bude potřeba začlenit nové přistěhovatele s ohledem na demografickou situaci a trhy práce.

2.9 EHSV má za to, že se EU nemůže postavit čelem této nové fázi restriktivními a nesoudržnými migračními politikami, tedy takovými, jež členské státy vytvořily v minulosti. Evropská přistěhovalecká politika musí překonat stará omezení a přizpůsobit se aktuálním potřebám.

2.10 Sdělení Evropské komise navrhuje vytvoření globálního přístupu k migraci a mobilitě (GAMM), který by byl vhodný pro širší a soudržnější politiku, která musí být rozvíjena ve spolupráci se zeměmi, které jsou zdrojem přistěhovalectví, a s tranzitními zeměmi.

2.11 Jádrem a přidanou hodnotou tohoto sdělení jsou partnerství v oblasti mobility mezi Evropskou unií a třetími zeměmi anebo skupinami zemí v určitých regionech, jako jsou jižní Středomoří, východní Evropa, státy AKT, Latinská Amerika atd., s nimiž má EU sousedské a partnerské vztahy.

2.12 Výbor již v jiném stanovisku⁽¹³⁾ učinil několik návrhů, které musí být zohledněny v rámci partnerství v oblasti mobility, pokud jde o flexibilitu vízových režimů, otevřenější legislativu pro přijímání, uznávání odborných kvalifikací, zabránění úniku mozků a práva na sociální zabezpečení.

⁽¹²⁾ Úř. věst. C 48, 15.2.2011, s. 6–13.

⁽¹³⁾ Úř. věst. C 120, 16.5.2008, s. 82–88.

2.13 EHSV podporuje globální přístup, protože považuje za nutné vytvořit těsnější pouto mezi vnitřním a vnějším rozměrem politiky migrace a mobility. Navíc je mezi operativními prioritami globálního přístupu soudržnost unijní přistěhovalecké a azylové politiky a politiky rozvojové spolupráce.

2.14 Migrace a mobilita jsou dva rozdílné koncepty. Mobilita státních příslušníků třetích zemí, jež se týká překračování vnějších hranic Evropské unie, neznámá přistěhovalectví za účelem zaměstnání. Velká část těch, kteří tyto hranice překračují, tak činí za účelem návštěvy, cestovního ruchu či obchodu, tj. jde o krátký pobyt, který nevyžaduje migrační plán. Přistěhovalectví z ekonomických důvodů předpokládá přístup na trh práce.

2.15 Výbor souhlasí s tím, aby byly posíleny dialogy o vízových režimech v rámci globálního přístupu k migraci a mobilitě. Jednání o vízech mezi EU a třetími zeměmi a společná vízová politika EU se týkají jak krátkodobých pobytů, tak těch, které vedou k přistěhovalectví.

2.16 Doposud bylo jednodušší dosáhnout dohody o krátkodobých vízech, ale je složitější dosáhnout dohody o vízech, které předpokládají přistěhovalectví (za účelem pobytu a zaměstnání). V této oblasti jsou pravomoci stále ještě vloženy do rukou členských států. Nedávno byla dosažena dohoda v Radě a Parlamentu o směrnici o jediném povolení, která bude znamenat určitou legislativní harmonizaci postupů pro přijímání. Rovněž se projednává přijetí právního předpisu o specifických kategoriích přistěhovalců (dočasní, vysídlení).

2.17 Pokud by došlo k uchování předchozího stavu, bylo by obtížné učinit v rámci globálního přístupu pokrok. Existuje riziko, že partnerství v oblasti mobility slouží pouze k lepší správě krátkodobých pobytů, ale mají malý dopad na zdokonalení postupů v oblasti migrace pracovních sil.

2.18 Stávající dvojstranné dohody se třetími zeměmi v oblasti přistěhovalectví (což zahrnuje přijímání pracovníků, prevenci proti nelegálnímu přistěhovalectví, zpětné přebírání apod.), se uzavírají mezi vládami členských zemí a zeměmi původu. EU rovněž spustil několik pilotních projektů. EHSV doufá, že rozvoj globálního přístupu zahrnuje pokrok směrem k dvoustranným rámcům mezi EU a třetími zeměmi.

2.19 EHSV je toho názoru, že regionální rozměr je zásadní. Proto navrhuje, aby se globálního přístupu k migraci a mobilitě účastnily také stávající regionální orgány, především ty, s nimiž EU uzavřela dohody o přidružení a spolupráci. Některé z regionálních orgánů Jižní Ameriky, Asie a Afriky vyvíjejí vnitřní dohody týkající se svobody pohybu, migrace a mobility, které mohou také usnadnit řízení přistěhovalectví v Evropě.

2.20 Výbor podporuje Komisi, pokud jde o geografické priority a v tom, aby se regionální dialogy zakládaly na politice sousedství EU, především na partnerství s jižním Středomořím a Východním partnerství. Musí být také upřednostněno partnerství EU-Afrika a partnerství s devatenácti zeměmi pražského procesu. Prioritní je také vztah s 27 zeměmi procesu z Rabatu. Také se to týká Afrického rohu.

2.21 EHSV navrhuje, aby byl posílen dialog se zeměmi AKT v otázkách migrace a mobility a aby byla zahájena jednání se zeměmi Střední a Jižní Ameriky.

Dvoustranná jednání s kandidátskými zeměmi – Tureckem a balkánskými státy – musí být posílena. Také ta s Ruskem, Indií a Čínou.

Dialog se Spojenými státy, Kanadou a Austrálií má svá charakteristická specifika.

2.22 Čtyři pilíře, na nichž se dle návrhu Komise zakládá globální přístup jsou:

- organizace a usnadňování legální migrace a mobility;
- prevence a omezování nelegální migrace a obchodování s lidmi;
- podpora mezinárodní ochrany a posílení vnějšího rozměru azylové politiky;
- maximalizace dopadu migrace a mobility na rozvoj.

2.23 EHSV souhlasí s tím, že se v rámci těchto pilířů musí rozvíjet globální přístup, který by byl v souladu s ostatními politikami: ochranou lidských práv, azylovou politikou, rozvojovou spoluprací, bojem proti obchodování s lidmi a převaděčství atd.

3. Organizace a usnadňování legální migrace a mobility

3.1 Partnerství v oblasti mobility se třetími zeměmi musí mít za cíl umožnit, aby k přistěhovalectví docházelo legálním a řádným způsobem. Nabídky k přistěhovalectví, které EU činí, musí být důvěryhodné, a formální postupy musí být transparentní, tak, aby v zemích původu začal převažovat názor, že legální přistěhovalectví je možné a že je nutné odmítnout nezákonné postupy.

3.2 Dialogy se třetími zeměmi jsou v současnosti velmi omezené vzhledem k tomu, že pravomoci pro přijímání nových přistěhovalců náleží členským státům. Výbor navrhuje, aby členské státy a Rada udělily Evropské komisi v této věci rozsáhlejší oprávnění, aby příspěvek EU mohl představovat větší přidanou hodnotu.

3.3 Přijímání pracovníků ze třetích zemí je v současnosti velmi omezoвано vnitrostátními právními předpisy. Vypracování evropských právních předpisů doprovází mnoho politických obtíží. Schválené směrnice musí být převedeny do vnitrostátního práva a některé jsou ještě v procesu projednávání mezi Radou a Parlamentem.

3.4 EHSV v jiném stanovisku⁽¹⁴⁾ dospěl k názoru – s ohledem na určité vnitrostátní odlišnosti –, že EU potřebuje otevřenou legislativu, která umožní pracovní přistěhovalcům legální a transparentní cestou, a to jak pro vysoce kvalifikované pracovníky, tak pro pracovníky s nižší kvalifikací. Mnoho přistěhovalců bude mít dlouhodobá povolení, někteří budou v zemi dočasně. Partnerství v oblasti mobility musí zohlednit obě situace.

3.5 Musí být zavedeny „doprovodné“ systémy pro přistěhovalce, které je budou provázet od doby, kdy odejdou ze země původu až po chvíli, kdy získají zaměstnání a začlení se do společnosti cílové země. Doprovodné mechanismy budou uváděny do chodu veřejnými orgány, odbory, organizacemi zaměstnavatelů, diaspor a dalšími organizacemi občanské společnosti. Budou zahrnovat informace, hodnocení během celého migračního procesu, výuku jazyka, pracovní a sociální podmínky, zákony a obyčeje.

3.6 EHSV opakuje návrh uvedený v ostatních stanoviscích, aby byly zdokonaleny mechanismy uznávání kvalifikací přistěhovalých pracovníků a ověřování titulů a schopností, což by mělo být zahrnuto do partnerství v oblasti mobility.

3.7 Jak Výbor navrhnul v předchozích stanoviscích, musí být účinně zajištěna přenositelnost práv na sociální zabezpečení přistěhovalců uvnitř EU a v zemích původu. Je proto třeba do Partnerství v oblasti mobility zahrnout otázky sociálního zabezpečení. Přestože evropské právní předpisy, které se týkají přistěhovalců, omezují práva na sociální zabezpečení, mohou tyto dohody vyřešit spoustu problémů. To je důvod pro to, aby byla partnerství v oblasti migrace a mobility závaznými právními nástroji.

3.8 EHSV by rád zdůraznil význam, jež mají integrační politiky. Výbor je velmi oddán podpoře integrace a plně respektuje úlohu organizací občanské společnosti. Evropské fórum pro integraci, jež se každého půl roku schází v prostorách EHSV, je pro instituce EU velice důležitým nástrojem. Fond pro integraci je základním finančním nástrojem, který musí být rozšířen.

3.9 Integrační politiky se dotýkají jak přistěhovalců, tak hostitelských společností, podporují rovná práva a povinnosti, mezikulturní, mezietnický a mezináboženský dialog a jsou spojeny s ochranou základních práv a bojem proti rasismu,

xenofobii a diskriminaci. Výbor by chtěl zdůraznit, že evropské právní předpisy týkající se přistěhovalců musí přistěhovalým pracovníkům zaručovat rovné zacházení v pracovní i sociální oblasti.⁽¹⁵⁾

3.10 Prostřednictvím svých stanovisek navrhl EHSV, aby evropské právní předpisy zahrnovaly pracovní a sociální práva přistěhovalých pracovníků s cílem zajistit důstojné pracovní podmínky a vyloučit pracovní vykořisťování.

3.11 Podmínky jsou obzvláště obtížné pro přistěhovalce bez dokladů. Pracovní inspektoráty musí ve spolupráci se sociálními partnery bdít nad dodržováním pracovních předpisů. EHSV upozorňuje na zprávu, kterou vídeňská Agentura pro základní práva vypracovala o situaci přistěhovalých pracovníků, již neoprávněně pobývají v EU.⁽¹⁶⁾

3.12 Výbor navrhl, aby byla upravena směrnice o sloučení rodiny, jež je nedostatečná. Komise zveřejnila zelenou knihu, k níž Výbor vypracovává stanovisko.⁽¹⁷⁾

3.13 V průběhu posledních měsíců došlo k událostem, prohlášením a politickým rozhodnutím, které EHSV pozoroval s velkým znepokojením, jelikož se Evropou šíří stará známá nemoc Evropanů: xenofobie a výlučný nacionalismus. Menšiny a přistěhovalci jsou oběťmi ponižování, urážek a agresivních a diskriminačních politik.

3.14 Po léta se xenofobie a populismus šířily výhradně z extremistických a minoritních politických uskupení. Avšak dnes jsou tyto politiky součástí agend a programů některých vlád, které je využívají jako předvolební zbraň na úkor přistěhovalců a menšin. EHSV institucím EU navrhuje, aby zabránily tomu, aby byla evropská agenda nakažena xenofobií a populismem.

4. Prevence a omezování nelegální migrace a obchodování s lidmi

4.1 EHSV souhlasí s Komisí v tom, jak důležitá je prevence nelegálního přistěhovalectví.

⁽¹⁵⁾ Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu rozhodnutí Evropského parlamentu a Rady o Evropském roku mezikulturního dialogu, Úř. věst. C 185, 8.8.2006, s. 42–45.

⁽¹⁶⁾ Zpráva Agentury Evropské unie pro základní práva – Přistěhovalci, kteří v zemi neoprávněně pobývají a kteří jsou zaměstnaní jako pomocníci v domácnosti – výzvy pro EU a její členské státy v oblasti základních práv (červenec 2011), www.fra.europa.eu.

⁽¹⁷⁾ Zelená kniha o směrnici o právu na sloučení rodiny státních příslušníků třetích zemí, kteří pobývají v Evropské unii (směrnice 2003/86/ES) a stanovisko k zelené knize o právu na sloučení rodiny státních příslušníků třetích zemí, kteří pobývají v Evropské unii (Směrnice 2003/86/ES) – doposud nezveřejněno v Úř. věst.

⁽¹⁴⁾ Úř. věst. C 48, 15.2.2011, s. 6–13.

4.2 Je nutné bojovat proti nelegální práci a účinně v rámci vnitrostátního práva provádět směrnici o sankcích pro zaměstnavatele, kteří vykořisťují přistěhovalce, již v zemi neoprávněně pobývají. ⁽¹⁸⁾ Přistěhovalci, kteří v zemi neoprávněně pobývají, jsou velmi zranitelní vůči pracovnímu vykořisťování a musí na ně být nahlíženo jako na oběti. Sociální partneři musí s pracovními inspektoráty spolupracovat na snižování výskytu nelegální práce a pracovního vykořisťování.

4.3 Výbor poukázal na to ⁽¹⁹⁾, že EU potřebuje hodnověrnou, účinnou a legitimní politiku v oblasti vnějších hranic, podléhající demokratické kontrole a nezávislým hodnocením. Členské státy musí udělit agentuře Frontex více operativních pravomocí a širší autonomii v rámci její činnosti a zdrojů (technické vybavení).

4.4 Uskutečnění společných operací koordinovaných agenturou (a jejich vliv na základní práva a procesní práva stanovená v hraničním kodexu) musí nicméně podléhat demokratické kontrole ze strany Evropského parlamentu a Agentury Evropské unie pro základní práva. K tomu by mělo docházet spolu se soustavným hodnocením, obzvláště co se týče činnosti agentury Frontex a jejich dohod se třetími zeměmi, účinnosti společných operací a kvality analýz rizika.

4.5 EHSV považuje za zásadní, aby agentura Frontex plnila své závazky, které se týkají nároku na mezinárodní ochranu žadatelů o azyl a zásady nenavracení.

4.6 Komise ve svém sdělení zdůrazňuje, že „bez řádně fungujících hraničních kontrol, bez snížení nelegální migrace a bez účinné politiky navracení nebude EU moci nabídnout více příležitostí k legální migraci a mobilitě“. ⁽²⁰⁾ EHSV však upozorňuje, že určité situace s tímto úzce souvisejí.

4.7 EHSV již v řadě stanovisek ⁽²¹⁾ uvedl, že existuje jasné spojení mezi legálním a nelegálním přistěhovalectvím, protože kvůli neexistenci vhodných, transparentních a flexibilních prostředků k uskutečnění legálního přistěhovalectví narůstá přistěhovalectví nelegální.

4.8 Velké množství osob, které v Evropě neoprávněně pobývají, vstoupily na její území legálním způsobem, jiné jsou však oběťmi kriminálních sítí. EU musí do partnerství v oblasti mobility zahrnout boj proti kriminálním sítím pro nelegální obchodování a převaděčství osob. Musí být zajištěna ochrana obětí.

⁽¹⁸⁾ Směrnice 2009/52/ES Evropského parlamentu a Rady z 18. června 2009 ze dne 18. června 2009 o minimálních normách pro sankce a opatření vůči zaměstnavatelům neoprávněně pobývajících státních příslušníků třetích zemí, Úř. věst. L 168/24, 30.6.2009, s. 24–32.

⁽¹⁹⁾ Úř. věst. C 248, 25.8.2011, s. 135–137.

⁽²⁰⁾ Strana 6 sdělení COM(2011) 743 final, v kastilské jazykové verzi.

⁽²¹⁾ Úř. věst. C 157, 28.6.2005, s. 86–91.

4.9 Jednání musí rovněž obsahovat postupy pro navracení a zpětné přebírání, které se musí vždy zakládat na dodržování lidských práv. Výbor požaduje, aby Agentura pro základní práva vypracovala etický kodex jednání v případě etického navracení na základě 20 zásad pro nucené navracení, které vytvořil Výbor ministrů Rady Evropy. ⁽²²⁾

4.10 Pokud jde o zadržení a zajištění, Výbor plně souhlasí s Komisí, která uvádí, že by měla být „přijata opatření, která migrantům v přijímacích střediscích zaručí slušné životní podmínky a zabrání svévolnému nebo neomezenému zadržování“. ⁽²³⁾ EHSV má za to, že osoby, které v zemi administrativně neoprávněně pobývají nejsou delikventy a vyjadřuje politování nad tím, že některá vnitrostátní opatření nadměrně používají směrnici o navracení. Výbor je toho názoru, že musí být tato směrnice upravena tak, aby náležitě chránila základní práva.

4.11 EHSV obzvláště odmítá skutečnost, aby byli mladiství umísťováni do stejných zajišťovacích zařízení, v nichž se nacházejí dospělí. Mladiství musí žít v otevřeném sociálním prostředí a vždy, kdy to bude možné, se svými rodinami.

4.12 Proti obchodování s lidmi musí být prioritně bojováno a jako téma musí být zahrnuto do všech jednání. Je potřeba, aby země před podpisem partnerství v oblasti mobility také ratifikovaly a do svého práva převedly Úmluvu OSN proti nadnárodnímu organizovanému zločinu a její protokoly o obchodování s lidmi a převaděčství migrantů.

4.13 EHSV žádá, aby příslušné orgány posílily svůj boj proti kriminálním organizacím, jež mají užitek z nelegálního obchodování s lidmi a převaděčství migrantů. Osoby, které padnou do spárů těchto sítí musí být považovány za oběti, které je třeba chránit.

5. Podpora mezinárodní ochrany a posílení vnějšího rozměru azylové politiky

5.1 V řadě případů se žadatelům o azyl nepodaří předložit jejich žádost na evropském území, jelikož kontroly zřízené pro boj proti nelegálnímu přistěhovalectví jim neumožní na toto území vstoupit. Vzniká zřejmý rozpor mezi opatřeními přijatými pro boj proti nelegálnímu přistěhovalectví a právem na azyl.

5.2 Musí být zabezpečeno dodržování zásady nenavracení na hranici a aby všechny osoby, které potřebují mezinárodní ochranu, mohly předložit svou žádost v EU, jež bude postoupena příslušným vnitrostátním orgánům.

⁽²²⁾ Dvacet pokynů pro nucené navracení, CM(2005)40.

⁽²³⁾ Strana 17 sdělení COM(2011) 743 final.

5.3 Výbor podporuje činnost Komise, pokud jde o zdokonalení evropských právních předpisů týkajících se azylu⁽²⁴⁾, v rámci nichž musí být dosažen vysoký stupeň legislativní harmonizace, s jednotným statutem a transparentními a účinnými postupy. Osoby, které se nacházejí v EU pod ochranou nebo jsou žadateli o azyl, musí mít možnost začlenit se do trhu práce za rovných podmínek.

5.4 EHSV také podporuje spolupráci se třetími zeměmi na tom, aby zlepšily své azylové systémy a dodržování mezinárodních norem.

5.5 Třetí země, se kterými jsou sjednávána partnerství v oblasti mobility, musí být vedle toho signatáři Ženevské úmluvy o právním postavení uprchlíků, musí vytvořit vhodné azylové struktury a být bezpečnými státy, pokud jde o otázku lidských práv. EU s nimi musí spolupracovat na zlepšování jejich azylových systémů.

5.6 EHSV podporuje rozvoj regionálních programů ochrany a má za to, že vylepšování azylových struktur třetích zemí nesmí zabránit tomu, aby určití žadatelé o azyl, u nichž je nutné předložit žádost v evropské zemi, tak mohli učinit.

5.7 Partnerství v oblasti mobility nesmí předpokládat, že partnerské země ponесou všechny náklady spojené s žádostí o azyl osob, které přecházejí přes jejich území. EU musí spolupracovat prostřednictvím azylových fondů.

5.8 EU musí být nadále územím, které poskytuje přijetí a azyl, a musí posílit solidaritu mezi členskými státy a programy znovuosídlení.

6. Maximalizace dopadu migrace a mobility na rozvoj

6.1 EU se musí podílet na tom, aby země původu přistěhovalců nabízely přiměřené pracovní příležitosti pro všechny osoby. Tímto způsobem bude možné usnadnit dobrovolné přistěhovalcům, protože přistěhovalci vlastně není pro většinu osob dobrovolnou volbou. Výbor podporuje úsilí MOP o propagaci slušné práce.

6.2 EHSV pozitivně hodnotí, že Komise stanovila jasné spojení mezi politikou přijímání velmi kvalifikovaných odborníků a politikou rozvojové spolupráce, jejímž cílem je mimo jiné zabránit odlivu mozků a ztrátě lidského kapitálu v zemích původu.

⁽²⁴⁾ Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k Zelené knize o budoucím společném evropském azylovém systému, Úř. věst. C 204, 9.8.2008, s. 77–84; Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k tématu Přidaná hodnota společného evropského azylového systému pro žadatele o azyl i pro členské státy Evropské unie (průzkumné stanovisko), Úř. věst. C 44, 11.2.2011, s. 17–22; Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se stanoví minimální normy pro přijímání žadatelů o azyl (přepřpracované znění), Úř. věst. L 168, 30.6.2009, s. 24–32.

6.3 Výbor však požaduje, aby byl tento závazek těsnější. Komise zdůrazňuje, že je třeba vyvinout „úsilí o zmírnění odlivu mozků“, ale politika přijímání má za cíl, aby „v rámci celosvětové soutěže o talenty...byli přilákáni vysoce kvalifikovaní migranti“. Tyto dva cíle se často nacházejí v rozporu. Sdělení však nedefinuje omezení spojená s „podchycováním talentů“ v souvislosti s dosažením cíle zmírnit odliv mozků. V souvislosti s tímto problémem se pouze objevuje odkaz na zdravotnické pracovníky – vyjadřuje se podpora kodexu zásad Světové zdravotnické organizace a podpora cirkulační migrace zdravotnických pracovníků.

6.4 Odliv mozků se však neobjevuje pouze v oblasti zdraví, proto je nutné vytvořit kodex zásad, který bude mít širší záběr, jenž omezí získávání velmi kvalifikovaných pracovníků v určitých zemích a v určitých profesích. EHSV navrhuje, aby se omezil odliv mozků v rámci partnerství v oblasti migrace a mobility tak, aby migrační procesy přinášely užitek oběma stranám.

6.5 EU musí vytvořit kompenzační mechanismus pro země, které kvůli přistěhovalcům do Evropy trpí ztrátou lidského kapitálu. Tato kompenzace musí, vedle jiných opatření, zahrnovat podporu vzdělávacích systémů, rozvoje pracovních institucí pro vytváření pracovních míst a zlepšení pracovních podmínek.

6.6 Výbor navrhl, aby byla směrnice o dlouhodobém pobytu flexibilnější tak, aby bylo možné umožnit cirkulační mobilitu velkého počtu odborníků mezi EU a zeměmi původu, aniž by pozbyli právo na trvalý pobyt. Cílem by bylo také uchovat a vylepšit vzájemné vazby, které by mohly být velmi užitečné pro rozvoj.

6.7 V současné době cirkulační systémy migrace počítají se ztrátou lidského kapitálu v zemích původu vzhledem k tomu, že k přistěhovalcům z velké části dochází neorganizovaným způsobem. EHSV má za to, že je možné vylepšit lidský kapitál prostřednictvím dobře strukturovaných opatření, které by kombinovaly vzdělávání, kvalifikace, sociální práva a zaměstnání.

6.8 Výbor sdílí obavy MOP, když uvádí, že existuje riziko, že se cirkulační migrace bude užívat k omezování pracovních a sociálních práv a k zabránění trvalého pobytu. Proto EHSV navrhuje, aby se zásada rovného zacházení, pokud jde o mzdy a pracovní podmínky, vztahovala také na dočasné zaměstnance.

6.9 EHSV již v předchozích stanoviscích⁽²⁵⁾ upozornil na význam organizací diaspory a jejich úlohu v rozvoji. EU musí podporovat činnost diaspor.

⁽²⁵⁾ Úř. věst. C 120, 16.5.2008, s. 82–88 a Úř. věst. C 44, 16.2.2008., s. 91–102.

6.10 Stejně tak musí i nadále pokračovat v činnosti zaměřené na snížení nákladů převodů remitencí a jejich využití k rozvoji. EHSV podporuje vytvoření každoročního fóra pro otázky remitencí a společného portálu.

6.11 EHSV navrhuje zřídit podpůrné služby pro organizace diaspor, které usnadní koordinaci všech organizací, jež vyvíjejí činnost ve prospěch rozvoje země nebo regionu a také koordinaci mezinárodních organizací zaměřených na rozvojovou spolupráci. Tyto služby musí přivádět prostředky spuštěným projektům. EU musí podporovat organizace diaspor a usnadňovat vytváření reprezentativních platforem.

7. **Financování a monitorování**

7.1 Budoucí způsoby programování u finančních nástrojů musí usnadnit provádění globálního přístupu. Výbor pracuje na stanovisku, o které požádala Komise.

7.2 EHSV navrhuje provést nezávislou studii o účinnosti a dopadu partnerství v oblasti mobility, která jsou v současnosti uzavřena. EHSV podporuje návrh Komise zajistit, aby partnerství v oblasti mobility obsahovala účinné hodnotící mechanismy.

7.3 Dvojstranné dohody, které byly doposud uzavřeny, ukazují, že partnerství v oblasti mobility jsou využívána k usnadnění vydávání krátkodobých víz a uzavírání dohod o zpětném přebírání, zatímco ostatní aspekty globálního přístupu zůstávají na druhém místě. Hodnocení partnerství v oblasti mobility musí zvážit všechny čtyři pilíře globálního přístupu.

7.4 Na druhou stranu nejsou partnerství v oblasti mobility, která představují společná politická prohlášení, pro zúčastněné státy právně závazná, proto je EHSV navrhuje změnit na právně závazné mezinárodní smlouvy.

V Bruselu dne 25. dubna 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o programu Evropské unie na označování energetické účinnosti kancelářských přístrojů štítky, kterým se mění nařízení (ES) č. 106/2008 o programu Společenství na označování energetické účinnosti kancelářských přístrojů štítky

COM(2012) 109 final

(2012/C 191/24)

Dne 26. března 2012 se Rada, v souladu s článkem 194 Smlouvy o fungování Evropské unie, rozhodla konzultovat Evropský hospodářský a sociální výbor ve věci

návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o programu Evropské unie na označování energetické účinnosti kancelářských přístrojů štítky, kterým se mění nařízení (ES) č. 106/2008 o programu Společenství na označování energetické účinnosti kancelářských přístrojů štítky

COM(2012) 109 final.

Jelikož se Výbor domnívá, že obsah návrhu je zcela uspokojivý, a nemá k němu žádné připomínky, rozhodl se na 480. plenárním zasedání, které se konalo ve dnech 25. a 26. dubna 2012 (jednání dne 25. dubna 2012), 144 hlasy pro, 4 členové se zdrželi hlasování, zaujmout k navrhovanému znění příznivé stanovisko.

V Bruselu dne 25. dubna 2012.

předseda
Evropského hospodářského a sociálního výboru
Staffan NILSSON

<u>Oznámení č.</u>	Obsah (pokračování)	Strana
2012/C 191/13	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o evropských fondech rizikového kapitálu COM(2011) 860 <i>final</i> – 2011/0417 (COD)	72
2012/C 191/14	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o hladině akustického tlaku motorových vozidel COM(2011) 856 <i>final</i> – 2011/0409 (COD)	76
2012/C 191/15	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o trzích finančních nástrojů a o zrušení směrnice Evropského parlamentu a Rady 2004/39/ES COM(2011) 656 <i>final</i> – 2011/0298 (COD)	80
2012/C 191/16	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o zadávání zakázek subjekty působícími v odvětví vodního hospodářství, energetiky, dopravy a poštovních služeb COM(2011) 895 <i>final</i> – 2011/0439 (COD), návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o zadávání veřejných zakázek COM(2011) 896 <i>final</i> – 2011/0438 (COD) a návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady o udělování koncesí COM(2011) 897 <i>final</i> – 2011/0437 (COD)	84
2012/C 191/17	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Na cestě k politice EU v oblasti trestního práva: zajištění účinného provádění politik EU prostřednictvím trestního práva COM(2011) 573 <i>final</i>	97
2012/C 191/18	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice 2005/36/ES o uznávání odborných kvalifikací a nařízení o spolupráci prostřednictvím systému pro výměnu informací o vnitřním trhu COM(2011) 883 <i>final</i> – 2011/0435 (COD)	103
2012/C 191/19	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se na období 2014 až 2020 zavádí program Práva a občanství COM(2011) 758 <i>final</i> – 2011/0344 (COD)	108
2012/C 191/20	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o zřízení programu pro životní prostředí a oblast klimatu (LIFE) COM(2011) 874 <i>final</i>	111

2012/C 191/21	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se stanoví pravidla pro přímé platby zemědělcům v režimech podpory v rámci společné zemědělské politiky COM(2011) 625 <i>final</i> – 2011/0280 (COD), návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se stanoví společná organizace trhů se zemědělskými produkty („nařízení o jednotné společné organizaci trhů“) COM(2011) 626 <i>final</i> – 2011/0281 (COD) (A-21), návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o podpoře pro rozvoj venkova z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EZFRV) COM(2011) 627 <i>final</i> – 2011/0282 (COD), návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o financování, řízení a sledování společné zemědělské politiky COM(2011) 628 <i>final</i> – 2011/0288 (COD), návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení Rady (ES) č. 73/2009, pokud jde o poskytování přímých plateb zemědělcům v roce 2013 COM(2011) 630 <i>final</i> – 2011/0286 (COD) a návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady, kterým se mění nařízení Rady (ES) č. 1234/2007, pokud jde o režim jednotné platby a podporu pěstitelům révy COM(2011) 631 <i>final</i> – 2011/0285 (COD)	116
2012/C 191/22	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu směrnice Evropského parlamentu a Rady, kterou se mění směrnice 2003/98/ES o opakovaném použití informací veřejného sektoru COM(2011) 877 <i>final</i> – 2011/0430 (COD)	129
2012/C 191/23	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru ke sdělení Komise Evropskému parlamentu, Radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a Výboru regionů Globální přístup k migraci a mobilitě COM(2011) 743 <i>final</i>	134
2012/C 191/24	Stanovisko Evropského hospodářského a sociálního výboru k návrhu nařízení Evropského parlamentu a Rady o programu Evropské unie na označování energetické účinnosti kancelářských přístrojů štítky, kterým se mění nařízení (ES) č. 106/2008 o programu Společenství na označování energetické účinnosti kancelářských přístrojů štítky COM(2012) 109 <i>final</i>	142

CENY PŘEDPLATNÉHO NA ROK 2012 (bez DPH, včetně poštovního za obvyklou zásilku)

Úřední věstník EU, řady L + C, pouze tištěné vydání	22 úředních jazyků EU	1 200 EUR ročně
Úřední věstník EU, řady L + C, tištěné vydání + roční DVD	22 úředních jazyků EU	1 310 EUR ročně
Úřední věstník EU, řada L, pouze tištěné vydání	22 úředních jazyků EU	840 EUR ročně
Úřední věstník EU, řady L + C, měsíční DVD (souhrnný)	22 úředních jazyků EU	100 EUR ročně
Dodatek k Úřednímu věstníku (řada S), DVD, jedno vydání týdně	mnohojazyčné: 23 úředních jazyků EU	200 EUR ročně
Úřední věstník EU, řada C – Výběrová řízení	jazyky, kterých se týká výběrové řízení	50 EUR ročně

Předplatné *Úředního věstníku Evropské unie*, který vychází v úředních jazycích Evropské unie, je k dispozici ve 22 jazykových verzích. Zahrnuje řady L (Právní předpisy) a C (Informace a oznámení).

Každá jazyková verze má samostatné předplatné.

V souladu s nařízením Rady (ES) č. 920/2005, zveřejněným v Úředním věstníku L 156 ze dne 18. června 2005, které stanoví, že orgány Evropské unie nejsou dočasně vázány povinností sepsat všechny akty v irštině a zveřejňovat je v tomto jazyce, je Úřední věstník vydávaný v irském jazyce prodáván zvlášť.

Předplatné dodatku k Úřednímu věstníku (řada S – Dodatek k *Úřednímu věstníku Evropské unie*) zahrnuje znění ve všech 23 úředních jazycích na jednom mnohojazyčném DVD.

Předplatné *Úředního věstníku Evropské unie* opravňuje na požádání k obdržení různých příloh Úředního věstníku. Předplatitelé jsou na vydávání příloh upozorňováni prostřednictvím „oznámení čtenářům“ zveřejňovaného v *Úředním věstníku Evropské unie*.

Prodej a předplatné

Předplatné různých placených periodik, jako například předplatné *Úředního věstníku Evropské unie*, lze získat u našich distributorů. Seznam distributorů se nachází na této internetové adrese:

http://publications.europa.eu/others/agents/index_cs.htm

EUR-Lex (<http://eur-lex.europa.eu>) nabízí přímý a bezplatný přístup k právu Evropské unie. Tyto internetové stránky umožňují nahlížet do *Úředního věstníku Evropské unie* a obsahují rovněž smlouvy, právní předpisy, judikaturu a návrhy právních předpisů.

Více informací o Evropské unii naleznete na adrese: <http://europa.eu>

